ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİANABİLİM DALI

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HAKLARININ FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ

Kübra KIDIL

Danışman

Doç. Dr. İsmail GELEN

YÜKSEK LİSANSTEZİ

Nisan, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) "*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır*."

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayınlayamaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz.Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı :

Soyadı :

Bölümü :

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığının İncelenmesi

İngilizce Adı : Examination of the Awareness of the Rights of Secondary School Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kübra KIDIL

İmza: ……..

KABUL VE ONAY

Kübra KIDIL tarafından hazırlanan "**Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığının İncelenmesi**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliğiile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı, **Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'**nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doc. Dr. İsmail GELEN

Eğitim Programları ve Öğretimi,OMÜ **..**……

Başkan: Doc. Dr. İsmail GELEN

Eğitim Programları ve Öğretimi,OMÜ **.....**…..

Üye: Doc. Dr. Murat GÖKALP

Eğitim Programları ve Öğretimi,OMÜ ……...

Üye: Dr. Öğretim Üyesi Sanem TABAK

Eğitim Programları ve Öğretimi,Ordu Üniversitesi ……**...**

Bu tezin **Eğitim Bilimleri**Anabilim Dalı, **Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı**'ndaYüksek Lisanstezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: 02/07/2019

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

Canımdan değerli anne ve babama...

TEŞEKKÜRLER

Çalışmamda ve hayatımın her aşamasında, her kararımda, her daim yanımda, maddi manevi destekçim olan, kızları olmaktan daima onur ve gurur duyduğum, canımdan kıymetli iki değerli insan annem Hanife Kıdıl ve babam Eyüp Kıdıl' a , sevgilerini, desteklerini, yardımlarını maddi manevi hep hissettiren,iyi ki kardeşleri olmuşum dediğim, her zor anımda yanımda olan abim Zinnur Kıdıl ve kardeşim Mücahit Kıdıl'a, çalışmamda emeği geçen, bilgilerini ve tecrübelerini benden esirgemeyen danışmanım Doç. Dr.İsmail Gelen'e, bölüm hocalarım Doç.Dr Bayram Özer, Doc.Dr. Murat GÖKALP, Dr. Öğretim Üyesi Şener Şentürk' e ve yüksek lisans hayatımın bana kazandırdığı bu zorlu süreçte maddi manevi hem sevgisini, hem ilgisini, hem bilgisini benimle paylaşan hakkını ödeyemeyeceğim bilim uzmanı arkadaşım Büşra Kurt'a, yine yardımını esirgemeyen arkadaşlarım bilim uzmanı Taner Can ve Kübra Çakır'a, bilgi toplamamda emeği geçen bütün öğretmen arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HAKLARININ FARKINDALIĞININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Kübra KIDIL

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Nisan, 2019

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı ortaokul öğrencilerinin haklarını farkında olup olmadığını öğrenmek ve bu farkındalığın cinsiyet, sınıf seviyesi, babanın eğitim durumu, annenin eğitim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, aylık gelir düzeyi, alınan ders, kulüp, not durumu, kardeşler arası sıra, oda durumu, konut, yerleşim birimi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu amaçla Samsun ili ve ilçelerindeki ortaokul öğrencileri evren, her ilçeden random yoluyla seçilen her şubeden en az birer sınıf ise örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem üzerinde araştırmacı tarafından hazırlanan 25 maddelik anket kullanılarak bilgi toplanmıştır.Cr α=0,82 bulunmuştur.Bu amaçla toplam 2551 ortaokul öğrencisine anket uygulanmıştır. Anket sonucuna göre ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığının cinsiyet, ailedurumu, kulüp, konut gibi değişkenlere bağlı olmadığı; sınıf düzeyi, babanın öğrenim durumu,anne öğrenim durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi, alınan ders,not durumu, kardeşler arası sıra,oda durumu, yerleşim birimi gibi değişkenlere bağlı olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda sonuç ve öneriler yazılmıştır.Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin haklarının farkındalık durumunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Odasını yaşıtı olmayan kişilerle paylaşan öğrencilerinin haklarının odasını tek başına kullanan ya da odasını kardeşiyle paylaşan öğrencilere göre daha farkında olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Çocuk, Hak, Çocuk Hakları, Farkındalık

Sayfa Sayısı :

Danışman : Doç. Dr. İsmail GELEN

İkinci Danışman :

EXAMİNATİON OF THE AWARENESS OF THE RİGHTS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

MS Thesis

Kübra KIDIL

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

April, 2019

ABSTRACT

The main purpose of this research is to learn whether the awarreness of the rights of middle school students and the gender of this awareness, the level of the education of the father, the educational status of the mother, the family stastus, the number of siblings, the monthly income level, the course, club, note status, inter-brotherstatus, housing, residental, room unit is to determine whether or not significiantdifferentation. For this purpose, the Samsun province and its districts were selected as samples from each of the randomly elected districts, and at least one class from each district. The questionnaire was collected using a 25-item questionnaire prepared by the reacher.Cr α=0,82 was found. For this purpose, a total of 2551 secondary school students were surveyed. According to the result of the survey, the awareness of the rights of secondary school students is not dependent on variables such as gender, family status, club, residence; It was found that the level of the class, the educatioanal level of the father, the mother's education level, the number of the note, the status of the note, the status of the siblings, the room status the settlement unit. Result and rocommendations were written accordingly. It was

observed that students with low academic achievement had higher awareness of their rights. The rights of the students who share the room with the nonelderly are seen to be more aware than the students who use the room alone or share the room with the brother

Key Words : **Child, Rights, Children's Rights, Awareness**

Number of Pages :

Advisor : **Doç. Dr. İsmail GELEN**

Co-advisor :

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ..... **II**
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ..... **III**
KABUL VE ONAY ..... **IV**
TEŞEKKÜRLER ..... **VI**
ÖZ ..... **VII**
ABSTRACT ..... **VIII**
İÇİNDEKİLER ..... **X**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **XIII**
BİRİNCİ BÖLÜM **1**
I. GİRİŞ **1**
1.1Problem Durumu **2**
1.2 Araştırmanın Amacı **4**
1.3 Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi **5**
1.4 Sayıltılar **5**
1.5 Sınırlıklar **5**
1.6 Tanımlar **6**
İKİNCİ BÖLÜM **7**
II. KURAMSAL ÇERÇEVE **7**
2.1 Alanyazın İncelemesi **7**
2.1.1 Genel Olarak Çocuk Kavramı **7**
2.1.2 Anayasa'da Çocuk Kavramı **8**
2.1.3 Türk Ceza Hukuku'nda Çocuk Kavramı **9**
2.1.4 Medeni Hukukta Çocuk Kavramı **11**
2.1.5 İş Hukuku'nda Çocuk **13**
2.1.6 Hak ve Hukuk Kavramı **14**
2.1.7 Çocuk Hukuku ve Çocuk Hakları Kavramı **16**
2.1.8 Çocuk Hukuku ve Çocuk Haklarının Önemi **18**
2.1.9 Çocuk Hukukunun Ulusal Hukukta Kaynakları **19**
2.1.10 Çocuk Hukuku'nun Uluslararası Hukukta Kaynakları **21**
2.1.11 Çocuk Haklarının Özellikleri **23**
2.1.12 Çocuk Hakları Eğitiminin Önemi **25**
2.1.13 Çocuk Haklarının İnsan Hakları ile Olan İlişkisi **28**

2.1.14 Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi 30
2.1.15 Türkiye'de Çocuk Hakları 33
2.1.16 Çocukların Korunmasına Dair Kabul Edilmiş Milletlerarası Sözleşmeler 36
2.1.17 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Hazırlık Süreci 41
2.1.18 Çocuk Hakları Sözleşmesinin Yapısı ve Amacı 42
2.1.19 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Hukuksal Niteliği 43
2.1.20 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Temel İlkeleri 44
2.1.21 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Çocuklara Tanıdığı Kişisel Haklar 48
2.1.22 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Çocuklara Tanıdığı Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar 49
2.1.23Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Çocuklara Tanıdığı Korunma Haklar 50
2.2 İlgili Araştırmalar 51
2.2.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar 51
2.2.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar 56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 62
III. YÖNTEM 62
3.1 Araştırmanın Modeli 62
3.2 Evren ve Örneklem 62
3.3 Veri Toplama Aracı 67
3.3.1 Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması 67
3.3.2 Güvenirlik ve Geçerlik 68
3.4 Verilerin Toplanması 70
3.5 Verilerin Analizi 71
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 72
IV. BULGULAR 72
4.1 Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 73
4.2 İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 78
4.3 Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular 90
4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 118
4.5 Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 160
4.6 Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular 203
4.7 Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 224
4.8 Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 246
4.9 Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular 269
4.10 Onuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular 282

4.11 On Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 304
4.12 On İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 331
4.13 On Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular 352
4.14 On Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular 375
4.15 Onbeşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular 395
BEŞİNCİ BÖLÜM 422
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 422
5.1 Tartışma ve Yorum 422
5.2 Sonuç 460
5.3 Öneriler 464
5.3.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler 464
5.3.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler 465
KAYNAKÇA 467
EKLER 471
T.C. 473

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Öğrenci Sayılarının Değişkenlere Göre Dağılımı 63
Tablo 2: Öğrenci Sayılarının İlçelere Göre Dağılımı 72
Tablo 3: Ortaokul Öğrencilerinin Çocuk Hakları İle İlgili Farkındalık Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 73
Tablo 4: Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyine İlişkin Ölçme Aracına Cevap Veren Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı 78
Tablo 5: Soruların Cinsiyete Göre P Değeri 83
Tablo 6: Cinsiyete İlişkin P Değerine Göre Soruların Dağılımı 88
Tablo 7: Ortaokula Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyi Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı 90
Tablo 8: Ortaokula Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyinin Sınıf Seviyesine Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu 98
Tablo 9: Ortaokula Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyinin Sınıf Seviyesine Göre Post-Hoc Testi Tablosu 104
Tablo 10: Soruların Baba Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı 118
Tablo 11: Baba Öğrenim Durumuna Göre P Değeri 131
Tablo 12: Baba Öğrenim Durumu Arası P Değeri 136
Tablo 13: Soruların Anne Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı 160
Tablo 14: Anne Öğrenim Durumuna Göre P Değeri 172
Tablo 15: Anne Öğrenim Durumu Arası P Değeri 178
Tablo 16: Sorulara Göre Aile Durumu Dağılımı 203
Tablo 17: Sorulara Göre Aile Durumu P Değeri 210
Tablo 18: Aile Durumu Arası P Değeri 216
Tablo 19: Soruların Kardeş Sayısına Göre Dağılımı 224
Tablo 20: Soruların Kardeş Sayısına Göre P Değeri 231
Tablo 21: Kardeş Sayısı Arası P Değeri 237
Tablo 22: Soruların Aylık Gelire Dağılımı 247
Tablo 23: Soruların Aile Durumuna Göre P Değeri 254
Tablo 24:Soruların Aylık Gelire Göre P Dağılımı 259
Tablo 25:Soruların Alınan Değere Göre Dağılımı 270
Tablo 26:Soruların Alınan Derse göre P Değeri 275
Tablo 27:Alınan Derse İlişkin P Değerine Göre Soru Dağılımı 281
Tablo 28: Soruların Kulübe Göre Dağılımı 282
Tablo 29:Soruların Kulübe Göre P Değeri 290
Tablo 30:Soruların Kulupler Arası P Değeri 296
Tablo 31:Soruların Not Durumuna Göre Dağılımı 304
Tablo 32:Soruların Not Durumuna Göre P Değerine 311
Tablo 33:Soruların Not Durumları Arası P Değeri 317
Tablo 34:Soruların Kardeşler Arası Sıraya Göre Dağılımı 331
Tablo 35:Soruların Kardeşler Arası Sıraya Göre P Değeri 339
Tablo 36:Soruların Kardeşler Arası Sıra Arası P Değeri 345
Tablo 37:Soruların Oda Durumuna Göre Dağılımı 352
Tablo 38:Soruların Oda Durumuna Göre P Değeri 360
Tablo 39:Soruların Oda Durumları Arası P Değeri 365
Tablo 40:Soruların Konut Durumuna Göre Dağılımı 375
Tablo 41:Sorulann Konut Durumuna Göre P Dağılımı 382
Tablo 42:Soruların Konut Durumu Arası P Değeri 388

Tablo 43:Soruların Yerleşim Yerine Göre Dağılımı 395
Tablo 44:Soruların Yerleşim Yerine Göre P Değeri 403
Tablo 45: Soruların Yerleşim Yerleri Arası P Değeri 408

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD Amerika Birleşik Devletleri

AK Avrupa Konseyi

BM Birleşmiş Milletler

BMÇHB Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi

BMÇHK Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi

BMÇHS Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

CÇHB: Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi

ÇHB Çocuk Hakları Bildirgesi

ÇHS Çocuk Hakları Sözleşmesi

ILO International Labour Organization ya da Uluslararası Çalışma Örgütü

İHB İnsan Hakları Bildirgesi

İHEB İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

İHS Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

MEB Milli Eğitim Bakanlığı

OÖÖ Okul Öncesi Öğretmenliği

SHÇEK Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

SÖ Sınıf Öğretmenliği

T.C. Türkiye Cumhuriyeti

TBMM Türkiye Büyük Millet Meclisi

TCK Türk Ceza Kanunu

TDK Türk Dil Kurumu

TMK Türk Medeni Kanunu

TUİK Türkiye İstatistik Kurumu

UKSHS Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi

YÖK Yüksek Öğretim Kurumu

ZEÖ Zihin Engelliler Öğretmenliği

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Önceleri küçük topluluklar halinde yaşayan insanlar, zamanla daha büyük topluluklar oluşturmuş ve birlikte yaşadıkları toplumu meydana getirmişlerdir. Sosyal bir varlık olan ve bunun sonucu olarak bir arada yaşayan insan, bu toplum içinde oluşabilecek kaosun önlenmesi, güçlerin dengelenmesi, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi için bir düzene ihtiyaç duymaktadır. Bu düzenin temelini de hukuk oluşturmaktadır.

Hukuk, hak kavramının çoğuludur; bir diğer ifade ile hukuk, haklar demektir. Hukuk, örgütlenmiş bir toplum içerisinde yaşayan insanların birbirleriyle veya kişilerin yine kendilerinin meydana getirdikleri topluluklarla ve bu toplulukların birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen, kişilerin hukuki güvencesini ve insan haklarını sağlamak amacıyla oluşturulan ve devlet gücü ile desteklenen bağlayıcı, genel soyut ve devamlı hukuk kurallarının bütünüdür. Hak ise, hukuken korunan ve yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan menfaatlerdir (Artuk, Gökcen ve Yenidünya, 2009). İnsan haklarına saygı tüm hukuk sistemlerinde bulunması gereken bir değerdir. Sosyal devlet anlayışının ortaya çıktığı bu dönemde insana dolayısıyla geleceğin yetişkinleri olacak çocuklara verilen değerde artmıştır.

Günümüzde 18 yaşından küçük her bir birey çocuk kabul edilir (Çocuk Hakları Sözleşmesi 1. Madde, UNICEF, 2012). Çocuğun bir birey olarak tanınması ise günümüze yakın bir gelişmedir. Çocuk özel ilgiye, yardıma, gerekli korumaya ihtiyaç duyar. Yine çocuk yaşadığı toplumda meydana gelen her türlü değişimden çabuk etkilenebilir: Göç, savaş, işsizlik, salgın hastalık, aile içi şiddet, ekonomik bunalım, cinsiyet eşitsizlikleri gibi... Bu olumsuzluklardan çocuğu korumak için birtakım önlemler alınmış ve haklar verilmiş, yasal güvenceyle desteklenmiştir.

Çocuk Hakları kavramı; çocuğun zihinsel, bedensel, duygusal, sosyal, ahlaki ve ekonomik bakımlardan özgürlük ve haysiyet içinde, sağlıklı ve normal biçimde yetişebilmesi için ona hukuk kurallarıyla tanınan yetkiler ve menfaatlerdir (Akyüz,

1999). Bu hakları güvence altına almak için 20 Kasım 1989 ‘da Amerika ve Somali dışında 153 ülke çocuk haklarına saygı göstereceğine dair bu sözleşmeye imza atmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi çocuğa dair dört temel hak etrafında oluşturulmuştur:

1) Yaşam koşulları, tıbbi bakım, beslenme ve barınma şartlarına vurgu yapan *yaşama hakkı*,
2) Çocuğun yeteneklerinin en üst düzeyde gelişebilmesi için eğitim, oyun, dinlenme olanakları, bilgi edinme, din-vicdan-düşünce özgürlüğü, bilgi alma hakkını içeren *gelişme hakkı*,
3) Çocuğun her türlü ihmal, istismar ve sömürüye karşı korunması konularını vurgulayan *korunma hakkı* ve
4) Çocuğun aile ve toplumda etkinlik kazanması hakkını içeren *katılma hakkı*’dır (UNICEF, 2012).

Çocuk hakları sözleşmesi getirdiği haklar ve standartlarla "nitelikli insanın" yetiştirilmesini temel hedef olarak belirlemiştir. Eğitim yoluyla yetişecek çocuk ve gençlerin kişisel ve sosyal varlık olarak her yönden yetişmeleri; sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal açılardan nitelikli toplumun yaratılmasında etkilidir (Cılga, 1999). Bu açıdan araştırmamın konusu geleceğin yetişkinleri olacak çocuklara okullarda verilen eğitim sayesinde haklarının ne kadarını farkında olduklarını belirlemektir.

1.1 Problem Durumu

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi “insanlar onur ve haklar bakımından eşit doğarlar” demektedir. Haklar doğuştan kendiliğinden kazanır. Anne karnındaki ceninin de hakkı vardır ve cenin bu haklarını anneden sağ ve tam olarak doğmakla kazanır. Doğumla kazanılan bu hakları bilip uygulamadıktan sonra bizim ve toplum açısından bir önem teşkil etmez. Doğumla kazanılan haklarımızı bilmek de yeterli değildir, bunları günlük hayatımızda da doğru ve etkili bir şekilde uygulamamız gerekir. Hakların aşama geçmesi, gerçeklik kazanıp somutlaşması, bunlardan yararlanılması, ihlal edildiğinde ne yapılmasının gerektiğinin bilinmesi önceden bilinmesine bağlıdır. Bu nedenle bireylerin daha çocukluktan itibaren haklarını bilmeleri gerekir. Bu da çocuk hakları eğitimi ile mümkündür.

Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (ÇHS) taraf devletleri, çocuk haklarını yetişkinlere ve çocuklara öğretmekle yükümlü tutmuştur(m.42). Sözleşme'nin taraf devletlerde uygulanmasının denetiminden sorumlu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi (BMÇHK) çocuk haklarının okul ve üniversite müfredatına, ana baba eğitimi programlarına ve aşağıda belirtilen meslek elemanlarının hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarına alınmasını önermiştir:

Öğretmenler, hakim ve savcılar, avukatlar, hukuk uygulayıcıları, gözetim ve ıslah kurumlarında çalışanlar, sosyal hizmet çalışanları, basın mensupları, askeri personel ve barış gücünde çalışanlar, çocuklara ve ailelere psikolojik destek sağlayanlar, çocuklara yönelik kurumlarda çalışanlar, hekimler, sağlık personeli, resmi hükümet görevlileri ve karar organlarında yer alanlar.

Bu gruplar ve ana babalar dahil, çocukların kendi hakları üzerinde eğitilmeleri gerekir. Toplumda yetişkinler çocuklarında yetişkinler gibi birer hak sahibi olduklarının farkında olmaları gerekir. Bu açıdan bakıldığında çocuk hakları eğitimi hem çocuk açısından hem de birey açısından büyük öneme sahiptir. Çünkü toplumların yaşamında olumlu değişimler çocukların haklarını ve sorumluluklarını sahiplenmelerine, yetişkinlerinde bu konuda eğitilmelerine olanak verecek bilgi ve bilinçle donatıldıkları zaman sağlanabilecektir. Bu nedenle çocuklar okul öncesi dönemden başlayarak, tüm okul dönemi boyunca hak ve sorumlulukları konusunda eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, çocuk haklarına ilişkin olarak yapılacak her türlü eğitim çalışmasında, etkinin ve kalıcılığın en üst düzeye çıkartılmasını, uygulanabilir ve düzenli olmasını vurgulamaktadır. Ayrıca Komite, çocuk haklarının bağımsız bir ders olarak okul müfredatına konulmasını ve eğitim sisteminin her kademesine yerleştirilmesini istemektedir. Bizimde taraf olduğumuz Çocuk Hakları Sözleşmesi kapsamında okullarımızda çocuk hakları eğitimine yönelik müfredatlarımıza gerekli programlar ve dersler konulmuştur.

Bu kapsamda çalışmamın problem cümlesi "Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı nedir?" olarak belirlenmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin kendi temel haklarının farkında olupolmadığının ~~incelenerek~~ belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Bu kapsamda çalışmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***cinsiyete göre*** değişip değişmediğini belirlemek

2. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***sınıf seviyesine göre*** değişip değişmediğini incelemek

3. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***babanın öğrenim durumuna göre*** değişip değişmediğini belirlemek

4. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***anne öğrenim durumuna göre*** değişip değişmediğini belirlemek

5. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***ailenin durumuna göre*** değişip değişmediğini belirlemek

6. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***kardeş sayısına göre*** değişip değişmediğini incelemek

7. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***gelir düzeyine göre*** değişip değişmediğini belirlemek

8. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin alınan ***derse göre*** değişip değişmediğini belirlemek

9. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin üye olunan kulübe göre değişip değişmediğini belirlemek

10. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***not durumuna göre*** değişip değişmediğini belirlemek

11. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***kardeşler arası sıraya göre*** değişip değişmediğini belirlemek

12. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***oda durumu göre*** değişip değişmediğini belirlemek

13. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***konut durumuna göre*** değişip değişmediğini belirlemek

14. Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin ***yerleşim birimine göre*** değişip değişmediğini belirlemek

1.3 Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Çocuğun bedensel, duygusal ve düşünsel gelişimi sevgi dolu, sıcak bir ortamda yetişmesine bağlıdır. Bu noktada devletin çocuklara karşı hükümlülükleri bulunmaktadır. Çocuğa hukuk kuralları ile ana babasına karşı haklar tanımış olan devlet, bu hakların gerçekleştirilmesini de sağlamak, çocuğun korunması ile ilgili bir sorundan haberdar olduğunda, yasal koşulların bulunması durumunda kendiliğinden müdahale etmek ve çocuğu korumakla yükümlüdür,

Çağdaş devletlerin ve toplumun önemli bir bireyi olan çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimi için birtakım haklara sahip olması gerekir. Bu araştırma ile toplumun bir ferdi olan geleceğin yetişkinleri olacak küçüklerin devletin onlara verdiği temel hakları ne kadar bildikleri, ihlal edildiğinde ne yapmaları gerektiği ve haklarının farkındalığında cinsiyet, sınıf seviyesi, babanın eğitim düzeyi, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi gibi değişkenlere bağlı olup olmadığı araştırılmıştır (Özdemir ve Ruhi, 2016).

1.4 Sayıltılar

Milli Eğitim müfredatında yer alan "Sosyal Bilgiler, İT ve Atatürkçülük" derslerinin bir ünitesi olan "Haklarımızın" ortaokulda okuyan öğrenciler tarafından işlenildiği varsayılarak çalışma yapılmıştır.

1.5 Sınırlıklar

Bu araştırma, Samsun ili ve ilçelerinden seçilen ortaokula devam eden 2551 öğrenci ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Çocuk : Daha erken yaşta ergen olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişidir. (Gözler, 2016).

Hak: Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkilere ve kişilerin hukuk düzeni tarafından korunan menfaatlerine denir (Artuk, Gökçen, Yenidünya, 2009).

Çocuk hakları: Kanunen ya da ahlaki olarak dünya üzerindeki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu, eğitim, sağlık, barınma; bedensel, ruhsal ya da cinsel sömürüye karşı korunma gibi haklarının hepsini birden tanımlamakta kullanılan evrensel bir kavramdır (Akyüz, 2000).

Beyanname: Hükümetler tarafından kabul edilen, ancak, kuralların uygulanmaması halinde yaptırımı bulunmayan "ilan edilmiş genel ilkelerdir" (Akyüz, 2013).

Sözleşme: Kendisine taraf olan devletleri bağlayıcı nitelikteki "yasal metinlerdir" (Dural, Öğüz, 2009).

Yaşama hakkı: Çocuğun maddi ve manevi bütünlüğünü hiçbir acıya maruz kalmadan sürdürebilmesidir (Akyüz, 2013).

Çocuğun yüksek yararı: Yarar çatışmalarında çocuğun tarafının tutulması, onun yararına uygun işlem ve eylemin yapılması demektir (Akyüz, 2013).

Katılım: Bireyin kendi yaşamını ve içinde yaşadığı topluluğu etkileyen kararları paylaşma sürecidir (Akyüz, 2013).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Alanyazın İncelemesi

Alan yazın incelemesi genel olarak çocuk kavramı, Anayasa'da çocuk kavramı, Türk Ceza Hukuku'nda çocuk kavramı, Medeni Hukuk'ta çocuk kavramı, İş Hukuku'nda çocuk kavramı, hukuk ve hak kavramı, çocuk hukuku ve çocuk hakları kavramı, çocuk hukuku ve çocuk haklarının önemi, çocuk hukukunun ulusal hukukta kaynakları, çocuk hukukunun uluslararası hukukta kaynakları, çocuk haklarının özellikleri, çocuk hakları eğitiminin önemi, çocuk haklarının insan hakları ile olan ilişkisi, çocuk haklarının tarihsel gelişimi, Türkiye'de çocuk haklarının tarihsel gelişimi, çocukların korunmasına dair kabul edilmiş milletlerarası sözleşmeler, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin hazırlık süreci, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin yapısı ve amacı, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin hukuksal niteliği, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin temel ilkeleri, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin çocuklara tanıdığı kişisel haklar, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin çocuklara tanıdığı ekonomik, sosyal ve kültürel haklar, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin çocuklara tanıdığı korunma hakları olmak üzere yirmi üç alt başlığa ayrılarak ifade edilmeye çalışılmıştır.

2.1.1 Genel Olarak Çocuk Kavramı

Geleceğimizi, geleceğin yetişkinleri olacak bugünün çocuklarına emanet ediyoruz. Burada çok önemli iki kavram karşımıza çıkıyor. Çocuk ve yetişkin kavramı. Çocuk ile yetişkini birbirinden nasıl ayırdığımız, çocuğun kime denildiği, yetişkinin kime denildiği sorunu ile karşı karşıya kalıyoruz. Burada çocuk için farklı bilim dallarında farkı tanımlar yapılmıştır. Bütün bilimlerin üzerinde hem fikir olduğu bir tanıma ulaşılamamıştır. Her bilim dalı kendine göre bir tanım yapmış, yaş aralıkları belirlemiştir (Merey, 2016). Hukuk dalları arasında da farklı çocuk tanımı yapılmıştır. Her hukuk dalının çocuk tanımı yaparken kullandığı kriter farklıdır. Bazen yaş, bazen erginlik, bazen işlenen suça göre çocuk tanımı yapılmıştır (Çelik, 2005).

Geri kalmış devletlerde çocuk ailenin geçimini sağlayan, onlara yardımcı olan, gelecekte de anne babanın bakım ve gözetimini üstlenen bir araç olarak

görülmektedir (Kulaksız, 2014). Tarımla uğraşanlar içinse tarımda üretim yaparken onlara yardımcı olan, masrafsız, ekonomik olarak faydası bulunan bir araçtır (Tuncer, 1976). Gelişmiş ülkelerde çocuğa bakış açışı bunun tam aksine çalışıp aileye destek olması gereken bir var olarak değil çalışma hayatından uzak tutularak kendi gelişimini tamamlaması gereken bir varlık olarak görülmektedir (Kulaksız, 2014).

Birey doğduğu andan itibaren ergin olana kadarki süreçte çocuk olarak adlandırılır (Akarslan, 1998). Çocuk reşit olmayan yurttaştır (Yörükoğlu, 1992). Anne ve babadan olan her bir birey bütün bir hayat boyunca onların çocuğudur (Serozan, 2005). İslam'a göre buluğ çağına ermemiş her bir kişi çocuktur (Cin ve Akgündüz, 1990).

Gelişim psikolojisinde çocukluk dönemi, bebeklik dönemi ile ergenlik dönemi arasındaki kısım için söylenmektedir (Bulut, 1997). Bir bireyin çocuk olarak nitelendirilmesi için belirlenen yaş sınır her ülkeye göre değişiklik göstermektedir. Bu değişiklik sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi, dini, coğrafi, hukuki etmenlere bağlıdır (Yokuş, 1998). Çocuk Hakları Sözleşmesi m.1 "on sekiz yaşından küçük insan" olarak tanımlamıştır çocuğu.

Çocuk insan yavrusu demektir. İngilizce child, Almanca' da kınd, Fransızcada enfant, Osmanlıcada tıfıl olarak ifade edilir. TDK' da çocuk için "küçük yaştaki erkek veya kız", "belli bir işte yeteri kadar deneyim ve tecrübesi olmayan kimse", "büyükler arasında daha az yaşlı olan kimse" gibi farklı tanımlar yapılmıştır (Polat, 1997).

2.1.2 Anayasa'da Çocuk Kavramı

T.C. Anayasası'nda çocuklarla ilgili bir tanım yapılmamıştır. 1961 Anayasası çocukların çalışma koşullarını güvence altına alan ilk anayasadır (Özbudun, 2004). 1982 Anayasası'nın 41. maddesinde devletin anne ve çocuğu koruması gerektiği, her türlü ihmal ve istismara karşı önlem alması gerektiği vurgulanmıştır. Çocuk ifadesinin yaş aralığına dair herhangi bir bilgi içermemektedir. Yine Anayasa'nın 58. maddesinde de gençlik ifadesi geçmekte fakat bu gençlik ifadesinin karşılığı belirtilmemektedir. Yine 41. madde de her çocuğun korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yarar gibi hakları olduğu vurgulanmıştır. Fakat katılım hakkına yönelik olarak bir kanun maddesi ya da kanunda geçen bir ifade bulunmamaktadır.

Anayasamızın 50. maddesi çocuğun çalışma şartlarını düzenlemekle birlikte korunması gerektiğini, 61. madde özel gereksinimli çocukların korunmasını düzenlemiştir. 10. madde de eşitlik ilkesine aykırı görülmeyecek uygulamaların hangileri olacağı sayılmıştır. Eşitlik ilkesini bozmayacak durumlar Anayasa' nın 10. maddesine göre çocuk, yaşlı, gazi, engelli, dul, yetim, harp ve vazife şehitlerinin yakınları, gaziler vs ayrımcılığa tabi tutulabilirler ve bu eşitlik ilkesini zedelemez. Anayasamızın 90. maddesinin son fıkrası çocuğun yüksek yararına değinmiştir. Çocuğun yüksek yararı ÇHS' nin temel ilkelerinden biridir ve güvence altına alınmıştır (Ülgen, 2017).

2.1.3 Türk Ceza Hukuku'nda Çocuk Kavramı

Bir bireyin ceza sorumluluğunun varlığı için belirli bir gelişim düzeyinde olması gerekir. İlk çağlardan itibaren bu böyle olmuştur. Kanunlar bireylerin cezai sorumlulukları için bir takım sınıflandırmaya gitmişlerdir. Bu sınıflandırmaya göre farklı cezai yaptırımlar uygulanmıştır. Her ülkenin ceza kanunları farklı olmakla birlikte, cezai sorumluluğun sınıflandırılması da ülkelere göre değişmektedir. Ülkelerin ırk özellikleri, terbiye sistemleri, iklim şartları ve bireyin mizaçları farklı olduğundan ve bunlara göre küçüğün akli gelişimi değiştiğinden sınıflandırma yapılırken her ülke kendi şartlarını göz önüne almakta be buna göre sınıflandırmanın yaş aralıklarını belirlemektedir. Yaş tespitinde dikkat edilmesi gereken nokta, çocuğun cezai sorumluluğunun gündeme gelebilmesi için gerekli ahlaki ve psikolojik unsurlara uyumlu olarak müeyyidenin psikolojik ve manevi sonuçlarını kaldırmaya hazır olup olmadığıdır (Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, 2017).

Hak ile haksızlığı, doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü ayırt edebilen ve bu yönde davranabilen kişi kusur yeteneğine sahiptir. Kusur yeteneğine sahip olması demek işlediği kanuna aykırı davranışının sonuçlarının ona yüklenebileceğidir (Yüce, 1985). Yaş küçüklüğü kusur yeteneğini ortadan kaldırmaktadır. Yani haklıyı haksızdan doğruyu yanlıştan iyiyi kötüden ayıramayan biri kanuna aykırı gerçekleştirdiği fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz. Çünkü yaşı küçük kimseler olgun bir insandan beklenen düşünce gelişimine sahip değildir. Fiziksel gelişim ve yaşın ilerlemesiyle birlikte çocukların zihinsel gelişimleri değiştiği için cezai sorumlulukları da değişmektedir. Doğumu ile birlikte belirli bir zihinsel gelişime akli olgunluğa erene kadar çocuklar yaptıkları fiillerinden dolayı cezai yaptırıma tabi tutulamaz. Bundan

ötürü TCK çocukları cezai sorumlulukları için üç bölüme ayırmıştır (Artuk, Gökçen ve Yenidünya, 2009):

- 12 yaşından küçük çocuklar
- 12-15 yaş grubundaki çocuklar
- 15-18 yaş grubundaki çocuklar

Hukuka aykırı fiili işlediği sırada 12 yaşından küçük olan çocuklar için gerekli düzenlemeyi TCK 31/1 düzenlemiştir. Bu kanun hükmünde on iki yaşından küçük çocukların cezai sorumluluğunun olmadığı, ceza kovuşturması yapılamayacağı, güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği düzenlenmiştir (Özmen, 2017). Bu yaş grubundaki çocukların cezai sorumluluğunun olmadığı kanun hükmünde açık olarak ifade edildiğinden algılama ve hareketlerini yönlendirme kabiliyeti araştırılmaz. Hukuka aykırı eylemi gerçekleştirdiği sırada on iki yaşını doldurmamış olması kusur yeteneğini de ortadan kaldırır. Kusur yeteneği olmayan bu çocukların cezai sorumluluğu da olmaz. Kanun hükmünde ceza sorumluluğu olmasa bile güvenlik tedbirlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. TCK madde 56' ya dayanarak suça sürüklenen bu çocuklar için Çocuk Koruma Kanunu'nun 5. maddesinde yer alan güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği belirtilmiştir. Fakat her on iki yaşından küçük çocuk için güvenlik tedbirinin uygulanması öngörülmemektedir. Güvenlik tedbiri uygulaması şartlara ve duruma göre hakimin kanaatine bırakılmıştır (Birtek, 2017).

Suç oluşturan eylemi gerçekleştirdiği sırada 12- 15 yaş arasındaki çocuklar için gerekli düzenlemeyi TCK 31/2 gerçekleştirmiştir. Bu kanun hükmüne göre şayet çocuk işlediği eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını anlayabilecek zihinsel gelişime sahip değilse ya da davranışlarını yönlendirme yeteneği gelişmemişse cezai sorumluğu yoktur ancak güvenlik tedbirleri uygulanabilir. İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonucu biliyor veya davranışlarını yönlendirebiliyorsa cezai sorumluluğu vardır. Burada da ağırlaştırılmış müebbet hapisten on iki yıldan on beş yıla; müebbet hapisten dokuz yıldan on bir yıla indirilir. Diğer cezaların da yarısı indirilir ve bu durumlarda verilecek hapis cezası yedi yıldan aşkın olamaz (Özmen, 2017).

Hukuka aykırı eylemi gerçekleştirdiği sırada on beş yaşını tamamlayıp on sekiz yaşını tamamlamamış çocuklar için öngörülen kanun hükmü TCK 31/3 maddesidir.

Bu gruptaki çocukların işlediği eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip oldukları kural olarak kabul edilmiştir. Yani bu gruptaki çocukların kusur yeteneği olduğu kabul edilmiştir. Fakat bu gruba giren çocuklar kusur yeteneğine sahip olsa bile davranışlarını yönlendirme yeteneği henüz tam olarak gelişmemiştir. İrade yeteneği tam olarak gelişmeyen bu çocukların cezalarında indirim uygulanmaktadır. Böylece suça sürüklenen bu çocuklar topluma kazandırılmak ve tekrar suç işlemesinin önüne geçilmek istenmiştir (Birtek, 2017).

2.1.4 Medeni Hukukta Çocuk Kavramı

Hukuk sistemimizde çocukluğun başlangıcı, sona ermesi, çocuğun hakları ve çocuğun korunması ile ilgili konuların belirlenmesi Türk Medeni Kanunu'na bırakılmıştır. Hukuk sistemimize göre çocukluk kişiliğin kazanılmasıyla başlar. TMK m.28' e göre kişilik çocuğun sağ olarak tamamıyla doğmasıyla başlar. Kişiliğin kazanılması iki şartın varlığına bağlıdır (Akyüz, 2016):

- Sağ olarak doğmak: Hukuk sistemimize göre sağ olarak doğmuş sayılabilmesi için çocuğun anne bedeninden ayrılırken yaşıyor olmasıdır. Bir an bile yaşamış olsa kişiliğin kazanılması için yeterlidir Anne bedeninden ayrılma anında nefes almıyorsa kişilik kazanamaz (Ayan ve Ayan, 2007). Ağlama, nefes alma, kalbin atması, herhangi bir refleks gibi belirtiler yaşam belirtisi olarak kabul edilebilir. Hangi belirtilerin yaşam belirtisi olacağına tıp bilimi karar vermektedir (Özdemir ve Ruhi, 2016).
- Tam olarak doğmak: Çocuğun tam doğmuş olarak kabul edilebilmesi için ana rahminden tamamen ayrılmış olması gerekir. Göbek kordonu kesilmemiş olsa bile bu kişiliğin başlamasına etki etmez. Tam doğumdan kasıt çocuğun bütün organlarının tam olarak bulunması değildir. Tam doğum için bir insanda yaşaması için zorunlu bulunması gereken organların bulunması yeterlidir. Başı olmayan bir çocuk tam doğmuş sayılmaz. Ama sakatlık, körlük gibi eksiklik ya da fiziksel, işlevsel bozukluk tam doğmaya engel değildir (Öztan, 2003).

Tam ve sağ doğan bir canlının kişilik kazanması için insan olması gerekir. İnsan olabilmek içinde insandan dünyaya gelmek gerekir. Yani kişilik kazanmak için bir kadından doğmak gerekir. İnsandan doğanın insan kabul edilmesi düşüncesinden

yola çıkarak doğan varlığın nasıl göründüğü önemli değildir ve insan olarak kabul edilir (Dural ve Öğüz, 2009).

Çocukluğun başlangıcı ile kişiliğin başlangıcı paralel olmakla birlikte çocukluğun sona ermesi ile kişiliğin sona ermesi aynı şey değildir. Kişilik ölümle ya da gaiplikle sona ererken; çocukluk çocuğun düşünsel olarak belirli bir seviyeye gelmesiyle son bulur (Merey, 2016). Kişinin hukuki açıdan çocukluktan kurtulup birey olarak kabul edilmesi için zihinsel olgunluğa ulaşması gerekir. Yani hukuki olarak erginlik ile çocukluk dönemi sona erer. Erginlik yaşı ise yasa düzenleyiciler tarafından düzenlenmiştir. Yasa yapanlar bu yaş sınırını belirlerken var olan toplumun değerlerini dikkate alırlar (Bozkurt, Gümrükçüoğlu, 2014).

Erginlik kanuni yoldan, evlenmeyle ya da mahkeme kararıyla kazanılabilir. Erginliğin kazanılmasıyla çocuklukta sona ermektedir. Kanuni erginlik yaşı TMK' ya göre on sekizdir. On sekiz yaşını dolduran her kişi TMK m. 11/1 'e göre ergin sayılır. Bu kanuni yani yasal erginliktir. TMK m. 11/2' ye göre kişi elenmeyle de ergin kılınabilir. Normal evlenme yaşı kadın ve erkek için ayrım gözetmeksizin on yedi olmakla birlikte, bu evliliğin gerçekleşebilmesi için, on yedi yaşında reşit olunmadığından dolayı kanunlarımıza göre, ayırt etme gücüne sahip on yedi yaşındaki kişinin anne ve babanın ya da yasal temsilci ya da vasisinin evlenmeye onay vermesi gerekir. Anne ve baba birlikte rıza göstermelidir. Bir kişinin rızası evlilik birliğinin kurulması için yeterli değildir. Hakim olağanüstü bir durumun varlığı halinde on altı yaşındaki kişinin de mahkeme kararıyla evlenmesine izin verebilir. Burada hâkim anne baba ya da veli ya da vasinin rızasına bakmaksızın şartları göz önünde bulundurarak evlenmeye karar verebilir. Olağanüstü durum olarak kızın gebe kalmış olması düşünülebilir. Durumun olağanüstülüğü mevcut şartların varlığına göre tespit edilir. Yargı kararıyla da çocuk ergin kılınabilinir. Bu erginliğin olması birtakım şartların varlığına bağlıdır. Küçük on beş yaşını doldurmuş olmalı, ergin sayılması için istekte bulunmalı, velisinin veya vesayet altında ise vesayet makamının ya da denetim makamının izni gereklidir. Bu hallerde çocuk ergin kılınabilir. Erginliği ile birlikte çocukluğu da sonra ermiş olur (Akyüz, 2016).

2.1.5 İş Hukuku'nda Çocuk

Çocuk yapısı gereği masum, duyarlı, çabuk incinebilen; fiziksel, ruhsal ve psikolojik olarak yeterli olgunluğa erişmemiş olduğundan korunmaya muhtaçtır. Bu koruma görevini ise yasalar yani farklı hukuk dalları üstlenmiştir. Bu hukuk dalından biri de İş Hukuku'dur. İş Hukuku dalında kanun koyucu tarafından koyulan kurallarla birlikte iş gücü sömürülmek istenen çocuk koruma altına alınmıştır (Serozan, 2005).

Çocukların çalıştırılması, bir insan hakları sorunudur. Bu sorunun çözülebilmesi için ise eş güdümlü bir çalışma gerekir. Bu eş güdümlü çalışma üçlü sac ayağına benzetilebilir. Sacın birer ayağı olan sosyal, siyasal ve ekonomik alanlardaki iş birliği sonucu dengenin sağlanmasıyla iş alanında sömürülmekte olan çocuk için sağlıklı bir çözüm yolu üretilebilmektedir (Disk Araştırma Enstitüsü, 2013).

Çocukların çalışma nedenleri ile sosyal, kültürel ve ekonomik nedenler paralellik göstermektedir (Bahar, Savaş ve Bahar, 2009). Yoksulluk, eğitimle ilgili nedenler, göçler, geleneksel bakış açısı ve ailenin rolü, çocuk iş gücüne olan talep, mevzuattaki uygulama eksiklikleri gibi sebepler çocukları çalışmaya iten başlıca sebepler arasında gösterilebilir (Akyüz, 2016).

Çocukların çalıştırılması günümüze özgü bir durum olmayıp tarihin her döneminde karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Sanayi Devrimi'ne geçiş ile ülkeler arasındaki rekabet artmış, daha çok kazanmak için toplumlar daha ucuz çalışacak eleman arayışına geçmişlerdir. Bu arayış ise gözleri çocuklara çevirmiştir. Böylece "çocuk işgücü", "çocukların çalışması" gibi kavramlar doğmuştur (Akyüz, 2016)

Çocukların çalışması ile çocukların korunması tarih içerisinde paralellik göstermemektedir (Mollamahmutoğlu, 2008) Tarihin her döneminde çalıştırılmış olan çocuğun korunması için Roma döneminde bir uygulamaya gidilmemiştir (Karadeniz, 1976). Çocuk işçiliğine yönelik ilk olarak 1284 tarihinde bir uygulamaya gidilmiştir. Venedikli cam tüccarlarının tehlikeli cam işlerinde çocukların kullanılması yasaklanmıştır (Fassa, Paker ve Scanlon, 2010).

Türk İşHukuku'nda genel olarak çocuk tanımına yer verilmemekle birlikte, küçük işçi, çocuk işçi, genç işçi gibi kavramlar görülmektedir. Bir hizmet sözleşmesi ile on sekiz yaş altında çalışan grup küçük işçi olarak tabir edilmektedir. Küçük işçi kavramı da içerisinde çocuk işçi ve genç işçi olarak ayrılır. On beş yaşını

doldurmamış küçüklere çocuk işçi; on beş yaşını doldurmuş olmakla birlikte on sekiz yaşını doldurmamış küçükler genç işçi olarak adlandırılır. On sekiz yaşından büyük hizmet sözleşmesi ile çalışan çalışanlar ise yetişkin işçi olarak adlandırılır (Tunçomağ, 1986).

İş Kanunu' muzun 71. maddesine göre çalıştırılma yaşının sınırı on beş olarak çizilmiş, on dört yaşını doldurmuş ve ilköğretimi tamamlamış çocukların hafif işlerde çalıştırılabileceği öngörülmüştür. İş Kanunu kapsamı dışında kalan, Borçlar Kanunu'nun uygulama alanı içine giren işlerde çalışma yaşı Umumi Hıfzıssıha Kanunu'nun belirlediği on iki yaş uygulanmaktadır (Demir, 2009). İş Kanunu dışında kalan ve özel bir düzenlemeye tabi olmayan işlerde Usul Hukuku Kanunu madde 173'e göre on iki yaşından küçükler çalıştırılamaz (Tunçomağ, 1986)

İş K. m.72'ye göre on sekiz yaşını doldurmamış kadın veya erkeğin yer ve su altında çalıştırılması yasaktır. Yine İş K. m.73'te sanayiye ait işlerde on sekiz yaşını doldurmamış kişilerin gece çalıştırılması yasaklanmıştır. İş K. m.85'e göre on altı yaşından küçük çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır. İş K. m.71'e göre okula giden çocukların çalışma saatleri okula gitme yaşına göre ayarlanır (Çelik, 2010)

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 12. maddesi yirmi bir yaşından küçüklerin içki içilen yerlerde ve hamam, plaj, banyo gibi yarı çıplak gezilen yerlerde çalıştırılmalarını yasaklamıştır (Çelik, 2010)

UHF m. 173'e göre on iki yaşından küçük çocukların amele ve çırak olarak çalıştırılmaları yasaklanmıştır. UHF m.173'e göre on iki ile on altı yaş arası çocuklar günde sekiz saatten fazla çalıştırılmazlar (Çelik, 2010)

Anayasamızın 50. maddesi de kimsenin yaşına,cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamayacağı, küçükler ve kadınların özel koruma altında olduğu belirtilerek hazırlanan kanunların bu maddeye uygun olma zorunluluğu doğmuştur (Akyüz, 2016).

2.1.6 Hak ve Hukuk Kavramı

Hak kavramına ait bir tanım sorunu, tüm kavramların tanımında olduğu gibi burada da yaşanmıştır. Felsefenin başlangıcından bu yana "hak" kavramının ne olduğu ve

nasıl bir tanım yapılacağı sorununa çözüm bulunmaya çalışılmıştır (Gündoğan ve Günay, 2004). Hak kavramının ne olduğuna yönelik olarak yapılan tartışmalardan sonra birçok alanda, farklı unsurlar ve nitelikler göz önüne alınarak yapılmış birçok tanım görmek mümkündür (Coşkun, 1999).

Ontolojik açıdan "hak" kavramı, olana değil, olması gerekene gönderimde bulunmaktadır. Bundan dolayı hak kavramının kaynağı, doğada değil toplumda aranmalıdır. Çünkü insan toplumsal bir varlıktır. Hakkın var olabilmesi içinse bir toplum gereklidir. Tek başına bir yaşam sürdüğünüzde, kimsenin var olmadığı bir yerde haktan da söz edilemez. Hak, bir kişi tarafından diğer kişiler karşısında sahip olması gereken bir şeydir (Gündoğan ve Günay, 2004).

Hak kelimesinin sözlükte adalet ve doğruluk olmak üzere iki farklı anlamı vardır: " Adaletin, hukukun birine gerektirdiği veya ayırdığı şey, kazanç" veya "dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk" (TDK, 2019)

"Hak", özgürlüklülerin kanunlarla somutlaştırılmış halidir. (Kaboğlu, 1993).

"Hak", özgürlüklerin korunabilmesi maksadıyla bireye kanun yolu ile verilmiş yetkilerdir. bir hürriyetin sağlanması için kişiye anayasa ve kanunlar ile tanınmış yetkilerdir (Tunaya, 1982,).

"Hak", kişilere hukuk düzeni tarafından verilen bir irade kudreti, bir isteme yetkisidir (Gözler, 2016).

Windscheid, "hukuk düzeni tarafından bahsedilmiş irade yetisi" olarak; Ihering, "hukukça korunan menfaat" olarak hak kavramını nitelendirmiştir (Mumcu, 2004).

Hukuk ve hak arasında yakın ilişki vardır. Hak, bir şeyi yapma veya bir başka kişiden bir şeyi yapmalarını ya da yapmamalarını isteme yetkisidir (Gözler, 2011). Bu yetkiyi güvence altına alan ise hukuktur (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Hukuk, toplumsal hayatı düzenleyen ve uyulması kamu gücüyle desteklenen kuralların bütünüdür. Hukuk, hak kavramının çoğuludur yani hukuk, haklar demektir. (Özdemir ve Ruhi, 2016)

Kant' a göre hukuk, kişinin hürriyetinin diğer kişilerin hürriyetini engellemeden oluşturulan kuralların toplamıdır (Mumcu, 2004).

2.1.7 Çocuk Hukuku ve Çocuk Hakları Kavramı

Son yıllarda toplumda meydana gelen sosyal, ekonomik ve kültürel gelişim ve değişimle birlikte çocukların korunması ve gelişimi alanında da gelişimler ve değişiklikler meydana gelmiştir. Bu gelişim ve değişimin başında yeni bir hukuk dalı olan çocuk hukuku gelmektedir (Tiryakioğlu, 1991).

İlk çağlarda çocukların korunması ailenin görevi olarak görülmüştür. Ailede huzurlu, güvenli, mutlu yetiştirilen çocukların bütün alanlardaki gelişimi de hızlı olacağından bu görev tarihin ilk devirlerinden itibaren aileye verilmiştir (Akyüz, 2016). Devletlerin kurulması ile birlikte bu görevde paylaşıma gidilmiş sadece aileye ait olan çocukların korunması ve geliştirilmesi devletlerin de görevleri haline gelmiştir. Çocukları devlet eliyle koruyan kurumlar başlangıç itibariyle dini nitelik taşırken zaman içerisinde değişime uğrayarak çağın anlayışına uygun hale gelmiştir. Böylece zaman içerisinde anne, baba ve çocuk arasındaki ilişkileri düzenleyen bir hukuk dalı olan çocuk hukuku doğmuştur (İnan, 1968).

Çocuk hukukunun dar ve geniş olmak üzere iki anlamı vardır (İnan, 1968):

- Çocuk hukuku dar anlamıyla, anne, baba ve çocuklar arasındaki hakları, görevleri ve ilişkileri düzenleyen kurallardan oluşur. Yani çocuk haklarının kapsamını oluşturur (Akyüz, 2016).
- Çocuk hukuku geniş anlamıyla özel hukuk, kamu hukuku, sosyal hukuk ve uluslar arası hukukta çocukların haklarını düzenleyen kuralların bütününden oluşur. Yani çocuk hukuku çocuklara tanıdığı hak ve mükellefiyetleri oluşturur (Akyüz, 2016).

Çocukların birtakım hakları vardır. Anne ve babaların çocuklara karşı bazı görevleri vardır. Çocuklar anne ve babalarından görevlerini yerine getirmelerini isteyebilirler. Sahip olan hakları anne ve babaları tarafından karşılanmayan çocuğun korunması devlet ile yürütülmektedir. Bu korunma ise çocuk hukukunun çizdiği sınırlarla mümkündür. Yine devletinde çocuklara karşı yükümlülükleri vardır. Çocuklara haklar tanıyan bu hakların yerine getirilmesi görevini anne, baba ve devlete yükleyen çocuk hukukunun koyduğu kurallardır (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Çocuk hukuku adından da anlaşılacağı gibi hukuk dalının çocuklara özgü olan dalıdır. Geleceğimizin teminatı olan çocuklara özgü kuralların neler olduğunu, nasıl korunacağını açıklar (İnan, 1968). Bu kurallarla çocuk evde, işte, okulda, sokakta, mahkemelerde yani toplumun her yerinde korunmakta, kendine olan saygınlığı, özgürlüğü, gelişimi, özgünlüğü sağlanmaktadır (Serozan, 2005).

Çocuk hakları kavramı ilk kez 1989'da Birleşmiş Milletlerce benimsenmiştir. Türkiye ise bu kavramı 1994'te imzaladıkları Çocuk Hakları Sözleşmesiyle hukuki olarak tanımıştır. Çocuk hakları, on sekiz yaşından küçüklere tanınan bir haktır. Bu hak geçerliliğini insan haklarından ve anayasal temel haklardan alır (Serozan, 2005).

Çocuk hakları ile ilgili farklı görüşler mevcut olmakla birlikte bunlardan en dikkat çekeni ise çocukların özel bir ilgi ve korunmaya ihtiyaç duyduğundan dolayı, çocukların özel olarak haklarının olması gerekliliğidir (Kırdök, 1988).

Geleceğin yetişkinleri olacak çocuklara, daha çocukken gereken saygı, değer, özen, güven, hak ve yükümlülüklerini verirsek, yetişkin birer birey olduklarında her şeyin farkında olan insan haklarına saygılı bireyler yetiştirmiş oluruz. Ailesi, arkadaşları ve yakınları tarafından dövülen, aşağılamaya maruz kalan, hor görülen, dışlanan, gereken saygı ve değeri görmeyen, gerekli ve yeterli eğitimi alamayan bir çocuktan gelecekte insan haklarına saygılı birer birey olması beklenemez (Asma,2006).

Çocuk hakları insan haklarının içerisinde yer almaktadır. Geçerliliğini insan haklarından almaktadır. İnsan hakları çocuk haklarının bir üst normudur. Çocuk hakları geniş anlamda toplumsal, felsefi, ahlaki ve yasal boyutları; dar anlamda objektif hukukun çocuklara tanıdığı hak ve sorumlulukların tümünü içerir (Kaya, 2011).

Çocuk hakları, çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal, ahlaki bakımdan özgürlük ve saygınlık içinde, sağlıklı ve normal biçimde gelişebilmesi için hukuk kuralları ile korunan, yargı organlarınca gerçekleştirilen koruma yollarına kavuşturulmuş haklardır (Akyüz, 2016).

Çocuk hakları, refah hakları, koruyucu haklar, yetişkin hakları, anne babaya karşı haklar olarak dört başlık altında incelenmektedir (Franklin, 1993).Refah hakları bütün çocukların beslenme, tıbbi hizmet, barınma ve eğitim ihtiyaçlarını

sağlar.Koruyucu haklar çocukları yetersiz ilgiden, ihmal, istismar ya da herhangi bir tehlikeden koruyan haklardır.Yetişkin hakları, yetişkinlerin sahip olduğu hakların çocuklara da sağlanmasını savunan haklardır.Anne babaya karşı olan haklarda çocukların yetişkinlik yaşına ulaşmadan önce anne babaları karşısında daha fazla bağımsızlığa sahip olmalarını savunur.Franklin'in bu dörtlü ayrımının karşılığı Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yaşama, gelişme, korunma, katılma hakkı olarak geçmektedir (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Yaşama hakkı, çocuğun yaşama ve uygun yaşam standartlarına sahip olma, tıbbi bakım, beslenme, barınma gibi temel gereksinimlerinin karşılanmasını öngören hakları içerir.

Gelişme hakkı, çocuğun yeteneklerinin en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan eğitim hakkı, oyun ve dinlenme hakkı, bilgi edinme hakkı, din, vicdan ve düşünce özgürlüğü, bilgi alma hakkı gibi haklardan oluşurlar.

Korunma hakkı, çocuğun her türlü ihmal, istismar ve sömürüye karşı korunmasını sağlayan haklardır. Bunlar yargı sisteminde, silahlı çatışmada, çalışma yaşamında; fiziksel, duygusal, cinsel istismar, madde bağımlılığı ve sığınmacı(mülteci) çocuklar için özel bakıma ilişkin konularda çocukların korunmasını sağlayan haklardır.

Katılma hakkı, çocuğun ailede ve toplumda etkinlik kazanmasını sağlamaya yönelik haklardır. Bu haklar, görüşlerini açıklama ve kendisini ilgilendiren konularda karara katılma, düşünce, düşüncelerini ifade etme, vicdan ve din özgürlüğü, dernek kurma ve toplanma haklarıdır.

Böylece insan haklarıyla bağlantılı bütün haklar çocuklara tanınmıştır.

2.1.8 Çocuk Hukuku ve Çocuk Haklarının Önemi

Çocuk kendi ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamadığı için yardıma ihtiyaç duyan, zihninde kötülük barındırmayan, çevresinde oluşan her türlü olaydan çabuk etkilenebilen, enerjik, meraklı, geleceğe umutla bakan bir insan yavrusudur. Çocukluk döneminde bol bol oyun oynayan, gerekli eğitimi gören, toplum tarafından dışlanmayan, saygı ve değer gören, ihtiyaçları karşılanan çocuk mutlu olur. Mutlu çocuklar da ülkelerin refah ve kalkınmasını sağlar. Mutlu çocuk mutlu toplum oluşturur (Akyüz, 2016).

Toplumların mutluluğu ve kalkınması ile o toplumda çocuğa verilen değer ilişkilidir. Çocuğa kötü davranan, hakları verilmeyen, ihtiyaçları karşılanmayan, ihmal ve istismara maruz bırakılan toplumlar geri kalmış toplumlardır. Fakat çocuklara gereken saygı ve özeni gösteren, haklarını veren, gelişimine destek olan, koruyup kollayan toplumlar ilerlemiş toplumlardır (UNICEF, 2012).

Dünya geneline bakıldığında çocukların ihtiyaçları ve sorunları farklılık göstermekle birlikte bunların karşılanma derecesi ve düzeyi de farklılık göstermektedir (UNICEF, 2012). Toplumların uygarlık seviyesine ulaşmasında çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimi, eğitim önlemlerinin alınması, çocuğun yetişmesi ve toplum içinde söz hakkına sahip olabilmesi için de hukuk kurallarının gerekliliği söz konusudur (Bulut, 2009). Doğası gereği güçsüz olan çocuğun anne, baba, arkadaş, hakim, savcı, polis, öğretmen, işveren gibi kendisinden daha güçlü kişi ve kuruluşlara karşı korunması ancak hukuk kurallarının varlığıyla söz konusu olabilir (Usta, 1995).

Çocuğun korunması ve geliştirilmesi refah ve insan haklarına saygılı toplumun temeli olduğundan dolayı geçmişten günümüze kadar çocuk, hukuku ilgilendirmiştir (İnan, 1968). Dünya genelinde hakları farklı karşılanan çocukların dünyanın neresinde olursa olsun, ayrım gözetilmeksizin aynı haklardan yararlanabilmesi birtakım kuralların varlığı ile mümkündür. t-Temelini çocuk haklarının oluşturduğu bu kurallar çocuk hukuku ile güvenceye kavuşmuştur (Akyüz, 2018).

2.1.9 Çocuk Hukukunun Ulusal Hukukta Kaynakları

Hukuk sistemimizde koyulan kurallar geçerliliğini en üstün norm olan Anayasa'dan alır. Bu Hans Kelsen' in normlar hiyerarşisidir (Bozkurt, 2017). Çocukların haklarının korunması ve sağlanması ile ilgili olan kurallarında temeli de T.C.Anayasası' dır. 1982 Anayasası' nın 41, 42, 50, 56, 58, 61 ve 62. maddelerinde çocukların haklarını koruyan hükümler taşımaktadır. Çocukların korunması sadece bu maddelerle sınırlı olmamakla birlikte Anayasa'daki kişi hak ve ödevleri bölümündeki haklardan da yararlanır (Akyüz, 2016).

Anayasa m.41'de birinci fıkrada ailenin toplumun temeli olduğu, eşler arası eşitliğe dayandığı vurgulanmış, ikinci fıkrada ana ve çocukların korunması için devletin gerekli önlemleri alıp teşkilat kuracağı belirtilmiş, dördüncü fıkrada devletin her türlü istismar ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alacağı söylenmiştir.

Anayasa m.42'de birinci fıkrada kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı, beşinci fıkrada ilköğretimin kız ve erkek herkese zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu, yedinci fıkra da devletin durumu iyi olmayan ve başarılı olan öğrenciler için burs veya başka yollarla yardım yapacağı, özel eğitime ihtiyacı olanlar için gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir.

Anayasa m.50'de birinci fıkrada kimsenin yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamayacağı, ikinci fıkra da kadınlar, çocuklar ve bedeni ve ruhi yetersizliği olanların korunduğu vurgulanmıştır.

Anayasa m.56 herkesin sağlıklı ve dengeli bir yaşamasının bir hakkı olduğu söylenmiştir.

Anayasa m.58' de birinci fıkrada devletin gençlerin yetişme ve gelişmesi için gerekli tedbirleri alması gerektiği, ikinci fıkrada gençleri alkol, kumar, uyuşturucu ve cehaletten korumak için önlem alması gerektiği vurgulanmıştır.

Anayasa m.61'de dördüncü fıkrada devlerin korumaya muhtaç çocukları topluma kazandırmak için gerekli tedbirleri alması gerektiği belirtilmiştir.

Anayasa m.62 yabancı ülkelerdeki çocuklar için gerekli tedbirleri alması gerektiği vurgulanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesi sosyal devlet ilkesine vurgu yapmaktadır. Çocuk hukukunda çocuğun aile, okul ve toplum içinde sosyal korunma gereksinimlerinin giderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu kural temelini Anayasa'nın 2. maddesindeki sosyal devlet ilkesinden almaktadır (Serozan, 2005).

Anayasa'nın 10. maddesi anayasal eşitlik ilkesini düzenlemektedir. İlgili maddenin üçüncü fıkrası çocuklar için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olmayacağını belirtmiştir. Eşitlik ilkesi ile evlilik dışı çocuklar ile evlilik içi çocuklar arasındaki ayrım düzeltilmiştir (Serozan, 2005).

TMK' da çocuk haklarının korunmasına dair m.282-371 arasında düzenlemelere gitmiştir. bu maddelerde çocuk ve ana baba arasındaki ilişkiler, haklar düzenlenmiştir (Akyüz, 2012).

Ceza ve Ceza Muhakemesi kanunları ile çocuklar mağdur, sanık ve hükümlü olarak korunmakta, on iki yaşından küçüklere ceza verilemekte güvenlik tedbirleri uygulanmaktadır (Akyüz, 2018).

Bunların dışında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu; Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun; Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanun; Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu; İlköğretim ve Eğitim Kanunu; Milli Eğitim Temel Kanunu; İcra ve İflas Kanunu; İş Kanunu; Nüfus Planlaması Hakkındaki Kanun; Umumi Hıfzısıhha Kanunu; Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu; Küçükleri Muzur Neşriyattan Koruma Kanunu, Nüfus Kanunu; Soyadı Kanunu gibi çocuğun ve haklarının korunmasına ilişkin kanun, tüzük, yönetmelikler bulunmaktadır (Akyüz, 2016).

2.1.10 Çocuk Hukuku'nun Uluslararası Hukukta Kaynakları

Çocuk tarihin ilk devirlerinden itibaren ailesinin korunması altında kabul edilmiştir. Daha sonra devlerin kurulması ile çocukların korunmasında devletinde sorumluluğu olduğu kabul edilmiştir. Günümüzde ise çocuğun korunması alanında milletlerarası sorumluluk söz konusudur. Çocuğun korunmasında milletlerarası sorumluluğun gündeme gelmesi fikri gecikmekle birlikte bu gecikmedeki ana neden çocuğun korunmasının tarihin ilk dönemlerinden beri aileye yüklenilmiş bir vazife olarak görülmesidir. Dil, din, cinsiyet, renk, mezhep, meşru ya da gayri meşru ayrımı yapılmaksızın insanlığın çocuklara karşı sorumlu olduğunun kabulü ile birlikte milletlerarası sorumluluk doğmuştur (İnan,1968).

İlk defa çocuk haklarının ortaya atılması İspanyalı Filozof Vives tarafından onbeşinci yüzyılda olmuştur. Vives'in ortaya attığı çocuk hakları içerik olarak eğitimle ilgilidir. Onsekizinci yüzyılda Pastolozzi fakir çocukların bilgisizliği ve sefaleti; ondokuzuncu yüzyılın ilk yarısında Shaftesbury'un işçi çocukların çalışmalarını kötüye kullanılması; Dr. Budin'in ondokuzuncu yüzyıl sonunda annenin çocukların korunması hakkındaki düşünceleri ve 1914-1918 dünya savaşından sonra çocuklara

yardım ve milletlerarası sorumluluğun ilkelerini Eglantyne Jebb'in fikirleri gerekli ilgiyi görmüştür (İnan, 1968).

Çocuk korunması ile ilgili 1912 İsviçre' de ilk uluslararası merkez kurulmuştur. Bu merkez devletlerden çocukların korunması ile ilgili kanun,tüzük, yönetmelik veya önemli yazılı eserleri bir araya getirerek yayınlamalarını, gençlik ve çocukların korunması için uluslararası anlaşma yapılmasını istemiştir. Belçika' da çocuklarla ilgili çalışmalar yapmış fakat birinci dünya savaşının çıkışı bu çalışmalara yeterli ve gerekli özenin gösterilmesine engel olmuştur (Akyüz, 2000).

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra 28 Haziran 1919 tarihinde Versailles Barış Andlaşması imzalandı. Bunun üzerine Belçika çocuklarla ilgili problemlerin konuşulması için milletlerarası bir davet planladı. Temmuz 1921 yılında Brüksel'de 33 devlet resmi ve özel çocukları koruyan bir hayli kuruluşun temsilcilerinin katılımıyla bir araya gelinildi. Bu görüşme sonucunda merkezi Brüksel olan Milletlerarası Çocukları Koruma Birliği kurulmuş oldu. Birliğe on devlet üye oldu (İnan, 1968).

1920' ye kadar çocuk hakları ile ilgili herhangi bir bildiri yayınlanmamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonunda Avrupa'da çocuk haklarının korunmasına önem verilmiştir. 1920'de Cenevre'de Uluslararası Çocuklara Yardım adında bir örgüt kurulmuş ve bu örgüt 1923'te Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi'ni yayınlamıştır. Bu bildirge "Dünyadaki bütün çocuklara asgari bir özen göstermelidir" ilkesini benimsemiştir. 1776-1789 tarihli İnsan Hakları Bildirisi herkesin haklara sahip olduğunu söylemiş fakat bu bildiride çocukların korunması ile ilgili herhangi bir maddeye yer verilmemiştir. Çünkü çocukların yetişkinlerden farklı haklarının olabileceğinin farkına Cenevre'de yayınlanan bildiriye kadar varılmamıştır (Akyüz, 2000).

Bu bildiri Atatürk tarafından 1931 yılında imzalanarak Türkiye içinde kabul edilmiştir (Akyüz, 2000).

Bu alanda Türkiye'nin katıldığı ilk uluslararası çalışma Balkan Kongreleri'dir. Bu kongreye yalnızca Balkan ülkeleri katılmıştır. Kongrede yürütülen çalışmalar normal ve sağlam çocukların korunması, tıbbi korunma ve iş yaşı üzerinedir (Tiryakioğlu, 1991).

BM kurulduktan sonra çocukların korunması için Cenevre Bildirgesi İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi örnek alınarak yeniden düzenlenmiştir. Bir tasarı hazırlanmış ve üye devletlere sunulmuştur. Üye devletler sunulan taslağı kabul etmiştir. Sunulan bu taslağın hukuki olarak bir yaptırımı yoktur (Akyüz, 2000).

Bunun üzerine Komisyon beyanname taslağını yeniden hazırlamıştır. 19 Ekim 1959' da BM Genel Kurulu'nun Üçüncü Komitesi (Sosyal, İnsanlık ve Kültür Komitesi), bu gözdeb geçirilmiş taslağı kabul etmiştir. 70 ülkenin kabul, Kamboçya ve Güney Afrika Birliğinin çekimserliği, aleyhte kullanılan oyun yokluğu durumu oluşmuştur. 20 Kasım 1959'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 78 ülkenin katılımı ile Çocuk Hakları Beyannamesi'ni oy birliği ile kabul etmiştir (Tiryakioğlu, 1991).

Çocuk Hakları Beyannamesi ile dünya üzerinde ilk defa birlik sağlanmış çocuklara özel ve korunmaya gereksinim duyan, yetişkinlerden farkı haklara sahip olduğu evrensel anlamda kabul edilmiştir (Tiryakioğlu, 1991).

Çocuk Hakları Sözleşmesi' ne kadar çocuklarla ilgili birçok sözleşme yapılmışsa da ÇHS ile yapılan ulusal ve uluslar arası çalışmalar tek bir çatı altında toplanmak istenmiştir (Akyüz, 2016).

2.1.11 Çocuk Haklarının Özellikleri

2.1.11.1 Çocuk Yararının Önceliği

ÇHS m.3 çocuğun yüksek yararı ilkesini kabul etmiştir. Bu ilke çocuk hukuku ve çocuk haklarının en temel ilkesidir. Bir çatışma, uyumsuzluk oluştuğu durumlarda çocuğun tarafının tutulması, ona öncelik tanınması, onun yararına olacak iş ve eylemlerin gerçekleştirilmesi gerekir. 1990 yılında New York'ta gerçekleştirilen "Dünya Çocuk Zirvesi" "çocuklara birinci öncelik" ilkesini esas olarak benimsemelerini tüm devletlerden istemiştir (Akyüz, 2016). Bu ilke ile tüm dünya üzerindeki çocukların temel gereksinimlerinin hangi şartta ya da durumda olurlarsa olsunlar, nerede olurlarsa olsunlar, doğrudan ya da dolaylı etkilenme halinde çocuğun yararının gözetileceğini, önceliğin çocuğa verileceğini belirtir (UNICEF, 1991).

Sağlıklı, mutlu, huzurlu, ihtiyaçları karşılanarak büyüyen çocuk fiziksel, ruhsal, psikolojik olarak sağlıklı bir yetişkin olur. Büyüme çağını bir kere yaşayan çocuk

için bu dönem çok önemlidir. Bu dönemde çocuk oldukça hassas ve duygusaldır. Bu nedenle birinci öncelik ilkesi gereği çocuğun yararları her daim göz önüne alınmalıdır (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Çocuğun yüksek yararı ilkesinin ortaya çıkışı ile çocuk haklarının ortaya çıkışı paralellik göstermektedir. İlkenin varlığı uluslararası belgelerde bulunmakla birlikte şüphesiz en açık haliyle ÇHS' de görülmektedir. Çünkü bir madde ile sözleşmede koruma altına alınmıştır (Merey, 2016). Kanun koyucu çocuk hakları konusunda kanun yaparken bu ilkeyi dikkate alır. Yine kanunu uygulayanlarda kararlar verirken çocuğun yüksek yararını göz önünde tutmalıdırlar. Hakim, savcı, öğretmen, polis, anne, baba, vali, kaymakam vs karar alırken ya da aldığı bir kararı uygularken sonuçlarını düşünerek çocuğun yüksek yararı ilkesi çerçevesinde hareket etmelidir (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Çocukların özel olarak korunması gereken durumlarda çocuğun yararının önceliği ilkesi daha da önem kazanmaktadır. Örneğin; soy bağının belirlenmesinde genetik babanın çocuktan gizlenmesi, evlat edinmenin amacından saptırılması gibi durumlar söz konusu olduğunda çocuğun yüksek yararı zedelenmiş olur (Serozan, 2005).

Anayasamızın 41., 42. ve 56. maddelerinde çocuğun yüksek yararı ilkesi korunma altına alınmıştır.

Çocuğun yüksek yararı kavramı için ÇHS ve kanunlarda bir tanıma rastlanmamaktadır. Her somut olay ve durum için çocuğun yararının farklı olması ve şartlara, duruma, olaya göre farklılık göstermesinden dolayı mevcut durumun şartları göz önüne alınarak değerlendirilmelidir (Taşkın, 2006).

2.1.11.2 Kamusallık

Hukuk kuralları yaptırımı müeyyidelere bağlanmış emredici kurallardır. Çocuk hukukunu oluşturan kurallarda emredicidir. Kuralın emredici olması demek kişiler tarafından değiştirilemeyeceği anlamına gelmektedir. Yani kişiler kanunda düzenlenmiş olan ilişkilerin içeriğini ve şeklini değiştiremezler. Örneğin, velayet ve vesayet devletin denetimi altında kullanılır. Bunun dışında bir uygulamanın kararlaştırılması düşünülemez. Özel hukuk veya kamu hukuku olması fark

etmeksizin çocuk hukuku alanına giren kanunlar düzenlenirken kamu yararı ve kamu düzeni gözetilmektedir (Akyüz, 2016).

2.1.11.3 Düzenleme Serbestisinin Bulunması ve Şekilcilik

Çocuk hukukuna ilişkin koyulan kurallar emredicidir. Taraflara bu kurallar üzerinde değişiklik yapma hakkı tanınmamıştır. Yani çocuk hukuku kuralları sözleşme serbestisine sahip değildir. Ana baba ve çocuklar arasındaki ilişkilerin usul, esas ve koşulları emredici kurallarla belirlenmiştir. Çocukların nüfusa kaydedilmesi rast gele olamaz, ana babanın isteği çocukları evlatlıktan çıkaramaz, çocuğun birden fazla soy bağı olamaz, hakim kararı olmadan soy bağı reddedilemez. Çocuk belli bir yaştan önce çalıştırılamaz. Taraflar kanunda düzenlenmiş ilişkilerin içeriğini ve şeklini anlaşarak değiştiremezler. Çocuk hukuku alanındaki işlemler ya noter ya da hakim aracılığıyla gerçekleşir (Özdemir ve Ruhi, 2016).

2.1.11.4 Güçsüzlerin Korunması

Anayasanın m.17/3'te kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimseye insan onur ve haysiyetine yakışmayan muameleye tabi tutulamayacağı belirtilmiştir. ÇHS m.19'da ise bu sözleşmeye taraf olan devletlerin çocuğun her türlü ihmal ve istismarı açısından yasal, idari, toplumsal, eğitsel her türlü önlem ve tedbiri alması gerektiği, uyulmadığı takdirde gerekli yaptırımların uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Gerek Anayasamız gerekse de ÇHS doğası gereği korunmaya muhtaç olan çocukların ve güçsüzlerin korunmasına büyük önem vermektedir.

Güçsüzlerin korunması hukukta önemli bir yere sahiptir. Çocuklar ise güçsüz olan grubun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Anayasamızın vurguladığı sosyal devlet ilkesinin güvence altına aldığı grup ise doğal güçsüzlüğünden dolayı çocuklardır. Çocuklar aile, okul, toplum içinde korunması gerekli öncelikli bir gruptur (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Çocuğun gelecekte zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal olarak sağlıklı ve normal bir yetişkin olması için çocukluk dönemini maddi ve manevi şiddet ve istismara maruz kalmadan geçirmesi gerekir (Merey, 2016).

2.1.12 Çocuk Hakları Eğitiminin Önemi

Ülkelerin gerçekleştirmek istedikleri misyon ve vizyonları bulunmaktadır. Bu misyon ve vizyona ulaşmak için ise birtakım planlamalara, düzenlemelere ihtiyaç

vardır. Gelecekte hedeflenen yere belirlenen planlamaların adım adım uygulanması ile ulaşmak mümkün olmaktadır. Bu yolda eğitimin önemi çok büyüktür. Bu planları yapacak olanda, uygulayacak olanda hiç şüphesiz geleceğin yetişkinleri olacak bugünün çocuklarıdır. Çocuklara bilgi, kültürel ve sosyal beceri, farkındalık, haklara saygılı olma, hakkını bilme ve savunma gibi becerileri kazandırırsak hem birey olarak hem de toplum olarak hedeflenen düzeye ulaşmış oluruz. Bugünün çocuklarına şayet kendilerini geliştirmeleri için gerekli ortamı ve imkanı sağlar, hakları bilmelerini önemser, onlara bu hakları verir ve bu hakları korursak ülke olarak hedeflenen yerde, çağdaş uygarlık seviyesinde, yolu ve ışığı bilim olan, birbirine saygılı bir toplum oluşmasını sağlarız. Bu açıdan çocuk hakları eğitimi gerekli ve önemlidir (Uçuş, 2013).

Aileler çocukların gelecekte iyi bir hayat sürmelerini isterler. Ülkeler ise çocukların gelecekte sorumluluk sahibi, birbirlerinin hakkına saygı duyan birer vatandaş olmasını isterler. Bunun için çocukluk çağında onlara hakkı olanı vermek ve hakkı olanı alabilmesini sağlamak hem devletin hem de ailenin görevidir. Çocukken temel ihtiyaçları karşılanmayan, hakları verilmeyen, gereken değer ve saygıyı görmeyen çocukların bir yetişkin olduğunda başkasının hakkına saygı göstermesi beklenemez. Çocuk demek aslında gelecek demektir. Bir çocuğun göz ardı edilmesi bir kişinin göz ardı edilmesinin yanında geleceğin toplumunun da göz ardı edilmesidir. Şayet çocukların hak kavramını anlamaları, hangi haklara sahip olduklarını bilmeleri, kendi ya da bir başkasının hakkının ihlal edilip edilmediğini fark etmeleri, başkalarının haklarına gereken saygıyı göstermeleri kişisel ve toplumsal gelişmeyi sağlar. Bunun için çocuk hakları eğitimi önemlidir. Bu eğitim ile çocuk "hak bilinci" edinir. Hak bilinci sayesinde de hakkının ne olduğunu, nasıl araması gerektiğini, ihlalinde nereye başvurması gerektiği, temel haklarını kime ya da kimlere karşı nasıl araması gerektiğini öğrenir (Uçuş, 2013).

Türkiye ÇHS'ne taraf bir devlettir. Çocuk haklarının eğitimi ülkemizde gereklidir.Çünkü ÇHS, kendisine taraf olan tüm devletlere sözleşmede yer alan çocuk haklarını yetişkin ve çocuk ayrımı yapmaksızın herkese öğretmekle görevlendirmiştir. Sözleşmede yer alan hakların öğrenilmesiyle birlikte çocuk haklarını öğrenmekle kalmayıp iyi bir vatandaşın nasıl olduğu, davranışlarını, toplumsal değerleri de öğrenmiş olur (Howe ve Covell, 2005).

Çocuk hakları eğitimi, çocuklara hak ve sorumlulukları konusunda bilgi verme, verilen bilginin davranışa dönüşmesini sağlama amacı taşıyan, insan haklarının temelini oluşturan oluşturan bir insan hakkıdır (Akyüz, 2016). Önce kendi haklarını benimseyen çocuk zamanla insan hakkıyla kendi hakkı arasındaki bağlantıyı kurabilir. Çocuk hakları eğitimi insan hakları eğitiminin bu açıdan temelini oluşturmaktadır (Akyüz, 2018).

İnsan hakları eğitimi tün dünya üzerindeki insanlar için geçerli olduğundan evrenseldir. Dil, din, ırk, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın herkes için geçerlidir. Uluslararası olan insan haklarının kullanılabilmeleri için çocuk hakları eğitimi sırasında çocuklara uluslararası alanda haklarını kullanabilme becerisini de kazandırmak gerekir. Çocuklara evrensel değerler ile ulusal değerlerin sentezini yapabilme ve insan hakları ile ilgili değerlendirme yapabilecek duruma gelmeleri sağlanmalıdır (Uçuş, 2013).

Hakları verilmeyen, haklarına saygı duyulmayan çocukların başkalarının haklarını gözetmesi ve saygı duyması oldukça zordur. Çocuk hakları eğitimi, eğitim kurumlarında çocuklara haklarının neler olduğunu, bunlara nasıl ulaşabileceklerini ve koruyabileceklerini, bir başkasının hakkına saygı duyması gerektiğini uygun yöntem ve tekniklerle anlatılmasıdır. Bu eğitim sadece öğretim boyutunu kapsamaz. Belirli davranış biçimi oluşturmak, bazı değerleri benimsetmekte bu kapsamda değerlendirilebilir. ÇHS m.42 çocuk hakları eğitimini taraf olan devletlere bir görev olarak vermiştir (Kepenekçi, 2000).

ÇHS m.42' ye bakıldığında çocuk haklarının yalnızca çocuklar tarafından bilinmesi yeterli değildir. Bu hakların sağlayıcıları olan yetişkinlerinde çocuk hakları konusunda bilgilendirilmeleri gereklidir. Çocuğun haklarının neler olduğunu bilmeyen anne babaların, öğretmenlerin bu hakları çocuklara sağlaması ya da koruyup gözetmesi düşünülemez (Gülmez, 2001). Bundan dolayıdır ki çocuk hakları eğitimi hem çocuklara hem yetişkinlere verilmelidir (Howe ve Covell, 2005).

Çocuk hakları eğitimi ile çocuk toplum içinde sorumluluk sahibi bir birey olarak yetişir. Sınıfında, okul ortamında, ailesinde çocuk haklarına uygun davranışlar sergilenirse çocuğun bu hakları benimseyip uygulamaya geçirmesi de pek kolay olur (Uçuş, 2013).

Çocuk hakları eğitimi önce ailede sonra sırasıyla anaokulu ve anasınıflarında, ilköğretim, ortaöğretim, lise, üniversitede verilmesi gerekir. Bu sayede çocuklar haklarını kalıcı olarak öğrenmiş, benimseyerek uygulamaya da koymuş olurlar. Öğrendikleri her şey kendi gelişim ve gereksinimleri için gereklidir. Kendi hakkının farkında olan bunu koruyup gözeten çocuk zamanla başkasının hakkını da koruyup gözetir hale gelir (Covell, 2012).

Çocuklar, çocuk hakları eğitimi yoluyla hakları ve sorumlulukları konusunda bilgi edinirler. Çocuk hakları eğitimi çocukların demokratik değerleri anlama ve uygulamasını sağlar, çocuğu toplum içinde sorumlu bir yaşantıya hazırlar. Çocuk hakları eğitimi ile çocuklara yurttaşlık bilinci aşılanır. Çocukların ihmal ve istismardan korunmasında çocuk hakları eğitimi önleyici bir rol oynar. Çocuklar bu eğitimle kendileriyle aynı imkanlara sahip olmayan arkadaşlarına karşı empati geliştirirler (Akyüz, 2016).

Çocuk hakları eğitimi ile demokratik kurumlar güçlenir, çocuklara yönelik yetişkinlerin takındığı olumsuz tutum ve davranışlar önlenir, yetişkinler gibi çocuklarında bağımsız haklarının olduğu bilinci yerleşir, eğitim ve disiplin konularında yetişkinlerin yetkilerinin sınırlı olduğu bilinci aşılanır (Akyüz, 2018).

Yetişkinler ve çocukların çocuk hakları konusunda eğitilmeleri tüm bunlar göz önüne alındığında önem taşımaktadır. Çünkü ülkelerin gelişim ve değişimi çocukların hak ve sorumluluklarını bilmelerine, yetişkinlerin de bu konuda eğitilmelerine bağlıdır. Dolayısıyla çocuk hakları eğitimi okul öncesinden başlayarak sırasıyla tüm eğitim kademelerinde ders olarak öğretilmelidir.

2.1.13 Çocuk Haklarının İnsan Hakları ile Olan İlişkisi

İnsan hakları, insanın doğuştan sahip olduğu, kimse tarafından kısıtlanamayan, kişinin üzerinde serbestçe tasarruf edemediği, değerini ve onurunu koruyan, insanca yaşam sürmesi için gerekli ve zorunlu vazgeçilemez değerlerdir (Yalçın, Bay ve Ekmekçioğlu, Kongre). İnsan hakları evrenseldir ve zaman, mekân, kültür, dil, din, ırk fark etmeksizin insanın varoluşu ile vardır (Uzay ve Altuntaş, 2007). İnsan hakları ve temel özgürlükler insanın yaşamda insan olmasından dolayı hak ettiği değeri görmesini, ihtiyaçlarını karşılamasını, fiziksel ve ruhsal maddi ve manevi gelişimini sağlar (United Nations, 2004).

Çocuk hakları ve insan haklarının ortak paydası özgürlük, eşitlik, kardeşlik gibi bir takım temel değerlerdir. Dil, din, ırk, sosyal sınıf, politika gibi bir ayrım yapmadan herkese eşit şartlarda ve imkanlarda ortamlar yaratılmasıdır. Bu değerlerin temeli ise ailede atılmaya başlanmakla birlikte okul ve sınıflarda devam etmektedir (Uçuş, 2013).

İnsan hakları eğitimi diğer yurttaşlık eğitimlerinden uluslararası belgelere dayanıyor olması ile ayrılmaktadır. Bir nevi bu belgeler ile insan hakları ve eğitimi güvence altına alınmaktadır (Howe ve Covell, 2005). Okullarda da insan hakları eğitiminin temeli çocuklara verilen çocuk hakları eğitimi ile mümkündür.

ÇHS m.29'da çocuk hakları eğitimine vurgu yapılmış, sözleşmeye taraf devletlere çocuğun eğitimi sırasında insan haklarına ve temel hak ve özgürlüklere saygı esasına yönelik eğitim verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

ÇHS m.29'dan hareketle insan hakları ve özgürlüklerinin temelinin çocuk hakları eğitiminden geçtiği anlaşılmaktadır. Sözleşemeye taraf olan devletler sözleşmenin kabulüyle birlikte m.29' u kabul etmiş ve çocuğun eğitiminin bir amacının da insan hakları eğitimi olduğunu kabul etmiş bulunmaktadırlar. Yine bu maddenin kabulü temel hak ve özgürlüklerin çocuklara da tanınması gerektiğini göstermektedir (Uçuş, 2013).

Okullarda insan hakları eğitimi verilirken çocukların gelişim aşamaları dikkat alınarak verilmelidir. Aralarında gelişimsel farklılıklar olan çocukların eğitimi sırasında aynı kavramlardan aynı şeyleri anlamaları beklenemez. Küçük çocuklar için anlamı kolaylaştıracak kavram, yöntem ya da metotlar kullanılmalıdır (Swimealar, 2009).

Çocuk hakları eğitimi ile çocuklar temel hak ve sorumluluklarını bilir, iyi bir vatandaş olmak için sosyal farkındalık ve sorumluluk, kendisi dışındakilerin haklarına saygı, evrensel değerlerin farkındalığı gibi becerileri kazanır (Verhellen, 1999). Yasal düzenlemeler ile eğitimin her kademesinde insan hakları eğitiminin verilmesi gerektiği güvence altına alınmıştır. İnsan hakları eğitiminin verilmesi ise etkili bir çocuk hakları eğitiminden geçmektedir (Uçuş, 2013).

Adil ve demokratik bir toplum için toplumu oluşturan insanların hakları konusunda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. İnsan hakları eğitiminin temeli ise çocuk hakları eğitimine dayanmaktadır. Çocuk hakları eğitiminin başarılı olabilmesi için ise eğitimin okul müfredatlarına doğru adapte edilmesi gerekir (Howe ve Covell, 2005).

2.1.14 Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi

Çocuk masum, duyarlı, neşeli, meraklı, incinebilir, bağımlı bir varlıktır. İhtiyaçları karşılanan, oyun oynamak için bol vakti olan, yeni şeyler öğrenerek kendisini geliştiren çocuk kendi mutluluğuna ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunur (Merey, 2016).

Çocuk insanlığın var oluşundan beri ilgilenilen bir varlıktır. Zaman, mekan, kültür, toplumsal yapı, sosyal değerler, egemenlik anlayışının değişimiyle birlikte çocuğa bakış açısı, ilgi düzeyi, içeriği, kapsamı da değişmiştir (İnan, 1968).

Çocuk haklarının tarihsel gelişiminin doğru bir şekilde kavranabilmesi için insan haklarının gelişimine bakmak gerekir. Çünkü çocuk hakları, insan haklarının teminatı altında olan bir haktır. İnsan Haklarının gelişimi Batıda ortaya çıkmıştır. Her medeniyetin çocuğa, insana verdiği değerler farklı olduğu için tüm toplumların ortak bir paydada buluştuğu değerlerin kabulü gerekmektedir. Bu da insan haklarının kabulü ile mümkün olmuştur (Kurt, 2016)

Eski çağlarda çocuk hakkı olarak bir kavram bulunmamakla birlikte ebeveynler çocukları üzerinde her türlü hakka sahiptiler (Çelik, 2005). Eski devirlerde çocuk ailesinin geçimine ekonomik olarak fayda sağlayan bir varlık olarak görülmekteydi. Erkek çocuklar balık tutar, avcılık yapar; kız çocuklar ev işlerine yardım ederdi (Akyüz, 2018).

Çocuk tarihi süreç içerisinde üzerinde serbestçe tasarruf edilebilir, devredilebilir, terk edilebilir, öldürülebilir bir durumdan, haklara sahip olan, kendine söz hakkı tanınan, değer verilen, kendi gelişim ve değişimi için uğraşabilen bir duruma geçmiştir. Nesne konumundayken özne konumuna geçmiştir (Serozan, 2000).

Çocuk haklarının korunması düşüncesi dil, din, ırk, renk ayrımı yapmaksızın doğası gereği korunmaya ihtiyaç duyan çocukların yetişkinlerin sorumluluğunda olması fikri ile başlamıştır (İnan, 1968). 20 yüzyılda meydana gelen ikinci dünya savaşı

sonucunda kimsesiz, yoksul, evlilik dışı vb çocuklar ve bunların sorunlarının ortaya çıkması çocuk hakları ve çocuk hukuku alanında bir takım gelişmelerin yaşanmasını hızlandırmıştır (Akyüz, 2016).

Eski Atina' da Aristo'ya kadar çocuklar rahatça öldürülebiliyordu (Postmann, 1995). Aristo çocukların öldürülmesini doğru bulmamakla birlikte sakat çocukların yaşatılmamasını savunuyor çocuğun babasına ait olduğunu savunuyordu (Bumin, 1983). Eski Atina'da eğitime büyük önem verilmekle birlikte güzel sanatlar, spor gibi eğitimler veriliyordu. Çocuk babanın malı olarak görülüyor, babaya çocuk üzerinde sınırsız yetkiler tanıyor, itaat etmediğinde baba tarafından sopayla dövülebileceği kabul ediliyordu. Devletin hızlı gelişimi çocuğun ve onun haklarının kısmen devlet tarafından korunmasını sağlamıştır (Akyüz, 2000).

Eski Isparta'da, devletin askeri kimliği dolayısıyla çocuklara verilen eğitim bu kimliğe uygun olarak yapılmıştır. Çocuk ailenin değil devletindir (İnan, 1968). Yedi yaşının bitimiyle birlikte aile çocuğunu asker olarak eğitilmek üzere devlete verirdi. Burada çocuklar düşünce, ruh ve ahlak olarak basit, fiziksel olarak daha güçlü askeri biçimde eğitilirlerdi (Arsal,1948).

Eski çağlarda Roma' da babalar çocukları hakkında sınırsız tasarrufa sahipti. Baba çocuğuna istediği gibi ceza verebiliyor, alıp satabiliyor, hatta öldürebiliyordu (Yörükoğlu, 1992). Baba ailenin yargıcı gibi görülüyordu. Suç işleyen, kuralları çiğneyen, yanlış davranışlarda bulunan çocuklara dövmek, hapsetmek, öldürmek gibi cezalar verebilirdi. Babanın çocuk üzerindeki sınırsız hakimiyeti bütün yaşamı boyunca sürmekte ve herhangi bir sınırlama, kısıtlama ya da engelleme yapılamamaktaydı. Babanın çocuğuna karşı davranışları kontrol edilmemekteydi (Karadeniz, 1974). Babanın çocuk üzerindeki sınırsız yetkileri babanın ölümü ve emancipatio ile sona ermekteydi. Baba çocuğunu üç kez satarsa emancipatio gerçekleşmiş oluyordu. Çocuk bu iki durumda babanın sınırsız hakimiyetinden kurtulup kendine özgü (sui iuris) konuma gelmekteydi (Serozan, 2000). Çocuğun güvenliğini sağlayan herhangi bir kuralın varlığına eski Roma' da rastlanmamaktadır (Akyüz, 2000).

M.S. 250-527 yıllarında eski Yunan hukuku ve Hristiyanlığın etkisiyle birlikte çocuklara acımaya başlanmış, insani olmayan tutumlar yumuşamaya ve değişmeye

başlanmıştır. Baba hakimiyetinin sınırsızlığı kısıtlanmış, İmparator I. Konstantin babanın çocuğun yaşama hakkını elinden almasını yasaklamıştır. M.S. 374'de İmparator Valention ve Gration kanun çıkararak reşit olmayan çocuğun öldürülmesini kasten adam öldürme olarak cezalandırmıştı. Doğumuyla birlikte çocuklarını öldüren babalara ölüm cezası verilmiştir (Karadeniz, 1974).

Hıristiyanlık ile birlikte çocuk anne ve babasına karşı bazı haklara sahip olmuş, sokağa atılmaları ve satılmaları yasaklanmıştır. Justinianus zamanında babanın çocuk üzerindeki hakimiyeti sadece eğitimi üzerine cezaları içeren nitelik kazanmıştır (Akyüz, 2016).

Hıristiyanlıkta doğan çocuklar küçük Hristiyan'dır. Buna göre çocuk saflığın ve alçak gönüllülüğün simgesidir. Yetişkinler bu meziyetleri çocuklukta kazanır ve ömürlerinin sonuna kadar sürdürmeleri gerekir (Doğan, 2000).

Cermenlerde, ev hakimiyeti (munt) denen bir baba hakimiyeti vardır. Aile reisinin çocuk üzerindeki hakimiyeti çocuğun soy topluluğuna (sippe) kabulü ile başlar ve çocuk hak ehliyeti kazanır.(Akyüz, 2016). Baba çocuk üzerinde tıpkı Romalılardakine benzer her türlü hakka sahipti. Çocuğunu satmak, köle olarak vermek ya da öldürmek bunlardan bazılarıdır. Roma hukukundan farklı olarak babanın velayeti çocuğun yaşamı boyunca devam etmemektedir. Çocuğun babanın hakimiyetinden kurulması için reşitlik bir kıstas değildir. Ne zaman çocuk kendi geçimini kazanabilecek duruma geldiğini ispat ederse babanın hakimiyetinden kurtulmuş olur (Akyüz, 2018).

Eski Türklerde, babaerkil aile düzeni çocuğun velayetini babaya vermekle birlikte, babanın yokluğunda velayet hakkını anne de kullanabilmekteydi. Çocukların korunması ve yetiştirilmesi aile tarafından yapılırdı. Çocuğu olmayan aileler öksüzleri veya diğer ailelerin çocuklarını evlatlık alırlardı. Bu sayede kimsesiz çocuklar korunup, evlatlık edinilen aile tarafından yetiştirilerek topluma kazandırılırdı (Arsal, 1947).

İslamiyet'in kabulü ile birlikte çocuğun velayet hakkı yalnızca babaya; hızane hakkı anneye bırakılmıştır (Bilmen, 1950). Hızane, erkek çocuğun yedi, kız çocuğunun buluğa ermesine kadar bakılıp büyütülmesi ve korunmasıdır (Canan, 1981). İslam

hukukunda bugünkü anlamda evlat edinme kurumu yoktur. Manevi evlatlık ve tebenni ile bu kurumun işlevi yürütülmeye çalışılmıştır (Bilmen, 1950).

15. yüzyılda İspanyol filozof Vives çocukların korunması gerektiğini, 18. yy'da İsviçreli eğitimci Pestalozzi fakir çocukların sefalet ve eğitimsizlik sorunlarını belirtmiştir. Fakat bu eğitim temelli bir sorun çözmek içindir (Akyüz,2000). 19. yüzyıla gelindiğinde çocuğa ve onun eğitimine bakış açısı hukuki metinlerde ve kültürde değişmeye başladığı görülmektedir. !824'te Sultan II. Mahmut, bir ferman yayınlayarak ilköğretimi zorunlu kılmıştır. Nisan 1847'de ilköğretim ve öğretmenleri hakkında bir Talimatname yayınlanmıştır (Akyüz, 2016).

ABD'de 20. yy kadar çocuğa anne ve babasından başka kimse karışamazdı. İngiltere parlementosu kendi evlerinde aç bırakılan, sokağa atılan, kötü muameleye maruz kalan çocukların durumunu görüşüp çözmek isteseler de aileye müdahale edilemeyeceği, iç sorunlarının onları ilgilendirdiği, müdahalenin anne ve babanın hakkına ters düşeceği için müdahale edilmemiştir (Yörükoğlu, 1992).

Çocuk hakları ile ilgili uluslararası ilk gelişme 1924 yılında Milletler Cemiyeti Genel Kurulu'nun "Çocuk Hakları Cenevre Bildirisi" ni kabul etmesiyle olmuştur. 2. Dünya Savaşı'nın çıkışıyla bu bildiri uygulamaya geçmemiştir. Savaşın ağır sonuçlarının çocuklar üzerindeki etkilerini gidermek için 20 Kasım 1959'da BMGK 78 ülkenin katıldığı genel oturumda Çocuk Hakları Beyannamesi'ni oy birliğiyle kabul etmiştir (Akarslan, 1998).

2.1.15 Türkiye'de Çocuk Hakları

Uluslararası düzenlemelerin yanında her ülke ulusal olarak çocukların korunmasına yönelik birtakım düzenlemeler yapmaktadır (Çevik ve Karakaş, 2016).Türkiye'deki çocuk nüfus oranı toplum nüfusun yaklaşık olarak yüzde otuzunu oluşturmaktadır (TUİK, 2017). Geleceğin yetişkinleri olacak olan bu çocuk nüfus ülkelerin refahı ve gelişimi için bir hayli önemlidir (Doğan, 2001). Türkiye' nin hedeflerine ulaşması bu çocuk nüfusa yapılacak hizmet ve politikalara bağlıdır (Kurt, 2016).

Türkiye' de çocuk haklarının temeli Tanzimat dönemine kadar inmektedir. Bazı aydınlar çocuk hakları terimini bu dönemde kullanmıştır. Tanzimat döneminde Münif Paşa Türk düşünce tarihinin ilk önemli bilim dergisi olan Mecmua-i Fünun'da çocukların toplum için önemini anlatan çocuk eğitimiyle ilgili bir makale yazmıştır.

Maarif Nazırı (Eğitim Bakanı) olan Münif Paşa'nın yazdığı bilimsel makale bugün de geçerliliğini korumaktadır (Doğan, 2001).

Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi 1924 yılında Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilmiştir. Bu Bildirge ile çocukların temel hak ve özgürlükleri sağlanmak ve korunmak istenmiştir. Türkiye tarafından bu Bildirge 1931 yılında imzalanmıştır. 1935 yılında Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur (Yurtsever, 2009).

Türkiye'nin katıldığı ilk uluslararası çalışmalar Balkan Kongreleri'dir. I. Balkan Kongresi'ne 1936 yılında, II. Balkan Kongresi 1938 yılında yapılmıştır. Kongreler sadece Balkan Ülkeleri ile sınırlandırılmıştır. Çocukların korunması üzerine yapılan bu kongreler diğer çalışmalara örnek ve yol gösterici olmuştur. II. Balkan Kongresi 'nin üzerinde durduğu konular "normal ve sağlam çocukların korunması", "çocukların tıbbi korunması", "iş yaşı"dır (Tiryakioğlu, 1991).

Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi yeniden ele alınarak Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi olarak kabul edilmiştir. BM Genel Kurulu, BMÇHB kabulünün ardından 1979 yılını "Dünya Çocuk Yılı" olarak kabul etmiştir. Atatürk TBMM'nin açılış günü olan 23 Nisan'ı "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" olarak Türk çocuklarına armağan etmiştir (Yurtsever, 2009). !979 yılının "Dünya Çocuk Yılı" olarak ilanından sonra Türkiye dünyada ilk ve tek çocuk bayramı olarak kutlanan 23 Nisan'ları tüm dünya çocuklarına armağan etmiştir. Her yıl 23 Nisan günü tüm dünya çocukları ile birlikte kutlanmaktadır (Museyava, 2013).

BM Genel Kurulu bir çalışma grubu oluşturarak CÇHB ve BMÇHB tekrar gözden geçirmiştir. Bunun sonucunda Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi oluşturulmuştur. 20 Kasım 1989 yılında BMÇHS oy birliğiyle kabul edilmiştir. Türkiye Sözleşme'yi Çocuklar İçin Dünya Zirve'sinde imzalamıştır (Yurtsever, 2009). Türkiye ÇHS' ni 19 Eylül 1990 tarihinde imzalamıştır. 9 Aralık 1994 tarihinde 4058 sayılı kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve Bakanlar Kurulu tarafından 23 Aralık 1994, 946423 sayılı kararla onaylanarak 1995 senesinde 22184 sayılı Resmi Gazete de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (tbmm.gov.tr).

Türkiye sözleşmenin 17, 29, 30. maddelerine çekince koyarak kabul etmiştir (Akyüz, 2000). BMÇHS'nin uygulanmasının denetimini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü sorumlu tutulmuştur (mfa.gov.tr).

Türkiye çocuk haklarının geliştirilmesi için aşağıdaki uluslararası belgelere de taraftır:

- BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (kız çocuklar açısından) ve bu Sözleşme 'ye Ek Protokol.
- AK Çocuk Haklarının Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi.
- Çocuk İstihdamına İlişkin 138 ve 182 sayılı ILO Sözleşmeleri.
- BM Sınır aşan Suçlarla Mücadele Sözleşmesi'ne Ek Başta Kadın ve Çocuk Ticareti Olmak Üzere İnsan Kaçakçılığının Önlenmesi, Bastırılması ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol (mfa.gov.tr).

Türkiye' de ÇHS kabulü ile birlikte anayasal ve yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu anayasal ve yasal düzenlemelerin uygulanması, düzenlenmesi, denetlenmesi için bir takım kurumlar, denetim mekanizmaları oluşturulmuştur, düzenlemeler yapılmıştır (Özdemir ve Ruhi, 2016). Bunlar:

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Tarafından Yapılan Çalışmalar

İl Çocuk Hakları Komiteleri

Ulusal Çocuk Forumları

BM Çocuk Hakları Komitesi'ne Sunulan Ulusal İlerleme Raporları

Yerel Yönetimlerin Çocuk Haklarına İlişkin Çalışmaları

TBMM Çocuk İzleme Komitesi Tarafından Yürütülen Çalışmalar

Kamu Denetçiliği Kurumu- Ombudsmanlık

Çocuk Hakları Eğitimi

Türkiye Çocuk Hakları Stratejisi

Çocuk Koruma Kanunu

2.1.16 Çocukların Korunmasına Dair Kabul Edilmiş Milletlerarası Sözleşmeler

2.1.16.1 Kadın ve Çocuk Ticaretinin Kaldırılmasına Dair 30 Eylül 1921 Tarihli Beyanname

Bu beyanname ile birlikte taraf devletler, çocuk ticareti yapılmasının yasaklanmasını, ticareti yapan kişilerin bulunarak cezalandırılmasını kararlaştırmışlardır. Çocuk ticaretini engelleyecek tedbirler alınması gerektiği konusunda anlaşmışlardır (Polat, 1997).

2.1.16.2 Deniz İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tespiti Hakkında 58 Sayılı ve 24 ekim 1936 Tarihli Sözleşme

Sözleşmeye taraf olan devletler bu Sözleşme ile çocukların deniz işlerinde çalışma yaşını 15 olarak belirlemişlerdir. Şayet 14 yaşında çocuğun menfaati var ise çocuğun bu durumda deniz işlerinde çalışabileceği kararlaştırılmıştır. Bunun dışındaki hiç bir koşulda çocuk 15 yaşından küçükse deniz işlerinde çalıştırılamayacağı konusunda karar verilmiştir (Polat, 1997).

2.1.16.3 Çocukların ve Gençlerin sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabi Tutulmaları Hakkında 77 Sayılı, 9 Ekim 1946 Tarihli Sözleşme

Sözleşme, Kamusal ve Özel sanayi iş yerlerinde veya bu iş yerleri ile ilgili işlerde çalışan veya çalıştırılan çocuk ve gençlere uygulanır. Sözleşme m.2' de on sekiz yaşından küçüklerin sanayi bir kurum tarafından işe alınabilmesi için çalışmalarına herhangi bir engel olmadığını gösteren bir sağlık muayenesinin yapılmasının zorunluluğunu düzenlemektedir. Sözleşmenin 1. maddesi bu sanayi kuruluşlarının hangileri olduğunu düzenlemiştir (Polat, 1997).

2.1.16.4 Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair 24 Ekim 1956 Tarihli Sözleşme

Bu sözleşme adında da anlaşılacağı gibi sadece çocuklara karşı uygulanacak olan nafaka yükümlülüğündeki uygulanacak olan kuralları göstermiştir. Nafaka

konusunda uygulayıcılara yol göstermiştir. Nafaka konusunda sorunu çözecek olan mahkeme olarak çocuğun yaşadığı yerdeki mahkemeyi yetkili kılmıştır (Polat, 1997).

2.1.16.5 Çocuklara Karşı Nafaka Yükümlülüğü Konusundaki Kararların Tanınmasına ve Uygulanmasına İlişkin 15 Nisan 1958 Tarihli Sözleşme:

Bu sözleşmede yine sadece çocuklara karşı nafaka yükümlülüğünü düzenlemektedir. Sözleşme akit devlet mahkemeleri veya yetkili makamlar tarafından verilmiş olan kararların tanınmasını ve uygulanmasını sağlama amacı gütmektedir. Sözleşmenin uygulanması bakımından evlenmemiş ve 21 yaşını doldurmamış kimseler çocuk olarak kabul edilmektedir (Polat, 1997).

2.1.16.6 Evlilik Dışı Çocukların Tanınmalarını Kabule Yetkili Makamların Yetkilerinin Genişletilmesi Hakkında 14 Eylül 1961 Tarihli Sözleşme

Bu sözleşme, sözleşmeye taraf devlet vatandaşlarına, diğer sözleşmeye taraf devletlerde doğan evlilik dışı çocukların tanınması konusunda imkan ve kolaylıklar sağlama amacı taşımaktadır (Polat, 1997).

2.1.16.7 Küçüklerin Korunması Konusunda Makamların Yetkisine ve Uygulanacak Kanuna Dair 5 Ekim 1961 Tarihli Sözleşme

Kural olarak, küçüğün yerleşim yeri mahkemeleri ve idari makamları, çocuğun şahsını ve mallarını korumaya yönelik tedbirleri almaya yetkili kılınmıştır. Bu makamların küçüğün şahsını ve mallarını korurken uygulayacağı kurallar kendi içi hukuk kurallarıdır. Bu durum sözleşmenin 3. maddesi ile düzenlenmiştir. Sözleşme'nin 4. maddesi küçüğün vatandaşı olduğu devletin iç hukukuna göre olan otorite ilişkisinin tüm taraf devletlerce tanınacağı hüküm altına alınmıştır. m.12 'de ise küçük deyiminde ne anlaşılacağı açıklanmıştır. Sözleşmeye göre küçük, hem vatandaşı olduğu devletin hem de yerleşim yerinin bulunduğu devletin iç hukukuna göre bu niteliğe sahip kimseleri göstermektedir (Polat, 1997).

2.1.16.8 Evlilik Dışı Çocukların Ana Bakımından Nesebinim Tesisine Dair 12 Eylül 1962 Tarihli Sözleşme

Bu sözleşme, anne ile çocuk arasındaki nesep ilişkisinin hukuki bir işleme bağlamadan çocuğu doğuranın annesi olduğunun kabulü amacı taşımaktadır. Evlilik dışı çocuklar içinde aynı durum söz konusudur. Çocuğun doğum belgesinde çocuğu doğuran kadının ana olarak gösterilmiş olması ile çocuk ve anne arasındaki nesep bağı kurulmuş olmaktadır (Polat, 1997).

2.1.16.9 Evlat Edinme Konusunda Makamların Yetkisi, Uygulanacak Hukuk ve Kararların Tanınması Hakkında 15 Ekim 1965 Tarihli Sözleşme

Sözleşme ile on sekiz yaşından küçüklerin evlat edinilmesi düzenlenmiştir. Sözleşmenin altıncı maddesi ile evlat edinme ilişkisinin çocuğun menfaatine yönelik olarak kurulması gerektiği düzenlenmiştir (Polat, 1997).

2.1.16.10 Çocukların Evlat Edinilmesine Dair 24 Nisan 1967 Tarihli Avrupa Sözleşmesi

Bu sözleşme on sekiz yaşından küçük, reşit olmayan ve evlenmemiş çocukların evlat edinilmesini konu almaktadır. Çocuğun menfaati sözleşmeye göre önceliklidir. Sözleşmenin amacı sözleşmede çocukların evlat edinilmesine dair kabul edilen maddelerin uygulamada sözleşmeye taraf olan devletler tarafından iç hukuklarında uygulanmasının sağlanmasıdır. Kurulmuş evlat edinme ilişkisinin devamını sağlamak bir başka amacıdır (Polat, 1997).

2.1.16.11 Küçüklerin Vatana İadesine Dair 28 Mayıs 1970 Tarihli Avrupa Sözleşmesi

Bu sözleşme, taraf devletlerden birinin ülkesinde bulunan, diğer taraf devlet tarafından sözleşmesinin 2. maddesine dayanarak vatana iadesi istenen küçükler için uygulanır (Polat, 1997).

2.1.16.12 Evlenme İle Nesebin Düzeltilmesi Hakkında 10 Eylül 1970 Tarihli Sözleşme

Bu sözleşme ile evlilik dışı doğan çocuğun nesebinin düzeltilmesi ve yabancı ülkede yapılmış nesep düzeltme işleminin tanınmasını ve açıklanmasını kolaylaştırmak için kurallar getirmektir. Sözleme m.1' e göre ana ve babanın sonradan evlenmesinin ana

veya babanın milli kanunlara göre nesebin düzeltilmesi sonucunu doğurması halinde, bu hukuki durumun tüm sözleşmeye taraf devletlerce kabul edileceği düzenlenmiştir. Mahkeme kararı ile yapılan nesep düzeltme işlemleri de bu kanun maddesi ile korunmaktadır (Polat, 1990).

2.1.16.13 Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair 2 Ekim 1976 Tarihli Sözleşme

Sözleşme küçük büyük ayırt etmeksizin sadece nafaka borçlarına ilişkin hususları düzenlemektedir. Şayet çocuk bulunduğu yerin kanununa göre nafaka alamazsa bu durumda o ülkenin kanununun kabul edileceği sözleşmedekabul edilmiştir (Polat, 1997).

2.1.16.14 Nafaka Yükümlülüğü Konusunda Kararların Tanınmasına Dair ve Uygulanmasına İlişkin 2 Ekim 1973 Tarihli Sözleşme

Bu sözleşme, evlilik içi ve evlilik dışı doğan bir çocuğa karşı nafaka yükümlülüğü de dahil olmak üzere, aile, hısımlık, evlilik ve sıhriyet ilişkilerinden doğan nafaka yükümlülüğü konusunda bir imzacı devletin adli veya idari makamı tarafından verilmiş olan ve bir nafaka alacaklısı ile nafaka borçlusu veya bir nafaka borçlusu ile nafaka alacaklısına yaptığı ödemelerin kendisine iadesini isteyen bir kamu kurumu arasındaki kararlar hakkında uygulanır (Polat, 1997).

2.1.16.15 Evlilik Dışında Doğan Çocukların Hukuki Durumuna Dair 15.10.1975 Tarihli Avrupa Sözleşmesi

Avrupa Konseyine üye devletler, evlilik dışında doğan çocukların hukuki durumlarında birliği sağlamak için bu sözleşmeyi imzalamışlardır. Bu sözleşme ile evlilik birliği dışında doğan çocukların hukuki durumunu düzenleyen maddeler kabul edilmiştir. Bu kabul edilen maddeleri sözleşmeye taraf olan devletlerin iç hukuklarına uydurması istemiş ve bu amaçla alınan önlemlerin AK Genel Sekreterliğine bildirilmesi kararlaştırılmıştır. Sözleşme m.3' te baba yönünden, babalığın tespiti, serbest tanıma ve mahkeme kararına bırakılmıştır. Bu sözleşme ile çocukların anne ve babalarına karşı miras hakkı da düzenlenmiştir (Polat, 1997).

2.1.16.16 Çocukların Bakım ve Gözetim Yükümüne İlişkin Kararların Tanınması ve Uygulanması ile Çocuklara Karşı Bakım ve Gözetim Yükümlülüğünün Düzenlenmesi Konusunda 20 mayıs 1980 Tarihli Avrupa Sözleşmesi

Sözleşme çocuğun bakımı ve gözetimi durumunda, onun refahından yola çıkarak bu konuda düzenlemeler yapmıştır. Sözleşme, bakım ve gözetim yükümlülüğüne ilişkin kararların tanınmasını ve uygulanmasını sağlamak için bir denetim mekanizması kurulmasını sağlayacak kurallar içermektedir. Böylece çocukların bakım ve gözetimine ilişkin bir mekanizmayı güvence altına almıştır (Polat, 1997).

2.1.16.17 Evlilik Dışında Doğan Çocukların Tanınmasına Dair 5 Eylül 1980 Tarihli Sözleşme

Sözleşmenin amacı evlilik dışında doğan çocukların tanınması konusunda imzacı devletler arasında aynı ihtilaf kurallarının uygulanmasını sağlamak ve bu suretle tanımayı kolaylaştırmak ve bu tanımayı taraf devletler arasında açıklığa ve uygulamaya kavuşturmaktır (Polat, 1997).

2.1.16.18 Milletlerarası Unsurlu Çocuk Kaçırma Olaylarının Özel Hukuka İlişkin Konuları Hakkında 25 Ekim 1980 Tarihli Sözleşme

Bu sözleşme "Milletlerarası Çocuk Kaçırma Olaylarına İlişkin La Haye Sözleşmesi" olarak anılır. Çocukların menfaatlerini koruyucu kurallar getirmiştir. Bu sözleşme ile şu üç amaç gerçekleştirilmek istenmiştir:

a.) Haksız olarak yeri değiştirilen ya da alıkonulan çocukları, bu haksız eylemler sonucunda uğrayacakları zararlara karşı korumak,

b.) Haksız bir şekilde yeri değiştirilen ve ya alıkonulan çocuğun, mutad meskeninin bulunduğu ülkeye iadesini sağlayacak usuller oluşturmak,

c.) Çocuğun velayeti kendisine verilmeyen tarafın çocukla kişisel ilişki kurma hakkını güvence altına almak.

Taraf devletler bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli tedbirleri almaları istenmiştir (Polat, 1997).

2.1.17 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Hazırlık Süreci

Sözleşme'nin kökeni 1924 tarihli "Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi" ne dayanmaktadır. !924 tarihli bu Beyanname, 1948 yılında tekrar gözden geçirilmiştir. Beyannameye yeni maddeler eklenerek on maddelik yeni bir taslak oluşturulmuştur. Bu taslak BM Genel Kurulu tarafından oy birliğiyle 20 Kasım !959 tarihinde "Çocuk Hakları Beyannamesi" olarak kabul edilmiştir (Zöğ, 2008).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden önce kabul edilen ya da yayınlanan bildirilerin, beyannamelerin yaptırım gücü yoktur ((Merey, Z. (2016). Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi. Z. Merey (Yay. haz.). Çocuk Hakları içinde (s. 60-71). Ankara: Pegem Akademi). Çünkü beyannameler, hükümetler tarafından kabul edilen, ancak, kurallarının uygulanmaması halinde yaptırımı bulunmayan "ilan edilmiş genel ilkelerdir". Sözleşmeler ise taraf devletleri bağlayıcı nitelik gösteren "yasal metinlerdir" (Polat,1997). Dolayısıyla devletler sözleşmeleri kabul etmekle bu sözleşmeye uyacaklarını taahhüt etmektedirler. Sözleşmeye uyulup uyulmadığının kontrolü ise sözleşmeyle kurulan bir denetim mekanizma ile sağlanır. Bildiri ve beyannamelerde denetimi sağlayacak bir mekanizma yoktur (Tiryakioğlu, 1991). ÇHS kadar bağlayıcılığı olan, yaptırımlar içeren ve çocukların evrensel gereksinimlerini bir bütün olarak ele alan uluslararası bir belge yoktur (Akyüz, 2018).

Uluslararası hukukta bildiriler taraf devletlerin hükümetleri tarafından kabul ve imza edilmesine rağmen hukuksal bir yaptırımı yoktur. Sadece genel ilkelerin ilan edilmesidir. Şayet bildiriler taraf devletlerin iç hukuk kurallarına göre imzalanır ve bir kanunla onaylanırsa hukuki bir yaptırıma kavuşmuş olur. Böylece bağlayıcılık kazanmış bulunur. Uluslararası antlaşmaların hukuksal yaptırıma kavuşması da böyledir (İnan, 1995).

1979 Uluslararası Çocuk Yılı öncesinde, Polonya otoriteleri, bir ÇHS hazırlanması için öneride bulunmuştur. Çocuk haklarının yaptırımları olan bir düzene bağlanması istenmiştir (Zöğ, 2008). Polonya'nın o dönemki Yargıtay Başkanı Prof. Adam Lopatka çocuk haklarına dair bir sözleşme hazırlanması için davette bulunmuştur (Ballar, 1997).

BM Genel Kurulu bu öneriyi dikkate alarak 1979'da 43 devletten üyenin oluşturduğu bir çalışma komisyonu kurmuştur.ÇHS taslağını Polonyalılar tarafından hazırlanmıştır. taslağın tamamlanması 10 yıl sürmüştür(Hill ve Tisdall, 1997).

Yapılan çalışmaların ardından BM Genel Kurulu, sözleşme metnini ÇHB' nin 30. yıl dönümü olan 20 Kasım 1989 tarihinde kabul etmiştir. Sözleşme 26 Ocak 1990 tarihinde 61 devlet tarafından imzalanmıştır. Günümüzde ise ÇHS' ni ABD ve Somali dışında 191 ülke onaylamıştır. Sözleşme 2 Eylül 1990' da yürürlüğe girmiştir. ÇHS toplamda 54 maddeden oluşmaktadır. !924 CÇHB ile çocukların haklarının farkındalığı başlamış, 1959 ÇHB ile devam etmiş ve 1989'da ÇHS ile istenen hukuksal niteliğe kavuşmuştur (Doğan, 2005).

Türkiye, 1982 Anayasa'sının 3. ve 6. maddeleri ile 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşması'na aykırı olduğu gerekçesiyle 17,29, 30. maddelerine çekince koymuştur. T.C adına sözleşmeyi dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal 14 Eylül !990 tarihinde imzalamıştır. Sözleşme 1982 Anayasası'nın 90. maddesine ve 31.05.1963 tarihli ve 244 numaralı kanun hükümlerine göre 17, 29 ve 30. maddelerine aynı gerekçelerle çekince koyarak 9 Aralık 1994 tarihli ve 4058 numaralı kanunla ÇHS' ni onaylamıştır. Bakanlar Kurulu' da sözleşmeyi 244 numaralı kanunun 3. maddesinin 1. bendine göre 23.12.1994 ve 94/6423 sayılı karar ile yürürlüğe koymuştur (İnan, 1995).

2.1.18 Çocuk Hakları Sözleşmesinin Yapısı ve Amacı

ÇHS bir ön söz, üç kısım ve 54 maddeden oluşur. Önsözde sözleşmenin ele aldığı konularla ilgili temel prensipler belirtilmiştir. Çocukların özel korunmaya ihtiyaç duyduğu, bu sorumluluğun ise ilk önce aileye, sonrasında devlete ait olduğu belirtilmiştir. Birinci bölüm sözleşmeye taraf olan devletlerin görevlerinin belirlendiği kurallardan oluşmaktadır. Bu kısım 41 maddeden oluşmakla birlikte, 2, 3 ,5 ve 12. maddeleri temel ilkeleri düzenlemektedir (Polat, 1997).

İkinci kısımda 42. madde taraf devletlerin ÇHS 'de kabul edilen maddeleri ÇHS' de kabul edilen şekliyle yetişkin ve çocuk herkese öğretme yükümlülüğünü düzenlemektedir. Yine bu bölümde taraf devletlere ÇHS ile verilen yükümlülükleri yerine getirip getirmedikleri, getiriyorlarsa ne kadar yol kat ettiklerini denetlemek için BMÇHK' nin kuruluşunu düzenlemektedir (Akyüz, 2016).

Üçüncü kısımda yürürlük ve yürütmeye ilişkin kurallar yer almaktadır (Akyüz, 2018).

Sözleşmenin amacı, özel korunma ve gereksinime ihtiyaç duyan çocukların tüm dünya üzerinde evrensel ilkeler belirleyerek, bu çerçevede korunmalarını ve ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Çocukların yaşama, gelişme, korunma, katılım haklarının sağlanması, evde, işte, okulda, savaşta, iç çatışmada vb gibi her alanda ve ortamda her şartta her türlü şiddet ve istismardan korumaktır (Tiryakioğlu, 1991).

2.1.19 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Hukuksal Niteliği

Sözleşme, uluslararası hukuk açısından çocuklara yönelik tutum ve davranışlara ilişkin evrensel standartları düzenleyen ve bağlayıcı bir güce sahip hukuksal bir metindir (Akyüz, 2016, s.44).

Türk iç hukuku bakımından Sözleşme, 1982 Anayasası'na göre kanun hükmündedir. Anayasa'nın 90. maddesinin 1. fıkrasında T.C adına yabancı devletler veya milletlerarası kuruluşlarla yapılacak anlaşmaların onaylamasının TBMM'nin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlı olduğu düzenlenmiştir. Yine aynı maddenin 5. fıkrasında usulüne uygun yürürlüğe konulmuş milletlerarası anlaşmaların kanun hükmünde olduğu, Anayasa' ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamayacağı düzenlenmiştir.

ÇHS'nin 17, 29 ve 30. maddelerine çekince koyularak, çekince koyulan bu maddeleri Anayasamıza ve 1923 tarihli Lozan Anlaşması'na göre yorumlama hakkını gizli tutmuştur (Tiryakioğlu, 1991).

İç hukuktaki kanunlarda Sözleşme'nin getirdiği bir kural yok ise bu kural iç hukukta da uygulanır. Şayet Sözleşme'nin getirdiği kural ile iç hukuk kuralı çakışıyorsa, bu durumda Sözleşme bu iç hukuk kuralını kaldırır ve kendisi yeni kanun olarak uygulamaya geçer (İnan, 1995). Sonradan Sözleşme'nin kurallarına aykırı bir iç hukuk kuralının getirilmiş olması ise Sözleşme'nin fesih edilmek istendiğini göstermektedir (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Sözleşme maddelerine bakıldığında bazılarının çok açık olduğu, bazılarının ise hükümetlere bırakıldığı görülmektedir. Örneğin kişisel haklar açık ve net olarak belirtildiği için mahkemelerde istem konusu yapılabilirken ekonomik, kültürel ve

sosyal hakların uygulanması hükümetlerin takdir yetkisine göre alınacak önlemlere bırakılmıştır (Özdemir ve Ruhi, 2016).

2.1.20 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Temel İlkeleri

Sözleşme' de yer alan bazı haklar, çocuklara tanınan diğer bütün hakların kullanılmasında ve devletlerce yerine getirilmesinde temel oluşturur niteliktedir. Ayrımcılık yasağı, çocuğun yaşama ve gelişme hakkı, çocuğun yüksek yararı, çocuğun görüşlerinin dikkate alınması olmak üzere ÇHS'nin dört temel ilkesi vardır.

- **Ayrımcılık Yasağı (Madde 2)**

Bu ilke temelini ÇHS'nin 2. maddesinden almıştır. ÇHS m.2'ye göre, Sözleşme'deki haklardan her çocuk hiçbir ayrım yapılmaksızın yaralanır. Kendileri, ana babaları ya da vasileri kim olursa olsun dil, din, ırk, renk, cinsiyet, mezhep, sosyal köken veya statü sebebiyle çocuklar arasında ayrım yapılamaz.

Bu ilkeye göre çocuklar arasında hiçbir şekilde ayrım yapılmaması gerekir. Çocuklar arasında ayrımcılığa sebep olacak her türlü önlem alınmalıdır. Bölge, coğrafya, ülke, kır, kent ayrımı da yapılmamalıdır. Yine Sözleşme çocuğun anne babası veya vasisinden ötürü, onun mesleği, inancı, düşünceleri dolayısıyla ayrımcılık yapılmasını yasaklamıştır (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Sözleşmede yer alan tüm haklar; ziyaretçiler, mülteciler, devlete kaçak olarak girenler dahil tüm çocuklar için geçerlidir. Bu ilkeye göre hiçbir durum ayrımı yapılamaz (Merey, 2016). Bununla birlikte istismara uğrayan, kimsesiz, sokak çocukları, göçmenler, engelli çocuklar gibi özel ilgi ve bakıma muhtaç çocuklara daha özenli davranılması ayrımcılık yasağına aykırı değildir. Buna olumlu ayrımcılık da diyebiliriz (Merey, 2016). Anayasamızın 10. maddesi ayrımcılık yasağını düzenlerken yine Çocuk Koruma Kanunu'nun m.4 /c 'de çocuk ve ailesinin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tabi tutulamayacağı söylenmiştir (Karan, 2012).

- **Çocuğun Yaşama ve Gelişme Hakkı (Madde 6)**

Çocuğun diğer haklarını kullanabilmesi yaşam hakkına sahip olmasına bağlıdır. Bu ilke, diğer ilke ve haklara temel teşkil etmektedir. Her çocuk yaşam hakkına sahiptir. Çocukların yaşama ve gelişme hakkı ÇHS' nin 6. maddesi ile güvence altına alınmıştır. ÇHS m.6, her çocuğun yaşam hakkına sahip olduğunu ve devletlerin

çocuğun yaşaması ve kendini geliştirebilmesi için gerekli önlemleri alması gerektiğini vurgulanmıştır (Merey, 2016). ÇHS' nin 4, 12, 13, 14, 19, 26, 27, 28, 31. maddeleri de yine çocuğun yaşam ve gelişim hakkına yönelik düzenlemeler öngörmektedir. Örneğin; 19. madde çocuğun her türlü şiddetten, 37. madde işkence ve diğer insanlık dışı acımasız ya da aşağılayıcı muamele ve cezalardan, 38. madde silahlı çatışmalardan korunması gerektiğini belirtir.

Yaşam hakkı bütün hakların yapı taşıdır. Bu hak olmadan diğer hakların kullanımı düşünülemez. Yaşam hakkı sadece ÇHS'nde değil diğer bütün uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınmıştır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde 3. madde herkesin yaşam hakkı olduğunu; Kişisel ve Sosyal Haklar Sözleşmesi'nde de herksin yaşam hakkı olduğu ve keyfi olarak elinden alınamayacağı vurgulanmıştır (Hodgkin ve Newell, 2003).

Yaşama hakkı, çocuğun maddi ve manevi bütünlüğünü hiçbir acıya maruz kalmadan sürdürebilmesidir. ÇHS' ne taraf olan her devler ise bunu sağlamakla yükümlüdür. ÇHS' ne taraf olan bu devletler çocuğun yaşama ve maddi manevi bütünlüğünü geliştirme haklarını sağlamak için aşağıdaki görevleri yerine getirmelidirler (Özdemir ve Ruhi, 2016).

- ✓ Doğuştan yaşama hakkına sahip olan çocuğun bu hakkını tanımak, yaşama ve gelişmesi için gerekli güvenlik tedbirlerini almak,
- ✓ Çocuğa fayda ve yarar sağlayacak her türlü bilgiye ulaşmasını sağlayacak haklarını güvence altına almak,
- ✓ Anne ve babalara çocuklarını yetiştirmeleri konusunda gerekli desteği sağlamak,
- ✓ Çocuğun en üst sağlık standardına erişmesine özen göstermek ve bunu için gerekli önlem ve tedbirleri almak,
- ✓ Bütün çocuklara en azından ilköğretim düzeyine kadar parasız ve zorunlu eğitim olanağı sağlamak,
- ✓ Çocuğun gelecekte etkin bir yaşam sürebilmesi için ihtiyacı olan eğitimi verecek imkanlar sağlamak,
- ✓ Çocukların boş zaman, oyun, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımını sağlayacak tedbirler almaktır.

Çocukların sadece yaşam hakkının sağlanması onların insan onuruna yaraşır bir hayat sürmesi için yeterli değildir. Çocuğun ruhen, bedenen, ahlaken gelişimi için devlet gelişim hakkını çocuğa sağlayacak gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür (Akyüz, 2013).

- **Çocuğun Yüksek Yararı (Madde 3)**

Çocuğun yüksek yararı ilkesi çocuk haklarının gelişimi ile paralellik göstermektedir. Bu ilke diğer uluslararası belgelerde de yer almıştır. Fakat en net haliyle ÇHS' de yer alır. ÇHS'nin 3. maddesine göre yasama organları. yönetsel makamlar, mahkemeler, sosyal yardım kuruluşları ve ana babalar tarafından yapılan her türlü işlemde öncelikle çocuğun yararının gözetilmesi gerektiği, çocuğun yararının üstün tutulması gerektiği belirtilmiştir. Çocuğun yüksek yararı, yarar çatışmalarında çocuğun tarafının tutulması, onun yararına uygun işlem ve eylemin yapılması demektir (Özdemir ve Ruhi, 2016).

Çocuk yararı hukukun en üstün ilkesidir. ÇHS' de tam olarak çocuk yararının ne olduğuna dair bir tanım yapılmamıştır. Çocuğun yararının ne olabileceği her somut durum, olay, günün şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Çünkü değişen hayatta somut bir yararı her olay için aynı olarak değerlendirmek ve beklemek mümkün değildir. Yarar çatışması ortaya çıktığında çocuğun yararını belirlemek uygulayıcıların vicdani kanaatine bırakılmıştır. Zaten çocuğun yararının ne olabileceğini birkaç kanun maddesine sığdırmak pek de mümkün ve adaletli olmazdı (Serozan, 2005).

Çocuğun yüksek yararı demek çocuğun her istediğinin hemen orada yapılması demek değildir. Yani çocuğun kısa vadeli dar ve bencil çıkarları kastedilmemektedir. Bu kavram ile uzun vadeli, geniş kapsamlı, gelecekteki ve toplumsal çevre içindeki çocuk yararı kastedilmektedir. Çocuğun gelecekte ruhen, bedenen, manen, ahlaken, zihnen, duygusal, sosyal, kültürel, hukuki ve ekonomik bakımdan sağlıklı bir birey olması için gözetilmesi gereken yararlarını kapsamaktadır (Grassinger, 2009).

Çocuğun yüksek yararı demek bir bakıma her şartta ve durumda onun güvenliğini sağlamak demektir. Çocuk her alan açısından güven içerisinde olmalıdır. Çocuğun yüksek yararı, ÇHS' nin 18, 20, 21, 37 ve 40. maddeleri tarafından da desteklenmektedir. Yine çocuğun yüksek yararı için her türlü şiddet, kötü muamele,

sömürünün devlet tarafından yasaklanması ÇHS' nin 19, 32, 33, 34, 35, 36. maddelerinde de vurgulanmıştır (Taşkın, 2006).

Anayasamızın 41. maddesi çocukların korunması için uygun önlemlerin alınması gerektiğini, 42. maddesi maddi imkânı olmayan çocukların eğitimini sürdürebilmeleri için devlet tarafından desteklenmesini, 56. madde çocukların çalışmalarının özel koruma altına alınması gerektiğini düzenlemiştir (Akyüz, 2001).

Medeni hukuk alanında, kamu hukuku alanında da çocuğun yüksek yararı ilkesi büyük önem taşımaktadır. Örneğin; velayetin kullanılmasında, boşanma durumunda çocuğun kime verileceği konusunda, evlat edinme, çocuk adalet sisteminde, aile ortamından yoksun çocukların korunması gibi sorunların çözümünde bu ilke göz önüne alınarak karar verilmektedir (Akyüz, 2016).

Çocuğun yüksek yararı ilkesi toplumsal olarak çok önemli bir ilkedir. Geleceğin gençleri, yetişkinleri olacak çocukları şimdiden yararlarına olan eylemlerle gözetip korursak gelecekte topluma yararı olan eylemler gerçekleştirecekleridir. Biz onlara çocukken yatırım yaparsak gelecekte de onlar topluma, ülkeye, dünyaya sağlıklı yatırımlar yaparlar (Serozan, 2000).

- **Çocuğun Görüşlerinin Dikkate Alınması ve Katılım Hakkı (Madde 12)**

ÇHS' nin 12. maddesine göre çocuklar kendilerini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme ve dinlenilme hakkına sahiptir. Bu maddeye göre:

- ✓ Görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini ifade etme hakkı vardır.
- ✓ Çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak görüşlerine önem verilmelidir.
- ✓ Çocuğu ilgilendiren adli ya da idari işlemlerde çocuğun doğrudan ya da temsilci aracılığıyla dinlenilmesine fırsat verilmelidir (Akyüz, 2016).

Sözleşmenin 13, 14, 15, 16, 17. maddeleri de çocuğun katılım hakkı ile ilgilidir (Akyüz, 2018).

Katılım, çocuğun kendisi ile ilgili kararları paylaşmasıdır. Demokrasi içinde vazgeçilemez bir unsurdur katılım. Çocuk ailede, okulda, bulunduğu çevrede, medyada görüşlerini açıkça dile getirme hakkına sahiptir. Katılım hakkı çocuğun bağımsız bir birey olması için önemlidir. Katılım hakkının içerisine görüşlerini ortaya koyma hakkı, görüşlerini serbestçe ifade etme hakkı, kendilerini etkileyen konular ve sorunları öğrenme hakkı girmektedir (Akyüz, 2016).

Çocuğun katılım hakkı ilk defa ÇHS' de yer almıştır. Bu hakkın ÇHS de yer almasına etken olan şey ise günümüz yönetim modelinin demokrasi olmasıdır. Çünkü katılım, kamu yaşamında yer almak demektir. Demokrasiyi çocuk yaşta öğrenmeyen bir bireyin, yetişkin yaşamında demokratik olması, demokrasiyi uygun şekilde kullanabilmesi beklenemez. Öncelikle birey kendini düzgün bir şekilde ifade etmelidir. Katılım hakkı tanınmayan bir çocuğun kendini doğru ve düzgün bir şekilde ifade etmesine engel oluşturmaktadır. Bu da demokrasiye sekte vuracaktır (Koman, 2011).

Diğer uluslararası belgelerde insanların kendilerini özgür bir şekilde ifade etmesine değinmişken, çocuk ile ilgili bir şey söylenmemiştir. İHEB' nin 19. maddesinde her ferdin düşünce ve fikirlerini açıklama hakkı olduğu; UKSHS' nin 19. maddesinde de herkesin müdahale olmaksızın fikirlere sahip olma hakkı olduğu vurgulanmıştır (Hodgkin ve Newell, 2003).

2.1.21 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Çocuklara Tanıdığı Kişisel Haklar

Bir isim ve tabiyet edinme, işkence ve kötü muameleden korunma haklarını ve çocukların hangi durumlarda ana babalarından ayrılacaklarını düzenleyen özel kuralları içerir (Polat, 1997).

Kişisel haklar dokunulamaz, bireye özgü güvencelerdir. Kişinin var olması, gelişmesi, özgür olması ve saygı görmesi için vardır. Bu haklar bireysel haklar olup sadece kişiyi ilgilendirir ve kişiye özgüdür. Kişinin hem maddi hem manevi yanını güvence altına almaktadır. Çocuk doğduğu andan itibaren yetişkinlerle aynı değerde kişilik ve kişilik haklarına sahiptir. Bundan dolayıdır ki sözleşme, bildirge, anayasa da geçen herkes sözcüğü çocukları da kapsamaktadır. İHEB, AİHS ve ÇHS' nde kişisel haklar yer almaktadır (Akyüz, 2016).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan kişisel haklar şunlardır:

1. Yaşama hakkı
2. Çocuğun isim, vatandaşlık, kimlik ve nüfusa kayıt hakkı
3. Çocuğun düşüncesini ifade etme hakkı
4. Çocuğun din ve vicdan özgürlüğü
5. Özel yaşamın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün korunması hakkı
6. Eşit muamele görme ve ayrımcılıktan korunma hakkı
7. Çocuğun her türlü şiddete karşı korunma hakkı
8. Çocuğun dernek kurma ve barışçı toplanma hakkı

2.1.22 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Çocuklara Tanıdığı Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar

Pozitif haklar ya da isteme hakları da denilen ekonomik, sosyal ve kültürel haklar, üretilen ürün ve hizmetlere ulaşabilmeye ve bunlardan yararlanmaya ilişkin haklardır. Yeterli beslenme, temel sağlık bakımı ve temel eğitim bu tür ekonomik, sosyal ve kültürel haklar arasındadır (Akyüz, 2018).

Sosyal haklar temelini "İnsan Hakları Evrensel Bildirisi" ve " Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi" nden alır. Sosyal hak üzerinde bir birlik bulunmamakla birlikte bazen "sosyal ve ekonomik hak" bazen de "sosyal, ekonomik ve kültürel hak" olarak kullanılır. Hepsi de aynı anlamda kullanılmaktadır. Sosyal haklar pozitif statü hakları olmakla birlikte isteme hakları da denilebilir. Bu haklar devlete sorumluluk yükleyen haklardır (Bulut, 2007). Sosyal hakların temelinde eşit vatandaşlık statüsü ve sosyal eşitsizliğin önlenmesi yatmaktadır (Marshall, 1963).

Kültürel hakların temelinde bireyin doğasıyla çocuğun kimliği ile ilgili haklar yer almaktadır. Çocuğun kültür edinmesi için eğitim ve bilgi edinme önemli iki faaliyettir. Eğitim sayesinde kültür kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Bundan dolayıdır ki eğitim hakkı kültürel bir haktır (Aslan, 2001).

Ekonomik, Sosyal ve kültürel hakları kişi haklarından ayıran yönü, kişi hakları bireyi esas alırken diğeri toplumu esas almaktadır. Kişisel haklar bireyim kendisiyle ilgilidir. Fakat ekonomik, toplumsal ve kültürel haklar bireyin toplumsal gelişimi ile ilgilidir. Ekonomik, sosyal ve kültürel haklar bireyi toplumsal bir varlık olarak

görmektedir. İHEB madde 29 'da bireyin toplumun katkısı olmadan gelişemeyeceği vurgulanmıştır (Akıllıoğlu, 1995).

Kişisel hakların kullanılması için devlet tarafından harcanan bir bütçe olmadığı için uygulamaya geçirilmesi daha kolaydır. Fakat ekonomik, kültürel ve sosyal hakların vatandaşlara tanınıp uygulamaya geçirmesi bir takım harcamaların varlığını gerektirir. Bu da her ülkede bu hakların çocuklara eşit bir şekilde sağlanmasını engeller. Örneğin ülkenin ekonomisi herkesin yeterli beslenme ve sağlık hizmeti almasını sağlayacak güce sahip olmayabilir. Bundan ötürü ÇHS madde 24 ile taraf devletlere "bebek ve çocuk ölümlerini azaltma, hastalıklar mücadele etme, eğitim hakkını gerçekleştirme" yükümlülüğü getirirken; 4. madde ile bu önlemlerin ülkelerin mevcut kaynaklarına, bütçelerine göre yerine getirmesi istenmiştir. (Akyüz, 2016).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan ekonomik, sosyal ve kültürel haklar şunlardır:

1. Engelli çocukların hakları
2. Çocuğun sağlık hakkı
3. Çocuğun sosyal güvenlik ve uygun yaşam standartlarına sahip olma hakkı
4. Çocuğun eğitim hakkı
5. Çocuğun oyun, dinlenme, boş zaman değerlendirme hakkı

2.1.23 Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Çocuklara Tanıdığı Korunma Haklar

Dünya' nın her yerinde çocuklar yapısı gereği korunmaya muhtaçtır. Ailesi tarafından sokaklara atılmış, terk edilmiş, ekonomik olarak sömürülmüş ve sömürülmekte olan, ekonomik, fiziksel, cinsel olarak istismar edilmiş ve edilmekte olan milyonlarca çocuk bulunmaktadır dünya üzerinde. Çocukların ihmali, istismarı ve sömürüsüne engel olmak için Çocuk Hakları Sözleşmesi' n değişik maddelerinde önlemler alınmıştır (Zöğ, 2008).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan korunma hakları şunlardır:

1. Çocuğun ana babası tarafından yetiştirilme hakkı

2. Çocuğu ana babadan ayırma yasağı
3. Çocuğun ailesi dışında korunması
4. Çocuğun ekonomik sömürüden korunma hakkı
5. Çocuğun uyuşturucudan korunma hakkı
6. Çocuğun cinsel sömürüden korunma hakkı
7. Çocuğun kaçırılma, satılma ve fuhuştan korunma hakkı
8. Suça sürüklenmiş çocukların korunma hakkı
9. Savaş ortamındaki çocukların korunma hakkı
10. Sığınmacı, azınlık ve yerli halklara mensup çocukların hakları

2.2 İlgili Araştırmalar

Çocuk hakları ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

2.2.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Baydık **ve** Karaman (2009) çalışmasında zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma durumu ve yaşa göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışmasında ikinci bir amaç olarak da zihin engelliler öğretmen adaylarının araştırılması istenilen tutumlarının sınıf , okul öncesi, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının tutumlarından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Uygulama Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Zihin Engelliler Öğretmenliği lisans programı 1. ve 4. sınıflarına devam eden gönüllü 85 öğrenciye yapılmıştır. İkinci amaca hizmet etmesi içinde aynı fakültede okumakta olan 1. ve 4. sınıf, Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği okuyan gönüllü 202 öğrencinin katılımı ile birlikte toplamada 287 öğrenciye uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak Karaman Karaman (2006) tarafından geliştirilen Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği (ÇHTÖ) kullanılmıştır. Bulgular cinsiyet ve sınıf düzeyinin zihin engelliler öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları üzerinde etkisi olmadığını göstermiştir. Zihin engelliler öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerinden hiçbiri insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders almadığı için bu değişkenin tutumlar üzerindeki etkisi incelenememiştir. Zihin engelliler öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin tutumları ile yaşları arasında

anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Zihin engelliler öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının okul öncesi öğretmeni ve bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmeni adaylarının tutumlarından farklılaşmadığı, bununla birlikte bu grubun tutumlarının sınıf öğretmenliği programına kayıtlı öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir ve Doğan (2017) çalışmasında çocuk hakları eğitiminde uzman sınıf öğretmenlerin (ÇHUÖ'lerin) perspektifinden etkili çocuk hakları eğitiminin (EÇHE'nin) incelenmesi amaçlanmıştır. Olgu bilim araştırması olarak desenlenen çalışmada veri toplama yöntemlerinden odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kritik örnekleme yöntemiyle seçilmiş çocuk hakları eğitiminde uzman olan altı sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, etkili çocuk hakları eğitiminin nasıl olması gerektiğiyle ilgili beş farklı anlayışın önerildiği belirlenmiştir. Bu anlayışlar kapsamında, etkili çocuk hakları eğitimi için ön görülen uygulama şekli, bu sürecin nerelerde ve kimlerle gerçekleştirilmesi gerektiği ile ilgili detaylı bilgiler elde edilmiştir. Ayrıca, araştırmada etkili çocuk hakları eğitimi için ÇHUÖ'lerin sınıf ve okul düzeyinde gerçekleştirdikleri düzenlemelerle ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, sınıf düzeyinde çocuklara haklarını ve sorumluluklarını öğretmeye ve yaşatmaya yönelik çeşitli uygulamalar gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Okul düzeyinde ise çocuk hakları ve sorumlulukları için öğretim uygulamaları, çocuklara hak ve sorumluluklarını yaşatma etkinlikleri ve çocukların katılım hakkı için düzenlemeler yaptıkları tespit edilmiştir. Araştırma Türkiye'de EÇHE için taşınan anlayışlar ve EÇHE için okullarda gerçekleştirilen uygulamalarla ilgili bilgi sunması açısından önem taşımaktadır.

Kozikoğlu (2018) çalışmasında, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları ve çocuk katılım hakkına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Karma yöntemin kullanıldığı araştırma, Van ilinde görev yapan 103 okulöncesi öğretmeniyle yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Katılım Haklarına Yönelik İnançları Ölçeği" ve yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistikler ve betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin

çocukların görüşlerini özgürce ifade etme haklarına çok yüksek düzeyde, çocukların kendileriyle ilgili karar alma süreçlerine katılım hakkına ise orta düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin çoğunun çocuk hakları denilince yaşamsal haklar, gelişme hakları, korunma hakları ve katılım haklarına vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin çocuk katılım haklarına ilişkin en çok çocukların görüşlerini serbestçe ifade etmeleri ve kendileriyle ilgili karar alma süreçlerine katılma haklarını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin çocuk hakları ve çocuk katılım hakları konusundaki uygulamalarının okul öncesi dönemde öğrenmenin doğasına uygun şekilde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin çocuklara haklarını öğretirken ve çocukların katılım hakkını sağlarken en çok ailelerin geleneksel tutumundan dolayı sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların bilişsel/gelişimsel özellikleri, kendilerini ifade etmede zorlanmaları veya çekingen davranmalarından kaynaklı sorun yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Çocuk hakları ve çocuk katılım haklarına ilişkin ailelerin ve öğretmenlerin bilinçlendirilmesine yönelik seminerler, konferanslar, eğitimler vb. etkinliklerin gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Yurtsever (2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Araştırma İstanbul 'da 6-14 yaş grubu çocuğu olan ve okula devam eden anne babalara uygulanmıştır. Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği 1248 ebeveyne uygulanmıştır. Ölçek 63 maddeden oluşan 5 dereceli likert tipi bir ölçektir. Araştırma sonucunda anne ve babaların çocuklarının hakları konusunda çocuğun cinsiyetin bağlı olarak farklı tutumlar sergiledikleri, kız çocuğu olan hem babaların ve hem annelerin bakım ve korumadan yana tutum sergiledikleri, erkek çocuğu olan babaların kendi kendine karar vermeden yana tutum sergiledikleri, anne ve babaların yaşları küçüldükçe bakım ve korumadan yana tutum sergiledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ay Zöğ (2008) çalışması genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çocuk haklarının kişilik hakları, korunma, hakları, sosyal haklar, eğitim hakları ve sağlık hakları alt boyutlarını algılama düzeylerinin, değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ve çocuk hakları alt boyutlarının kendi aralarında ve akademik

başarıları arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Tarama modelindeki araştırmada veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır.Birinci bölüm Kişisel Bilgi Formundan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise araştırmacı tarafından geliştirilen Çocuk Hakları Ölçeği yer almaktadır. Araştırma verileri 2007–2008 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Beyoğlu ilçesinde bulunan resmi genel liseler ve meslek liselerinde okuyan 840 öğrenciye uygulanan anketlerle elde edilmiştir. Okul türü, cinsiyet, baba öğrenim durumu ve anne öğrenim durumu değişkenlerine göre gruplar arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur.

Doğanay ve Öztürk (2017) çalışmasında Çocuk Hakları Temelli Okul Ölçeği'nin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep İl'indebulunan küme örnekleme yöntemiyle seçilmiş 18 ilkokulda görev yapmakta olan 700 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğine ilişkin kanıtlar Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi ile elde edilmiştir. Güvenirlik çalışmaları kapsamında ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları, testi yarılama güvenirliği, madde toplam korelasyonları ve madde ayırt edicilik değerleri incelenmiştir. Cronbach Alfa değeri .924 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak, okullardaki çevresel, yöntemsel ve sosyal yapıların çocuk hakları açısından analiz edilmesi amacıyla kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ulaşıldığı söylenebilir.

Demirci (2010) çalışmasında Türk hukuk sisteminde çocuk ve hukuki durumu, Medeni Hukukta çocuğun korunmasına aracılık eden soy bağı kurumu, evlilik dışı bir çocuğun tanınması yolu ile babası tarafından benimsenmesi, çocukla babası arasında hukuksal soy bağını kuran babalık davası, taraflar arasında gerçekleşen evlat edinmeden doğan yapay soy bağı olan evlat edinme kurumu, çocuğun aile içinde korunması kapsamında velayet kurumu incelenmiştir. Uygulamadan ve Yargıtay kararlarından örnekler verilerek konu derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır.

Şahin ve Uçuş (2012) çalışmasında Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin okullarda uygulanması ve yaşatılmasına ilişkin öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 2008-2009 eğitim-öğretim yılında

Aydın ilinde aykırı ve aşırı durum örneklemesine göre iki ilkokul seçilerek, bu okullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri katılmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış, veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin çocuk hakları konusunda yeterince bilgiye sahip olmadığı, doğrudan çocuk haklarına yönelik uygulamalar yapmadıkları, ders programında ele alındığı zaman öğrencilerle bu konuyu paylaştıklarının ifade etmişlerdir.

Torun (2011) çalışmasında oyunla desteklenmiş çocuk hakları öğretiminin, öğrencilerin akademik başarılarına, öğrenilenlerin kalıcılığına ve çocuk haklarına ilişkin tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2010-2011 öğretim yılında Adıyaman İli merkez ilçede bulunan 50. Yıl İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri arasından seçilmiştir. Araştırmada, öntest puan ortalamaları birbirine denk olan iki sınıftan 5-B sınıfı öğrencileri deney grubu, 5-A sınıfı öğrencileri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Araştırma 27'si deney grubu ve 29'u kontrol grubu olmak üzere toplam 56 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin akademik bilgilerini ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından başarı testi hazırlanmıştır. Nicel veriler SPSS programı kullanılarak bağımlı ve bağımsız gruplar t-testi ile analiz edilmiştir. Nitel veriler ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada oyunla desteklenmiş öğretinim yapıldığı deney grubu öğrencileri ile yapılandırmacı öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin denel işlem öncesi akademik başarıları ve çocuk haklarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Denel işlem sonrası ise deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları ve çocuk haklarına yönelik tutumları arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ancak denel işlemden 30 gün sonra yapılan kalıcılık testinde her iki grubun sontest ile kalıcılık testleri arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir.

Uçuş (2013) çalışması, çocuk haklarına yönelik bir eğitim programının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi üzerine kurulmuştur. Araştırmanın amacı ilköğretim düzeyinde hazırlanan çocuk hakları eğitim programının öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alan özelliklerine katkısını belirlemek , çocukların haklarından ve özgürlüklerinden yararlanma düzeyine etkisini tespit etmektir. Araştırma, 2011-

2012 öğretim yılı bahar döneminde Ankara il merkezinde, sosyo-ekonomik düzeyleri orta ve ortanın altında olan ailelerin çocuklarının devam ettiği bir ilköğretim okulunun 5. sınıfında serbest etkinlik derslerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma bir eylem araştırmasıdır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış öğretmen ve öğrenci görüşmeleri, öğrenci günlükleri, gözlem, araştırmacı notları, öğrenci ürünleri, bazı derslere ait videolar ve araştırmacı tarafından geliştirilen çocuk hakları farkındalığı ölçeği olmak üzere farklı nicel ve nitel veri toplama araçlarıyla toplanmıştır.Program uygulaması sonrasında öğrencilerin çocuk hakları eğitimi hakkındaki düşüncelerinde program öncesine göre anlamlı bir farklılık sağlanmıştır.

Öcal (2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Öğrenci görüşleri18 maddelik beşli likert türünde hazırlanmış bir ölçek ile belirlenmiştir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması 90 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini Aksaray il merkezinden rastgele örneklem yöntemiyle seçilen 483 ilköğretim yedinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Hazırlanan ölçek 2010 yılının Şubat–Mart döneminde uygulanmıştır. Araştırma verileri SPSS paket programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi ve pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, cinsiyet, ikamet edilen yerleşim birimi, ailenin gelir düzeyi ve anne-baba eğitim durumu değişkenleri ile vatandaşlık hakları puanları arasında farklı düzeylerde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırma bulgularının çocuk hakları, vatandaşlık ve sosyal bilgiler eğitimi alanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.2.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Margaret (2014) çalışmasında entegre çocuk refahı hizmetleri sunan profesyonellerin, çocuk haklarını nasıl anlamada olduklarını ve uygulama yaklaşımlarını anlamalarını yorumlayarak, entegre çocuk refahı hizmetlerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktır.Çalışma, İngiltere'deki bütünleşik çocuk ve aile koruyucu hizmetlerinin değerlendirilmesini ve sağlanmasını desteklemek için tasarlanan, Her Çocuk Meseleleri girişimi kapsamında 5-13 yaş arası çocuklar için hizmet sunan uzmanlara odaklanmaktadır. Amaçlar, çocuk haklarıyla ilgili profesyonel anlayışları araştırmak ve bunlara dahil olmak, ampirik verilerin bir tanımını ve analizini sağlamak ve duyum yapmayı etkileyen faktörlerin ve

profesyonellerin rollerinin yorumlarına getirdikleri etkilerin teorik bir anlayışını geliştirmek idi.İlgi alanları, profesyonellerin anlayışlarındaki benzerlikleri ve farklılıkları ve bunların hizmet kullanıcılarının ve yasal ve politika metinlerinde açıkça görülenlerin anlamlarıyla nasıl eşleştiğini içermiştir. Profesyonellerin anlayışlarının ve katılımlarının, refah yapıları, metinler ve mesleki kimliklerle ilgili olarak itiraz edilen ve müzakere edilen değişken bilgi ve gömülü varsayım ve uygulamaların karmaşık bir karışımından faydalanacağı tahmin edilmiştir. Çalışma bunun gerçekleşip gerçekleşmediğini araştırmak için tasarlandı.Çalışma, çocuk haklarını daha tutarlı ve bütünsel bir şekilde ele almak için profesyonellerin UNCRC gibi geniş bir ortak çerçeve kullanarak insan ve çocuk hakları teorilerini keşfetme fırsatlarına ihtiyaç duyduğunu öne sürüyor. Çocuk haklarının mesleki uygulamalara dahil edilmesinde, çocukların uzun vadeli refah ve gelişim haklarına ve çocuklara ve yetişkinlere, çocukların temel ilişkilerinde hakların yerini araştırmaya ilişkin pozitif modelleme ve fırsatlar hakkında bilgi sağlama konusunda artan ilgi gerekmektedir.

Peleg (2013) çalışmasında çocukların gelişimini korumak, uluslararası çocuk hakları yasasının temel ilkesinden biri olduğunu vurgulamıştır. Ancak, çocukların gelişiminin anlamları psikoloji, sosyoloji, nöroloji ve pedagoji gibi disiplinlerin merkezi bir kaygısı olsa da, bugüne kadar çocuğun yasal gelişim hakkının anlamının sistematik bir analizi yapılmamıştır. Bu tez, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi tarafından korunan çocuğun gelişim haklarını analiz etmek için temeller oluşturarak bilgimizdeki bu önemli boşluğu giderir. Çocuğun gelişim hakkının ilk yorumlanması, çocukların gelişiminin anlamını açmayı gerektirir. Uluslararası çocuk hakları hukukunda, tez, bu terimin anlamının, insan olarak çocuk kavramından türediğini savunuyor. Bu kavramın odak noktası, çocukların sosyo-psikolojik gelişiminin korunması ve yetişkinlerin geleceğine bakmasıdır. Sonuç olarak, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların genel gelişim haklarını korumasının yanı sıra, çocukların gelişiminin sekiz bölümü için geniş bir koruma sağlamaktadır. 1993 ve 2010 yılları arasında Çocuk Hakları Hakkında BM Komitesi'nin bir analizine dayanarak, Tez, Konvansiyonu'nun çocukların sosyo-psikolojik gelişimini koruma haklarının çoğunu boyun eğecek şekilde yorumladığı sonucuna varmıştır. Bir insan hakkı olarak gelişimin formülasyonuna bakarken. Çocukluk çalışmaları, çocuk hakları teorisi, çocukların gelişimi, Yetenek Yaklaşımı, Sözleşmenin taslak sürecinin arşivsel

araştırması, BM Çocuk Hakları Komitesi'nin hukuku ve Birleşmiş Milletler Komitesi üyeleriyle yapılan görüşmeler üzerine literatür temel alınarak tez, çocukların gelişiminin bu emilimini yasal terimlere zorluyor ve analiz için yeni bir çerçeve öneriyor. Bu çerçevede çocukluk melez bir anlayışı, çocuk ajansına saygı, olgunlaşma sürecinin (gelişim) öneminin ve sonucunun tanınması ve gelişimin disiplinler arası bir anlayışı barındırmaktadır. Önerilen çerçevede, çocuğun gelişim hakkı, çocuğun yeteneklerini ya da insan potansiyelini çocukluk ve yetişkinlik döneminde maksimum düzeyde yerine getirmesini sağlayan kompozit bir hak olarak yorumlanır.

Bal (2015) çalışmasında Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Punjap, Hindistan ve Ontario bölgelerindeki bakış açısını incelemiştir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC) tarihteki en çok imzalanmış ve onaylanmış insan hakları anlaşmasıdır. Sözleşme, Kanada ve Hindistan da dahil olmak üzere onaylayan yaklaşık iki yüz ülkede yasadır. Bu proje iki bağlamda CRC metninin etkinliğini araştıran bir etnografidir, biri büyük ölçüde metin (Kanada) ve olmayan (Hindistan) tarafından yapılandırılmıştır. Yazar, CRC'nin yukarıdan aşağıya sosyal ilişkilerini derinlemesine haritalandırmak için Punjabi köyü Butala ve Kanada'nın Brampton kentindeki saha çalışmalarının zengin tanımlarını sunar. Çocukluğun yeni sosyolojisini kavramsal bir çerçeve olarak kullanan yazar, CRC'nin metinde olduğu için doğal olarak kusurlu olduğunu ve bu nedenle yalnızca metnin aracılık ettiği ortamlarda değişiklik yaratabileceğini savunuyor.

Ugochi (2011) çalışmasında tez, çocuğun Çocuk Hakları Hakkında BM Sözleşmesi tarafından bildirilen özerklik haklarının mevcut anlayışını incelemektedir. Bu kavramın, çocuğun özerklik haklarının yerine getirilmesinde ve bazı yargı alanlarında bu hakların gerçekleştirilmesinde önemli zorluklara cevap vermede etkili olup olmadığını inceler. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin müzakere ve taslak sürecine eleştirel bir bakış önermektedir. Bu bağlamda mevcut anlayışın temelini ve dolayısıyla uygulamada mevcut zorlukların daha iyi bir şekilde değerlendirilmesini geliştirmek ve teşvik etmek için. Bu, görev kavramını entegre ederek çocuklar için özerklik haklarını yeniden kavramak için bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Afrika Çocuk Hakları ve Refah Sözleşmesi (ACRWC) örneğini kullanarak, böyle bir yaklaşımın avantajlarını araştırmaktadır.

Campbell (2011) nitel araştırma çalışması, Kanada okullarında sanat temelli çocuk hakları ve hoşgörü müfredatının potansiyel değerini araştırmaktadır. Çalışma şu soruyu ele almaktadır: Sanat, çocukları demokratik bir toplumda hakları ve hoşgörünün önemi hakkında eğitmenin etkili bir yolu mıdır? Araştırma çalışması, öğrencilerin çocuk hakları ve hoşgörü konularını anlamalarını göstermek için sanat eserleri oluşturduğu NortrhernOntario topluluğundaki yedinci sınıfta yürütülmüştür. Veriler bireysel öğrenci ve sınıf öğretmeni görüşmeleri, bir sınıf odak grubu ve öğrencilerin sanat eserlerinin dijital görüntüleri aracılığıyla toplandı. Röportaj ve odak grubu ses kayıtları transkripsiyonu yapıldı ve öğrencilerin yorum ve sanat eserlerinde ortaya çıkan temaları belirlemek için söylem analizi yapıldı. Çalışmanın genel amacı öğrencilere yaşadıkları müfredat birimine yanıt verme ve sanat temelli çocuk hakları ve hoşgörü müfredatının potansiyel değeri hakkında geribildirim sağlama fırsatı sunmaktı. Öğrenciler, ırkçılık, homofobi ve evsizlik gibi çeşitli sosyal adalet temaları aracılığıyla çocuk hakları ve hoşgörü hakkındaki kişisel anlayışlarını gösteren benzersiz ve bireysel sanat eserleri ürettiler. Katılımcıların tümü, çocuklara demokratik bir toplumda çocuk hakları ve hoşgörüsünün önemini öğretmek için sanatları kullanmanın birimi ve değerine olumlu yanıt verdiler.

Chiu (2014) çalışmasında katılımcıgözlemi,katılımcı grup faaliyetleri ve 50 çocukla yarı yapılandırılmış görüşmeler içeren etnografik bir yaklaşım, bir kamu ve bir özel çocuk evinde benimsenmiştir. Çocukların hakları, mutluluğu ve esnekliği ile ilgili teorik ve kavramsal çerçeveler üzerine çizilen karışık yöntemlerin kullanımı, çocukların konut bakımında yaşam deneyimleri ve çocuk hakları anlayışları ve deneyimleri hakkında zengin bir anlayış sağlamıştır. Bulgular, çocukların temel hayatta kalma hakları karşılanırken, sıkı rutin ve cezalandırıcı disiplin gerçekliği, çocukların destekleyici arkadaşlık ihtiyacını (bazı çocuklar tarafından sevgi olarak ifade edilir), gizlilik ve bireysel çıkarları takip etme özgürlüğü ifade etmelerine neden olduğunu ortaya koymaktadır. Çocukların ifade edilen ihtiyaçları ve günlük yaşamda yaşadıkları kurumsal rejimler arasındaki gerginlik, yetişkinlere sorgusuz itaat beklentileri ile Konfüçyüs ailesinin kültürel değerlerini yansıttı. Araştırma ayrıca, çocukların sadece yetenekli olduklarını değil, aynı zamanda onların anlayış ve çocuk hakları deneyimlerini dile getirme coşkusu gösterdi ve bunu yaparken Tayvan'da sosyal politika ve sosyal hizmet uygulamalarının gelişimine katkıda

bulunma potansiyellerini gösterdi. Bu araştırma, konut bakım evlerinde yaşayan çocuklarda direncin doğası ve gelişimi ile ilgili sosyal hizmet alanına ve çocukların hayatlarını etkileyenher konuda duyulma ve katılma haklarının gerçekliği ve değeri hakkında devam eden tartışmalara katkıda bulunur.

Pousson (2016) çalışmasının amacı, gelişmekte olan öğretmenlik uygulamalarımı kendi kendine çalışma yoluyla incelemekti. Liebel (2012) tarafından oluşturulan çocuk hakları çerçevesini ve çocukluk sosyolojisinin ilköğretim sınıfında çocuk haklarının nasıl uygulanabileceğini ve çocukların sınıfta haklarını nasıl anladığını incelemek için kullandım. Öğretmenlerin kullandığı dil, kendimizi bilgi sahibi olarak konumlandırma şeklimiz ve öğrenciler üzerinde uyguladığımız kontrol, öğrencilerin güçsüz bir pozisyon olduğunu düşünmelerini sağlıyor. Bu kendi kendine çalışma sayesinde, bu çatışmanın çözümü için çocuklara nasıl baktığımızı ve öğretmenlik yaklaşımlarını nasıl keşfettiğimizi ve öğrencilerimle benim aramda bir ittifak oluşturacak şekilde çalıştım. Verilerimde ayrıca yansıttığım sınıftan 3 öğrenciyle yapılan röportajlar ve hem eleştirel arkadaş grubum hem de işbirliği öğretmenimle interaktif akran incelemesi yer alıyor. Bu birden çok veri biçimini analiz ettim ve geçerlilik için üçgenlemeyi desteklemek için konumsallığımı aktif bir şekilde inceledim. Bu çalışma, diğer eğitimcilere çocukların haklarını sınıf uygulamalarına dahil etmek için olası yaklaşımları sağladığı için literatüre önemli bir katkı sağlamaktadır. Bulgular, öğretmen tarafından yönetilen seçimlerden çocuk tarafından oluşturulan seçimlere geçiş ve sınıf içinde oyunun daha büyük bir katılımı içerir. Öğrenciler, öğrendiklerinden davranışlarının nasıl yönetildiğine kadar, okul içinde ne kadar az kontrol edebilecekleri konusunda çok bilinçlidir. Fikirlerini ve değerlerini sınıfa dahil ederek bu bilincin giderilmesi, çocuk hakları odaklı bir sınıf için bir zorunluluktur.

Brown (2013) eylem araştırma projesi, çocukların haklarına saygı duyan okul konseyi kurmayı ve başarısını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Okul konseyi, katılımcı bir öğretmen/araştırmacı ve bir grup çocuk katılımcı araştırmacı tarafından kuruldu. Araştırma, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde (UNCRC, 1989) ve Okul Konseyi'nin çocuk haklarına dayalı amaçlarına karşı okul konseyi çalışmalarının başarısını değerlendirmektedir. Çocuğun görüşünü ifade etme hakkı (Madde 12, UNCRC) değerlendirici çalışmanın belirli bir odak noktasıydı. Proje,

ilkokul çocuklarını başta UNCRC ve okul konseyi çalışmaları olmak üzere çocuk hakları kavram ve ilkelerine tanıtma amaçlı bir kapasite geliştirme programıyla başladı. Daha sonra çocuklar okullarında çocuk hakları temelli bir okul konseyi kurdular. Çocuklar araştırmanın her alanında yer aldı. Kullanılan yöntemler arasında 4 ila 7 yaş arası öğrenciler ve Okul Meclisi üyeleri için anketler, 18 öğrenci ile genç araştırmacılar tarafından yapılan röportajlar ve öğretmen/araştırmacı tarafından yansıtıcı bir dergi yer aldı. Çocuklar yüksek düzeyde yetkinlik sergiledi ve coşku ile meşgul. Okul Konseyi'ne görüşlerini ifade etmek için uygun bir forum olarak değer verdiler, okulda bir dinleme kültürünün gelişimini kabul ettiler ve karar vermeyi etkiledikleri alanları belirlediler. Karşılaşılan zorluklardan bazıları arasında, zaman zaman haklara dayalı yaklaşımı zayıflatmakla tehdit eden zaman kısıtlamaları ve hem yetişkinler hem de bir eğitim kurumunda çalışan çocuklar için var olan sınırlar yer aldı. Çalışma, okul konseyi çalışmaları için açıkça ifade edilen amaçlara sahip olma gereği ve bu çalışmada çocukların coşkunu besleyen, hak bilgisini ve anlayışını geliştiren ve olumlu ve kalıcı bir etkiye sahip olan okul konseyi çalışmaları için haklara dayalı bir gerekçenin uygunluğunu belirledi, okul kültürü ve etik üzerine.

Magnusson (2011) çalışmasında çağdaş demokrasileri karakterize eden önemli özelliklerden birinin, bireysel hakların eşit ve evrensel olarak sağlanmasına olan bağlılık olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, bu bağlılığın çocuklar için nasıl uygulandığını düşündüğümüzde ilginç komplikasyonlar ortaya çıkar. Bir yandan, çocuklar devletin vatandaşlarıdır ve bu nedenle evrensel olarak kabul edilen bireysel haklar paketinde makul bir iddiaya sahiptirler. Öte yandan, çocuklar ebeveynlerinin himayesinde yaşarlar ve çoğu zaman vatandaş olarak hak ettikleri hakların çoğuna erişmek ya da kullanmak için kötü bir yerde görünürler. Bu tez, çocukların tam bir "etik bağımsızlık hakları" şemasından (dini, ifade veya dernek özgürlükleri dahil) muafiyetinin demokratik ilkelerle tutarlı olduğu ölçüde incelenmektedir. Demokratik değerlerin çocuklar için etik bağımsızlık haklarının korunması yönünde güçlü bir varsayım oluşturduğunu ve bu görüşe en belirgin itirazların nihayetinde ikna edici olmadığını savunuyor.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örneklemi, araştırmada kullanılan veri toplama aracının hazırlanması, geliştirilmesi ve uygulanması, araştırma verilerinin toplanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama(survey) türünde betimsel(descriptive) modelde tasarlanmıştır. Tarama modeli, çok sayıdaki bağımsız değişkenle aynı anda analiz yapılabilen, hem açıklayıcı hem de tanımlayıcı bilgiler elde edilebilen bir yöntemdir. Doğrudan gözlem yoluyla orijinal veri toplamanın çok güç olduğu durumlarda, geniş ölçekli bir evreni tanımlamak için bilinen en iyi yöntemdir(Baloğlu, 2009). Bu model ile çalışılmak istenen konunun var olan durumuna ilişkin hipotezler test etmek veya cevap bulunması istenen sorulara cevap bulmak için veri toplama amacı taşımaktadır. Bu verileri toplamak için anket, gözlem, görüşme veya test gibi bilgi toplama yollarına başvurlur (Kılıç, Ural, 2013).Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada geçerli sonuçlara ulaşılması, ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığında mevcut durumu tespit etmek, gerçeğin ne olduğunu bulmak, hak farkındalığında temeldeki ilkeleri anlamlandırıp anlamak ve bu amaç doğrultusunda veri toplamak için anket yöntemine başvurulduğundan dolayı bu model seçilmiştir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye'deki tüm ortaokullardır. Bu çalışma evrenine ulaşım-zaman ve maliyet güçlüğü nedeniyle Karadeniz bölgesinin en büyük ve en gelişmiş ili olan Samsun ili ve ilçeleri "çalışma evreni" olarak belirlenmiştir. Çalışma evrenini en iyi temsil edecek olan örnekleme ulaşmak için iki aşamada örneklem seçilmiştir. Birinci aşamada seçkisiz olmayan (non-randomsampling) örneklem tekniklerinden amaçsal (purposivesampling) tekniklerinden birisi olan tabakalı (stratified-purposefulsampling) tekniği kullanılarak Samsun ilinin toplam 17 ilçesinin her birisi bir tabaka olarak örneklemde tanımlanmıştır. Her bir ilçenin nüfusu ve öğrenci sayıları göz önüne alınmıştır. İkinci aşamada ise bu ilçelerin her birisinden 5,6,7 ve

8. sınıflardan basit seçkisiz (randomsampling) tekniği ile en az birer sınıf belirlenmiş ve veri toplama araçları uygulanmıştır. Veri toplama aracı toplamda 2558 ortaokul öğrencisi tarafından cevaplanmıştır. Aşağıdaki tabloda bağımsız değişkenlere göre öğrenci sayılarındaki dağılım gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğrenci Sayılarının Değişkenlere Göre Dağılımı

	Değişken	**Frekans**	**Yüzde**
İlçe	Ondokuz Mayis	100	3,9
	Atakum	311	12,2
	Ladik	101	3,9
	Asarcik	112	4,4
	Yakakent	76	3,0
	Bafra	228	8,9
	Terme	100	3,9
	Ayvacik	100	3,9
	Çarşamba	203	7,9
	İlkadim	328	12,8
	Canik	209	8,2
	Tekleköy	115	4,5
	Kavak	111	4,3
	Alaçam	114	4,5
	Havza	113	4,4
	Vezirköprü	115	4,5
	Salıpazari	122	4,8
	Toplam	2558	100,0
Cinsiyet	Kız	1310	51,2
	Erkek	1248	48,8
	Toplam	2558	100,0
Sınıf	5	625	24,4
	6	636	24,9
	7	659	25,8
	8	638	24,9
	Toplam	2558	100,0
Baba Öğrenim Durumu	Okula Gitmemis	10	,4
	Ilkokul	738	28,9
	Ortaokul	712	27,8
	Lise	671	26,2
	Universite	368	14,4
	Lisansustu	59	2,3
	Toplam	2558	100,0
Anne Öğrenim Durumu	Okula Gitmemis	84	3,3
	Ilkokul	967	37,8
	Ortaokul	761	29,7
	Lise	530	20,7
	Universite	182	7,1
	Lisansustu	34	1,3
	Toplam	2558	100,0
Aile Durumu	Anne Baba Birlikte	2345	91,7
	Anne Baba Ayri	137	5,4
	Diger	76	3,0
	Toplam	2558	100,0
Kardeş Sayısı	Yok	108	4,2
	1-2	1079	42,2
	3 ve üzeri	1371	53,6
	Toplam	2558	100,0

	5000TL kadar	1412	55,2
Aylık Gelir Düzeyi	5001-10000TL Arasi	957	37,4
	10001TL ve Uzeri	189	7,4
	Toplam	2558	100,0
	Sosyal Bilgiler	1921	75,1
Alınan Ders	ITveAtaturkculuk	637	24,9
	Total	2558	100,0
	Insan Hakları Kulubu	214	8,4
Kulüp	CocukHaklariKulubu	292	11,4
	Hicbiri	2050	80,1
	Total	2558	100,0
	85 ve Uzeri	1225	47,9
Not Durumu	61-84 arasi	1009	39,4
	60 ve altı	324	12,7
	Toplam	2558	100,0
	İlk	976	38,2
Kardeşler Arası Sıra	Ortanca	821	32,1
	Son	761	29,7
	Toplam	2558	100,0
	Kendimin	863	33,7
Oda Durumu	Kardeşimle Ortak	1413	55,2
	Diğer	282	11,0
	Toplam	2558	100,0
	Bize ait	1861	72,8
Konut	Kira	582	22,8
	Diğer	113	4,4
	Toplam	2556	99,9
	Köy/ belde	717	717
Yerleşim Birimi	İlçe	1135	1135
	İl	706	706
	Toplam	2558	2558

Tablo 1'e bakıldığında ilçelere göre öğrenci sayılarının dağılımında Ondokuz Mayıs İlçesi'nden çalışmaya katılan kişilerin frekansı 100 olup yüzdesi % 3,9' dur. Atakum İlçesi'nden 311 kişi katılmış olup yüzdesi %12,2' dir. Ladik İlçesi'nden 101 kişi katılmış olup yüzdesi %3,9'dur. Asarcık İlçesi'nden 112 kişi katılmış olup yüzdesi %4,4'dür. Yakakent İlçesi'nden 76 kişi katılmış olup yüzdesi % 3,0' dır. Bafra İlçesi'nden 228 kişi katılmış olup yüzdesi % 8,9' dur. Terme İlçesi'nden 100 kişi katılmış olup yüzdesi %3,9'dur. Ayvacık İlçesi'nden 100 kişi katılmış olup yüzdesi %3,9' dur. Çarşamba İlçesi'nden 203 kişi katılmış olup yüzdesi %7,9' dur. İlkadım İlçesi'nden 328 kişi katılmış olup yüzdesi %12,8' dir. Canik İlçesi'nden 209 kişi katılmış olup yüzdesi % 8,2' dir. Tekkeköy İlçesi'nden 115 kişi katılmış olup yüzdesi %4,5' dur. Kavak İlçesi'nden 111 kişi katılmış olup yüzdesi %4,3' dür. Alaçam İlçesi'nden 114 kişi katılmış olup yüzdesi %4,5' dir. Havza İlçesi'nden 113 kişi katılmış olup yüzdesi %4,4' dür. Vezirköprü İlçesi'nden 115 kişi katılmış olup yüzdesi %4,5' dir. Salıpazarı İlçesi'nden 122 kişi katılmış olup yüzdesi % 4,8' dir.

Tablo 1 incelendiğinde cinsiyete göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan kız öğrenci sayısı 1310 olup yüzdesi % 51,2' dir. Erkek öğrenci sayısı 1248 olup yüzdesi % 48,8' dir.

Tablo 1 incelendiğinde sınıf seviyesine göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup yüzdesi % 24,4' dür. 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup yüzdesi % 24,9' dur. 7. sınıf öğrenci sayısı 659 olup yüzdesi 25,8' dir.8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup yüzdesi 24,9' dur.

Tablo 1 incelendiğinde baba öğrenim durumuna göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan babası okula gitmemiş öğrenci sayısı 10 olup yüzdesi % 0,4' dür. Babası ilkokul mezunu öğrenci sayısı 738 olup 28,9' dur. Babası ortaokul mezunu öğrenci sayısı 712 olup yüzdesi 27,8'dir. Babası lise mezunu öğrenci sayısı 671 olup yüzdesi 26,2'dir Babası üniversite mezunu öğrenci sayısı 368 olup yüzdesi 14,4'dür.Babası lisansüstü mezunu öğrenci sayısı 59 olup yüzdesi 2,3'dür.

Tablo 1incelendiğinde anne öğrenim durumuna göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan annesi okula gitmemiş öğrenci sayısı 84 olup yüzdesi % 3,3' dür. Annesi ilkokul mezunu öğrenci sayısı 967 olup 37,8' dir. Annesi ortaokul mezunu öğrenci sayısı 761 olup yüzdesi 29,7'dir.Annesi lise mezunu öğrenci sayısı 530 olup yüzdesi 20,7'dir. Annesi üniversite mezunu öğrenci sayısı 182 olup yüzdesi 7,1'dir.Annesi lisansüstü mezunu öğrenci sayısı 34 olup yüzdesi 1,3'dür.

Tablo 1 incelendiğinde aile durumuna göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan anne babası birlikte öğrenci sayısı 2345 olup yüzdesi % 91,7'dir.Anne babası ayrı öğrenci sayısı 137 olup yüzdesi % 5,4' dür. Anne ile babasının durumu diğer olan öğrenci sayısı 76 olup yüzdesi %3,0'dır.

Tablo 1 incelendiğinde kardeş sayısına göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan kardeşi olmayan öğrenci sayısı 108 olup yüzdesi % 4,2' dir. 1-2 kardeşi olan öğrenci sayısı 1079 olup yüzdesi 42,2'dir. 3 ve üzeri kardeşi olan öğrenci sayısı 1371 olup yüzdesi %53,6'dır.

Tablo 1 incelendiğinde aylık gelir düzeyine göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan gelir düzeyi 5000 TL'ye kadar olan öğrenci sayısı 1412 olup

yüzdesi % 55,2' dir. Gelir düzeyi 5001-10000 TL'ye kadar olan öğrenci sayısı 957 olup yüzdesi % 37,4' dür.Gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenci sayısı 189 olup yüzdesi % 7,4' dür.

Tablo 1 incelendiğinde alınan derse göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup yüzdesi % 75,1' dir. Inkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup yüzdesi % 24,9' dur.

Tablo 1 incelendiğinde kulübe göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan İnsan Hakları Kulübüne üye olan öğrenci sayısı 214 olup yüzdesi % 8,4' dür.Çocuk Hakları Kulübüne üye olan öğrenci sayısı 292 olup yüzdesi %11,4' dür. Bunların dışındaki kulüplere üye olan öğrenci sayısı 2050 olup yüzdesi %80,1'dir.

Tablo 1 incelendiğinde not durumuna göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan notu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup yüzdesi % 47,9' dur. Notu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup yüzdesi %39,4' tür. Notu 60 ve altı olan öğrenci sayısı 324 olup yüzdesi %12,7'dir.

Tablo 1 incelendiğinde kardeşler arası sıraya göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup yüzdesi % 38,2' dir.Ortanca çocuk olan öğrenci sayısı 821 olup yüzdesi % 32,1' dir.Son çocuk olan öğrenci sayısı 761 olup yüzdesi % 29,7' dir.

Tablo 1 incelendiğinde oda durumuna göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup yüzdesi % 33,7' dir. Odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup yüzdesi %55,2'dir. Oda durumu diğer olan öğrenci sayısı 282 olup yüzdesi %11,0'dır.

Tablo 1 incelendiğinde konut durumuna göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup yüzdesi % 72,8' dir. Konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup yüzde %22,8'dir. Konut durumu diğer olan öğrenci sayısı 113 olup yüzdesi %4,4'dür.

Tablo 1 incelendiğinde yerleşim birimine göre öğrenci sayılarının dağılımında çalışmaya katılan köy/belde de oturan öğrenci sayısı 717 olup yüzdesi % 717' dir.

İlçede oturan öğrenci sayısı 1135 olup yüzdesi %1135'tir. İlde oturan öğrenci sayısı 706 olup yüzdesi %706'dır.

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak için ön sayfasında 14 tane demografik özellik ve arka sayfasında 25 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Bir veri toplama aracı olarak anket; bireylerin hayat koşullarını, bilgilerini, duygu, istek ve tutumlarını ya da inançlarını betimleyerek ortaya koymak için bir dizi sorudan oluşan materyaldir (Kılıç, Ural, 2013). Bu çalışmada kullanılan anket, araştırmanın amaçlarına uygun olarak bizzat araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.3.1 Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması

Anketler hazırlanırken öncelikle mevcut dokümanlar incelenmiştir. Kitaplar, dergiler, konu ile ilgili yayınlanmış ve yayınlanmamış tezler, makaleler, internette yer alan siteler gibi çok sayıda kaynak incelenmiştir. Gerekli literatür taraması yapılmıştır. Ardından madde havuzu oluşturulmuştur. Sonrasında belirtke tablosu oluşturulmuş ve taslak bir soru formu hazırlanmıştır.Taslak soru formu ile ilgili uzmanlık alanlarında yer alan kişilerden hazırlık öncesi ve sonrasında maddeler ile ilgili görüş ve öneri alınmıştır. Bu kapsamda tez danışmanının yanı sıra, alanda uzman akademisyenlerden, öğretmenlerden, Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi akademisyenlerinden de yardım alınmıştır. Ankette yer alan bazı maddeler uzmanlar tarafından çıkarılmış, bazılarında da değişiklikler yapılarak anket düzenlenmiştir. Anket üçlü Likert modelinde hazırlanmış olup evet, kararsızım, hayır seçeneklerinden oluşmuştur. Evet seçeneği 1, kararsızım seçeneği 2, hayır seçeneği 3 olarak puanlanmıştır.

Birinci soru " Hak diye bir kavram duydun mu?" olup bu soru için verilecek cevap seçenekleri evet, kararsızım, hayır'dır. 14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu", 24. soru olan "Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorulardan bazılarıdır.

Anket ilk oluşturulduğunda 30 sorudan oluşan evet, hayır seçeneklerini içeren, cinsiyet, sınıf, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi ve yerleşim birimi olmak üzere sekiz değişken içermektedir. Bu değişkenler literatür taraması yapılarak belirlenmiştir. 1. pilot uygulamada 134

öğrenciye uygulama yapılmış ve cronbach' alpha değeri Cr α= 0,63 bulunmuştur. p=0,63≤0,70 olduğundan güvenirlik düşük çıkmış ve anket yeniden gözden geçirilmiştir. Anketteki soru köklerinde değişiklik yapılmış ve evet, hayır seçeneğinin yanına kararsızım seçeneği de eklenerek 30 sorudan ve cinsiyet, sınıf, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi ve yerleşim birimi olmak üzere sekiz bağımsız değişkenden oluşan anket düzenlenmiştir. 2. pilot uygulamada 369 öğrenciye uygulama yapılmış cronbach' alpha değeri Cr α=0,74 bulunmuştur. p=0,78 > 0,70 olduğundan güvenirlik sağlanmış ve asıl uygulamaya geçilmiştir.Daha sonra alandaki yeni gelişmeler ve literatür taraması incelenerek var olan sekiz bağımsız değişkenin yanına (cinsiyet, sınıf, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi, yerleşim birimi) alınan ders, kulüp, not durumu, kardeşler arası sıra,oda durumu ve konut değişkeni eklenerek bağımsız değişken sayısı on dörde çıkarılmış, ilçelerde uygulama yapılması ile birlikte ilçe değişkeni ile toplamda on beş değişkenden, işlemeyen sorular olan 9. soru "Ailen seni para kazanmak için çalışman konusunda zorluyor mu?", 10. soru " Okullardaki kuralların kişiliğinin gelişimini etkilediğini düşünüyor musun?", 16. soru " Yiyecek ve içecek gibi temel ihtiyaçların karşılanıyor mu?", 18. soru " Boy, kilo, saç gibi dış görünüşünle alay ediliyor mu?", 19. soru Hastalandığında sağlık ocağına, aile hekimine veya hastaneye götürülüyor musun?" anketten çıkarılmasıyla 25 sorudan oluşan son halini almıştır.

Araştırmanın veri toplama aracı olarak 25 maddeden oluşan anket geliştirilmiştir (EK-1). Anketin ilk sayfasında çalışmanın alt amaçlarını da oluşturan cinsiyet, sınıf, anne-baba öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi, alınan ders, kulüp, not durumu, kardeşler arası sıra,oda durumu ,konut ve yaşanılan yerleşim birimi bilgileri yer almaktadır. İkinci sayfasında ise uygulamacıların çocuk hakları hakkındaki bilgilerini "Evet-Kararsızım-Hayır" düzeyinde ölçen 25 tane madde bulunmaktadır. Asıl uygulama Samsun'un 17 ilçesinden her ilçeden 5.,6.,7.,8. sınıflardan random olarak seçilmiş en az birer sınıfa toplamda 2558 öğrenciye uygulanmıştır.

3.3.2 Güvenirlik ve Geçerlik

Geçerlik, ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı durumu, olguyu doğru olarak ölçmesidir. Araştırma sonuçlarını elde ederken takip edilen aşamaların üzerinde

çalışılan durumun gerçekliğini ortaya çıkarma yeterliliği ve elde edilen sonuçların benzer durumlara uyarlanabilmesi geçerlik ile ilgilidir. Güvenirlik ise araştırma sonuçlarının tekrar etme durumu, başka araştırmacıların aynı verileri kullanarak aynı sonuçlara ulaşıp ulaşamaması ile ilişkilidir(Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.255)

Bu araştırmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak için üzerinde çalışılan çocuk hakları konusu bir bütün olarak ele alınmış, toplanan verilerin onaylanması için katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, uzman incelemesi gibi ek teknikler kullanılmış, anketin her aşaması uzman ve danışman görüşleri alınarak sürdürülmüştür. Katılımcı teyidi anketlere katılan öğrencilerin görüşleri alınarak sağlanmıştır. Meslektaş teyidi, anket sorularının oluşturulması, soruların gözden geçirilip düzenlenmesi ve düzenlenen anketin uygulanması aşamasında öğretmenlerden yardım alınarak sağlanmıştır. Uzman incelemesi, araştırmada kullanılan anketin oluşturulması, geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamasında farklı uzmanlardan görüş alınmasıdır. Araştırmada elde edilen bulgular aynı özelliklere sahip ortamlarda kolaylıkla test edilebilir özelliktedir. Konunun daha açık betimlenebilmesi için çok sayıda yerli ve yabancı kaynak kullanılmıştır. Çalışma süresince tarafsızlık korunmaya çalışılmış ve elde edilen veriler özenle saklanmıştır.

Anketin güvenirlik aşamasına ulaşabilmesi için iki defa pilot uygulama yapılmış olup ikinci pilot uygulamada güvenirlik sağlanmış üçüncü uygulama olan asıl uygulamada da güvenirlik katsayısı yükselmiştir.1. pilot uygulama anketi evet- hayır seçeneklerinden oluşan 30 soru kökünden ve cinsiyet, sınıf, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi ,yerleşim birimi olmak üzere sekiz bağımsız değişkenlerden oluşmaktadır. Oluşturulan bu anket ile 1. pilot uygulama 134 öğrenciye yapılmış olup cronbach' alpha değeri Cr α=0,632 bulunmuştur. p=0,632≤0,70 olduğundan güvenirlik düşük çıkmış ve anket yeniden gözden geçirilmiştir.

Anket sorularının dilinde ve soru köklerinde değişiklik yapılmış evet, hayır seçeneklerinin yanına kararsızım seçeneği de eklenerek 30 soru maddesi ve cinsiyet, sınıf, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, gelir düzeyi, yerleşim birimi olmak üzere sekiz bağımsız değişkenlerden oluşan anket 2. pilot uygulama olarak 369 öğrenciye uygulanmıştır. Madde toplam puanları ile test

toplam puanları arasında yapılan korelasyon analizinde pearson korelasyon analizinde r= 0,30 değeri altındaki maddeler ile negatif değer alan maddeler atılmıştır. Daha sonra alt ve üst %27'lik dilimler arasında yapılan bağımsız gruplar t testi analizi sonucunda $p \leq 0,05$ anlamlı çıkmayan maddeler de atılmıştır. Bu maddeler atıldıktan sonra geriye kalan 25 soru üzerinden yapılan güvenirlik analizi sonucu Cr α= 0,78 bulunmuştur.

Elde edilen 25 soruluk çocuk hakları soru formuna son hali verilmiştir. Ölçme aracı geliştirildikten sonra 2558 kişiye yapılan asıl uygulamada da tekrar (3. kez) güvenirlik analizi yapılmış ve Cr α=0,82 bulunmuştur. Bu da veri toplama aracının yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Veri toplama aracının son hali Ek 1'de verilmiştir.

Geçerliğin sağlanmasında;uzman görüşleri,literatür taraması, belirtke tablosu, cevaplayıcı teyidi alınarak geçerlik sağlanmıştır. Uzman görüşü, konusunda bilgili ve tecrübeli uzmanlardan fikir alınmasıyla sağlanır. Veri toplama aracı hazırlanırken akademisyenlerden, öğretmenlerden, Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi akademisyenlerinden görüş alınmıştır. Literatür taraması, var olan kaynak ve belgeleri inceleyerek kaynak toplamaktır. Çocuk Hakları alanında yapılmış yurt içi ve yurt dışı kaynaklar taranmıştır. Belirtke tablosu, hedef davranışlarla, program içeriğinin yani konuların, iki boyutlu bir çizelge üzerinde gösterilmesidir. Ankette ölçülmesi istenen hedef davranışlar belirtke tablosunda gösterilmiştir. Cevaplayıcı teyidi araştırmaya katılan öğrencilerin anketteki sorulara verdikleri cevaplar ile sağlanmıştır.

3.4 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasına Nisan 2018 tarihinde başlamış ve ay sonunda bitirilmiştir. Bu amaçla örneklem olarak belirlenen ilçelerden random olarak seçilen 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden en az birer sınıf olmak üzere anket uygulanmıştır. Verilerin toplanılması uygulama yapılacak sınıfların öğretmenleri ile iletişim kurularak gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Samsun ve ilçelerinden toplam 2551 ortaokul öğrencisine uygulama yapılmıştır. Samsun'da öğrenim gören toplam ortaokul öğrenci sayısı yaklaşık olarak 51000 olup araştırmaya katılan öğrenci sayısının oranı % 5'dir.

3.5 Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS programı kullanılmıştır. Normal dağılım, parametrik testlerin bir varsayımı olup sürekli değişkenlere ait dağılımların en önemlisidir. Sürekli değişkene ilişkin verilerin normal dağılım göstermesi, verilere ait aritmetik ortalama, ortanca (medyan) ve tepe değerinin (mod) birbirine yakın olması ve simetrik olması anlamı taşır (Kılıç, Ural, 2013). SPSS' de normal dağılıma uygunluk testi (gruplandırılmamış veriler için) parametrik olmayan testlerden tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi ile yapılır. Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda z=4,56 bulunmuştur. P>0,05 olduğunda nonparametrik istatistik yapılır. 4,56> 0,05 olduğundan parametrik istatistik yapılmıştır. Dağılım parametrik istatistik koşullarını sağlamaktadır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak; aritmetik ortalama, mod, medyan, yüzde, frekans ve standart sapma istatistikler uygulanmıştır. Bunu yanında; bağımsız değişkenlerle her bir madde kökü için parametrik istatistik tekniklerinden bağımsız gruplar t testi (independent samples t test) ve tek yönlü varyans analizi (One way ANOVA) kullanılmış, farklılıkların kaynağını belirlemek için Post-Hoc testi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Tablo 2: Öğrenci Sayılarının İlçelere Göre Dağılımı

İLÇELER	N	Ort.(X)	ss
Ondokuzmayıs	100	36,05	7,067
Atakum	311	37,28	6,829
Ladik	101	36,69	7,045
Asarcık	112	37,83	7,076
Yakakent	76	38,16	9,385
Bafra	227	35,39	6,224
Terme	100	35,58	7,096
Ayvacık	100	38,35	7,466
Çarşamba	203	36,42	7,302
İlkadım	328	36,37	7,401
Canik	206	35,22	6,960
Tekkeköy	115	35,44	6,798
Kavak	111	36,10	7,115
Alaçam	114	33,45	6,263
Havza	113	35,68	8,123
Vezirköprü	112	34,96	7,548
Salıpazarı	122	34,10	7,439
Toplam	2551	36,08	7,237

Yukarıdaki tabloda araştırmamıza katılmış ortaokul öğrencilerinin ilçelere göre katılım sayıları, ortalamaları ve standart sapmalarına ilişkin sayısal bilgiler verilmiştir. Bu tabloya göre Ondokuzmayıs İlçesi'nden 100 öğrenci katılmış olup ortalaması 36,05 ve standart sapması 7,08'dir. Atakum İlçesi'nden 311 öğrenci katılmış olup ortalaması 37,28 ve standart sapması 6,83 bulunmuştur. Ladik İlçesi'nden 101 öğrenci katılmış olup ortalaması 36,69 ve standart sapması 7,05'tir. Asarcık İlçesi'nden 112 öğrenci katılmış olup ortalaması 37,83 ve standart sapması 7,08'dir. Yakakent İlçesi'nden 76 öğrenci katılmış olup ortalaması 38,16 ve standart sapması 9,39'dur. Bafra İlçesi'nden 227 öğrenci katılmış olup ortalaması 35,39 ve standart sapması 6,22'dir. Terme İlçesi'nden 100 öğrenci katılmış olup ortalaması 35,58 ve standart sapması 7,10'dur. Ayvacık İlçesi'nden 100 öğrenci katılmış olup ortalaması 38,35 ve standart sapması 7,47'dir. Çarşamba İlçesi'nden 203 öğrenci katılmış olup ortalaması 36,42 ve standart sapması 7,30'dur. İlkadım İlçesi'nden 328 öğrenci katılmış olup ortalaması 36,37 ve standart sapması 7,40'dir. Canik İlçesi'nden 206 öğrenci katılmış olup ortalaması 35,22 ve standart sapması 6,96'dır. Tekkeköy İlçesi'nden 115 öğrenci katılmış olup ortalaması 35,44 ve standart sapması 6,80'dir. Kavak İlçesi'nden 111 öğrenci katılmış olup ortalaması 36,10 ve standart sapması 7,11'dir. Alaçam İlçesi'nden 114 öğrenci katılmış olup ortalaması 33,45 ve standart

sapması 6,26'dır. Havza İlçesi'nden 113 öğrenci katılmış olup ortalaması 35,68 ve standart sapması 8,12'dir.Vezirköprü İlçesi'nden 112 öğrenci katılmış olup ortalaması 34,96 ve standart sapması 7,55'tir. Salıpazarı İlçesi'nden 122 öğrenci katılmış olup ortalaması 34,10 ve standart sapması 7,44'tür. Toplamda Samsun İli ve ilçelerinden 2551 öğrenci katılmış olup ortalaması 36,08 ve standart sapması 7,24'tür.

4.1 Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Birinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokul öğrencilerinin çocuk hakları ile ilgili farkındalık düzeyi nedir? sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde NPar Tests yapılmıştır. Bu testin amacı her bir soru için cevap veren öğrencilerin evet, kararsızım ve hayır seçenekleri ile ilgili frekans ve yüzdelerini göstermektir.

Tablo 3: Ortaokul Öğrencilerinin Çocuk Hakları İle İlgili Farkındalık Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

SORULAR	SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Hak diye bir kavram duydun mu?	Evet	2418	94,5
	Kararsızım	69	2,7
	Hayır	71	2,8
Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?	Evet	2404	94,0
	Kararsızım	75	2,9
	Hayır	75	99,8
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Evet	1625	63,5
	Kararsızım	405	15,8
	Hayır	528	20,6
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Evet	1965	76,8
	Kararsızım	384	15,0
	Hayır	209	8,2
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Evet	1348	52,7
	Kararsızım	702	27,4
	Hayır	508	19,9
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Evet	2072	81,0
	Kararsızım	338	13,2
	Hayır	145	5,7
Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?	Evet	1741	68,1
	Kararsızım	507	19,8
	Hayır	310	12,1
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Evet	1524	59,6
	Kararsızım	511	20,0
	Hayır	523	20,4
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Evet	1432	56,0
	Kararsızım	647	25,3
	Hayır	479	18,7
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Evet	1967	76,9
	Kararsızım	412	16,1
	Hayır	179	7,0
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Evet	1830	71,5
	Kararsızım	399	15,6
	Hayır	329	12,9
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Evet	1572	61,5
	Kararsızım	607	23,7

	Hayır	379	14,8
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı veya kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı?	Evet	1993	77,9
	Kararsızım	354	13,8
	Hayır	211	8,2
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Evet	2339	91,4
	Kararsızım	142	5,6
	Hayır	77	3,0
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Evet	1792	70,1
	Kararsızım	498	19,5
	Hayır	268	10,5
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Evet	1766	69,0
	Kararsızım	406	15,9
	Hayır	386	15,1
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Evet	1460	57,1
	Kararsızım	456	17,8
	Hayır	642	25,1
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Evet	1893	74,0
	Kararsızım	303	11,8
	Hayır	362	14,2
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Evet	1873	73,2
	Kararsızım	384	15,0
	Hayır	301	11,8
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Evet	2000	78,2
	Kararsızım	366	14,3
	Hayır	192	7,5
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Evet	2053	80,3
	Kararsızım	225	8,8
	Hayır	280	10,9
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Evet	2228	87,1
	Kararsızım	234	9,1
	Hayır	96	3,8
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Evet	1560	61,0
	Kararsızım	521	20,4
	Hayır	477	18,6
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Evet	859	33,6
	Kararsızım	442	17,3
	Hayır	1257	49,1
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Evet	890	34,8
	Kararsızım	958	37,5
	Hayır	710	27,8

Yukarıdaki tabloya göre birinci alt amaca ilişkin elde edilen bulgular şunlardır :

1.soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2418 olmakla birlikte yüzdesi 94,5'tir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 69 olmakla birlikte frekansı 2.7'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 71 olmakla birlikte yüzdesi 2,8'dir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2404 olmakla birlikte yüzdesi 94.0'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 75 olmakla birlikte yüzdesi 2,9'dur. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 75 olmakla birlikte 99,8'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1625 olmakla birlikte yüzdesi 63,5'tir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 405 olmakla birlikte yüzdesi 15,8'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 528 olmakla birlikte 20,6'dır.

4.soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1965 olmakla birlikte yüzdesi 76,8'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 384 olmakla birlikte frekansı 15,0'dır. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 209 olmakla birlikte yüzdesi 8,2'dir.

5.soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1348 olmakla birlikte yüzdesi 52,7'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 702 olmakla birlikte frekansı 27,4'dür. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 508 olmakla birlikte yüzdesi 19,9'dur.

6.soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2072 olmakla birlikte yüzdesi 81,0'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 338 olmakla birlikte frekansı 13,2'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 145 olmakla birlikte yüzdesi 5,7'dir.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1741 olmakla birlikte yüzdesi 68,1'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 507 olmakla birlikte frekansı 19,8'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 310 olmakla birlikte yüzdesi 12,1'dir.

8.soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1524 olmakla birlikte yüzdesi 59,6'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 511 olmakla birlikte frekansı 2.0'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 523 olmakla birlikte yüzdesi 20,4'dür.

9.soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1432 olmakla birlikte yüzdesi 56,0'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 647 olmakla birlikte frekansı 25,3'dür. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 479 olmakla birlikte yüzdesi 18,7'dir.

10.soru olan " Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1967 olmakla birlikte yüzdesi 76,9'dur. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 412 olmakla birlikte frekansı 16,1'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 179 olmakla birlikte yüzdesi 7,0'dır.

11.soru olan " Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1830 olmakla birlikte yüzdesi 71,5'tir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 399 olmakla birlikte frekansı 15,6'dır. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 329 olmakla birlikte yüzdesi 12,9'dur.

12.soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1572 olmakla birlikte yüzdesi 61,5'tir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 607 olmakla birlikte frekansı 23,7'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 379 olmakla birlikte yüzdesi 14,8'dir.

13.soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1993 olmakla birlikte yüzdesi 77,9'dur. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 354 olmakla birlikte frekansı 13,8'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 211 olmakla birlikte yüzdesi 8,2'dir.

14.soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2339 olmakla birlikte yüzdesi 91,4'tür. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 142 olmakla birlikte frekansı 5,6'dır. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 77 olmakla birlikte yüzdesi 3,0'dır.

15.soru olan " Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1792 olmakla birlikte yüzdesi 70,1'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 498 olmakla birlikte frekansı 19,5'tir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 268 olmakla birlikte yüzdesi 10,5'dir.

16.soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1766 olmakla birlikte yüzdesi 69,0'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 406 olmakla birlikte frekansı 15,9'dur. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 386 olmakla birlikte yüzdesi 15,1'dir.

17.soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1460 olmakla birlikte yüzdesi 57,1'tir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 456 olmakla birlikte frekansı 17,8'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 642 olmakla birlikte yüzdesi 25,1'dir.

18.soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1893 olmakla birlikte yüzdesi 74,0'tir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 303 olmakla birlikte frekansı 11,8'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 362 olmakla birlikte yüzdesi 14,2'dir.

19.soru olan " Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 1873 olmakla birlikte yüzdesi 73,2'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 384 olmakla birlikte frekansı 15,0'dır. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 301 olmakla birlikte yüzdesi 11,8'dir.

20.soru olan " Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2000 olmakla birlikte yüzdesi 78,2'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 366 olmakla birlikte frekansı 14,3'tür. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 192 olmakla birlikte yüzdesi 7,5'tir.

21.soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2053 olmakla birlikte yüzdesi 80,3'tür. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 255 olmakla birlikte frekansı 8,8'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 280 olmakla birlikte yüzdesi 10,9'dur.

22.soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 2228 olmakla birlikte yüzdesi 87,1'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 234 olmakla birlikte frekansı 9,1'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 96 olmakla birlikte yüzdesi 3,8'dir.

23.soru olan " Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevabını veren öğrenci sayısı 1560 olmakla birlikte yüzdesi 61,0'dır. Aynı

soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 521 olmakla birlikte frekansı 20,4'dir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 477 olmakla birlikte yüzdesi 18,6'dir.

24.soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 859 olmakla birlikte yüzdesi 33,6'dır. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 442 olmakla birlikte frekansı 17,3'tür. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 1257 olmakla birlikte yüzdesi 49,1'dir.

25.soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna evet cevabını veren öğrenci sayısı 890 olmakla birlikte yüzdesi 34,8'dir. Aynı soruya kararsızım cevabını veren öğrenci sayısı 958 olmakla birlikte frekansı 37,5'tir. Hayır cevabını veren öğrenci sayısı 710 olmakla birlikte yüzdesi 27,8'dir.

4.2 İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

İkinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde cinsiyet bağımsız değişkeninin incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için T testi olan independent samples t test yapılmıştır. Bu testin amacı birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.196, 2013). Burada kız ve erkek öğrencilerin teste ilişkin ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyine İlişkin Ölçme Aracına Cevap Veren Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Cinsiyet	**N**	**Ort.(X)**	**ss.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Kiz	1310	1,06	,30
	Erkek	1248	1,11	,42
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Kiz	1309	1,07	,33
	Erkek	1245	1,11	,41
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Kiz	1310	1,51	,77
	Erkek	1248	1,64	,84
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Kiz	1310	1,28	,58
	Erkek	1248	1,35	,65
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Kiz	1310	1,63	,76
	Erkek	1248	1,71	,81
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Kiz	1309	1,20	,50

	Erkek	1246	1,29	,59
Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?	Kiz	1310	1,42	,68
	Erkek	1248	1,46	,72
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?	Kiz	1310	1,59	,78
	Erkek	1248	1,62	,83
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Kiz	1310	1,55	,73
	Erkek	1248	1,71	,82
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Kiz	1310	1,29	,58
	Erkek	1248	1,31	,60
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Kiz	1310	1,39	,70
	Erkek	1248	1,43	,72
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Kiz	1310	1,54	,75
	Erkek	1248	1,52	,73
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Kiz	1310	1,27	,57
	Erkek	1248	1,34	,65
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Kiz	1310	1,13	,43
	Erkek	1248	1,10	,37
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Kiz	1310	1,39	,67
	Erkek	1248	1,42	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Kiz	1310	1,48	,74
	Erkek	1248	1,44	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Kiz	1310	1,74	,85
	Erkek	1248	1,61	,84
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Kiz	1310	1,44	,74
	Erkek	1248	1,36	,70
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kiz	1310	1,41	,71
	Erkek	1248	1,36	,66
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kiz	1310	1,30	,60
	Erkek	1248	1,28	,59
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Kiz	1310	1,34	,67
	Erkek	1248	1,28	,64
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kiz	1310	1,15	,43
	Erkek	1248	1,19	,49
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Kiz	1310	1,64	,81
	Erkek	1248	1,51	,75

Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Kiz	1310	2,25	,87
	Erkek	1248	2,06	,92
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Kiz	1310	1,99	,78
	Erkek	1248	1,86	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,30'dur. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,42'dir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1309 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,33'dür. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1245 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,41'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,84'dür.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,58'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,65'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,81'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1309 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,50'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1246 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması

0,68'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,72'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,83'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,82'dir.

10. soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,58'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,60'dır.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,54 ve standart sapması 0,75'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,73'dür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,57'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,65'tir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,43'dür. Aynı soruya

cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,67'dir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,74'tür.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,74 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,84'dür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,70'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,42'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,30'dur. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,42'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,59'dur.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup

ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,64'dür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,43'dür. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,19 ve standart sapması 0,49'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,75'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 2,25 ve standart sapması 0,87'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 2,06 ve standart sapması 0,92'dir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren kız öğrenci sayısı 1310 olup ortalaması 1,99 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren erkek öğrenci sayısı 1248 olup ortalaması 1,86 ve standart sapması 0,79'dur.

Tablo 5: Soruların Cinsiyete Göre P Değeri

	F	**t**	**Sd.**	**p**
Hak diye bir kavram duydun mu?	61,676	-3,948	2556	***,000***
		-3,918	2262,318	***,000***
Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?	25,990	-2,584	2552	***,010***
		-2,571	2407,171	***,010***
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	41,770	-4,217	2556	***,000***
		-4,209	2510,471	***,000***
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	32,730	-3,201	2556	***,001***
		-3,193	2497,717	***,001***

Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	18,052	-2,560	2556	***,011***
		-2,555	2517,993	***,011***
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	59,157	-4,120	2553	***,000***
		-4,104	2445,413	***,000***
Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?	8,557	-1,706	2556	,088
		-1,704	2531,606	,088
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	9,693	-,952	2556	**,**341
		-,951	2531,428	,342
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	44,005	-5,505	2556	***,000***
		-5,490	2491,693	***,000***
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	2,458	-,757	2556	**,**449
		-,756	2536,230	,450
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	4,791	-1,416	2556	**,**157
		-1,415	2540,234	**,**157
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	2,920	,640	2556	,522
		,641	2555,390	**,**522
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	38,505	-3,191	2556	***,001***
		-3,180	2472,122	***,001***
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	18,909	2,200	2556	***,028***
		2,209	2526,117	***,027***
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	1,833	-1,210	2556	**,**226
		-1,210	2547,955	,226
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	,688	1,318	2556	,188
		1,318	2547,959	**,**188
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	2,877	3,923	2556	***,000***
		3,925	2553,952	***,000***
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	21,134	2,850	2556	***,004***
		2,854	2555,499	***,004***

Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	12,597	1,961	2556	***,050***
		1,964	2555,503	***,050***
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	1,592	,722	2556	**,**471
		,722	2554,150	**,**470
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	15,642	2,349	2556	***,019***
		2,352	2555,885	***,019***
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	15,434	-1,982	2556	***,048***
		-1,976	2483,037	***,048***
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	26,534	4,173	2556	***,000***
		4,180	2554,465	***,000***
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	11,859	5,198	2556	***,000***
		5,191	2530,615	***,000***
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	7,896	4,088	2556	***,000***
		4,088	2549,115	***,000***

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için hesaplanan p=0,010 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,001 olduğundan (p≤0,05) olduğundan ortaokul öğrencilerinin

haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için hesaplanan p=0,011 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,088 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,342 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,449 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,157 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,522 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için hesaplanan p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,027 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,226 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,188 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,004 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,050 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,471 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,019 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,048 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 6: Cinsiyete İlişkin P Değerine Göre Soruların Dağılımı

Kız Öğrenciler Lehine Fark Bulunan Sorular	**Erkek Öğrenciler Lehine Fark Bulunan Sorular**	**Fark Bulunmayan Sorular**
17,18,19,21,23,24,25	1,2,3,4,5,6,9,13,14,22	7,8,10,11,12,15,16,20

Yukarıdaki tablo ikinci alt amaç için bulgularda oluşturulan ikinci alt amaca ait tablolardan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu tabloya göre;

Anketimizde bulunan 17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu, 18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu, 19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu, 21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu, 23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu, 24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu, 25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre incelendiği alt amaçta anlamlı farklılığın belirtilen sorular yönünden kız öğrenciler için daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Anketimizde bulunan 1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu, 2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu, 3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu, 4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu, 5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu, 6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu, 9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu, 13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu, 14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu, 22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre incelendiği alt amaçta anlamlı farklılığın belirtilen sorular yönünden erkek öğrenciler için daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Anketimizde bulunan 7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu, 8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu, 10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu, 11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu,

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu, 15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu, 16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu ve 20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre incelendiği alt amaçta anlamlı farklılığın belirtilen sorular yönünden bulunmadığı gözlenmiştir.

4.3 Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Üçüncü alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi sınıf seviyesine göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde sınıf bağımsız değişkeninin incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde sınıflar arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 7: Ortaokula Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyi Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

	Sınıf	**N**	**Ort.(X)**	**s.s.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	5	625	1,11	,43
	6	636	1,07	,37
	7	659	1,06	,32
	8	638	1,07	,33
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	5	622	1,06	,32
	6	636	1,09	,39
	7	659	1,09	,37
	8	637	1,11	,41
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	5	625	1,33	,68
	6	636	1,51	,79
	7	659	1,56	,79

	8	638	1,87	,87
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	5	625	1,16	,46
	6	636	1,26	,57
	7	659	1,31	,61
	8	638	1,52	,73
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	5	625	1,77	,83
	6	636	1,69	,80
	7	659	1,66	,78
	8	638	1,57	,72
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	5	622	1,24	,55
	6	636	1,23	,54
	7	659	1,27	,56
	8	638	1,24	,54
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?	5	625	1,39	,68
	6	636	1,45	,71
	7	659	1,44	,71
	8	638	1,48	,69
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	5	625	1,40	,69
	6	636	1,42	,71
	7	659	1,67	,81
	8	638	1,94	,87
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	5	625	1,55	,74
	6	636	1,58	,76
	7	659	1,65	,80
	8	638	1,72	,80
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	5	625	1,21	,52
	6	636	1,21	,48
	7	659	1,31	,60
	8	638	1,47	,70
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	5	625	1,32	,65
	6	636	1,41	,69
	7	659	1,46	,74
	8	638	1,46	,74
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	5	625	1,47	,69
	6	636	1,52	,73
	7	659	1,56	,75

	8	638	1,59	,77
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	5	625	1,29	,62
	6	636	1,31	,59
	7	659	1,35	,66
	8	638	1,26	,58
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	5	625	1,11	,38
	6	636	1,11	,41
	7	659	1,11	,39
	8	638	1,13	,43
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	5	625	1,35	,64
	6	636	1,43	,69
	7	659	1,36	,65
	8	638	1,48	,70
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	5	625	1,37	,68
	6	636	1,43	,74
	7	659	1,45	,74
	8	638	1,59	,78
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	5	625	1,51	,78
	6	636	1,64	,85
	7	659	1,69	,85
	8	638	1,87	,87
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	5	625	1,41	,74
	6	636	1,40	,71
	7	659	1,41	,73
	8	638	1,39	,71
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5	625	1,35	,66
	6	636	1,39	,71
	7	659	1,39	,67
	8	638	1,41	,71
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5	625	1,28	,57
	6	636	1,30	,61
	7	659	1,30	,60
	8	638	1,29	,61
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	5	625	1,39	,72
	6	636	1,24	,60
	7	659	1,33	,67

	8	638	1,28	,62
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5	625	1,13	,41
	6	636	1,15	,45
	7	659	1,18	,47
	8	638	1,20	,51
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	5	625	1,48	,73
	6	636	1,55	,76
	7	659	1,62	,80
	8	638	1,66	,83
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	5	625	1,84	,89
	6	636	2,01	,91
	7	659	2,29	,86
	8	638	2,48	,78
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	5	625	1,76	,77
	6	636	1,90	,81
	7	659	1,91	,78
	8	638	2,15	,75
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,43'tür. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,32'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,33'dür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 622 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,32'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,39'dur. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,41'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı

soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,79'dur. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,87 ve standart sapması 0,87'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,46'dır. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,61'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,73'tür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,77 ve standart sapması 0,83'tür. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,78'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,72'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 622 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,55'tir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,23 ve standart sapması 0,54'tür. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,56'dır. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'tür.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,71'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,69'dur.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı

625 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,81'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,87'dür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,74'tür. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,76'dır. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,80'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,72 ve standart sapması 0,80'dür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,52'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,48'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,60'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,70'dür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,65'tir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,74'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,74'dür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,73'tür. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,75'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,77'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,62'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,59'dır. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,66'dır. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,58'dir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,38'dirr. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,41'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,39'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,43'dür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,64'tür. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,65'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,70'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,74'dür. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,74'dür. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,78'dir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,85'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,85'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,87 ve standart sapması 0,87'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,74'tür. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,73'dür. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,71'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,66'dır. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,67'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,71'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,57'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,61'dir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,72'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,60'dır. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,67'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,62'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,41'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,45'dir. Bu soruya

cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,47'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,51'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,73'tür. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,76'dır. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,80'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,83'dür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,84 ve standart sapması 0,89'dur. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 2,01 ve standart sapması 0,91'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 2,29 ve standart sapması 0,86'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 2,48 ve standart sapması 0,78'dir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren 5. sınıf öğrenci sayısı 625 olup ortalaması 1,76 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren 6. sınıf öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,90 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren 7. sınıf öğrencisi 659 kişi olup ortalaması 1,91 ve standart sapması 0,78'dir. Yine aynı soruya cevap veren 8. sınıf öğrenci sayısı 638 olup ortalaması 2,15 ve standart sapması 0,75'dir.

Tablo 8: Ortaokula Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyinin Sınıf Seviyesine Tek Yönlü Varyans Analizi Tablosu

		Toplamların Karesi	**sd**		**F**	**p**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,903	3	,301	2,297	,076
	Within Groups	334,692	2554	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	1,022	3	,341	2,452	,062
	Within Groups	354,157	2550	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	96,488	3	32,163	51,791	*,000*
	Within Groups	1586,063	2554	,621		
	Toplam	1682,551	2557			

Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	42,661	3	14,220	39,226	*,000*
	Within Groups	925,891	2554	,363		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	13,913	3	4,638	7,562	*,000*
	Within Groups	1566,246	2554	,613		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	,528	3	,176	,589	,623
	Within Groups	763,114	2551	,299		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	3,150	3	1,050	2,150	,092
	Within Groups	1247,317	2554	,488		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	124,153	3	41,384	69,031	*,000*
	Within Groups	1531,134	2554	,600		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	11,782	3	3,927	6,496	*,000*
	Within Groups	1544,171	2554	,605		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	30,001	3	10,000	29,486	*,000*
	Within Groups	866,216	2554	,339		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	8,044	3	2,681	5,391	*,001*
	Within Groups	1270,190	2554	,497		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	5,416	3	1,805	3,319	*,019*
	Within Groups	1389,192	2554	,544		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	2,335	3	,778	2,070	,102
	Within Groups	960,256	2554	,376		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	,150	3	,050	,308	,820
	Within Groups	415,598	2554	,163		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	7,189	3	2,396	5,346	*,001*
	Within Groups	1144,845	2554	,448		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	15,632	3	5,211	9,561	*,000*
	Within Groups	1391,880	2554	,545		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	41,710	3	13,903	19,741	*,000*
	Within Groups	1798,709	2554	,704		
	Toplam	1840,419	2557			

Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,273	3	,091	,174	,914
	Within Groups	1338,401	2554	,524		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,180	3	,393	,833	,476
	Within Groups	1206,759	2554	,472		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,239	3	,080	,223	,881
	Within Groups	913,862	2554	,358		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	7,886	3	2,629	6,124	*,000*
	Within Groups	1096,213	2554	,429		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	2,047	3	,682	3,198	*,023*
	Within Groups	545,008	2554	,213		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	11,819	3	3,940	6,422	*,000*
	Within Groups	1566,663	2554	,613		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	157,411	3	52,470	70,655	*,000*
	Within Groups	1896,664	2554	,743		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	48,023	3	16,008	26,560	*,000*
	Within Groups	1539,310	2554	,603		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,076 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için hesaplanan p=0,062 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,623 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,092 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin

haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,522 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için hesaplanan p=0,019 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,820 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,914 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,476 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,881 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,023 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için hesaplanan p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 9: Ortaokula Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Haklarının Farkındalık Düzeyinin Sınıf Seviyesine Göre Post-Hoc Testi Tablosu

	Sınıf	Sınıf	p
Hak diye bir kavram duydun mu?	5	6	,667
		7	,127
		8	,216
	6	5	,667
		7	,734
		8	,862
	7	5	,127
		6	,734
		8	,995
	8	5	,216
		6	,862
		7	,995
Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?	5	6	,473
		7	,554
		8	,063
	6	5	,473
		7	,999
		8	,740
	7	5	,554
		6	,999
		8	,648
	8	5	,063
		6	,740
		7	,648
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	5	6	***,002****
		7	***,000****
		8	***,000****
	6	5	***,002****
		7	,623
		8	***,000****
	7	5	***,000****
		6	,623
		8	***,000****
	8	5	***,000****
		6	***,000****
		7	***,000****
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	5	6	***,035****
		7	***,000****
		8	***,000****
	6	5	***,035****
		7	,525
		8	***,000****

	7	5	***,000****
		6	,525
		8	***,000****
	8	5	***,000****
		6	***,000****
		7	***,000****
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	5	6	,255
		7	,091
		8	***,000****
	6	5	,255
		7	,966
		8	,059
	7	5	,091
		6	,966
		8	,172
	8	5	***,000****
		6	,059
		7	,172
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	5	6	,980
		7	,870
		8	1,000
	6	5	,980
		7	,649
		8	,985
	7	5	,870
		6	,649
		8	,849
	8	5	1,000
		6	,985
		7	,849
Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?	5	6	,471
		7	,538
		8	,098
	6	5	,471
		7	,999
		8	,836
	7	5	,538
		6	,999
		8	,770
	8	5	,098
		6	,836
		7	,770
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?	5	6	,939
		7	***,000****
		8	***,000****

	6	5	,939
		7	***,000****
		8	***,000****
	7	5	***,000****
		6	***,000****
		8	***,000****
	8	5	***,000****
		6	***,000****
		7	***,000****
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	5	6	,891
		7	,109
		8	***,001****
	6	5	,891
		7	,424
		8	***,014****
	7	5	,109
		6	,424
		8	,451
	8	5	*,001**
		6	*,014**
		7	,451
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	5	6	1,000
		7	*,016**
		8	*,000**
	6	5	1,000
		7	*,015**
		8	*,000**
	7	5	*,016**
		6	*,015**
		8	*,000**
	8	5	*,000**
		6	*,000**
		7	*,000**
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	5	6	,186
		7	*,006**
		8	*,008**
	6	5	,186
		7	,616
		8	,675
	7	5	*,006**
		6	,616
		8	1,000
	8	5	*,008**
		6	,675
		7	1,000

Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	5	6	,649
		7	,166
		8	*,031**
	6	5	,649
		7	,818
		8	,406
	7	5	,166
		6	,818
		8	,903
	8	5	*,031**
		6	,406
		7	,903
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	5	6	,971
		7	,440
		8	,901
	6	5	,971
		7	,722
		8	,662
	7	5	,440
		6	,722
		8	,118
	8	5	,901
		6	,662
		7	,118
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	5	6	,998
		7	1,000
		8	,888
	6	5	,998
		7	,996
		8	,946
	7	5	1,000
		6	,996
		8	,864
	8	5	,888
		6	,946
		7	,864
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	5	6	,277
		7	,999
		8	*,008**
	6	5	,277
		7	,343
		8	,541
	7	5	,999
		6	,343
		8	*,012**

	8	5	*,008**
		6	,541
		7	*,012**
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	5	6	,539
		7	,294
		8	*,000**
	6	5	,539
		7	,978
		8	*,003**
	7	5	,294
		6	,978
		8	*,012**
	8	5	*,000**
		6	*,003**
		7	*,012**
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	5	6	,063
		7	*,003**
		8	*,000**
	6	5	,063
		7	*,777*
		8	*,000**
	7	5	*,003**
		6	*,777*
		8	*,002**
	8	5	*,000**
		6	*,000**
		7	*,002**
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	5	6	,983
		7	1,000
		8	,941
	6	5	,983
		7	,990
		8	,997
	7	5	1,000
		6	,990
		8	,957
	8	5	,941
		6	,997
		7	,957
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5	6	,791
		7	,859
		8	,489
	6	5	,791
		7	,999
		8	,962

	7	5	,859
		6	,999
		8	,921
	8	5	,489
		6	,962
		7	,921
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5	6	,907
		7	,932
		8	,963
	6	5	,907
		7	1,000
		8	,997
	7	5	,932
		6	1,000
		8	,999
	8	5	,963
		6	,997
		7	,999
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	5	6	*,001**
		7	,499
		8	*,031**
	6	5	*,001**
		7	,095
		8	,778
	7	5	,499
		6	,095
		8	,541
	8	5	*,031**
		6	,778
		7	,541
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5	6	,939
		7	,273
		8	,051
	6	5	,939
		7	,619
		8	,198
	7	5	,273
		6	,619
		8	,870
	8	5	,051
		6	,198
		7	,870
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	5	6	,408
		7	*,016**
		8	*,001**

	6	5	,408
		7	,517
		8	,127
	7	5	*,016**
		6	,517
		8	,847
	8	5	*,001**
		6	,127
		7	,847
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	5	6	*,006**
		7	*,000**
		8	*,000**
	6	5	*,006**
		7	*,000**
		8	*,000**
	7	5	*,000**
		6	*,000**
		8	*,001**
	8	5	*,000**
		6	*,000**
		7	*,001**
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	5	6	*,021**
		7	*,011**
		8	*,000**
	6	5	*,021**
		7	,998
		8	*,000**
	7	5	*,011**
		6	,998
		8	*,000**
	8	5	*,000**
		6	*,000**
		7	*,000**

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,02 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,33, ss=0,68) ile 6. sınıflar (X=1,51, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 6.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,33, ss=0,68) ile 7. sınıflar (X=1,56, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,33, ss=0,68) ile 8. sınıflar (X=1,87, ss=87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,51, ss=0,79) ile 8. sınıflar (X=1,87, ss=87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,56, ss=0,79) ile 8. sınıflar (X=1,87, ss=87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,035 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,16, ss=0,46) ile 6. sınıflar (X=1,26, ss=0,57) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 6.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,16, ss=0,46) ile 7. sınıflar (X=1,31, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,33, ss=0,68) ile 8. sınıflar (X=1,52, ss=73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,26, ss=0,57) ile 8. sınıflar (X=1,52, ss=73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,31, ss=0,61) ile 8. sınıflar (X=1,52, ss=73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin haklarının neler olduğundan haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe haklarından haberdar olma

düzeyi de artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,77, ss=0,83) ile 8. sınıflar (X=1,57, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 5.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin seçimlerini özgürce yapabilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi düşük olan 5. sınıf öğrencilerinin sınıf seviyesi yüksek olan 8. sınıf öğrencilerinden daha özgür seçim yaptıkları bulunmuştur. Bu farklılığın 8. sınıfta lise sınavlarına hazırlanan öğrencilerin almak istedikleri eğitim konusunda aileleri tarafından desteklenmeyip ebeveynlerin kendi istedikleri okullara ya da sınavlara öğrencileri yöneltmeleri söylenebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,40, ss=0,69) ile 7. sınıflar (X=1,77, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,40, ss=0,69) ile 8. sınıflar (X=1,94, ss=0,87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,42, ss=0,71) ile 7. sınıflar (X=1,67, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,42, ss=0,71) ile 8. sınıflar (X=1,94, ss=0,87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,67, ss=0,81) ile 8. sınıflar (X=1,94, ss=0,87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu

görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin yeteneklerini geliştirmeleri için gerekli eğitimin verildiğini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,55, ss=0,74) ile 8. sınıflar (X=1,72, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,014 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,58, ss=0,76) ile 8. sınıflar (X=1,72, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin okul disiplin cezalarının haklarına uygun olup olmadığını düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artış sayesinde disiplin cezalarının haklarına uygun olup olmadığının kıyasını daha doğru yapmasından kaynaklandığı söylenebilir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,016 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,21, ss=0,52) ile 7. sınıflar (X=1,31, ss=0,60) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,21, ss=0,52) ile 8. sınıflar (X=1,47, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,015 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,21, ss=0,48) ile 7. sınıflar (X=1,31, ss=0,60) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,21, ss=0,48) ile 8. sınıflar (X=1,47, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,31, ss=0,60) ile 8. sınıflar (X=1,47, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin haklarının yeterince öğretildiğini düşünüp düşünmeme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır.

Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,006 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,32, ss=0,65) ile 7. sınıflar (X=1,46, ss=0,74) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,008 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,32, ss=0,65) ile 8. sınıflar (X=1,46, ss=0,74) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin arkadaşlarıyla aynı haklara sahip olup olmadıklarını düşünme düzeyleri arasında farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için P=0,031 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,47, ss=0,69) ile 8. sınıflar (X=1,59, ss=0,77) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin akranları ile eşit muameleye maruz kalma düzeyleri arasında farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artış, muhakeme gücündeki artış, eleştirel düşünme becerisi kazanma, kendini ifade etme ve kendini koruma becerilerinin artışından kaynaklandığı söylenebilir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için P=0,008 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,35, ss=0,64) ile 8. sınıflar (X=1,48, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar

lehine olduğu görülmektedir. P=0,012 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,36, ss=0,65) ile 8. sınıflar (X=1,48, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farklılık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın 8. sınıfta lise sınavlarına hazırlanan öğrencilerin içinde bulundukları stresli ortamdan uzaklaşmak istemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,37, ss=0,68) ile 8. sınıflar (X=1,59, ss=0,78) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. p=0,003 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,43, ss=0,74) ile 8. sınıflar (X=1,59, ss=0,78) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. p=0,012 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,45, ss=0,74) ile 8. sınıflar (X=1,59, ss=0,78) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyeleri ile dinlenme vakitleri arasında farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farklılık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın 8. sınıf öğrencilerinin lise sınavlarına hazırlanmasından kaynaklandığı söylenebilir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,03 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,51, ss=0,78) ile 7. sınıflar (X=1,69, ss=0,85) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,51, ss=0,78) ile 8. sınıflar (X=1,87, ss=0,87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,64, ss=0,85) ile 8. sınıflar (X=1,87, ss=87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,002 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,69, ss=0,85) ile 8. sınıflar (X=1,87, ss=87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin oyun oynama vakitlerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farklılık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile eğitim programlarındaki kazanımların azaltılması ve öğrencinin kendine daha fazla zaman

ayırması, sınıf seviyesi düştükçe çocuklara yoğun gelen eğitim programlarından kaynaklandığı söylenebilir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan ($p \leq 0,05$) 5. sınıflar (X=1,39, ss=0,72) ile 6. sınıflar (X=1,24, ss=0,60) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 5.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,031 olduğundan ($p \leq 0,05$) 5. sınıflar (X=1,39, ss=0,72) ile 8. sınıflar (X=1,28, ss=0,62) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 5.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden korunma bilinci arasında farklılık olduğunu göstermektedir. bu farklılık 5. sınıflar lehinedir. Bu farklılığın 5 sınıf ve 8. sınıf için alınan ders çeşidi farklılığından, 5. sınıf ve 6 sınıf içinse ilkokuldan yeni mezun olan öğrencilerin ilkokulda aldıkları eğitimin farklılığından kaynaklandığı söylenebilir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p değerlerine bakıldığında sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,016 olduğundan ($p \leq 0,05$) 5. sınıflar (X=1,48, ss=0,73) ile 7. sınıflar (X=1,62, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,001 olduğundan ($p \leq 0,05$) 5. sınıflar (X=1,48,

ss=0,73) ile 8. sınıflar (X=1,66, ss=0,83) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin hak ihlalinde başvuracakları mekanizmaları bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,006 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,84, ss=0,89) ile 6. sınıflar (X=2,01, ss=0,89) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 6.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,84, ss=0,89) ile 7. sınıflar (X=2,29, ss=0,86) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,84, ss=0,89) ile 8. sınıflar (X=2,15, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=2,01, ss=0,89) ile 7. sınıflar (X=2,29, ss=0,86) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=2,01, ss=0,89) ile 8. sınıflar (X=2,15, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,001 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=2,29, ss=0,86) ile 8. sınıflar (X=2,15, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin kamu denetçiliği kurumundan haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,021 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,76, ss=0,77) ile 6. sınıflar (X=1,90, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 6.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,011 olduğundan (p≤0,05) 5.sınıflar (X=1,76, ss=0,77) ile 7. sınıflar (X=1,91, ss=0,78) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 7.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 5. sınıflar (X=1,76, ss=0,77) ile 8. sınıflar (X=2,15, ss=0,75)

arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) 6. sınıflar (X=1,90, ss=0,81) ile 8. sınıflar (X=2,15, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. P=0,000 olduğundan (p≤0,05) 7. sınıflar (X=1,91, ss=0,78) ile 8. sınıflar (X=2,15, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın 8.sınıflar lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin sözleşmeye uyulup uyulmadığı ile ilgili fikirlerin düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe farkındalık düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın sınıf seviyesinin artması ile bilgi birikiminde oluşan artıştan kaynaklandığı söylenebilir.

4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Dördüncü alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi baba öğrenim durumuna göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde baba öğrenim durumu bağımsız değişkenini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde babaların öğrenim durumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 10: Soruların Baba Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

	Eğitim Durumu	N	Ort.(X)	s.s
Hak diye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemis	10	1,00	,00
	Ilkokul	738	1,08	,35
	Ortaokul	712	1,12	,44
	Lise	671	1,06	,30
	Universite	368	1,06	,32
	Lisansustu	59	1,05	,29
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemis	10	1,20	,63
	Ilkokul	737	1,09	,39
	Ortaokul	710	1,12	,42
	Lise	670	1,06	,30

	Universite	368	1,07	,34
	Lisansustu	59	1,08	,38
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Okula Gitmemis	10	2,20	,92
	Ilkokul	738	1,69	,84
	Ortaokul	712	1,64	,83
	Lise	671	1,51	,79
	Universite	368	1,33	,69
	Lisansustu	59	1,31	,62
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,60	,84
	Ilkokul	738	1,36	,66
	Ortaokul	712	1,30	,61
	Lise	671	1,30	,57
	Universite	368	1,26	,58
	Lisansustu	59	1,42	,72
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Okula Gitmemis	10	1,90	,88
	Ilkokul	738	1,74	,79
	Ortaokul	712	1,69	,81
	Lise	671	1,65	,77
	Universite	368	1,55	,73
	Lisansustu	59	1,68	,75
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,40	,84
	Ilkokul	738	1,28	,59
	Ortaokul	709	1,27	,56
	Lise	671	1,22	,51
	Universite	368	1,15	,45
	Lisansustu	59	1,37	,67
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,40	,70
	Ilkokul	738	1,50	,73
	Ortaokul	712	1,51	,73
	Lise	671	1,37	,65
	Universite	368	1,30	,60
	Lisansustu	59	1,59	,79
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,10	,32
	Ilkokul	738	1,64	,82
	Ortaokul	712	1,51	,76
	Lise	671	1,62	,81
	Universite	368	1,73	,83
	Lisansustu	59	1,69	,84
	Toplam	2558	1,61	,80

Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,50	,71
	Ilkokul	738	1,62	,77
	Ortaokul	712	1,63	,79
	Lise	671	1,60	,77
	Universite	368	1,67	,80
	Lisansustu	59	1,80	,85
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,30	,67
	Ilkokul	738	1,33	,60
	Ortaokul	712	1,31	,60
	Lise	671	1,27	,56
	Universite	368	1,26	,58
	Lisansustu	59	1,44	,70
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,50	,85
	Ilkokul	738	1,41	,70
	Ortaokul	712	1,45	,73
	Lise	671	1,38	,67
	Universite	368	1,39	,71
	Lisansustu	59	1,59	,83
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,70	,82
	Ilkokul	738	1,56	,75
	Ortaokul	712	1,56	,74
	Lise	671	1,49	,72
	Universite	368	1,49	,74
	Lisansustu	59	1,58	,81
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Okula Gitmemis	10	1,40	,52
	Ilkokul	738	1,32	,64
	Ortaokul	712	1,33	,64
	Lise	671	1,26	,56
	Universite	368	1,29	,60
	Lisansustu	59	1,37	,67
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Okula Gitmemis	10	1,20	,42
	Ilkokul	738	1,13	,44
	Ortaokul	712	1,15	,46
	Lise	671	1,08	,32
	Universite	368	1,07	,33
	Lisansustu	59	1,12	,46
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,60	,70
	Ilkokul	738	1,48	,70
	Ortaokul	712	1,45	,70

	Lise	671	1,35	,64
	Universite	368	1,26	,58
	Lisansustu	59	1,40	,65
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Okula Gitmemis	10	1,20	,42
	Ilkokul	738	1,43	,71
	Ortaokul	712	1,42	,72
	Lise	671	1,48	,75
	Universite	368	1,55	,81
	Lisansustu	59	1,53	,75
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,50	,85
	Ilkokul	738	1,68	,85
	Ortaokul	712	1,66	,85
	Lise	671	1,68	,84
	Universite	368	1,70	,86
	Lisansustu	59	1,78	,83
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,80	,92
	Ilkokul	738	1,44	,75
	Ortaokul	712	1,43	,73
	Lise	671	1,37	,72
	Universite	368	1,28	,61
	Lisansustu	59	1,59	,85
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	2,00	,82
	Ilkokul	738	1,49	,76
	Ortaokul	712	1,38	,66
	Lise	671	1,31	,64
	Universite	368	1,31	,64
	Lisansustu	59	1,36	,64
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,60	,84
	Ilkokul	738	1,35	,64
	Ortaokul	712	1,31	,61
	Lise	671	1,27	,57
	Universite	368	1,22	,53
	Lisansustu	59	1,20	,52
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,20	,63
	Ilkokul	738	1,42	,75
	Ortaokul	712	1,32	,66
	Lise	671	1,22	,56
	Universite	368	1,23	,59
	Lisansustu	59	1,24	,54

	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	1,30	,48
	Ilkokul	738	1,17	,47
	Ortaokul	712	1,18	,49
	Lise	671	1,14	,43
	Universite	368	1,16	,45
	Lisansustu	59	1,17	,46
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	10	2,00	,94
	Ilkokul	738	1,68	,82
	Ortaokul	712	1,57	,77
	Lise	671	1,55	,78
	Universite	368	1,42	,72
	Lisansustu	59	1,61	,77
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Okula Gitmemis	10	1,90	,74
	Ilkokul	738	2,20	,89
	Ortaokul	712	2,10	,90
	Lise	671	2,16	,89
	Universite	368	2,18	,91
	Lisansustu	59	2,22	,93
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Okula Gitmemis	10	1,50	,71
	Ilkokul	738	1,97	,79
	Ortaokul	712	1,87	,79
	Lise	671	1,93	,77
	Universite	368	1,96	,80
	Lisansustu	59	2,14	,78
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,00 ve standart sapması 0,00'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,44'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,44'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,30'dur. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,32'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,05 ve standart sapması 0,29'dur.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,63'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 737 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,39'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 710 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,42'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 670 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,30'dur. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,34'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,08 ve standart sapması 0,38'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 2,20 ve standart sapması 0,92'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,69ve standart sapması 0,84'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,83'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,79'dur. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,69'dur. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,31 ve standart sapması 0,62'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,84'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,66'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,57'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,58'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,42 ve standart sapması 0,72'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,90 ve standart sapması 0,88'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,74 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,81'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,77'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,73'dür. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,68 ve standart sapması 0,75'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,84'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,59'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 709 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,56'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,51'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,45'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,37 ve standart sapması 0,67'dir.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,73'tür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,65'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,59 ve standart sapması 0,79'dur.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,32'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,82'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,76'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,81'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,83'dür. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,69 ve standart sapması 0,84'tür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,79'dur. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,77'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,80'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,80 ve standart sapması 0,85'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,60'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,60'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,56'dır. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,58'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,44 ve standart sapması 0,70'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,73'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,67'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,71'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,59 ve standart sapması 0,83'dür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,70 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,74'tür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,72'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,74'tür. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,58 ve standart sapması 0,81'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,52'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,64'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,44'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,56'dır. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,60'dır. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,37 ve standart sapması 0,67'dir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,42'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,44'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,46'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,32'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,33'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,12 ve standart sapması 0,46'dır.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,70'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,70'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,64'dür. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,58'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,40 ve standart sapması 0,65'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,42'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,72'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,75'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,81'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,53 ve standart sapması 0,75'tir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,85'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,85'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,84'dür. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,70 ve standart sapması 0,86'dır. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,78 ve standart sapması 0,83'dür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,80 ve standart sapması 0,92'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,73'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,72'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,61'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,59 ve standart sapması 0,85'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 2,00 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,76'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,66'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,64'dür. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,64'dür. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,36 ve standart sapması 0,64'dür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,84'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,64'tür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,61'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,57'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,53'tür Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,20 ve standart sapması 0,52'dir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,63'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,66'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,56'dır. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,23 ve standart sapması 0,59'dur. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,24 ve standart sapması 0,54'dür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,48'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,17 ve standart sapması 0,47'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,49'dur. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,14 ve standart sapması 0,43'dür. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,45'dir. Babası

lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,17 ve standart sapması 0,46'dır.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 2,00 ve standart sapması 0,94'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,82'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,77'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,78'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,72'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması1,61 ve standart sapması 0,77'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,90 ve standart sapması 0,74'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 2,20 ve standart sapması 0,89'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 2,10 ve standart sapması 0,90'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 2,16 ve standart sapması 0,89'dur. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 2,18 ve standart sapması 0,91'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması 2,22 ve standart sapması 0,93'dür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden babası okula gitmemiş olan kişi sayısı 10 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 738 olup ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden babası ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 712 olup ortalaması 1,87 ve standart sapması 0,79'dur. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden babası liseye gitmiş olan kişi sayısı 671 olup ortalaması 1,93 ve standart sapması 0,77'dir. Babası üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup

ortalaması 1,96 ve standart sapması 0,80'dir. Babası lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 59 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,78'dir.

Tablo 11: Baba Öğrenim Durumuna Göre P Değeri

		Toplamların Karesi	sd	Ortalamaların Karesi	F	p
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	1,924	5	,385	2,943	*,012*
	Within Groups	333,671	2552	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	1,229	5	,246	1,769	,116
	Within Groups	353,949	2548	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	47,321	5	9,464	14,770	*,000*
	Within Groups	1635,230	2552	,641		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	4,136	5	,827	2,189	,053
	Within Groups	964,416	2552	,378		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	10,083	5	2,017	3,278	*,006*
	Within Groups	1570,077	2552	,615		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	6,488	5	1,298	4,368	*,001*
	Within Groups	757,155	2549	,297		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	17,817	5	3,563	7,377	*,000*
	Within Groups	1232,651	2552	,483		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	15,236	5	3,047	4,742	*,000*
	Within Groups	1640,051	2552	,643		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	3,197	5	,639	1,051	,386
	Within Groups	1552,756	2552	,608		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	3,322	5	,664	1,899	,091
	Within Groups	892,896	2552	,350		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	4,078	5	,816	1,634	,148
	Within Groups	1274,155	2552	,499		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit	Between Groups	3,148	5	,630	1,155	,329
	Within Groups	1391,461	2552	,545		

davranıldığını düşünüyor musun?	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	2,610	5	,522	1,387	,226
	Within Groups	959,982	2552	,376		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	3,111	5	,622	3,848	*,002*
	Within Groups	412,637	2552	,162		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	16,525	5	3,305	7,428	*,000*
	Within Groups	1135,509	2552	,445		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	5,861	5	1,172	2,134	,059
	Within Groups	1401,651	2552	,549		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,348	5	,270	,374	,867
	Within Groups	1839,071	2552	,721		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat, dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	11,616	5	2,323	4,468	*,000*
	Within Groups	1327,058	2552	,520		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	17,164	5	3,433	7,357	*,000*
	Within Groups	1190,775	2552	,467		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	6,223	5	1,245	3,499	*,004*
	Within Groups	907,878	2552	,356		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	16,881	5	3,376	7,925	*,000*
	Within Groups	1087,218	2552	,426		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,905	5	,181	,845	,517
	Within Groups	546,151	2552	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	18,360	5	3,672	6,007	*,000*
	Within Groups	1560,122	2552	,611		
	Toplam	1578,482	2557			

Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	4,844	5	,969	1,207	,303
	Within Groups	2049,231	2552	,803		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	8,552	5	1,710	2,765	*,017*
	Within Groups	1578,782	2552	,619		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,012 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,116 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,053 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,006 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin

baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,386 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,091 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,148 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,329 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,226 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,002 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,059 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,867 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat, dayak gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,004 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,517 olduğundan (p›0,05) ortaokul

öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba eğitim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,303 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,017 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 12: Baba Öğrenim Durumu Arası P Değeri

			Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemiş	Ilkokul	,993
		Lise	,998
		Universite	,999
		Lisansustu	,999
	İlkokul	Okula Gitmemiş	,993
		Ortaokul	,383
		Lise	,953
		Universite	,964
		Lisansustu	,997
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,949
		Ilkokul	,383
		Lise	,056
		Universite	,145
		Lisansustu	,820
	Lise	Okula Gitmemis	,998
		Ilkokul	,953
		Ortaokul	,056
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	,964
		Ortaokul	,145

		Lise	1,000
		Lisansustu	1,000
	Lisansüstü	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	,997
		Ortaokul	,820
		Lise	1,000
		Universite	1,000
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemiş	Ilkokul	,973
		Ortaokul	,992
		Lise	,931
		Universite	,952
		Lisansustu	,976
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,973
		Ortaokul	,856
		Lise	,873
		Universite	,993
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,992
		Ilkokul	,856
		Lise	,200
		Universite	,653
		Lisansustu	,995
	Lise	Okula Gitmemis	,931
		Ilkokul	,873
		Ortaokul	,200
		Universite	,999
		Lisansustu	,999
	Universite	Okula Gitmemis	,952
		Ilkokul	,993
		Ortaokul	,653
		Lise	,999
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,976
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,995
		Lise	,999
		Universite	1,000
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,554
		Ortaokul	,445
		Lise	,198
		Universite	*,041**
		Lisansustu	,058
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,554
		Ortaokul	,928
		Lise	*,003**

		Universite	*,000**
		Lisansustu	*,026**
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,445
		Ilkokul	,928
		Lise	,087
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,084
	Lise	Okula Gitmemis	,198
		Ilkokul	*,003**
		Ortaokul	,087
		Universite	*,029**
		Lisansustu	,617
	Universite	Okula Gitmemis	*,041**
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	*,000**
		Lise	*,029**
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,058
		Ilkokul	*,026**
		Ortaokul	,084
		Lise	,617
		Universite	1,000
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,905
		Ortaokul	,794
		Lise	,798
		Universite	,706
		Lisansustu	,983
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,905
		Ortaokul	,678
		Lise	,721
		Universite	,331
		Lisansustu	,984
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,794
		Ilkokul	,678
		Lise	1,000
		Universite	,972
		Lisansustu	,808
	Lise	Okula Gitmemis	,798
		Ilkokul	,721
		Ortaokul	1,000
		Universite	,967
		Lisansustu	,819
	Universite	Okula Gitmemis	,706
		Ilkokul	,331
		Ortaokul	,972

		Lise	,967
		Lisansustu	,613
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,983
		Ilkokul	,984
		Ortaokul	,808
		Lise	,819
		Universite	,613
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,994
		Ortaokul	,983
		Lise	,959
		Universite	,852
		Lisansustu	,984
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,994
		Ortaokul	,947
		Lise	,457
		Universite	*,014**
		Lisansustu	,998
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,983
		Ilkokul	,947
		Lise	,947
		Universite	,142
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,959
		Ilkokul	,457
		Ortaokul	,947
		Universite	,579
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	,852
		Ilkokul	*,014**
		Ortaokul	,142
		Lise	,579
		Lisansustu	,920
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,984
		Ilkokul	,998
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	,920
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,993
		Ortaokul	,990
		Lise	,955
		Universite	,841
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,993
		Ortaokul	1,000
		Lise	,459

		Universite	*,013**
		Lisansustu	,910
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,990
		Ilkokul	1,000
		Lise	,684
		Universite	*,035**
		Lisansustu	,861
	Lise	Okula Gitmemis	,955
		Ilkokul	,459
		Ortaokul	,684
		Universite	,567
		Lisansustu	,505
	Universite	Okula Gitmemis	,841
		Ilkokul	*,013**
		Ortaokul	*,035**
		Lise	,567
		Lisansustu	,129
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,910
		Ortaokul	,861
		Lise	,505
		Universite	,129
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,999
		Ortaokul	,999
		Lise	1,000
		Universite	,999
		Lisansustu	,985
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	*,046**
		Universite	*,001**
		Lisansustu	,959
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	1,000
		Lise	*,022**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,976
	Lise	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	*,046**
		Ortaokul	*,022**
		Universite	,720
		Lisansustu	,362
	Universite	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	*,001**
		Ortaokul	*,000**

		Lise	,720
		Lisansustu	,099
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,985
		Ilkokul	,959
		Ortaokul	,976
		Lise	,362
		Universite	,099
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,490
		Ortaokul	,759
		Lise	,539
		Universite	,314
		Lisansustu	,453
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,490
		Ortaokul	,122
		Lise	,998
		Universite	,699
		Lisansustu	,998
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,759
		Ilkokul	,122
		Lise	,338
		Universite	*,004**
		Lisansustu	,728
	Lise	Okula Gitmemis	,539
		Ilkokul	,998
		Ortaokul	,338
		Universite	,483
		Lisansustu	,991
	Universite	Okula Gitmemis	,314
		Ilkokul	,699
		Ortaokul	*,004**
		Lise	,483
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,453
		Ilkokul	,998
		Ortaokul	,728
		Lise	,991
		Universite	1,000
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,999
		Ortaokul	,998
		Lise	,999
		Universite	,993
		Lisansustu	,941
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,999

		Universite	,938
		Lisansustu	,720
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,998
		Ilkokul	1,000
		Lise	,996
		Universite	,970
		Lisansustu	,762
	Lise	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	,996
		Universite	,835
		Lisansustu	,635
	Universite	Okula Gitmemis	,993
		Ilkokul	,938
		Ortaokul	,970
		Lise	,835
		Lisansustu	,939
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,941
		Ilkokul	,720
		Ortaokul	,762
		Lise	,635
		Universite	,939
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	1,000
		Lisansustu	,993
	Ilkokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ortaokul	,999
		Lise	,533
		Universite	,656
		Lisansustu	,858
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,999
		Lise	,791
		Universite	,849
		Lisansustu	,780
	Lise	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,533
		Ortaokul	,791
		Universite	1,000
		Lisansustu	,445
	Universite	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,656
		Ortaokul	,849

		Lise	1,000
		Lisansustu	,454
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,993
		Ilkokul	,858
		Ortaokul	,780
		Lise	,445
		Universite	,454
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	,998
		Universite	,998
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ortaokul	,967
		Lise	,968
		Universite	,997
		Lisansustu	,609
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,967
		Lise	,603
		Universite	,866
		Lisansustu	,806
	Lise	Okula Gitmemis	,998
		Ilkokul	,968
		Ortaokul	,603
		Universite	1,000
		Lisansustu	,399
	Universite	Okula Gitmemis	,998
		Ilkokul	,997
		Ortaokul	,866
		Lise	1,000
		Lisansustu	,496
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,609
		Ortaokul	,806
		Lise	,399
		Universite	,496
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,996
		Ortaokul	,997
		Lise	,979
		Universite	,977
		Lisansustu	,999
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,996
		Ortaokul	1,000
		Lise	,778

		Universite	,839
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,997
		Ilkokul	1,000
		Lise	,705
		Universite	,785
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,979
		Ilkokul	,778
		Ortaokul	,705
		Universite	1,000
		Lisansustu	,985
	Universite	Okula Gitmemis	,977
		Ilkokul	,839
		Ortaokul	,785
		Lise	1,000
		Lisansustu	,983
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	,985
		Universite	,983
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,991
		Universite	,997
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,561
		Universite	,988
		Lisansustu	,996
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	1,000
		Lise	,441
		Universite	,968
		Lisansustu	,998
	Lise	Okula Gitmemis	,991
		Ilkokul	,561
		Ortaokul	,441
		Universite	,980
		Lisansustu	,855
	Universite	Okula Gitmemis	,997
		Ilkokul	,988
		Ortaokul	,968

		Lise	,980
		Lisansustu	,969
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,996
		Ortaokul	,998
		Lise	,855
		Universite	,969
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,998
		Ortaokul	1,000
		Lise	,967
		Universite	,965
		Lisansustu	,997
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,998
		Ortaokul	,968
		Lise	,196
		Universite	,346
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,968
		Lise	*,022**
		Universite	,079
		Lisansustu	,994
	Lise	Okula Gitmemis	,967
		Ilkokul	,196
		Ortaokul	*,022**
		Universite	1,000
		Lisansustu	,988
	Universite	Okula Gitmemis	,965
		Ilkokul	,346
		Ortaokul	,079
		Lise	1,000
		Lisansustu	,986
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,997
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,994
		Lise	,988
		Universite	,986
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,997
		Ortaokul	,993
		Lise	,921
		Universite	,768
		Lisansustu	,982
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,997
		Ortaokul	,984
		Lise	*,013**

		Universite	*,000**
		Lisansustu	,984
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,993
		Ilkokul	,984
		Lise	,118
		Universite	*,001**
		Lisansustu	,998
	Lise	Okula Gitmemis	,921
		Ilkokul	*,013**
		Ortaokul	,118
		Universite	,535
		Lisansustu	,994
	Universite	Okula Gitmemis	,768
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	*,001**
		Lise	,535
		Lisansustu	,773
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,982
		Ilkokul	,984
		Ortaokul	,998
		Lise	,994
		Universite	,773
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,964
		Ortaokul	,972
		Lise	,924
		Universite	,822
		Lisansustu	,895
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,964
		Ortaokul	1,000
		Lise	,927
		Universite	,285
		Lisansustu	,974
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,972
		Ilkokul	1,000
		Lise	,827
		Universite	,187
		Lisansustu	,956
	Lise	Okula Gitmemis	,924
		Ilkokul	,927
		Ortaokul	,827
		Universite	,817
		Lisansustu	,999
	Universite	Okula Gitmemis	,822
		Ilkokul	,285
		Ortaokul	,187

		Lise	,817
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,895
		Ilkokul	,974
		Ortaokul	,956
		Lise	,999
		Universite	1,000
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,995
		Ortaokul	,996
		Lise	,993
		Universite	,990
		Lisansustu	,968
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,995
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	,998
		Lisansustu	,976
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,996
		Ilkokul	1,000
		Lise	,999
		Universite	,990
		Lisansustu	,960
	Lise	Okula Gitmemis	,993
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,999
		Universite	1,000
		Lisansustu	,984
	Universite	Okula Gitmemis	,990
		Ilkokul	,998
		Ortaokul	,990
		Lise	1,000
		Lisansustu	,995
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,968
		Ilkokul	,976
		Ortaokul	,960
		Lise	,984
		Universite	,995
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,781
		Ortaokul	,764
		Lise	,633
		Universite	,402
		Lisansustu	,983
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,781
		Ortaokul	1,000
		Lise	,723

		Universite	*,030**
		Lisansustu	,777
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,764
		Ilkokul	1,000
		Lise	,826
		Universite	*,050**
		Lisansustu	,738
	Lise	Okula Gitmemis	,633
		Ilkokul	,723
		Ortaokul	,826
		Universite	,508
		Lisansustu	,415
	Universite	Okula Gitmemis	,402
		Ilkokul	*,030**
		Ortaokul	*,050**
		Lise	,508
		Lisansustu	,083
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,983
		Ilkokul	,777
		Ortaokul	,738
		Lise	,415
		Universite	,083
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,356
		Ortaokul	,145
		Lise	,078
		Universite	,080
		Lisansustu	,180
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,356
		Ortaokul	,079
		Lise	*,000**
		Universite	*,006**
		Lisansustu	,838
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,145
		Ilkokul	,079
		Lise	,724
		Universite	,832
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,078
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	,724
		Universite	1,000
		Lisansustu	,999
	Universite	Okula Gitmemis	,080
		Ilkokul	*,006**
		Ortaokul	,832

		Lise	1,000
		Lisansustu	,999
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,180
		Ilkokul	,838
		Ortaokul	1,000
		Lise	,999
		Universite	,999
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,877
		Ortaokul	,796
		Lise	,684
		Universite	,549
		Lisansustu	,581
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,877
		Ortaokul	,917
		Lise	,273
		Universite	*,045**
		Lisansustu	,684
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,796
		Ilkokul	,917
		Lise	,884
		Universite	,353
		Lisansustu	,894
	Lise	Okula Gitmemis	,684
		Ilkokul	,273
		Ortaokul	,884
		Universite	,909
		Lisansustu	,989
	Universite	Okula Gitmemis	,549
		Ilkokul	*,045**
		Ortaokul	,353
		Lise	,909
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,581
		Ilkokul	,684
		Ortaokul	,894
		Lise	,989
		Universite	1,000
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,955
		Ortaokul	,997
		Lise	1,000
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,955
		Ortaokul	,168
		Lise	*,000**

		Universite	*,002**
		Lisansustu	,527
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,997
		Ilkokul	,168
		Lise	,119
		Universite	,493
		Lisansustu	,969
	Lise	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	,119
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	*,002**
		Ortaokul	,493
		Lise	1,000
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,527
		Ortaokul	,969
		Lise	1,000
		Universite	1,000
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,981
		Ortaokul	,987
		Lise	,947
		Universite	,973
		Lisansustu	,984
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,981
		Ortaokul	,999
		Lise	,873
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,987
		Ilkokul	,999
		Lise	,683
		Universite	,992
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,947
		Ilkokul	,873
		Ortaokul	,683
		Universite	,989
		Lisansustu	,999
	Universite	Okula Gitmemis	,973
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,992

		Lise	,989
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,984
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	,999
		Universite	1,000
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,890
		Ortaokul	,706
		Lise	,653
		Universite	,382
		Lisansustu	,831
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,890
		Ortaokul	,263
		Lise	,088
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,996
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,706
		Ilkokul	,263
		Lise	,997
		Universite	,124
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,653
		Ilkokul	,088
		Ortaokul	,997
		Universite	,318
		Lisansustu	,996
	Universite	Okula Gitmemis	,382
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	,124
		Lise	,318
		Lisansustu	,718
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,831
		Ilkokul	,996
		Ortaokul	1,000
		Lise	,996
		Universite	,718
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,956
		Ortaokul	,993
		Lise	,977
		Universite	,965
		Lisansustu	,955
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,956
		Ortaokul	,484
		Lise	,983

		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,993
		Ilkokul	,484
		Lise	,910
		Universite	,822
		Lisansustu	,960
	Lise	Okula Gitmemis	,977
		Ilkokul	,983
		Ortaokul	,910
		Universite	,999
		Lisansustu	,998
	Universite	Okula Gitmemis	,965
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,822
		Lise	,999
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,955
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,960
		Lise	,998
		Universite	1,000
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,629
		Ortaokul	,829
		Lise	,715
		Universite	,645
		Lisansustu	,349
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,629
		Ortaokul	,326
		Lise	,972
		Universite	1,000
		Lisansustu	,771
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,829
		Ilkokul	,326
		Lise	,844
		Universite	,613
		Lisansustu	,272
	Lise	Okula Gitmemis	,715
		Ilkokul	,972
		Ortaokul	,844
		Universite	,993
		Lisansustu	,576
	Universite	Okula Gitmemis	,645
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,613

		Lise	,993
		Lisansustu	,780
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,349
		Ilkokul	,771
		Ortaokul	,272
		Lise	,576
		Universite	,780

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,41 olduğundan (p≤0,05) babası okula gitmemiş öğrenciler (X=2,20, ss=0,92) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,33, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası okula gitmemiş öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,03 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,69, ss=0,84) ile babası lise mezunu öğrenciler (X=1,51, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,69, ss=0,84) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,33, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,026 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,69, ss=0,84) ile babası lisansüstü mezunu olan öğrenciler (X=1,31, ss=0,62) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,64, ss=0,83) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,33, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,029 olduğundan (p≤0,05) babası lise mezunu öğrenciler (X=1,51, ss=0,79) ile babası üniversiteye gitmiş

öğrenciler (X=1,33, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası lise mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Baba öğrenim durumu düştükçe çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın eğitim seviyesi düşük babaların çocukken maruz kaldıkları haksızlıklara, çocukken yetişkinler tarafından yerine getirilmeyen hak ve ödevlerinin, çocukken uğradıkları şiddet ve istismarın kendi çocuklarının da maruz kalmasını engellemek için onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,014 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,74, ss=0,79) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,55, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin seçimlerini kendileri yapmaları konusunda babaları üniversite mezunu olan öğrencilerden daha özgür olduklarını göstermektedir. Bu farklılığın eğitim seviyesi yüksek babaların çocuklarıyla ilgilenmenin sınırını fazlasıyla aşıp onların adına daha doğru karar verdiklerini düşünerek çocukları için daha iyi olacağından yola çıkarak çocuklarına seçme hakkını çok az ya da hiç tanımamalarından kaynaklandığı söylenebilir

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,013 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,28, ss=0,59) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,15, ss=0,45) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,035 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,27, ss=0,56) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,15, ss=0,45) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu eğitim seviyesi düşük babaların çocuklarını ilgilendiren konulardaki kararlara çocuklarının katılım sağlaması konusunda babalarının eğitim seviyesi yüksek öğrencilerden daha

özgür olduklarını göstermektedir. Bu farklılığın eğitim seviyesi yüksek babaların çocuklarıyla ilgilenmenin sınırını fazlasıyla aşıp onların adına daha doğru karar verdiklerini düşünerek çocukları için daha iyi olacağından yola çıkarak çocuklarına katılım hakkını çok az ya da hiç tanımamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,046 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,50, ss=0,73) ile babası lise mezunu öğrenciler (X=1,37, ss=0,65) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,001 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,50, ss=0,73) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,30, ss=0,60) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,022 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,51, ss=0,73) ile babası liseye gitmiş öğrenciler (X=1,37, ss=0,65) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,51, ss=0,73) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,30, ss=0,60) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının çocukların düşüncelerini rahatça ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Baba öğrenim durumu düştükçe çocukların düşüncelerini ifade etme düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın eğitim seviyesi düşük babaların çocukken kendilerine söz hakkı tanınmadığından, dikkate alınmadıklarından aynı durumun çocuklarının da maruz kalmasını engellemek istemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,004 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,51, ss=0,76) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,73, ss=0,83) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası üniversite mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının çocukların yeteneklerini geliştirmeleri için gerekli eğitimin verildiği konusundaki düşüncelerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık babası üniversite mezunu olan öğrenciler lehine olduğu

görülmektedir. Bu farklılığın babası üniversite mezunu olan öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeleri için sosyal yaşamlarında dışarıdan ya da ailelerinden destek almalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,022 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,15, ss=0,46) ile babası liseye gitmiş öğrenciler (X=1,08, ss=0,32) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının kıyafet ihtiyaçlarının temini düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık ortaokul mezunu babaların

lise mezunu babalara göre iş konusunda daha az seçici olmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,013 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,48, ss=0,70) ile babası liseye gitmiş öğrenciler (X=1,35, ss=0,64) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,48, ss=0,70) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,26, ss=0,58) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,001 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,45, ss=0,70) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,26, ss=0,58) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılım düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi yüksek babaların çocuklarının kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımında seçici davranmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,030 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,44, ss=0,75) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,28, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,050 olduğundan (p≤0,05) babası ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,43, ss=0,73) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,28, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş

olup bu farklılığın babası ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının şiddet gördüğünde başvurması gereken mekanizmadan haberdar olma düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük babaların çocuklarının şiddet gördüklerinde nereye başvurmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyeleri düşük babaların eğitim seviyesi yüksek babalara göre şiddete daha çok başvurmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,49, ss=0,76) ile babası liseye gitmiş öğrenciler (X=1,31,ss=0,64) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,006 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,49, ss=0,76) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,31, ss=0,64) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının haklarının çiğnenmesiyle ne yapması gerektiğini bilme başvurması gereken mekanizmadan haberdar olma düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük babaların çocuklarının hakları çiğnendiğinde ne yapmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyeleri düşük babaların çocukken hakları çok fazla ihlal edildiğinden aynı şeyleri çocuklarının yaşamasını istememelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,045 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,35, ss=0,64) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,22, ss=0,53) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının yasalar çiğnendiğinde ne yapmaları gerektiğini bilme düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük babaların çocuklarının yasa ve kurallar çiğnendiğinde ne yapmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyeleri düşük

babaların yaşamlarında yasa ve kurallara aykırı çok fazla davranışla karşılaşmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,42, ss=0,75) ile babası liseye gitmiş öğrenciler (X=1,22, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,002 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,42, ss=0,75) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,23, ss=0,59) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacaklarını bilme düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük babaların günlük yaşamlarında hayatın daha içinde olmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için P=0,00 olduğundan (p≤0,05) babası ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,68, ss=0,82) ile babası üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,42, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın babası ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının hak ihlalinde başvurulması gerekilen yerleri bilme düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık ilkokul mezunu babaların çocuklarının hak ihlalinde nereye başvurmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük babaların günlük yaşamlarında hak ihlaliyle çok fazla karşılaşmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.5 Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Beşinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi anne öğrenim durmuna göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde anne öğrenim durumu bağımsız değişkeni incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde annelerin öğrenim durumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 13: Soruların Anne Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

	Anne Öğrenim Durumu	**N**	**Ort.(x)**	**Ss**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemis	84	1,10	,40
	Ilkokul	967	1,08	,34
	Ortaokul	761	1,10	,41
	Lise	530	1,06	,31
	Universite	182	1,08	,37
	Lisansustu	34	1,06	,34
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemis	84	1,17	,53
	Ilkokul	966	1,08	,35
	Ortaokul	760	1,11	,42
	Lise	528	1,08	,33
	Universite	182	1,05	,29
	Lisansustu	34	1,12	,48
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Okula Gitmemis	84	1,85	,88
	Ilkokul	967	1,64	,83
	Ortaokul	761	1,66	,84
	Lise	530	1,40	,73
	Universite	182	1,26	,61
	Lisansustu	34	1,21	,59
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor	Okula Gitmemis	84	1,37	,64

musun?	Ilkokul	967	1,34	,64
	Ortaokul	761	1,33	,64
	Lise	530	1,27	,55
	Universite	182	1,21	,52
	Lisansustu	34	1,29	,68
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Okula Gitmemis	84	1,86	,84
	Ilkokul	967	1,71	,79
	Ortaokul	761	1,68	,79
	Lise	530	1,60	,77
	Universite	182	1,55	,73
	Lisansustu	34	1,65	,73
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,51	,77
	Ilkokul	965	1,25	,55
	Ortaokul	760	1,25	,55
	Lise	530	1,21	,52
	Universite	182	1,16	,44
	Lisansustu	34	1,32	,59
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,60	,71
	Ilkokul	967	1,45	,70
	Ortaokul	761	1,48	,73
	Lise	530	1,38	,66
	Universite	182	1,32	,63
	Lisansustu	34	1,56	,82
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,42	,71
	Ilkokul	967	1,61	,81
	Ortaokul	761	1,57	,79
	Lise	530	1,63	,81
	Universite	182	1,71	,83
	Lisansustu	34	1,88	,88
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,63	,77
	Ilkokul	967	1,58	,75
	Ortaokul	761	1,66	,79
	Lise	530	1,64	,78
	Universite	182	1,75	,86
	Lisansustu	34	1,44	,79
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,39	,69
	Ilkokul	967	1,31	,59
	Ortaokul	761	1,29	,58
	Lise	530	1,27	,58

	Universite	182	1,32	,62
	Lisansustu	34	1,44	,75
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,51	,80
	Ilkokul	967	1,39	,68
	Ortaokul	761	1,45	,73
	Lise	530	1,36	,67
	Universite	182	1,42	,73
	Lisansustu	34	1,68	,91
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,63	,77
	Ilkokul	967	1,53	,73
	Ortaokul	761	1,59	,75
	Lise	530	1,45	,70
	Universite	182	1,48	,75
	Lisansustu	34	1,82	,90
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Okula Gitmemis	84	1,40	,70
	Ilkokul	967	1,29	,60
	Ortaokul	761	1,35	,66
	Lise	530	1,24	,55
	Universite	182	1,30	,61
	Lisansustu	34	1,38	,65
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Okula Gitmemis	84	1,32	,68
	Ilkokul	967	1,12	,41
	Ortaokul	761	1,13	,42
	Lise	530	1,06	,29
	Universite	182	1,07	,35
	Lisansustu	34	1,24	,61
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,61	,74
	Ilkokul	967	1,46	,69
	Ortaokul	761	1,41	,68
	Lise	530	1,33	,62
	Universite	182	1,22	,54
	Lisansustu	34	1,44	,70
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Okula Gitmemis	84	1,57	,73
	Ilkokul	967	1,43	,71
	Ortaokul	761	1,44	,74
	Lise	530	1,48	,76
	Universite	182	1,60	,81
	Lisansustu	34	1,59	,86
	Toplam	2558	1,46	,74

Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,74	,85
	Ilkokul	967	1,68	,86
	Ortaokul	761	1,69	,86
	Lise	530	1,65	,83
	Universite	182	1,68	,83
	Lisansustu	34	1,79	,91
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,40	,73
	Ilkokul	967	1,44	,75
	Ortaokul	761	1,43	,74
	Lise	530	1,34	,67
	Universite	182	1,22	,56
	Lisansustu	34	1,50	,83
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,58	,82
	Ilkokul	967	1,43	,72
	Ortaokul	761	1,40	,69
	Lise	530	1,31	,64
	Universite	182	1,24	,56
	Lisansustu	34	1,32	,59
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,46	,74
	Ilkokul	967	1,30	,59
	Ortaokul	761	1,33	,63
	Lise	530	1,25	,57
	Universite	182	1,16	,44
	Lisansustu	34	1,21	,59
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,44	,77
	Ilkokul	967	1,37	,71
	Ortaokul	761	1,35	,70
	Lise	530	1,17	,50
	Universite	182	1,12	,40
	Lisansustu	34	1,24	,61
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,24	,55
	Ilkokul	967	1,18	,48
	Ortaokul	761	1,16	,45
	Lise	530	1,15	,44
	Universite	182	1,16	,43
	Lisansustu	34	1,18	,46
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	84	1,83	,85
	Ilkokul	967	1,64	,80
	Ortaokul	761	1,61	,80

	Lise	530	1,46	,72
	Universite	182	1,36	,70
	Lisansustu	34	1,41	,70
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Okula Gitmemis	84	2,21	,87
	Ilkokul	967	2,15	,89
	Ortaokul	761	2,17	,89
	Lise	530	2,13	,90
	Universite	182	2,18	,91
	Lisansustu	34	2,09	,93
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Okula Gitmemis	84	2,01	,81
	Ilkokul	967	1,89	,79
	Ortaokul	761	1,97	,78
	Lise	530	1,89	,77
	Universite	182	2,02	,84
	Lisansustu	34	2,12	,84
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,40'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,34'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,41'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,31'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,37'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,06 ve standart sapması 0,34'dür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,17 ve standart sapması 0,53'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 966 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 760 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,42'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 528 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,33'dür. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup

ortalaması 1,05 ve standart sapması 0,29'dur. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,12 ve standart sapması 0,48'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,85 ve standart sapması 0,88'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,83'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,84'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,73'dur. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,61'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,21 ve standart sapması 0,59'dur.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,64'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,64'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,64'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,55'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,52'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,29 ve standart sapması 0,68'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,86 ve standart sapması 0,84'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,79'dur. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,77'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup

ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,73'dür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,65 ve standart sapması 0,73'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 965 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 760 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,52'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,44'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,32 ve standart sapması 0,59'dur.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,73'tür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,66'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dır. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,56 ve standart sapması 0,82'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,79'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,81'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması

0,83'dür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,88 ve standart sapması 0,88'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,79'dur. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,78'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,75 ve standart sapması 0,86'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,44 ve standart sapması 0,79'dur.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,59'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,58'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,58'dır. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,62'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,44 ve standart sapması 0,75'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,80'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,68'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,73'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,67'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup

ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,73'dür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,68 ve standart sapması 0,91'dir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,75'tir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,70'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,75'tir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması 1,82 ve standart sapması 0,90'dır.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,60'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,66'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,55'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,38 ve standart sapması 0,65'dir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,41'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,42'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,29'dur. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup

ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,35'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,24 ve standart sapması 0,61'dir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,74'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,68'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,62'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,54'tür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,44 ve standart sapması 0,70'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,74'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,76'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 368 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,81'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,59 ve standart sapması 0,86'dır.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,74 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,86'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,86'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,83'dür. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup

ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,83'tür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,79 ve standart sapması 0,91'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,73'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,74'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,67'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,56'dır. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,50 ve standart sapması 0,88'dür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,69'dır. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,64'dür. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,56'dır. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,32 ve standart sapması 0,59'dur.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,74'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,59'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,63'dür. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,57'dir. Annesi üniversiteye

gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,44'tür Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,21 ve standart sapması 0,59'dur.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,70'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,17 ve standart sapması 0,50'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,40'dır. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,24 ve standart sapması 0,61'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,55'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,48'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,45'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,44'dür. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,43'dür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,18 ve standart sapması 0,46'dır.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 1,83 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,80'dir. Yine aynı soruya cevap

veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,72'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,70'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması1,41 ve standart sapması 0,70'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 2,21 ve standart sapması 0,87'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 2,15 ve standart sapması 0,89'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 2,17 ve standart sapması 0,89'dur. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 2,13 ve standart sapması 0,90'dır. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 2,18 ve standart sapması 0,91'dir. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması 2,09 ve standart sapması 0,93'dür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden annesi okula gitmemiş olan kişi sayısı 84 olup ortalaması 2,01 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi ilkokula gitmiş olan kişi sayısı 967 olup ortalaması 1,89 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden annesi ortaokula gitmiş olan kişi sayısı 761 olup ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,78'dir. Yine aynı soruya cevap veren öğrencilerden annesi liseye gitmiş olan kişi sayısı 530 olup ortalaması 1,89 ve standart sapması 0,77'dir. Annesi üniversiteye gitmiş olan kişi sayısı 182 olup ortalaması 2,02 ve standart sapması 0,84'dür. Annesi lisansüstü öğrenim görmüş öğrenci sayısı 34 olup ortalaması 2,12 ve standart sapması 0,84'dür.

Tablo 14: Anne Öğrenim Durumuna Göre P Değeri

		Toplamların Karesi	sd	Ortalmaların Karesi	F	p
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,697	5	,139	1,063	,379
	Within Groups	334,898	2552	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	1,232	5	,246	1,774	,115
	Within Groups	353,946	2548	,139		
	Toplam	355,178	2553			

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	54,126	5	10,825	16,965	,000
	Within Groups	1628,425	2552	,638		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	4,058	5	,812	2,147	,057
	Within Groups	964,494	2552	,378		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	10,020	5	2,004	3,257	,006
	Within Groups	1570,139	2552	,615		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	8,096	5	1,619	5,463	,000
	Within Groups	755,546	2549	,296		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	7,845	5	1,569	3,222	,007
	Within Groups	1242,623	2552	,487		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	8,666	5	1,733	2,686	,020
	Within Groups	1646,621	2552	,645		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	6,853	5	1,371	2,258	,046
	Within Groups	1549,100	2552	,607		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	2,048	5	,410	1,169	,322
	Within Groups	894,170	2552	,350		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	5,908	5	1,182	2,370	,037
	Within Groups	1272,326	2552	,499		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	9,912	5	1,982	3,654	,003
	Within Groups	1384,696	2552	,543		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	4,942	5	,988	2,634	,022
	Within Groups	957,649	2552	,375		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	6,047	5	1,209	7,533	,000
	Within Groups	409,701	2552	,161		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal	Between Groups	15,224	5	3,045	6,83	,000

etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?					5	
	Within Groups	1136,810	2552	,445		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	6,679	5	1,336	2,434	*,033*
	Within Groups	1400,833	2552	,549		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,272	5	,254	,353	,881
	Within Groups	1839,147	2552	,721		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	10,667	5	2,133	4,100	*,001*
	Within Groups	1328,008	2552	,520		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	11,688	5	2,338	4,987	*,000*
	Within Groups	1196,251	2552	,469		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	7,935	5	1,587	4,469	*,000*
	Within Groups	906,167	2552	,355		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	22,827	5	4,565	10,775	*,000*
	Within Groups	1081,272	2552	,424		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,907	5	,181	,847	,516
	Within Groups	546,149	2552	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	27,487	5	5,497	9,046	*,000*
	Within Groups	1550,995	2552	,608		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	1,123	5	,225	,279	,925
	Within Groups	2052,952	2552	,804		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	6,753	5	1,351	2,181	,054
	Within Groups	1580,581	2552	,619		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,379 olduğundan(p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,115 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,057 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,006 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,007 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,020 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,046 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,322 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,037 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,022 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,033 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,881 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,516 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne eğitim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,925 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,054 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 15: Anne Öğrenim Durumu Arası P Değeri

			Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	,980
		Universite	1,000
		Lisansustu	,999
	Ilkokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ortaokul	,863
		Lise	,948
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,863
		Lise	,430
		Universite	,976
		Lisansustu	,992
	Lise	Okula Gitmemis	,980
		Ilkokul	,948
		Ortaokul	,430
		Universite	,997
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,976
		Lise	,997
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,992
		Lise	1,000
		Universite	1,000
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,492
		Ortaokul	,865
		Lise	,506
		Universite	,396
		Lisansustu	,995
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,492
		Ortaokul	,730

		Lise	1,000
		Universite	,989
		Lisansustu	,996
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,865
		Ilkokul	,730
		Lise	,804
		Universite	,706
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,506
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,804
		Universite	,995
		Lisansustu	,995
	Universite	Okula Gitmemis	,396
		Ilkokul	,989
		Ortaokul	,706
		Lise	,995
		Lisansustu	,976
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,995
		Ilkokul	,996
		Ortaokul	1,000
		Lise	,995
		Universite	,976
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,429
		Ortaokul	,513
		Lise	*,001**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	*,009**
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,429
		Ortaokul	1,000
		Lise	*,000**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,079
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,513
		Ilkokul	1,000
		Lise	*,000**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,067
	Lise	Okula Gitmemis	*,001**
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	*,000**
		Universite	,480
		Lisansustu	,854
	Universite	Okula Gitmemis	*,000**
		Ilkokul	*,000**

		Ortaokul	*,000**
		Lise	,480
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	*,009**
		Ilkokul	,079
		Ortaokul	,067
		Lise	,854
		Universite	1,000
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,999
		Ortaokul	,997
		Lise	,854
		Universite	,602
		Lisansustu	,996
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,449
		Universite	,267
		Lisansustu	,999
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,997
		Ilkokul	1,000
		Lise	,674
		Universite	,394
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,854
		Ilkokul	,449
		Ortaokul	,674
		Universite	,960
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	,602
		Ilkokul	,267
		Ortaokul	,394
		Lise	,960
		Lisansustu	,993
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,996
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	,993
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,751
		Ortaokul	,583
		Lise	,155
		Universite	,130
		Lisansustu	,884
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,751
		Ortaokul	,988

		Lise	,194
		Universite	,297
		Lisansustu	,999
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,583
		Ilkokul	,988
		Lise	,588
		Universite	,571
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,155
		Ilkokul	,194
		Ortaokul	,588
		Universite	,996
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	,130
		Ilkokul	,297
		Ortaokul	,571
		Lise	,996
		Lisansustu	,995
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,884
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	,995
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	*,004**
		Ortaokul	*,004**
		Lise	*,000**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,716
	Ilkokul	Okula Gitmemis	*,004**
		Ortaokul	1,000
		Lise	,839
		Universite	,563
		Lisansustu	,989
	Ortaokul	Okula Gitmemis	*,004**
		Ilkokul	1,000
		Lise	,885
		Universite	,609
		Lisansustu	,988
	Lise	Okula Gitmemis	*,000**
		Ilkokul	,839
		Ortaokul	,885
		Universite	,970
		Lisansustu	,924
	Universite	Okula Gitmemis	*,000**
		Ilkokul	,563

		Ortaokul	,609
		Lise	,970
		Lisansustu	,786
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,716
		Ilkokul	,989
		Ortaokul	,988
		Lise	,924
		Universite	,786
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,645
		Ortaokul	,818
		Lise	,234
		Universite	,123
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,645
		Ortaokul	,989
		Lise	,651
		Universite	,420
		Lisansustu	,977
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,818
		Ilkokul	,989
		Lise	,333
		Universite	,227
		Lisansustu	,993
	Lise	Okula Gitmemis	,234
		Ilkokul	,651
		Ortaokul	,333
		Universite	,970
		Lisansustu	,839
	Universite	Okula Gitmemis	,123
		Ilkokul	,420
		Ortaokul	,227
		Lise	,970
		Lisansustu	,663
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,977
		Ortaokul	,993
		Lise	,839
		Universite	,663
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,476
		Ortaokul	,714
		Lise	,391
		Universite	,180
		Lisansustu	,149
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,476
		Ortaokul	,970

		Lise	,999
		Universite	,812
		Lisansustu	,587
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,714
		Ilkokul	,970
		Lise	,899
		Universite	,532
		Lisansustu	,442
	Lise	Okula Gitmemis	,391
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	,899
		Universite	,941
		Lisansustu	,684
	Universite	Okula Gitmemis	,180
		Ilkokul	,812
		Ortaokul	,532
		Lise	,941
		Lisansustu	,931
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,149
		Ilkokul	,587
		Ortaokul	,442
		Lise	,684
		Universite	,931
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,997
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	,937
		Lisansustu	,920
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,997
		Ortaokul	,513
		Lise	,802
		Universite	,211
		Lisansustu	,960
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,513
		Lise	1,000
		Universite	,853
		Lisansustu	,777
	Lise	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,802
		Ortaokul	1,000
		Universite	,790
		Lisansustu	,828
	Universite	Okula Gitmemis	,937
		Ilkokul	,211

		Ortaokul	,853
		Lise	,790
		Lisansustu	,491
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,920
		Ilkokul	,960
		Ortaokul	,777
		Lise	,828
		Universite	,491
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,912
		Ortaokul	,794
		Lise	,709
		Universite	,970
		Lisansustu	,999
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,912
		Ortaokul	,987
		Lise	,934
		Universite	1,000
		Lisansustu	,900
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,794
		Ilkokul	,987
		Lise	,999
		Universite	,995
		Lisansustu	,823
	Lise	Okula Gitmemis	,709
		Ilkokul	,934
		Ortaokul	,999
		Universite	,978
		Lisansustu	,767
	Universite	Okula Gitmemis	,970
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,995
		Lise	,978
		Lisansustu	,942
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	,900
		Ortaokul	,823
		Lise	,767
		Universite	,942
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,827
		Ortaokul	,988
		Lise	,661
		Universite	,960
		Lisansustu	,933
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,827
		Ortaokul	,758

		Lise	,983
		Universite	,999
		Lisansustu	,386
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,988
		Ilkokul	,758
		Lise	,446
		Universite	,998
		Lisansustu	,644
	Lise	Okula Gitmemis	,661
		Ilkokul	,983
		Ortaokul	,446
		Universite	,975
		Lisansustu	,276
	Universite	Okula Gitmemis	,960
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	,998
		Lise	,975
		Lisansustu	,571
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,933
		Ilkokul	,386
		Ortaokul	,644
		Lise	,276
		Universite	,571
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,910
		Ortaokul	,998
		Lise	,516
		Universite	,780
		Lisansustu	,895
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,910
		Ortaokul	,727
		Lise	,622
		Universite	,984
		Lisansustu	,380
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,998
		Ilkokul	,727
		Lise	,064
		Universite	,663
		Lisansustu	,647
	Lise	Okula Gitmemis	,516
		Ilkokul	,622
		Ortaokul	,064
		Universite	,999
		Lisansustu	,152
	Universite	Okula Gitmemis	,780
		Ilkokul	,984

		Ortaokul	,663
		Lise	,999
		Lisansustu	,278
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,895
		Ilkokul	,380
		Ortaokul	,647
		Lise	,152
		Universite	,278
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,726
		Ortaokul	,989
		Lise	,412
		Universite	,900
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,726
		Ortaokul	,472
		Lise	,879
		Universite	1,000
		Lisansustu	,978
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,989
		Ilkokul	,472
		Lise	,087
		Universite	,968
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,412
		Ilkokul	,879
		Ortaokul	,087
		Universite	,940
		Lisansustu	,896
	Universite	Okula Gitmemis	,900
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,968
		Lise	,940
		Lisansustu	,992
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,978
		Ortaokul	1,000
		Lise	,896
		Universite	,992
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	*,002**
		Ortaokul	*,003**
		Lise	*,000**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,952
	Ilkokul	Okula Gitmemis	*,002**
		Ortaokul	1,000

		Lise	,163
		Universite	,770
		Lisansustu	,765
	Ortaokul	Okula Gitmemis	*,003**
		Ilkokul	1,000
		Lise	,160
		Universite	,740
		Lisansustu	,789
	Lise	Okula Gitmemis	*,000**
		Ilkokul	,163
		Ortaokul	,160
		Universite	1,000
		Lisansustu	,311
	Universite	Okula Gitmemis	*,000**
		Ilkokul	,770
		Ortaokul	,740
		Lise	1,000
		Lisansustu	,442
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,952
		Ilkokul	,765
		Ortaokul	,789
		Lise	,311
		Universite	,442
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,555
		Ortaokul	,252
		Lise	*,029**
		Universite	*,002**
		Lisansustu	,913
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,555
		Ortaokul	,845
		Lise	*,033**
		Universite	*,002**
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,252
		Ilkokul	,845
		Lise	,485
		Universite	*,036**
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	*,029**
		Ilkokul	*,033**
		Ortaokul	,485
		Universite	,592
		Lisansustu	,971
	Universite	Okula Gitmemis	*,002**
		Ilkokul	*,002**

		Ortaokul	*,036**
		Lise	,592
		Lisansustu	,677
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,913
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	,971
		Universite	,677
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,697
		Ortaokul	,809
		Lise	,948
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,697
		Ortaokul	,999
		Lise	,888
		Universite	,134
		Lisansustu	,902
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,809
		Ilkokul	,999
		Lise	,984
		Universite	,260
		Lisansustu	,940
	Lise	Okula Gitmemis	,948
		Ilkokul	,888
		Ortaokul	,984
		Universite	,601
		Lisansustu	,982
	Universite	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,134
		Ortaokul	,260
		Lise	,601
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,902
		Ortaokul	,940
		Lise	,982
		Universite	1,000
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,996
		Ortaokul	,999
		Lise	,979
		Universite	,998
		Lisansustu	1,000
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,996
		Ortaokul	1,000

		Lise	,996
		Universite	1,000
		Lisansustu	,988
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	1,000
		Lise	,983
		Universite	1,000
		Lisansustu	,993
	Lise	Okula Gitmemis	,979
		Ilkokul	,996
		Ortaokul	,983
		Universite	,999
		Lisansustu	,970
	Universite	Okula Gitmemis	,998
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	,999
		Lisansustu	,992
	Lisansustu	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,988
		Ortaokul	,993
		Lise	,970
		Universite	,992
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,988
		Universite	,582
		Lisansustu	,995
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,223
		Universite	*,012**
		Lisansustu	,999
	Ortaokul	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	1,000
		Lise	,414
		Universite	*,028**
		Lisansustu	,998
	Lise	Okula Gitmemis	,988
		Ilkokul	,223
		Ortaokul	,414
		Universite	,588
		Lisansustu	,904
	Universite	Okula Gitmemis	,582
		Ilkokul	*,012**

		Ortaokul	*,028**
		Lise	,588
		Lisansustu	,504
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,995
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	,998
		Lise	,904
		Universite	,504
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,538
		Ortaokul	,363
		Lise	*,046**
		Universite	*,014**
		Lisansustu	,626
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,538
		Ortaokul	,986
		Lise	,098
		Universite	*,050**
		Lisansustu	,981
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,363
		Ilkokul	,986
		Lise	,421
		Universite	,168
		Lisansustu	,995
	Lise	Okula Gitmemis	*,046**
		Ilkokul	,098
		Ortaokul	,421
		Universite	,916
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	*,014**
		Ilkokul	*,050**
		Ortaokul	,168
		Lise	,916
		Lisansustu	,995
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,626
		Ilkokul	,981
		Ortaokul	,995
		Lise	1,000
		Universite	,995
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,333
		Ortaokul	,571
		Lise	,087
		Universite	*,013**
		Lisansustu	,473
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,333
		Ortaokul	,968

		Lise	,716
		Universite	,151
		Lisansustu	,973
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,571
		Ilkokul	,968
		Lise	,305
		Universite	*,047**
		Lisansustu	,923
	Lise	Okula Gitmemis	,087
		Ilkokul	,716
		Ortaokul	,305
		Universite	,763
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	*,013**
		Ilkokul	,151
		Ortaokul	*,047**
		Lise	,763
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,473
		Ilkokul	,973
		Ortaokul	,923
		Lise	1,000
		Universite	1,000
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,970
		Ortaokul	,925
		Lise	*,033**
		Universite	*,017**
		Lisansustu	,791
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,970
		Ortaokul	,997
		Lise	*,000**
		Universite	*,000**
		Lisansustu	,923
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,925
		Ilkokul	,997
		Lise	*,000**
		Universite	*,002**
		Lisansustu	,958
	Lise	Okula Gitmemis	*,033**
		Ilkokul	*,000**
		Ortaokul	*,000**
		Universite	,971
		Lisansustu	,998
	Universite	Okula Gitmemis	*,017**
		Ilkokul	*,000**

		Ortaokul	*,002**
		Lise	,971
		Lisansustu	,971
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,791
		Ilkokul	,923
		Ortaokul	,958
		Lise	,998
		Universite	,971
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,943
		Ortaokul	,786
		Lise	,731
		Universite	,920
		Lisansustu	,994
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,943
		Ortaokul	,942
		Lise	,887
		Universite	,999
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,786
		Ilkokul	,942
		Lise	1,000
		Universite	1,000
		Lisansustu	1,000
	Lise	Okula Gitmemis	,731
		Ilkokul	,887
		Ortaokul	1,000
		Universite	,999
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	,920
		Ilkokul	,999
		Ortaokul	1,000
		Lise	,999
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,994
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	1,000
		Lise	1,000
		Universite	1,000
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,461
		Ortaokul	,272
		Lise	*,005**
		Universite	*,001**
		Lisansustu	,215
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,461
		Ortaokul	,973

		Lise	*,002**
		Universite	*,001**
		Lisansustu	,720
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,272
		Ilkokul	,973
		Lise	*,045**
		Universite	*,010**
		Lisansustu	,843
	Lise	Okula Gitmemis	*,005**
		Ilkokul	*,002**
		Ortaokul	*,045**
		Universite	,808
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	*,001**
		Ilkokul	*,001**
		Ortaokul	*,010**
		Lise	,808
		Lisansustu	1,000
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,215
		Ilkokul	,720
		Ortaokul	,843
		Lise	1,000
		Universite	1,000
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,995
		Ortaokul	,999
		Lise	,988
		Universite	1,000
		Lisansustu	,993
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,995
		Ortaokul	,997
		Lise	1,000
		Universite	,999
		Lisansustu	1,000
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	,997
		Lise	,987
		Universite	1,000
		Lisansustu	,998
	Lise	Okula Gitmemis	,988
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,987
		Universite	,995
		Lisansustu	1,000
	Universite	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,999

		Ortaokul	1,000
		Lise	,995
		Lisansustu	,997
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,993
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,998
		Lise	1,000
		Universite	,997
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Okula Gitmemis	Ilkokul	,862
		Ortaokul	,999
		Lise	,893
		Universite	1,000
		Lisansustu	,994
	Ilkokul	Okula Gitmemis	,862
		Ortaokul	,472
		Lise	1,000
		Universite	,541
		Lisansustu	,732
	Ortaokul	Okula Gitmemis	,999
		Ilkokul	,472
		Lise	,698
		Universite	,991
		Lisansustu	,950
	Lise	Okula Gitmemis	,893
		Ilkokul	1,000
		Ortaokul	,698
		Universite	,644
		Lisansustu	,759
	Universite	Okula Gitmemis	1,000
		Ilkokul	,541
		Ortaokul	,991
		Lise	,644
		Lisansustu	,993
	Lisansustu	Okula Gitmemis	,994
		Ilkokul	,732
		Ortaokul	,950
		Lise	,759
		Universite	,993

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş öğrenciler (X=1,85, ss=0,88) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,40, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Yine aynı soru için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş öğrenciler (X=1,85, ss=0,88) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,26, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,009 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş öğrenciler (X=1,85, ss=0,88) ile annesi lisansüstü mezunu olan öğrenciler (X=1,21, ss=0,59) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,64, ss=0,83) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,40, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,64, ss=0,83) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,26, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,66, ss=0,84) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,40, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,66, ss=0,84) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,26, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir.Anne öğrenim durumu düştükçe çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeyi artmaktadır. Bu farklılığın eğitim seviyesi düşük annelerin çocukken maruz kaldıkları haksızlıklara, çocukken yetişkinler tarafından yerine getirilmeyen hak ve ödevlerinin, çocukken uğradıkları

şiddet ve istismarın kendi çocuklarının da maruz kalmasını engellemek için onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,004 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,51, ss=0,77) ile annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,25, ss=0,55) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,004 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,51, ss=0,77) ile annesi ortaokula gitmiş öğrenciler (X=1,25, ss=0,55) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,51, ss=0,77) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,21, ss=0,52) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,51, ss=0,77) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,16, ss=0,44) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu annesi okula gitmemiş çocukların, eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuklarından kendilerini ilgilendiren konulardaki kararlara katılım konusunda daha özgür olduklarını göstermektedir. Bu farklılığın eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuklarıyla ilgilenmenin sınırını fazlasıyla aşıp onların adına daha doğru karar verdiklerini düşünerek çocukları için daha iyi olacağından yola çıkarak çocuklarına katılım hakkını çok az ya da hiç tanımamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,002 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,32, ss=0,68) ile

annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,12, ss=0,41) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,003 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,32, ss=0,68) ile annesi ortaokula gitmiş öğrenciler (X=1,13, ss=0,42) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,32, ss=0,68) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,06, ss=0,29) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,32, ss=0,68) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,07, ss=0,35) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu annesi okula gitmemiş çocukların, kıyafet ihtiyaçlarının temini konusunda daha lehe olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın okula gitmemiş annelerin çocuklarının ihtiyacı olan kıyafetleri almak yerine dikmek suretiyle karşılamasından kaynaklandığı söylenebilir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,029 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,61, ss=0,74) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,33, ss=0,62) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,002 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,61, ss=0,74) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,22, ss=0,54) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,033 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,46, ss=0,69) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,33, ss=0,62) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,002 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,46, ss=0,69) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,22, ss=0,54) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,036 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,41, ss=0,68) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,22,

ss=0,54) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılım düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuklarının kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımında seçici davranmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,012 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu öğrenciler (X=1,44, ss=0,75) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,22, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,028 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu öğrenciler (X=1,43, ss=0,74) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,22, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının ortaokul öğrencilerinin şiddet gördüğünde başvurması gereken mekanizmadan haberdar olma düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi daha düşük annelerin çocuklarının şiddet gördüklerinde nereye başvurmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyeleri düşük annelerin eğitim seviyesi yüksek annelere göre şiddetin her çeşidine daha çok maruz kalmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,046 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,58, ss=0,82) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,31, ss=0,64) arasında anlamlı

farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,014 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,58, ss=0,82) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,24, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,050 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,43, ss=0,72) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,24, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının haklarının çiğnenmesiyle ne yapması gerektiğini bilme, başvurması gereken mekanizmadan haberdar olma düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük annelerin çocuklarının hakları çiğnendiğinde ne yapmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyeleri düşük annelerin çocukken hakları çok fazla ihlal edildiğinden aynı şeyleri çocuklarının yaşamasını istememelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için P=0,013 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,46, ss=0,74) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,16, ss=0,44) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,047 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,33, ss=0,63) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,16, ss=0,44) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının yasalar çiğnendiğinde ne yapmaları gerektiğini bilme düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük annelerin çocuklarının yasa ve kurallar çiğnendiğinde ne yapmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyeleri düşük annelerin yaşamlarında yasa ve kurallara aykırı çok fazla davranışla karşılaşmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,033 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,44, ss=0,77) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler

(X=1,17, ss=0,50) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,017 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,44, ss=0,77) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,12, ss=0,40) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,37, ss=0,71) ile annesi lise mezunu öğrenciler (X=1,17, ss=0,50) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,37, ss=0,71) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,12, ss=0,40) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,35, ss=0,70) ile annesi lise mezunu öğrenciler (X=1,17, ss=0,50) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,002 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,35, ss=0,70) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,12, ss=0,40) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacaklarını bilme düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük annelerin günlük yaşamlarında bu tarz durumlarla çevrelerinde daha çok karşılaşmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,005 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş olan öğrencilerle (X=1,83, ss=0,85) ile annesi liseye gitmiş öğrenciler (X=1,46, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,001 olduğundan (p≤0,05) annesi okula gitmemiş

olan öğrencilerle (X=1,83, ss=0,85) ile annesi üniversiteye gitmiş öğrenciler (X=1,36, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi okula gitmemiş olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,002 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,64, ss=0,80) ile annesi lise mezunu öğrenciler (X=1,46, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,001 olduğundan (p≤0,05) annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,64, ss=0,80) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,36, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ilkokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,045 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,61, ss=0,80) ile annesi lise mezunu öğrenciler (X=1,46, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,010 olduğundan (p≤0,05) annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerle (X=1,61, ss=0,80) ile annesi üniversite mezunu öğrenciler (X=1,36, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın annesi ortaokul mezunu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının hak ihlalinde başvurulması gerekilen yerleri bilme düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılık eğitim seviyesi diğerine göre daha düşük olan çocuklarının hak ihlalinde nereye başvurmaları gerektiğini bilmeleri yönünden daha lehedir. Bu farklılık eğitim seviyesi düşük annelerin günlük yaşamlarında hak ihlaliyle çok fazla karşılaşmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.6 Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Altıncı alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi aile durumuna göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde aile durumu bağımsız değişkeninin incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde aile durumu arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 16: Sorulara Göre Aile Durumu Dağılımı

	Aile Durumu	**N**	**Ort.(X)**	**ss.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Anne Baba Birlikte	2345	1,08	,36
	Anne Baba Ayri	137	1,07	,36
	Diger	76	1,12	,43
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Anne Baba Birlikte	2341	1,09	,37
	Anne Baba Ayri	137	1,13	,47
	Diger	76	1,11	,39
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Anne Baba Birlikte	2345	1,56	,81
	Anne Baba Ayri	137	1,63	,84
	Diger	76	1,83	,87
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,31	,62
	Anne Baba Ayri	137	1,34	,61
	Diger	76	1,32	,62
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,67	,79
	Anne Baba Ayri	137	1,74	,80
	Diger	76	1,71	,78
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Anne Baba Birlikte	2342	1,24	,54
	Anne Baba Ayri	137	1,30	,61
	Diger	76	1,29	,54
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,43	,69
	Anne Baba Ayri	137	1,69	,81
	Diger	76	1,39	,65

	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,61	,80
	Anne Baba Ayri	137	1,53	,80
	Diger	76	1,83	,87
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,63	,78
	Anne Baba Ayri	137	1,63	,83
	Diger	76	1,70	,78
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,29	,59
	Anne Baba Ayrı	137	1,34	,55
	Diger	76	1,42	,72
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,41	,70
	Anne Baba Ayri	137	1,58	,80
	Diger	76	1,36	,69
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,52	,73
	Anne Baba Ayri	137	1,66	,76
	Diger	76	1,66	,79
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Anne Baba Birlikte	2345	1,30	,61
	Anne Baba Ayri	137	1,43	,70
	Diger	76	1,33	,60
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Anne Baba Birlikte	2345	1,12	,40
	Anne Baba Ayri	137	1,14	,44
	Diger	76	1,08	,32
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,40	,67
	Anne Baba Ayri	137	1,45	,75
	Diger	76	1,43	,72
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Anne Baba Birlikte	2345	1,46	,74
	Anne Baba Ayri	137	1,47	,75
	Diger	76	1,53	,81
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,68	,85
	Anne Baba Ayri	137	1,68	,87
	Diger	76	1,71	,85
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,40	,73
	Anne Baba Ayri	137	1,34	,68
	Diger	76	1,51	,74
	Toplam	2558	1,40	,72

Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,39	,69
	Anne Baba Ayri	137	1,34	,66
	Diger	76	1,41	,68
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,30	,60
	Anne Baba Ayri	137	1,29	,62
	Diger	76	1,22	,53
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,31	,66
	Anne Baba Ayri	137	1,26	,61
	Diger	76	1,26	,62
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,17	,47
	Anne Baba Ayri	137	1,10	,39
	Diger	76	1,18	,48
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	2345	1,58	,79
	Anne Baba Ayri	137	1,46	,70
	Diger	76	1,63	,80
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Anne Baba Birlikte	2345	2,15	,90
	Anne Baba Ayri	137	2,18	,89
	Diger	76	2,28	,87
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Anne Baba Birlikte	2345	1,92	,79
	Anne Baba Ayri	137	2,07	,77
	Diger	76	2,03	,75
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,36'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,36'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,43'dür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2341 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,47'dir. Bu soruya

cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,39'dur.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,84'tür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,83 ve standart sapması 0,87'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,62'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,62'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,74 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,78'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2342 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,54'dür.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması

0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,65'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,80'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,83 ve standart sapması 0,87'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,83'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,70 ve standart sapması 0,78'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,55'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,72'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,69'dur.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden

anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,76'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,79'dur.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,60'dır.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,40'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,14 ve standart sapması 0,44'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,32'dir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,81'dir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup

ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,87'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,85'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,68'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,74'dür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,66'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,68'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,62'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,53'dür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,66'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,62'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,17 ve standart sapması 0,47'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,39'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,48'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,80'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 2,15 ve standart sapması 0,90'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 2,18 ve standart sapması 0,89'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 2,28 ve standart sapması 0,87'dir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden anne ile babası birlikte olan kişi sayısı 2345 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden anne babası ayrı olan kişi sayısı 137 olup ortalaması 2,07 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden anne ile babasının durumu diğer olan kişi sayısı 76 olup ortalaması 2,03 ve standart sapması 0,75'dir.

Tablo 17: Sorulara Göre Aile Durumu P Değeri

		Toplamların Karesi	**Sd.**	**Ortalamaların karesi**	**F**	**p.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,111	2	,056	,424	,654
	Within Groups	335,484	2555	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,301	2	,151	1,084	,339
	Within Groups	354,877	2551	,139		

	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	5,809	2	2,904	4,425	*,012*
	Within Groups	1676,742	2555	,656		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	,073	2	,036	,096	,909
	Within Groups	968,479	2555	,379		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	,766	2	,383	,619	,538
	Within Groups	1579,394	2555	,618		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	,585	2	,293	,979	,376
	Within Groups	763,057	2552	,299		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	8,808	2	4,404	9,062	*,000*
	Within Groups	1241,660	2555	,486		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	4,646	2	2,323	3,596	*,028*
	Within Groups	1650,641	2555	,646		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,384	2	,192	,315	,730
	Within Groups	1555,570	2555	,609		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	1,432	2	,716	2,044	,130
	Within Groups	894,786	2555	,350		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	4,402	2	2,201	4,415	*,012*
	Within Groups	1273,831	2555	,499		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	3,553	2	1,776	3,263	*,038*
	Within Groups	1391,056	2555	,544		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	2,430	2	1,215	3,233	*,040*
	Within Groups	960,161	2555	,376		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	,175	2	,088	,538	,584
	Within Groups	415,573	2555	,163		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	,422	2	,211	,468	,626
	Within Groups	1151,612	2555	,451		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor	Between Groups	,350	2	,175	,318	,728
	Within Groups	1407,162	2555	,551		

mu?	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,072	2	,036	,050	,951
	Within Groups	1840,347	2555	,720		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,415	2	,708	1,352	,259
	Within Groups	1337,259	2555	,523		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,292	2	,146	,309	,735
	Within Groups	1207,647	2555	,473		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,380	2	,190	,531	,588
	Within Groups	913,722	2555	,358		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	,449	2	,225	,520	,595
	Within Groups	1103,650	2555	,432		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,615	2	,307	1,437	,238
	Within Groups	546,441	2555	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	2,157	2	1,079	1,748	,174
	Within Groups	1576,325	2555	,617		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	1,277	2	,639	,795	,452
	Within Groups	2052,798	2555	,803		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	3,837	2	1,918	3,095	*,045*
	Within Groups	1583,497	2555	,620		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,654 olduğundan(p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,339 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,012 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,909 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,538 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,376 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,028 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,730 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,139 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,012 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,038 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,040 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,584 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,626 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,728 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,951 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,259 olduğundan (p›0,05) ortaokul

öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,735 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,588 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,595 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,238 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,174 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,452 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,045 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 18: Aile Durumu Arası P Değeri

		Aile Durumu	Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,472
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,472
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	*,013**
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	,248
	Diger	Anne Baba Birlikte	*,013**
		Anne Baba Ayri	,248
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,919
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,919
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,682
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,682
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Düşüncelerini evde,okuldarahatça	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,000

söyleyebiliyor musun?		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,000
		Diger	*,011**
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	*,011**
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,758
		Diger	,053
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,758
		Diger	*,025**
	Diger	Anne Baba Birlikte	,053
		Anne Baba Ayri	*,025**
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	,201
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	,201
		Anne Baba Ayri	1,000
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	*,012**
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	*,012**
		Diger	,071
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	,071
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,114
		Diger	,346
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,114
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	,346
		Anne Baba Ayri	1,000
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	*,036**
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	*,036**

		Diger	,738
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	,738
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	,901
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	,901
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	,554
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	,301
	Diger	Anne Baba Birlikte	,554
		Anne Baba Ayri	,301
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000

		Anne Baba Ayri	1,000
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	,908
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	,908
		Anne Baba Ayri	1,000
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	1,000
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,290
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,290
		Diger	,645
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	,645
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,233
		Diger	1,000
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,233
		Diger	,379
	Diger	Anne Baba Birlikte	1,000
		Anne Baba Ayri	,379
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	1,000
		Diger	,681
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	1,000
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	,681
		Anne Baba Ayri	1,000
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Anne Baba Birlikte	Anne Baba Ayri	,076
		Diger	,715
	Anne Baba Ayri	Anne Baba Birlikte	,076
		Diger	1,000
	Diger	Anne Baba Birlikte	,715
		Anne Baba Ayri	1,000

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,013 olduğundan (p≤0,05) anne ile babası birlikte olan öğrenciler (X=1,56, ss=0,81) ile anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,83, ss=0,87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu anne ile babası birlikte olan öğrenciler ile anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler arasında çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anne ve babasının varlığından haberdar olmayan,anne ve babasını hiç tanımayan çocukların günlük yaşamlarında karşılaştığı zorluklardan kaynaklandığı söylenebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,011 olduğundan (p≤0,05) anne ile babası ayrı olan öğrenciler (X=1,69, ss=0,81) ile anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,39, ss=0,65) arasında

anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın anne ile babası ayrı olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu anne ile babası ayrı olan öğrenciler ile anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler arasında düşüncelerini rahatça ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın anne ile babası ayrı olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anne ve babası ayrı olan öğrencilerin velayetinin kime verilmesini istediğini söyleme hakkından ve sonrasında da anne ve babasına isteklerini bildirmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,025 olduğundan (p≤0,05) anne ile babası ayrı olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,80) ile anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,83, ss=0,87) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu anne ile babası ayrı olan öğrenciler ile anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler arasında yeteneklerini geliştirecek eğitimin okulda verildiği konusundaki düşünce düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın anne ile babasının durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anne ve babasının durumu diğer olan öğrencilerin okuldan başka yeteneklerini geliştirecek başka bir ortamın içinde olmamalarından, tek ortamın okul olmasından dolayısıyla olması gerek ile olanı tam olarak kıyaslayamamasından kaynaklandığı söylenebilir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,012 olduğundan (p≤0,05) anne ile babası birlikte olan öğrenciler (X=1,41, ss=0,70) ile anne ile babası ayrı olan öğrenciler (X=1,58, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın anne ile babası ayrı olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu anne ile babası birlikte olan öğrenciler ile

anne ile babası ayrı olan öğrenciler arasında arkadaşlarıyla aynı haklara sahip olduklarını düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın anne ile babası ayrı olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anne ve babası ayrı olan öğrencilere okul ve bulunduğu çevresi açısından anne ve babasının ayrı olmasından dolayı ayrıcalıklı davranılmasından kaynaklandığı söylenebilir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,036 olduğundan (p≤0,05) anne ile babası birlikte olan öğrenciler (X=1,30, ss=0,61) ile anne ile babası ayrı olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,70) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın anne ile babası ayrı olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu anne ile babası birlikte olan öğrenciler ile anne ile babası ayrı olan öğrenciler arasında her türlü şiddete karşı korunma güvencesi düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın anne ile babası ayrı olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anne ve babası ayrı olan öğrencilere okul ve bulunduğu çevresi açısından anne ve babasının ayrı olmasından dolayı ayrıcalıklı davranılmasından kaynaklandığı söylenebilir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aile durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.7 Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Yedinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi kardeş sayısına göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde kardeş sayısı bağımsız değişkeni incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde kardeş sayısı arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 19: Soruların Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

	Kardeş Sayısı	**N**	**Ort.(X)**	**ss**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Yok	108	1,06	,31
	1-2	1079	1,08	,35
	3 ve üzeri	1371	1,09	,37
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Yok	108	1,08	,36
	1-2	1075	1,08	,35
	3 ve üzeri	1371	1,10	,39
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Yok	108	1,45	,74
	1-2	1079	1,51	,78
	3 ve üzeri	1371	1,63	,84
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Yok	108	1,33	,63
	1-2	1079	1,26	,57
	3 ve üzeri	1371	1,35	,65
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Yok	108	1,58	,73
	1-2	1079	1,62	,77

	3 ve üzeri	1371	1,72	,80
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Yok	107	1,34	,57
	1-2	1079	1,20	,49
	3 ve üzeri	1369	1,27	,59
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Yok	108	1,56	,76
	1-2	1079	1,39	,66
	3 ve üzeri	1371	1,47	,72
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Yok	108	1,73	,85
	1-2	1079	1,63	,80
	3 ve üzeri	1371	1,59	,80
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Yok	108	1,69	,81
	1-2	1079	1,63	,78
	3 ve üzeri	1371	1,62	,78
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Yok	108	1,31	,57
	1-2	1079	1,27	,57
	3 ve üzeri	1371	1,33	,61
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Yok	108	1,43	,73
	1-2	1079	1,37	,68
	3 ve üzeri	1371	1,45	,73
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Yok	108	1,54	,69
	1-2	1079	1,51	,73
	3 ve üzeri	1371	1,56	,75
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Yok	108	1,30	,65
	1-2	1079	1,29	,59
	3 ve üzeri	1371	1,32	,63
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Yok	108	1,10	,36
	1-2	1079	1,08	,33
	3 ve üzeri	1371	1,15	,46
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Yok	108	1,44	,67
	1-2	1079	1,35	,64
	3 ve üzeri	1371	1,44	,69
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Yok	108	1,41	,68
	1-2	1079	1,46	,75
	3 ve üzeri	1371	1,46	,74

	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Yok	108	1,67	,89
	1-2	1079	1,67	,84
	3 ve üzeri	1371	1,69	,85
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Yok	108	1,44	,73
	1-2	1079	1,38	,71
	3 ve üzeri	1371	1,41	,73
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Yok	108	1,31	,59
	1-2	1079	1,31	,62
	3 ve üzeri	1371	1,45	,74
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Yok	108	1,21	,47
	1-2	1079	1,27	,57
	3 ve üzeri	1371	1,32	,63
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Yok	108	1,22	,59
	1-2	1079	1,28	,63
	3 ve üzeri	1371	1,34	,68
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Yok	108	1,15	,41
	1-2	1079	1,16	,45
	3 ve üzeri	1371	1,18	,47
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Yok	108	1,55	,79
	1-2	1079	1,50	,75
	3 ve üzeri	1371	1,64	,81
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Yok	108	2,11	,90
	1-2	1079	2,17	,89
	3 ve üzeri	1371	2,14	,90
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Yok	108	1,94	,81
	1-2	1079	1,92	,78
	3 ve üzeri	1371	1,93	,79
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,31'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden

kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1075 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,39'dur.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,74'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,84'dür.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,63'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,65'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,72 ve standart sapması 0,80'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 107 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,57'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,49'dur. Bu soruya

cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1369 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,59'dur.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,76'ır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,66'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,72'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,80'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,78'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,57'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,61'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş

sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,68'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,73'dür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,54 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,75'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,65'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dür.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,36'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,33'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,46'dır.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,64'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,69'dur.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,41 ve standart

sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,74'dür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,89'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,84'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,85'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,73'dür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,62'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,74'dür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,47'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan

kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,63'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,68'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,41'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,45'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,47'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,81'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 2,11 ve standart sapması 0,90'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 2,17 ve standart sapması 0,89'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,90'dır.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşi olmayan kişi sayısı 108 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 1-2 olan kişi sayısı 1079 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeş sayısı 3 ve üzeri olan kişi sayısı 1371 olup ortalaması 1,93 ve standart sapması 0,79'dur.

Tablo 20: Soruların Kardeş Sayısına Göre P Değeri

	Toplamların Karesi	**sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p.**

Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,074	2	,037	,282	,754
	Within Groups	335,521	2555	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,239	2	,119	,858	,424
	Within Groups	354,939	2551	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	10,346	2	5,173	7,904	*,000*
	Within Groups	1672,204	2555	,654		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	4,759	2	2,379	6,307	*,002*
	Within Groups	963,793	2555	,377		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	6,620	2	3,310	5,374	*,005*
	Within Groups	1573,540	2555	,616		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	4,117	2	2,058	6,916	*,001*
	Within Groups	759,526	2552	,298		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	6,476	2	3,238	6,651	*,001*
	Within Groups	1243,992	2555	,487		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	2,661	2	1,330	2,057	,128
	Within Groups	1652,627	2555	,647		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,535	2	,268	,439	,644
	Within Groups	1555,418	2555	,609		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	2,099	2	1,050	2,999	*,050*
	Within Groups	894,118	2555	,350		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	4,369	2	2,184	4,381	*,013*
	Within Groups	1273,865	2555	,499		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	1,454	2	,727	1,333	,264
	Within Groups	1393,155	2555	,545		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü	Between Groups	,412	2	,206	,54	,57

şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?					7	9
	Within Groups	962,179	2555	,377		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	2,608	2	1,304	8,064	*,000*
	Within Groups	413,140	2555	,162		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	5,243	2	2,622	5,841	*,003*
	Within Groups	1146,791	2555	,449		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	,321	2	,161	,292	,747
	Within Groups	1407,191	2555	,551		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,244	2	,122	,169	,844
	Within Groups	1840,175	2555	,720		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,641	2	,321	,612	,542
	Within Groups	1338,033	2555	,524		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	11,508	2	5,754	12,288	*,000*
	Within Groups	1196,431	2555	,468		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	2,441	2	1,220	3,420	*,033*
	Within Groups	911,661	2555	,357		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	3,219	2	1,609	3,735	*,024*
	Within Groups	1100,880	2555	,431		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,223	2	,112	,521	,594
	Within Groups	546,832	2555	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	11,962	2	5,981	9,755	*,000*
	Within Groups	1566,520	2555	,613		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun	Between Groups	,760	2	,380	,473	,623

mu?	Within Groups	2053,315	2555	,804		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	,042	2	,021	,034	,967
	Within Groups	1587,292	2555	,621		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,754 olduğundan(p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,424 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,02olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,005 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,128 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,644 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,050 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,013 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,264 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,579 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,747 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,844 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,542 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,033 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,024 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,594 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,623 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,967 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 21: Kardeş Sayısı Arası P Değeri

		Kardeş Sayısı	Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Yok	1-2	,930
		3 ve üzeri	,832
	1-2	Yok	,930
		3 ve üzeri	,863
	3 ve üzeri	Yok	,832
		1-2	,863
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Yok	1-2	,987
		3 ve üzeri	,935
	1-2	Yok	,987
		3 ve üzeri	,428
	3 ve üzeri	Yok	,935
		1-2	,428
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Yok	1-2	,796
		3 ve üzeri	,094
	1-2	Yok	,796
		3 ve üzeri	*,001**
	3 ve üzeri	Yok	,094
		1-2	*,001**
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Yok	1-2	,527
		3 ve üzeri	,957
	1-2	Yok	,527
		3 ve üzeri	*,002**
	3 ve üzeri	Yok	,957

		1-2	*,002**
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Yok	1-2	,893
		3 ve üzeri	,227
	1-2	Yok	,893
		3 ve üzeri	*,010**
	3 ve üzeri	Yok	,227
		1-2	*,010**
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Yok	1-2	*,050**
		3 ve üzeri	,521
	1-2	Yok	*,050**
		3 ve üzeri	*,005**
	3 ve üzeri	Yok	,521
		1-2	*,005**
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Yok	1-2	*,039**
		3 ve üzeri	,429
	1-2	Yok	*,039**
		3 ve üzeri	*,008**
	3 ve üzeri	Yok	,429
		1-2	*,008**
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Yok	1-2	,427
		3 ve üzeri	,193
	1-2	Yok	,427
		3 ve üzeri	,476
	3 ve üzeri	Yok	,193
		1-2	,476
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Yok	1-2	,703
		3 ve üzeri	,645
	1-2	Yok	,703
		3 ve üzeri	,977
	3 ve üzeri	Yok	,645
		1-2	,977
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Yok	1-2	,819
		3 ve üzeri	,938
	1-2	Yok	,819
		3 ve üzeri	*,050**
	3 ve üzeri	Yok	,938
		1-2	*,050**
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Yok	1-2	,695
		3 ve üzeri	,943
	1-2	Yok	,695
		3 ve üzeri	*,013**
	3 ve üzeri	Yok	,943
		1-2	*,013**
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Yok	1-2	,917
		3 ve üzeri	,971

	1-2	Yok	,917
		3 ve üzeri	,264
	3 ve üzeri	Yok	,971
		1-2	,264
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Yok	1-2	,993
		3 ve üzeri	,954
	1-2	Yok	,993
		3 ve üzeri	,583
	3 ve üzeri	Yok	,954
		1-2	,583
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Yok	1-2	,862
		3 ve üzeri	,560
	1-2	Yok	,862
		3 ve üzeri	*,000**
	3 ve üzeri	Yok	,560
		1-2	*,000**
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Yok	1-2	,463
		3 ve üzeri	,992
	1-2	Yok	,463
		3 ve üzeri	*,003**
	3 ve üzeri	Yok	,992
		1-2	*,003**
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Yok	1-2	,770
		3 ve üzeri	,748
	1-2	Yok	,770
		3 ve üzeri	,997
	3 ve üzeri	Yok	,748
		1-2	,997
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Yok	1-2	,999
		3 ve üzeri	,965
	1-2	Yok	,999
		3 ve üzeri	,857
	3 ve üzeri	Yok	,965
		1-2	,857
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Yok	1-2	,780
		3 ve üzeri	,953
	1-2	Yok	,780
		3 ve üzeri	,613
	3 ve üzeri	Yok	,953
		1-2	,613
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Yok	1-2	,992
		3 ve üzeri	,115
	1-2	Yok	,992
		3 ve üzeri	*,000**
	3 ve üzeri	Yok	,115

		1-2	*,000**
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Yok	1-2	,670
		3 ve üzeri	,199
	1-2	Yok	,670
		3 ve üzeri	,091
	3 ve üzeri	Yok	,199
		1-2	,091
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Yok	1-2	,726
		3 ve üzeri	,208
	1-2	Yok	,726
		3 ve üzeri	,061
	3 ve üzeri	Yok	,208
		1-2	,061
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Yok	1-2	,980
		3 ve üzeri	,844
	1-2	Yok	,980
		3 ve üzeri	,649
	3 ve üzeri	Yok	,844
		1-2	,649
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Yok	1-2	,839
		3 ve üzeri	,491
	1-2	Yok	,839
		3 ve üzeri	*,000**
	3 ve üzeri	Yok	,491
		1-2	*,000**
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Yok	1-2	,784
		3 ve üzeri	,933
	1-2	Yok	,784
		3 ve üzeri	,716
	3 ve üzeri	Yok	,933
		1-2	,716
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Yok	1-2	,992
		3 ve üzeri	1,000
	1-2	Yok	,992
		3 ve üzeri	,970
	3 ve üzeri	Yok	1,000
		1-2	,970

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,51, ss=0,78) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,63, ss=0,84) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini bilgilendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,002 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,26, ss=0,57) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,35, ss=0,65) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında çocukların haklarından haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini bilgilendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,010 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,62, ss=0,77) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,72, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında seçimlerini

kendilerinin yapma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini desteklemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,050 olduğundan (p≤0,05) kardeşi olmayan öğrenciler (X=1,34, ss=0,57) ile kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,20, ss=0,49) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşi olmayan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeşi olmayan öğrenciler ile kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler arasında kendileriyle ilgili konulardaki kararlara katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeşi olmayan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın tek çocuklu ailelerin daha modern ve demokratik bir düşünce yapısına sahip olmasından,çocuklarını bir birey olarak görmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. P=0,005 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,20, ss=0,49) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,27, ss=0,59) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında kendileriyle ilgili konulardaki kararlara katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşimin fazla olup birbirlerini bilgilendirmelerinden ve desteklemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,039 olduğundan (p≤0,05) kardeşi olmayan öğrenciler (X=1,56, ss=0,76) ile kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,39, ss=0,66) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşi olmayan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeşi olmayan öğrenciler ile kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler arasında düşüncelerini rahatça ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeşi olmayan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın tek çocuklu ailelerin daha modern ve demokratik bir

düşünce yapısına sahip olmasından,çocuklarını bir birey olarak görmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. P=0,008 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,39, ss=0,66) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,47, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında düşüncelerini rahatça ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşimin fazla olup birbirlerini bilgilendirmelerinden ve desteklemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş saysısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,050 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,27, ss=0,57) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,33, ss=0,61) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında haklarının yeterince öğretildiğini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini etkilemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,013 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler

(X=1,37, ss=0,68) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,45, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında arkadaşlarıyla aynı haklara sahip olduklarını düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini desteklemelerinden ve etkilemelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,08, ss=0,33) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,15, ss=0,46) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında ihtiyacı olan kıyafetlerin karşılandığını düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin kıyafetlerini ortak kullanmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,35, ss=0,64) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı

1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini desteklemelerinden ve bilgilendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler (X=1,31, ss=0,62) ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler (X=1,45, ss=0,74) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kardeş sayısı 1-2 aralığında olan öğrenciler ile kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler arasında hakları ihlal edilen öğrencilerin ne yapması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı 3 ve üzeri aralığında olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin aralarındaki etkileşim fazla olup birbirlerini bilgilendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin

haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.8 Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Sekizinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi aylık gelir düzeyine göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde aylık gelir düzeyi bağımsız değişkenini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde aylık gelire göre arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 22: Soruların Aylık Gelire Dağılımı

	Aylık Gelir	N	Ort.(X)	Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	5000TL kadar	1412	1,08	,36
	5001-10000TL Arasi	957	1,08	,35
	10001TL ve Uzeri	189	1,11	,41
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	5000TL kadar	1411	1,09	,36
	5001-10000TL Arasi	955	1,09	,39
	10001TL ve Uzeri	188	1,09	,36
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	5000TL kadar	1412	1,60	,81
	5001-10000TL Arasi	957	1,56	,82
	10001TL ve Uzeri	189	1,42	,75
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,32	,61
	5001-10000TL Arasi	957	1,32	,63
	10001TL ve Uzeri	189	1,29	,58
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	5000TL kadar	1412	1,68	,78
	5001-10000TL Arasi	957	1,65	,80
	10001TL ve Uzeri	189	1,67	,79
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	5000TL kadar	1410	1,27	,56
	5001-10000TL Arasi	956	1,21	,53
	10001TL ve Uzeri	189	1,26	,56
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,48	,71
	5001-10000TL Arasi	957	1,37	,67
	10001TL ve Uzeri	189	1,49	,74
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	5000TL kadar	1412	1,61	,79
	5001-10000TL Arasi	957	1,59	,82
	10001TL ve Uzeri	189	1,70	,84
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	5000TL kadar	1412	1,67	,78
	5001-10000TL Arasi	957	1,55	,76
	10001TL ve Uzeri	189	1,72	,81
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	5000TL kadar	1412	1,31	,59
	5001-10000TL Arasi	957	1,28	,59
	10001TL ve Uzeri	189	1,31	,62
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	5000TL kadar	1412	1,44	,72
	5001-10000TL Arasi	957	1,38	,69
	10001TL ve Uzeri	189	1,37	,66

	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	5000TL kadar	1412	1,59	,75
	5001-10000TL Arasi	957	1,47	,71
	10001TL ve Uzeri	189	1,46	,73
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	5000TL kadar	1412	1,34	,64
	5001-10000TL Arasi	957	1,25	,57
	10001TL ve Uzeri	189	1,29	,61
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	5000TL kadar	1412	1,14	,44
	5001-10000TL Arasi	957	1,09	,36
	10001TL ve Uzeri	189	1,07	,32
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,44	,68
	5001-10000TL Arasi	957	1,35	,65
	10001TL ve Uzeri	189	1,37	,68
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	5000TL kadar	1412	1,51	,76
	5001-10000TL Arasi	957	1,40	,71
	10001TL ve Uzeri	189	1,38	,69
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	5000TL kadar	1412	1,66	,84
	5001-10000TL Arasi	957	1,72	,86
	10001TL ve Uzeri	189	1,65	,87
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,39	,71
	5001-10000TL Arasi	957	1,41	,74
	10001TL ve Uzeri	189	1,44	,78
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,38	,67
	5001-10000TL Arasi	957	1,38	,70
	10001TL ve Uzeri	189	1,42	,74
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,32	,61
	5001-10000TL Arasi	957	1,26	,57
	10001TL ve Uzeri	189	1,30	,60
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,34	,69
	5001-10000TL Arasi	957	1,25	,60
	10001TL ve Uzeri	189	1,36	,71
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,16	,45
	5001-10000TL Arasi	957	1,17	,48
	10001TL ve Uzeri	189	1,19	,50
	Toplam	2558	1,17	,46

Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	5000TL kadar	1412	1,56	,76
	5001-10000TL Arasi	957	1,61	,82
	10001TL ve Uzeri	189	1,50	,76
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	5000TL kadar	1412	2,14	,88
	5001-10000TL Arasi	957	2,21	,90
	10001TL ve Uzeri	189	1,97	,93
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	5000TL kadar	1412	1,93	,77
	5001-10000TL Arasi	957	1,94	,79
	10001TL ve Uzeri	189	1,86	,85
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,36'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,41'dir.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1411 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,36'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 955 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,39'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 188 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,36'dır.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,82'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,75'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,61'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri

5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,58'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,79'dur.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1410 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,56'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 956 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,53'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,56'dır.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,67'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,74'dür.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,82'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,70 ve standart sapması 0,84'dür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412

olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,76'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,72 ve standart sapması 0,81'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,59'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,62'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,72'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,66'dır.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,75'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,73'dür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,64'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,61'dir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,14 ve standart sapması 0,44'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,36'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,32'dir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,65'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,68'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,69'dur.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,84'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,72 ve standart sapması 0,86'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,87'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,74'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,78'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,67'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,74'dür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,61'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,69'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,71'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,45'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,17 ve standart sapması 0,48'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,19 ve standart sapması 0,50'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,61

ve standart sapması 0,82'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,76'dır.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,88'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 2,21 ve standart sapması 0,90'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,93'dür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5000 TL kadar olan kişi sayısı 1412 olup ortalaması 1,93 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 5001-10000 TL olan kişi sayısı 957 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden aylık geliri 10001 TL ve üzeri olan kişi sayısı 189 olup ortalaması 1,86 ve standart sapması 0,79'dur.

Tablo 23: Soruların Aile Durumuna Göre P Değeri

		Toplamların Karesi	**sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,158	2	,079	,601	,548
	Within Groups	335,438	2555	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,040	2	,020	,142	,867
	Within Groups	355,139	2551	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	5,462	2	2,731	4,161	*,016*
	Within Groups	1677,089	2555	,656		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	,158	2	,079	,208	,812
	Within Groups	968,394	2555	,379		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	,519	2	,259	,419	,657
	Within Groups	1579,641	2555	,618		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	1,829	2	,914	3,063	*,047*
	Within Groups	761,814	2552	,299		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini	Between Groups	8,577	2	4,288	8,823	*,000*

evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Within Groups	1241,891	2555	,486		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	1,993	2	,996	1,540	,215
	Within Groups	1653,295	2555	,647		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	10,677	2	5,339	8,827	*,000*
	Within Groups	1545,276	2555	,605		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	,607	2	,304	,866	,421
	Within Groups	895,610	2555	,351		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	2,368	2	1,184	2,371	,094
	Within Groups	1275,866	2555	,499		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	9,509	2	4,754	8,770	*,000*
	Within Groups	1385,100	2555	,542		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	4,114	2	2,057	5,484	*,004*
	Within Groups	958,477	2555	,375		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	1,720	2	,860	5,308	*,005*
	Within Groups	414,028	2555	,162		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	5,238	2	2,619	5,835	*,003*
	Within Groups	1146,797	2555	,449		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	7,821	2	3,911	7,139	*,001*
	Within Groups	1399,691	2555	,548		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	2,298	2	1,149	1,597	,203
	Within Groups	1838,121	2555	,719		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,367	2	,184	,351	,704
	Within Groups	1338,307	2555	,524		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,299	2	,149	,316	,729
	Within Groups	1207,640	2555	,473		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini	Between Groups	2,319	2	1,159	3,249	*,039*
	Within Groups	911,783	2555	,357		
	Toplam	914,102	2557			

biliyor musun?						
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	4,551	2	2,275	5,288	*,005*
	Within Groups	1099,548	2555	,430		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,100	2	,050	,233	,792
	Within Groups	546,956	2555	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	2,543	2	1,272	2,062	,127
	Within Groups	1575,939	2555	,617		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	9,061	2	4,530	5,660	*,004*
	Within Groups	2045,014	2555	,800		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	,922	2	,461	,742	,476
	Within Groups	1586,412	2555	,621		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,548 olduğundan(p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,867 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,016 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,812 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,657 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,047olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,215 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,421 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,094 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,004 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,005 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,203 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,704 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,729 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,039 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,005 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyinegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,792 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyinebu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,127 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,004 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine görebu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,476 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininaylık gelir düzeyine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 24:Soruların Aylık Gelire Göre P Dağılımı

		Aylık Gelir	**Sig.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,837
		10001TL ve Uzeri	,745
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,837
		10001TL ve Uzeri	,570
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,745
		5001-10000TL Arasi	,570
Çocuk hakları diye bir kavram duydun	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,873

mu?		10001TL ve Uzeri	1,000
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,873
		10001TL ve Uzeri	,964
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	1,000
		5001-10000TL Arasi	,964
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,467
		10001TL ve Uzeri	*,019**
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,467
		10001TL ve Uzeri	,113
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	*,019**
		5001-10000TL Arasi	,113
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	1,000
		10001TL ve Uzeri	,819
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	1,000
		10001TL ve Uzeri	,831
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,819
		5001-10000TL Arasi	,831
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,660
		10001TL ve Uzeri	,960
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,660
		10001TL ve Uzeri	,980
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,960
		5001-10000TL Arasi	,980
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,050**
		10001TL ve Uzeri	,982
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,050**
		10001TL ve Uzeri	,545
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,982
		5001-10000TL Arasi	,545
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,000**
		10001TL ve Uzeri	,990
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,000**
		10001TL ve Uzeri	,075
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,990
		5001-10000TL Arasi	,075
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,891
		10001TL ve Uzeri	,305
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,891
		10001TL ve Uzeri	,215
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,305
		5001-10000TL Arasi	,215
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,001**
		10001TL ve Uzeri	,719
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,001**
		10001TL ve Uzeri	*,019**

	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,719
		5001-10000TL Arasi	*,019**
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,436
		10001TL ve Uzeri	1,000
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,436
		10001TL ve Uzeri	,805
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	1,000
		5001-10000TL Arasi	,805
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,136
		10001TL ve Uzeri	,440
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,136
		10001TL ve Uzeri	,981
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,440
		5001-10000TL Arasi	,981
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,000**
		10001TL ve Uzeri	,080
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,000**
		10001TL ve Uzeri	,993
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,080
		5001-10000TL Arasi	,993
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,004**
		10001TL ve Uzeri	,606
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,004**
		10001TL ve Uzeri	,749
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,606
		5001-10000TL Arasi	,749
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,015**
		10001TL ve Uzeri	,116
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,015**
		10001TL ve Uzeri	,886
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,116
		5001-10000TL Arasi	,886
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,004**
		10001TL ve Uzeri	,358
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,004**
		10001TL ve Uzeri	,937
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,358
		5001-10000TL Arasi	,937
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,003**
		10001TL ve Uzeri	,065
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,003**
		10001TL ve Uzeri	,888
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,065
		5001-10000TL Arasi	,888
Oyun oynamak için yeterince zamanın	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,229

olduğunu düşünüyor musun?		10001TL ve Uzeri	,994
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,229
		10001TL ve Uzeri	,601
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,994
		5001-10000TL Arasi	,601
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,929
		10001TL ve Uzeri	,721
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,929
		10001TL ve Uzeri	,843
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,721
		5001-10000TL Arasi	,843
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,993
		10001TL ve Uzeri	,730
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,993
		10001TL ve Uzeri	,778
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,730
		5001-10000TL Arasi	,778
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,039**
		10001TL ve Uzeri	,889
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,039**
		10001TL ve Uzeri	,685
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,889
		5001-10000TL Arasi	,685
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	*,010**
		10001TL ve Uzeri	,900
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	*,010**
		10001TL ve Uzeri	,123
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,900
		5001-10000TL Arasi	,123
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,935
		10001TL ve Uzeri	,814
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,935
		10001TL ve Uzeri	,911
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,814
		5001-10000TL Arasi	,911
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,315
		10001TL ve Uzeri	,618
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,315
		10001TL ve Uzeri	,215
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,618
		5001-10000TL Arasi	,215
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	,238
		10001TL ve Uzeri	*,048**
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	,238
		10001TL ve Uzeri	*,004**

	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	*,048**
		5001-10000TL Arasi	*,004*
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	5000TL kadar	5001-10000TL Arasi	1,000
		10001TL ve Uzeri	,495
	5001-10000TL Arasi	5000TL kadar	1,000
		10001TL ve Uzeri	,510
	10001TL ve Uzeri	5000TL kadar	,495
		5001-10000TL Arasi	,510

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,019 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,60, ss=0,81) ile gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler (X=1,42, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler arasında çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocukken hak ihlallerine maruz kalmalarından ve kendi çocuklarının aynı veya daha fazla hak ihlaliyle karşılaşmalarını engellemek mahsadıyla onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,050 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,27, ss=0,79) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,21, ss=0,53) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında kendileriyle ilgili konulardaki kararlara katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocukken hak ihlallerine maruz kalmalarından ve kendi çocuklarının aynı veya daha fazla hak ihlaliyle karşılaşmalarını engellemek mahsadıyla onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,71) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,37, ss=0,67) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında düşüncelerini rahatça ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocukken düşüncelerini ifade etmeleri için yeterince fırsat tanınmamasından kendi çocuklarının aynı duruma maruz kalmalarını engellemek için fırsat ve imkan yaratmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,67, ss=0,78) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,55, ss=0,76) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin okul tarafından koyulan kuralların çocuklar için doğru ve gerekli olduğu, okulun çocukları aleyhine bir uygulama yapmayacağı düşüncesine güvenden kaynaklandığı söylenebilir. P=0,019 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,67, ss=0,78) ile gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler (X=1,72, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler arasında okul disiplin kurallarının haklarına uygun olduğunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrencilerin ailelerinin sosyo ekonomik düzeyi yüksek olup okul kurallarıyla hakların karşılaştırılmasını yaptıklarında doğru olduğunu görmeleri ve çocuklarını bu yönde bilgilendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,59, ss=0,75) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,47, ss=0,71) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL

kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında akranlarıyla eşit muamele gördüklerini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocukları ile akranlarını kıyaslamamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,004 olduğundan ($p \leq 0,05$) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,64) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,25, ss=0,57) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında siddetin her türlüsüne karşı koruma güvencesi düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocukken her türlü şiddete maruz kalmalarından ve kendi çocuklarının aynı durumlarla veya daha fazlasıyla karşılaşmalarını engellemek mahsadıyla onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,015 olduğundan ($p \leq 0,05$) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,14, ss=0,44) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,09, ss=0,36) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında ihtiyacı olan kıyafetlerin karşılanma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi düşük olduğu için azla yetinmesinden, aylık gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrencilerin ise doyumsuz olup her istediğinin alınmasından kaynaklandığı söylenebilir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,004 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,68) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,35, ss=0,65) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocuklarını kültürel ve sanatsal yönden geliştirebilmeleri için desteklemelerinden, aylık geliri 5001- 10000 olan ailelerin çocuklarına yaptıkları seçimler konusunda seçici davranıp kısıtlama koymalarından kaynaklandığı söylenebilir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,51, ss=0,76) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,40, ss=0,71) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında dinlenme vakitlerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 50010000 TL arası olan öğrencilerin ailelerin çocuklarını başarılı olmaları için sürekli çalışmaya teşvik etmesi, kurslara, özel derslere yönlendirmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,039 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,32, ss=0,61) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,26, ss=0,57) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüklerinde ne yapmaları gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin günlük yaşamlarında çok fazla ihlalle karşılaşmalarından ve ne yapmaları,hangi hukuki yolları izlemeleri gerktiğini bilmemelerinden, çocuklarının bu durumlarla karşılaşmaması için onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,010 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,69) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=1,25, ss=0,60) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden korunma yollarını bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocuklarının bu gibi durumlardan uzak durmaları için daha korumacı, çocuklarıyla daha çok ilgilenip onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin

haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,48 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler (X=2,14, ss=0,88) ile gelir düzeyi 5001-10000 TL arasında olan öğrenciler (X=2,21, ss=0,90) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler ile gelir düzeyi 5001 TL- 10000 TL olan öğrenciler arasında Kamu Denetçiliği Kurumu'nu bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5000 TL kadar olan öğrencilerin ailelerinin çocuklarıyla daha çok ilgilenip onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir. P=0,004 olduğundan (p≤0,05) gelir düzeyi 5001-10000 TL arası olan öğrenciler (X=2,21, ss=0,90) ile gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler (X=1,97, ss=0,93) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın gelir düzeyi 5001-10000 TL arası olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu gelir düzeyi 5001-10000 TL arası olan öğrenciler ile gelir düzeyi 10001 TL ve üzeri olan öğrenciler arasında Kamu Denetçiliği Kurumu'nu bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın gelir düzeyi 5001-10000 TL arası olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın gelir düzeyi 5001-10000 TL arası olan öğrencilerin ailelerinin çocuklarıyla daha çok ilgilenip onları bilinçlendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.9 Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular

Dokuzuncu alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyini alınan derse göre değişmekte midir?" sorusuna cevap

aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde alınan ders bağımsız değişkenini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için T testi olan independent samples t test yapılmıştır. Bu testin amacı birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, 2013). Burada Sosyal Bilgiler ve İT ve Atatürkçülük dersine ilişkin ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 25:Soruların Alınan Değere Göre Dağılımı

	Alınan Ders	**N**	**Ort.(X)**	**ss.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Sosyal Bilgiler	1921	1,09	,37
	ITveAtaturkculuk	637	1,07	,33
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Sosyal Bilgiler	1918	1,08	,36
	ITveAtaturkculuk	636	1,11	,41
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Sosyal Bilgiler	1921	1,47	,76
	ITveAtaturkculuk	637	1,88	,87
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,25	,55
	ITveAtaturkculuk	637	1,52	,73
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,71	,80
	ITveAtaturkculuk	637	1,57	,72
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Sosyal Bilgiler	1918	1,25	,55
	ITveAtaturkculuk	637	1,24	,54
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,43	,70
	ITveAtaturkculuk	637	1,48	,69
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,50	,75
	ITveAtaturkculuk	637	1,94	,87
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,59	,77
	ITveAtaturkculuk	637	1,73	,80
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,24	,54
	ITveAtaturkculuk	637	1,47	,70
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,40	,70
	ITveAtaturkculuk	637	1,46	,74
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,51	,73
	ITveAtaturkculuk	637	1,59	,77
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Sosyal Bilgiler	1921	1,32	,62
	ITveAtaturkculuk	637	1,27	,58
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Sosyal Bilgiler	1921	1,11	,39
	ITveAtaturkculuk	637	1,13	,43
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,38	,66
	ITveAtaturkculuk	637	1,48	,70

Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Sosyal Bilgiler	1921	1,42	,72
	ITveAtaturkculuk	637	1,58	,78
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,62	,83
	ITveAtaturkculuk	637	1,87	,87
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,41	,73
	ITveAtaturkculuk	637	1,39	,71
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,38	,68
	ITveAtaturkculuk	637	1,41	,71
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,29	,59
	ITveAtaturkculuk	637	1,30	,61
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,32	,67
	ITveAtaturkculuk	637	1,28	,62
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,15	,44
	ITveAtaturkculuk	637	1,20	,51
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Sosyal Bilgiler	1921	1,55	,77
	ITveAtaturkculuk	637	1,66	,83
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Sosyal Bilgiler	1921	2,05	,91
	ITveAtaturkculuk	637	2,48	,78
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Sosyal Bilgiler	1921	1,86	,79
	ITveAtaturkculuk	637	2,14	,75

Yukarıdaki tabloya göre :

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,33'dür.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusuna cevap veren öğrencilerdenSosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1918 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,36'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 636 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,41'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,88 ve standart sapması 0,87'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,73'dür.

5. soru olan "Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,80'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,72'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1918 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'dür.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,69'dur.

8. soru olan "Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,75'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,87'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,80'dir.

10. soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,70'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,74'dür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap verenöğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,77'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,62'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,58'dir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,39'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,42'dür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap verenöğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,66'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,70'dir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,72'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,78'dir.

17. soru olan "Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,83'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,87 ve standart sapması 0,87'dir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,71'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,71'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir.

21. soru olan "Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,62'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,44'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,51'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,83'dür.

24. soru olan "Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 2,05 ve standart sapması 0,91'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 2,48 ve standart sapması 0,78'dir.

25. soru olan "Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden Sosyal Bilgiler dersini alan öğrenci sayısı 1921 olup ortalaması 1,86 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan öğrenci sayısı 637 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,75'dir.

Tablo 26:Soruların Alınan Derse göre P Değeri

	F	**t.**	**Sd.**	**p**
Hak diye bir kavram duydun mu?	4,668	1,078	2556	,281
		1,147	1217,815	,252

Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	15,946	-2,083	2552	*,037*
		-1,939	970,266	,053
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	57,757	-11,208	2556	*,000*
		-10,477	978,097	*,000*
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	211,617	-9,859	2556	*,000*
		-8,584	888,510	*,000*
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	25,241	3,956	2556	*,000*
		4,177	1200,597	*,000*
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	,466	,298	2553	,765
		,303	1115,920	,762
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	,716	-1,789	2556	,074
		-1,804	1103,797	,072
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	42,454	-12,481	2556	*,000*
		-11,598	969,698	*,000*
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	4,330	-3,780	2556	*,000*
		-3,694	1047,465	*,000*
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	176,204	-8,636	2556	*,000*
		-7,584	898,211	*,000*
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	10,747	-1,927	2556	,054
		-1,868	1033,566	,062
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	8,868	-2,236	2556	*,025*
		-2,174	1039,103	*,030*
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	11,132	1,807	2556	,071
		1,874	1160,421	,061
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	3,632	-,940	2556	,347
		-,895	1004,915	,371
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	16,658	-3,311	2556	*,001*
		-3,216	1037,125	*,001*

Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	29,565	-4,868	2556	*,000*
		-4,684	1021,530	*,000*
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	5,194	-6,669	2556	*,000*
		-6,504	1043,862	*,000*
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	1,460	,553	2556	,581
		,560	1114,929	,575
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	4,089	-1,095	2556	,274
		-1,072	1049,744	,284
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	,333	-,094	2556	,925
		-,093	1054,428	,926
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	7,312	1,356	2556	,175
		1,403	1155,999	,161
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	20,590	-2,366	2556	*,018*
		-2,201	971,051	*,028*
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	16,399	-2,954	2556	*,003*
		-2,853	1027,672	*,004*
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	70,656	-10,899	2556	*,000*
		-11,725	1245,272	*,000*
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	6,189	-8,038	2556	*,000*
		-8,230	1133,854	*,000*

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,252 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için hesaplanan p=0,053 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık

düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,765olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininalınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,074 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininalınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,062 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininalınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,030 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için hesaplanan p=0,061 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,347 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininalınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin

haklarının farkındalık düzeyininalınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,581 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,284 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,925 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,161 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,161 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için hesaplanan p=0,004 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için hesaplanan p=0,00 olduğundan(p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 27:Alınan Derse İlişkin P Değerine Göre Soru Dağılımı

Sosyal Bilgiler Dersi Lehine Fark Bulunan Sorular	T.C. İT ve Atatürkçülük Dersi Lehine Fark Bulunan Sorular	Fark Bulunmayan Sorular
5	3,4,8,9,10,12,15,16,17,23,24,25	1,2,6,7,11,13,14,18,19,20,21,22

Yukarıdaki tablo dokuzuncu alt amaç için bulgularda oluşturulan dokuzuncu alt amaca ait tablolardan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu tabloya göre;

Anketimizde bulunan 5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuiçin ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre incelendiği alt amaçta anlamlı farklılığın belirtilen soru yönünden Sosyal Bilgiler dersi için daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Anketimizde bulunan 3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu,4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu,8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu, 9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu, 10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu, 12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu, 15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu,16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu,17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu,23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu,24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu,25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre incelendiği alt amaçta anlamlı farklılığın belirtilen sorular yönünden Sosyal Bilgiler dersi için daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Anketimizde bulunan 1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu, 2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu, , 6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu, 7.soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu,11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu, 13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu,14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu,18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu, 19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu,20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu, 21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu, 22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre incelendiği alt amaçta anlamlı farklılığın belirtilen sorular yönünden bulunmadığı gözlenmiştir.

4.10 Onuncu Alt Amaca İlişkin Bulgular

Onuncu alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi kulüpe göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde kulüp bağımsız değişkenini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde kulüp arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 28: Soruların Kulübe Göre Dağılımı

	Kulup	N	Ort.(X)	Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	214	1,13	,47
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,11	,42
	Hicbiri	2050	1,07	,34

	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	214	1,12	,45
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,10	,39
	Hicbiri	2046	1,08	,36
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	214	1,61	,82
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,75	,87
	Hicbiri	2050	1,54	,80
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,35	,67
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,36	,63
	Hicbiri	2050	1,30	,61
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,67	,83
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,63	,79
	Hicbiri	2050	1,68	,78
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,23	,56
	Cocuk Haklari Kulubu	291	1,31	,65
	Hicbiri	2048	1,24	,53
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,43	,71
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,52	,76
	Hicbiri	2050	1,43	,69
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,67	,86
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,58	,81
	Hicbiri	2050	1,60	,80
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,60	,78
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,62	,77
	Hicbiri	2050	1,63	,78
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,35	,69
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,37	,63
	Hicbiri	2050	1,29	,57

	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,41	,71
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,54	,77
	Hicbiri	2050	1,39	,69
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,52	,72
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,58	,76
	Hicbiri	2050	1,53	,74
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Insan Hakları Kulubu	214	1,34	,66
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,37	,66
	Hicbiri	2050	1,29	,60
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Insan Hakları Kulubu	214	1,11	,40
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,16	,47
	Hicbiri	2050	1,11	,39
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,43	,71
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,45	,70
	Hicbiri	2050	1,39	,66
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Insan Hakları Kulubu	214	1,37	,67
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,47	,75
	Hicbiri	2050	1,47	,75
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,66	,88
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,62	,81
	Hicbiri	2050	1,69	,85
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,38	,72
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,45	,76
	Hicbiri	2050	1,40	,72
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,38	,71
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,47	,71
	Hicbiri	2050	1,37	,68

	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,28	,60
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,36	,67
	Hicbiri	2050	1,29	,59
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,32	,67
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,30	,67
	Hicbiri	2050	1,31	,65
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,22	,56
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,21	,51
	Hicbiri	2050	1,16	,44
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	214	1,66	,84
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,63	,80
	Hicbiri	2050	1,56	,78
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu’nu duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	214	2,13	,90
	Cocuk Haklari Kulubu	292	2,16	,90
	Hicbiri	2050	2,16	,90
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Insan Hakları Kulubu	214	1,93	,82
	Cocuk Haklari Kulubu	292	1,99	,80
	Hicbiri	2050	1,92	,78
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre:

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,47'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,42'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,34'dür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,12

ve standart sapması 0,45'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,39'dur. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2046 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,36'dır.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,75 ve standart sapması 0,87'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,54 ve standart sapması 0,80'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,63'dür. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,83'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,79'dur. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,78'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,23 ve standart sapması 0,56'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 291 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,65'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2048 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,53'dür.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup

ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,76'dır. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,69'dur.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,86'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,81'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,80'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,77'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,78'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,63'dür. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,57'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,54 ve standart sapması 0,77'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,69'dur.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,72'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,76'dır. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,74'dür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,66'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,66'dır. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,40'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,47'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,39'dur.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,70'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,66'dır.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,75'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,75'dir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,88'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,81'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,85'dir.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,72'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,76'dır. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,72'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,71'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,68'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,67'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,67'dir. Bunun dışındaki

kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,65'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,56'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,51'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,44'dür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,84'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,80'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,78'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 2,13 ve standart sapması 0,90'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 2,16 ve standart sapması 0,90'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 2,16 ve standart sapması 0,90'dır.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden insan hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 214 olup ortalaması 1,93 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden çocuk hakları kulubüne katılan öğrenci sayısı 292 olup ortalaması 1,99 ve standart sapması 0,80'dir. Bunun dışındaki kuluplere katılan öğrenci sayısı sayısı 2050 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,78'dir.

Tablo 29:Soruların Kulübe Göre P Değeri

		Toplamların Karesi	**Sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p.**
Hak diye bir kavram	Between Groups	,854	3	,285	2,171	,089

duydun mu?	Within Groups	334,742	2554	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,379	3	,126	,907	,437
	Within Groups	354,799	2550	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	12,100	3	4,033	6,167	*,000*
	Within Groups	1670,451	2554	,654		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	1,211	3	,404	1,066	,362
	Within Groups	967,341	2554	,379		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	1,412	3	,471	,762	,516
	Within Groups	1578,747	2554	,618		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	1,612	3	,537	1,798	,145
	Within Groups	762,031	2551	,299		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	2,668	3	,889	1,820	,141
	Within Groups	1247,800	2554	,489		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	4,865	3	1,622	2,509	,057
	Within Groups	1650,423	2554	,646		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,251	3	,084	,137	,938
	Within Groups	1555,703	2554	,609		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	2,367	3	,789	2,254	,080
	Within Groups	893,850	2554	,350		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	8,182	3	2,727	5,484	*,001*
	Within Groups	1270,052	2554	,497		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	4,926	3	1,642	3,018	*,029*
	Within Groups	1389,683	2554	,544		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	1,956	3	,652	1,733	,158
	Within Groups	960,635	2554	,376		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	,700	3	,233	1,437	,230
	Within Groups	415,048	2554	,163		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal	Between Groups	,980	3	,327	,725	,537

etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Within Groups	1151,055	2554	,451		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	2,516	3	,839	1,525	,206
	Within Groups	1404,996	2554	,550		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,534	3	,511	,710	,546
	Within Groups	1838,885	2554	,720		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,984	3	,328	,626	,598
	Within Groups	1337,691	2554	,524		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	2,594	3	,865	1,832	,139
	Within Groups	1205,345	2554	,472		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,475	3	,492	1,376	,248
	Within Groups	912,626	2554	,357		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	,216	3	,072	,166	,919
	Within Groups	1103,883	2554	,432		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,535	3	,512	2,396	,066
	Within Groups	545,520	2554	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	3,517	3	1,172	1,901	,127
	Within Groups	1574,965	2554	,617		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	,377	3	,126	,156	,926
	Within Groups	2053,698	2554	,804		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	3,679	3	1,226	1,978	,115
	Within Groups	1583,654	2554	,620		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,089 olduğundan(p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,437 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,362 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,516 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,145olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,141 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,057 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,938 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,080 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübegöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,029 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,158 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,230 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,537 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,206 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,546 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,598 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,139 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,248 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,919 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübegöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,066 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,127 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,926 olduğundan (p›0,05)ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,115 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin kulübe göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 30:Soruların Kulupler Arası P Değeri

		Kulüp	Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,983
		Hicbiri	,254
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,983
		Hicbiri	,389
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,254
		Cocuk Haklari Kulubu	,389
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,958
		Hicbiri	,551
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,958
		Hicbiri	,863
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,551
		Cocuk Haklari Kulubu	,863
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,310
		Hicbiri	,692
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,310
		Hicbiri	*,001**
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,692
		Cocuk Haklari Kulubu	*,001**
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,999
		Hicbiri	,764
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,999
		Hicbiri	,539
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,764
		Cocuk Haklari Kulubu	,539
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,971
		Hicbiri	,999
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,971
		Hicbiri	,845
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,999
		Cocuk Haklari	,845

		Kulubu	
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,461
		Hicbiri	1,000
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,461
		Hicbiri	,183
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	1,000
		Cocuk Haklari Kulubu	,183
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,482
		Hicbiri	1,000
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,482
		Hicbiri	,208
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	1,000
		Cocuk Haklari Kulubu	,208
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,702
		Hicbiri	,752
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,702
		Hicbiri	,977
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,752
		Cocuk Haklari Kulubu	,977
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,988
		Hicbiri	,951
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,988
		Hicbiri	,999
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,951
		Cocuk Haklari Kulubu	,999
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,993
		Hicbiri	,524
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,993
		Hicbiri	,201
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,524
		Cocuk Haklari Kulubu	,201
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,220
		Hicbiri	,989
	Cocuk Haklari	Insan Hakları	,220

	Kulubu	Kulubu	
		Hicbiri	*,009**
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,989
		Cocuk Haklari Kulubu	*,009**
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,866
		Hicbiri	,999
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,866
		Hicbiri	,786
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,999
		Cocuk Haklari Kulubu	,786
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,947
		Hicbiri	,777
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,947
		Hicbiri	,230
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,777
		Cocuk Haklari Kulubu	,230
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,537
		Hicbiri	1,000
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,537
		Hicbiri	,257
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	1,000
		Cocuk Haklari Kulubu	,257
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,997
		Hicbiri	,876
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,997
		Hicbiri	,647
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,876
		Cocuk Haklari Kulubu	,647
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,553
		Hicbiri	,322
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,553
		Hicbiri	1,000
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,322
		Cocuk Haklari	1,000

		Kulubu	
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,955
		Hicbiri	,979
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,955
		Hicbiri	,624
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,979
		Cocuk Haklari Kulubu	,624
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,824
		Hicbiri	,994
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,824
		Hicbiri	,775
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,994
		Cocuk Haklari Kulubu	,775
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,542
		Hicbiri	1,000
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,542
		Hicbiri	,184
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	1,000
		Cocuk Haklari Kulubu	,184
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,576
		Hicbiri	,999
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,576
		Hicbiri	,316
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,999
		Cocuk Haklari Kulubu	,316
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,997
		Hicbiri	,996
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,997
		Hicbiri	1,000
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,996
		Cocuk Haklari Kulubu	1,000
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,990
		Hicbiri	,287
	Cocuk Haklari	Insan Hakları	,990

	Kulubu	Kulubu	
		Hicbiri	,387
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,287
		Cocuk Haklari Kulubu	,387
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,965
		Hicbiri	,347
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,965
		Hicbiri	,617
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,347
		Cocuk Haklari Kulubu	,617
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,991
		Hicbiri	,982
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,991
		Hicbiri	1,000
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,982
		Cocuk Haklari Kulubu	1,000
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Insan Hakları Kulubu	Cocuk Haklari Kulubu	,850
		Hicbiri	,998
	Cocuk Haklari Kulubu	Insan Hakları Kulubu	,850
		Hicbiri	,525
	Hicbiri	Insan Hakları Kulubu	,998
		Cocuk Haklari Kulubu	,525

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulup arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulup arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) çocuk hakları kulübü öğrencileri ile (X=1,75, ss=0,87) ile kulubü diğer olan öğrenciler (X=1,54, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş

olup bu farklılığın çocuk hakları kulübü öğrencileri lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kulüpleri farklı olan öğrencilerin çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın çocuk hakları kulübüne üye öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın çocuk hakları kulübünün eğitim programı içeriğinin öğrencilere hakları ile ilgili bilgi verilmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,009 olduğundan (p≤0,05) çocuk hakları kulübü öğrencileri ile (X=1,54, ss=0,77) ile kulubü diğer olan öğrenciler (X=1,39, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın çocuk hakları kulübü öğrencileri lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu kulüpleri farklı olan öğrencilerin arkadaşlarıyla aynı haklara sahip olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın çocuk hakları kulübüne üye öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın çocuk hakları kulübünün eğitim programı içeriğinin öğrencilere hakları ile ilgili bilgi verilmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13.soru olan "Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kulüp arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.11 On Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Onbirinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi not durmuna göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde not durumu bağımsız değişkenini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde not durumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 31:Soruların Not Durumuna Göre Dağılımı

	Not Durumu	N	Ort.(X)	ss.
Hak diye bir kavram duydun mu?	85 ve Uzeri	1225	1,05	,29
	61-84 arasi	1009	1,09	,38
	60 ve altı	324	1,18	,51
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	85 ve Uzeri	1224	1,06	,30
	61-84 arasi	1006	1,09	,37
	60 ve altı	324	1,20	,55
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	85 ve Uzeri	1225	1,40	,73
	61-84 arasi	1009	1,69	,84
	60 ve altı	324	1,84	,88
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,25	,55
	61-84 arasi	1009	1,34	,63
	60 ve altı	324	1,48	,74
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	85 ve Uzeri	1225	1,58	,74
	61-84 arasi	1009	1,71	,80
	60 ve altı	324	1,89	,86
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	85 ve Uzeri	1224	1,18	,47
	61-84 arasi	1008	1,28	,57
	60 ve altı	323	1,40	,68
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,34	,63
	61-84 arasi	1009	1,49	,72
	60 ve altı	324	1,66	,82

	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,65	,82
	61-84 arasi	1009	1,57	,79
	60 ve altı	324	1,55	,80
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,65	,78
	61-84 arasi	1009	1,62	,78
	60 ve altı	324	1,59	,77
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,26	,56
	61-84 arasi	1009	1,31	,60
	60 ve altı	324	1,41	,69
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,36	,68
	61-84 arasi	1009	1,43	,71
	60 ve altı	324	1,57	,79
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,44	,70
	61-84 arasi	1009	1,58	,75
	60 ve altı	324	1,73	,79
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	85 ve Uzeri	1225	1,26	,57
	61-84 arasi	1009	1,31	,62
	60 ve altı	324	1,44	,72
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	85 ve Uzeri	1225	1,09	,35
	61-84 arasi	1009	1,12	,41
	60 ve altı	324	1,20	,53
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,35	,64
	61-84 arasi	1009	1,43	,67
	60 ve altı	324	1,53	,76
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	85 ve Uzeri	1225	1,49	,76
	61-84 arasi	1009	1,43	,72
	60 ve altı	324	1,47	,75
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,69	,85
	61-84 arasi	1009	1,67	,85
	60 ve altı	324	1,68	,86
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,34	,67
	61-84 arasi	1009	1,44	,75
	60 ve altı	324	1,52	,81
	Toplam	2558	1,40	,72

Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,32	,63
	61-84 arasi	1009	1,43	,72
	60 ve altı	324	1,50	,75
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,24	,54
	61-84 arasi	1009	1,30	,61
	60 ve altı	324	1,47	,72
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,25	,60
	61-84 arasi	1009	1,34	,69
	60 ve altı	324	1,43	,75
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,16	,46
	61-84 arasi	1009	1,16	,44
	60 ve altı	324	1,21	,54
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	85 ve Uzeri	1225	1,48	,74
	61-84 arasi	1009	1,65	,81
	60 ve altı	324	1,73	,83
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	85 ve Uzeri	1225	2,18	,89
	61-84 arasi	1009	2,12	,90
	60 ve altı	324	2,16	,89
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	85 ve Uzeri	1225	1,94	,79
	61-84 arasi	1009	1,92	,79
	60 ve altı	324	1,94	,80
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre:

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,05 ve standart sapması 0,29'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,38'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,51'dir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1224 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,30'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-

84 arası olan öğrenci sayısı 1006 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,55'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,84'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,84 ve standart sapması 0,88'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,63'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,74'dür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusunacevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,89 ve standart sapması 0,86'dır.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,47'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1008 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 323 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,68'dir.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,63'dür. Aynı soruya cevap veren

öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,82'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,80 'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,77'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,56 'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,60'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,69'dur.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,79'dur.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225

olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,79'dur.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,57'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,62'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,72'dir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,35'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,41'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,20 ve standart sapması 0,53'dür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,64'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,67'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,76'dır.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,75'dir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,85'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,86'dır.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,81'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,75'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,72'dir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren

öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,75'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,46'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,44'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,54'dür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,83'dür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusunacevap veren öğrencilerden not durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 2,18 ve standart sapması 0,89'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 2,12 ve standart sapması 0,90'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 2,16 ve standart sapması 0,89'dur.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdennot durumu 85 ve üzeri olan öğrenci sayısı 1225 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 61-84 arası olan öğrenci sayısı 1009 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden not durumu 60 ve altı olan öğrenci sayısı sayısı 324 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,80'dir.

Tablo 32:Soruların Not Durumuna Göre P Değerine

	Toplamların Karesi	**Sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p**

Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	4,246	2	2,123	16,370	*,000*
	Within Groups	331,350	2555	,130		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	5,500	2	2,750	20,061	*,000*
	Within Groups	349,679	2551	,137		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	74,139	2	37,070	58,886	*,000*
	Within Groups	1608,412	2555	,630		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	13,758	2	6,879	18,409	*,000*
	Within Groups	954,794	2555	,374		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	27,536	2	13,768	22,657	*,000*
	Within Groups	1552,623	2555	,608		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	14,527	2	7,263	24,744	*,000*
	Within Groups	749,116	2552	,294		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	29,695	2	14,847	31,075	*,000*
	Within Groups	1220,773	2555	,478		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	4,621	2	2,310	3,576	*,028*
	Within Groups	1650,667	2555	,646		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,096	2	,548	,901	,406
	Within Groups	1554,857	2555	,609		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	5,893	2	2,947	8,456	*,000*
	Within Groups	890,324	2555	,348		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	12,329	2	6,165	12,442	*,000*
	Within Groups	1265,904	2555	,495		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	25,671	2	12,835	23,956	*,000*
	Within Groups	1368,938	2555	,536		
	Toplam	1394,609	2557			

Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	8,474	2	4,237	11,346	*,000*
	Within Groups	954,117	2555	,373		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	3,297	2	1,648	10,211	*,000*
	Within Groups	412,451	2555	,161		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	8,795	2	4,397	9,828	*,000*
	Within Groups	1143,240	2555	,447		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	1,845	2	,922	1,677	,187
	Within Groups	1405,667	2555	,550		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,092	2	,046	,064	,938
	Within Groups	1840,328	2555	,720		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat ,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	10,506	2	5,253	10,105	*,000*
	Within Groups	1328,169	2555	,520		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	11,274	2	5,637	12,035	*,000*
	Within Groups	1196,665	2555	,468		
	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	13,441	2	6,721	19,065	*,000*
	Within Groups	900,660	2555	,353		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	10,655	2	5,327	12,448	*,000*
	Within Groups	1093,444	2555	,428		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini	Between Groups	,805	2	,403	1,883	,152
	Within Groups	546,250	2555	,214		
	Toplam	547,056	2557			

biliyor musun?						
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	24,312	2	12,156	19,984	*,000*
	Within Groups	1554,170	2555	,608		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	1,631	2	,816	1,015	,362
	Within Groups	2052,444	2555	,803		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	,324	2	,162	,261	,771
	Within Groups	1587,010	2555	,621		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan(p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,00olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,028 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumunagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,406 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,187 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,938 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumunagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul

öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumunagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,152 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,362 olduğundan (p›0,05)ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumunagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,771 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 33:Soruların Not Durumları Arası P Değeri

		Not Durumu	**Sig.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,048**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,048**
		60 ve altı	*,000**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,000**
Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,140
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,140
		60 ve altı	*,000**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,000**
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,000**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,000**

		60 ve altı	*,015**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,015**
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,004**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,004**
		60 ve altı	*,002**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,002**
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,000**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,000**
		60 ve altı	*,001**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,001**
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,000**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,000**
		60 ve altı	*,003**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,003**
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,000**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,000**
		60 ve altı	*,001**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,001**
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,077
		60 ve altı	,123
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,077
		60 ve altı	,884
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,123
		61-84 arasi	,884
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,630
		60 ve altı	,495
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,630
		60 ve altı	,873
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,495
		61-84 arasi	,873
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,126
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,126
		60 ve altı	*,036**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,036**

Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,031**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,031**
		60 ve altı	*,012**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,012**
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,000**
		60 ve altı	*,000*
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,000*
		60 ve altı	*,006*
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000*
		61-84 arasi	*,006*
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,233
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,233
		60 ve altı	*,002**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,002**
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,081
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,081
		60 ve altı	*,018**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,018**
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,042**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,042**
		60 ve altı	*,047**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,047**
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,189
		60 ve altı	,914
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,189
		60 ve altı	,726
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,914
		61-84 arasi	,726
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,939
		60 ve altı	,998
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,939
		60 ve altı	,986
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,998
		61-84 arasi	,986
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,009**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,009**

		60 ve altı	,151
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	,151
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,001**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,001**
		60 ve altı	,213
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	,213
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,062
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,062
		60 ve altı	*,000**
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	*,000**
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,003**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,003**
		60 ve altı	,114
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	,114
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,987
		60 ve altı	,168
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,987
		60 ve altı	,220
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,168
		61-84 arasi	,220
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	*,000**
		60 ve altı	*,000**
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	*,000**
		60 ve altı	,265
	60 ve altı	85 ve Uzeri	*,000**
		61-84 arasi	,265
Kamu Denetçiliği Kurumu’nu duydun mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,368
		60 ve altı	,964
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,368
		60 ve altı	,796
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,964
		61-84 arasi	,796
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	85 ve Uzeri	61-84 arasi	,803
		60 ve altı	,998
	61-84 arasi	85 ve Uzeri	,803
		60 ve altı	,879
	60 ve altı	85 ve Uzeri	,998
		61-84 arasi	,879

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,048 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,05, ss=0,29) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,09, ss=0,38) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,05, ss=0,29) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,18, ss=0,51) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,09, ss=0,38) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,18, ss=0,51) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin hak kavramını duyma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,06, ss=0,30) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,20, ss=0,55) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. p=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,09, ss=0,37) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,20, ss=0,55) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin çocuk hakları kavramını duyma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp

içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,40, ss=0,73) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,69, ss=0,84) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,40, ss=0,73) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,84, ss=0,88) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,015 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,69, ss=0,84) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,84, ss=0,88) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp=0,004 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,25, ss=0,55) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,63) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,25, ss=0,55) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,74) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,002

olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,63) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,74) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin haklarının neler olduğunu bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,58, ss=0,74) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,71, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,58, ss=0,74) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,89, ss=0,86) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,001 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,71, ss=0,80) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,89, ss=0,86) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin seçimlerini kendilerinin yapma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek öğrencilerin başarılı olmak için sürekli kontrol altında tutulmalarından, ders çalışma programı, süresi, çözülmesi gereken soru sayısı, günlük hayat aktivitelerinin ailesi ya da öğretmeni veya bir başka kişiler tarafından programlanmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,18,

ss=0,47) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,28, ss=0,57) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,18, ss=0,47) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,40, ss=0,68) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,003 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,28, ss=0,57) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,40, ss=0,68) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konulardaki katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek öğrencilerin başarılı olmak için sürekli kontrol altında tutulmalarından, ders çalışma programı, süresi, çözülmesi gereken soru sayısı, günlük hayat aktivitelerinin ailesi ya da öğretmeni veya bir başka kişiler tarafından programlanmasından, kendisi için en doğru kararları büyüklerin vereceğini düşünmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,63) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,49, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,63) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,66, ss=0,82) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,001 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,49, ss=0,72) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,66, ss=0,82) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin düşüncelerini ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata

aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, ezberci bir çalışma sistemini benimseyip eleştirel düşünme becerisi kazanamamalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,26, ss=0,56) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,41, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. p=0,036 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,31, ss=0,60) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,41, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin haklarının yeterince öğretildiğini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek olan öğrencilerin daha fazla bilgi almak istemelerinden, hep yeni şeyler öğrenme isteğinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,031 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,36, ss=0,68) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,71) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,36, ss=0,68) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,57, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu

farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,012 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,71) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,57, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin arkadaşlarıyla aynı haklara sahip olduklarını düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek olan öğrencilerin daha başarılı, en başarılı öğrenci olmak için sürekli rekabet hali içinde olmalarından,kendisi dışındakileri rakip olarak görmesinden, arkadaşıyla sürekli kıyaslama içinde olmasından, notları düşük öğrencilerinse arkadaşlarını rakip olarak görmeyip arkadaşı olarak görmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,70) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,58, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,70) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,73, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,006 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,58, ss=0,75) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,73, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin akranlarıyla eşit davranıldığını düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek olan öğrencilerin arkadaşıyla sürekli kıyaslama içinde olmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

13.soru olan"Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,26, ss=0,57) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın

not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,002 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,31, ss=0,62) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin şiddetin her türlüsüne karşı koruma güvencesi olduğunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek olan öğrencilerin ders çalışmaları için sürekli baskı altında tutulmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,09, ss=0,35) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,20, ss=0,53) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,018 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,12, ss=0,41) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,20, ss=0,53) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin ihtiyacı olan kıyafetlerin sağlanma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek olan öğrencilerin başarılarıyla orantılı olarak istedikleri herşeyin alınmasını talep etmelerinden ve ailenin her isteğini karşılamamasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp=0,042 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,35, ss=0,64) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,67) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,35, ss=0,64) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,76) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.p=0,047 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,67) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,73)

arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları yüksek olan öğrencilerin sürekli ders çalışmalarından, daha başarılı olmak için etkinliklere katılmamasından ya da ailelerinin daha fazla ders çalışması için izin vermemelerinden, eğitim programının çok yoğun olup notları yüksek olan öğrencilerin sadece ders çalışabilecek zaman bulmalarından, ders yoğunluğundan etkinliklere zaman kalmamasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,009 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,67) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,44, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,67) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,52, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin şiddet gördüklerinde başvurması gereken yeri bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın notları düşük olan öğrencilerin aileleri tarafından şiddete maruz kalmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,001 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,32,

ss=0,63) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,32, ss=0,63) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,50, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin hakları ihlal edildiğinde ne yapması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,24, ss=0,54) ile not durumu 6o ve altı olan öğrenciler (X=1,47, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 6o ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,30, ss=0,61) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,47, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüklerinde ne yapmaları gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp=0,003 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,25, ss=0,60) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,25, ss=0,60) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,43, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin bağımlılık yapıcı maddelerden korunmayı bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,74) ile not durumu 61-84 arası olan öğrenciler (X=1,65, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu not durumu 61-84 arasında olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) not durumu 85 ve üzeri olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,74) ile not durumu 60 ve altı olan öğrenciler (X=1,73, ss=0,83) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın not durumu 60 ve altı olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu not durumu farklı olan öğrencilerin hakları ihlal edildiğinde nereye başvurması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın not durumu daha düşük öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın

öğrencilerin sınavlarda yüksek not almalarını sağlayan bilgileri günlük hayata aktarmamalarından, bilgilerin soyut olarak kalıp içselleştirememelerinden, bilgiyi özümsemek yerine sadece ezberlemelerinden, öğrendiklerini sadece sınavlardan yüksek not almak için kullanmalarından, günlük hayatta yaşamlarına yol gösterecek bilgiler olduğunun farkına varmadan sadece ezberlemelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin not durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.12 On İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Onikinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi kardeşler arası sıraya göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde kardeş sayısı bağımsız değişkeni incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde kardeşler arası sıra arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 34:Soruların Kardeşler Arası Sıraya Göre Dağılımı

	Kardeşler Arası Sıra	**N**	**Ort.(X)**	**Sig.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	İlk	976	1,08	,35
	Ortanca	821	1,08	,35
	Son	761	1,10	,39
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?	İlk	973	1,08	,36
	Ortanca	821	1,09	,37
	Son	760	1,10	,39

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Toplam	2554	1,09	,37
	İlk	976	1,49	,77
	Ortanca	821	1,61	,83
	Son	761	1,63	,84
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Toplam	2558	1,57	,81
	İlk	976	1,29	,59
	Ortanca	821	1,34	,64
	Son	761	1,32	,63
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Toplam	2558	1,31	,62
	İlk	976	1,61	,78
	Ortanca	821	1,73	,80
	Son	761	1,69	,77
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Toplam	2558	1,67	,79
	İlk	975	1,24	,54
	Ortanca	819	1,24	,56
	Son	761	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Toplam	2555	1,25	,55
	İlk	976	1,40	,67
	Ortanca	821	1,45	,70
	Son	761	1,48	,72
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Toplam	2558	1,44	,70
	İlk	976	1,65	,81
	Ortanca	821	1,54	,79
	Son	761	1,63	,81
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Toplam	2558	1,61	,80
	İlk	976	1,61	,78
	Ortanca	821	1,63	,78
	Son	761	1,65	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Toplam	2558	1,63	,78
	İlk	976	1,29	,58
	Ortanca	821	1,32	,62
	Son	761	1,29	,57
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Toplam	2558	1,30	,59
	İlk	976	1,38	,69
	Ortanca	821	1,44	,72
	Son	761	1,43	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Toplam	2558	1,41	,71
	İlk	976	1,49	,73
	Ortanca	821	1,56	,75
	Son	761	1,57	,73
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Toplam	2558	1,53	,74
	İlk	976	1,29	,60
	Ortanca	821	1,31	,63
	Son	761	1,31	,61
	Toplam	2558	1,30	,61

İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	İlk	976	1,09	,37
	Ortanca	821	1,13	,44
	Son	761	1,13	,41
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	İlk	976	1,38	,67
	Ortanca	821	1,43	,68
	Son	761	1,42	,67
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	İlk	976	1,45	,74
	Ortanca	821	1,45	,74
	Son	761	1,48	,75
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	İlk	976	1,66	,85
	Ortanca	821	1,69	,86
	Son	761	1,70	,84
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	İlk	976	1,38	,70
	Ortanca	821	1,41	,74
	Son	761	1,43	,74
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	İlk	976	1,34	,64
	Ortanca	821	1,42	,72
	Son	761	1,41	,70
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	İlk	976	1,26	,57
	Ortanca	821	1,30	,60
	Son	761	1,32	,63
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	İlk	976	1,26	,60
	Ortanca	821	1,33	,68
	Son	761	1,34	,70
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	İlk	976	1,16	,45
	Ortanca	821	1,17	,46
	Son	761	1,18	,49
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	İlk	976	1,55	,77
	Ortanca	821	1,58	,80
	Son	761	1,61	,79
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	İlk	976	2,16	,89
	Ortanca	821	2,14	,90
	Son	761	2,17	,89
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	İlk	976	1,92	,78

Ortanca	821	1,93	,81
Son	761	1,94	,77
Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre:

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,39'dur.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 973 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,36'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 760 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,39'dur.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,83'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,84'dür.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,64'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler

arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,77'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 975 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 819 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,56'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,72'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,54 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,81'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,78'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,58'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,62'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,57'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,69'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,73'dür.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,63'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,61'dir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler

arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,44'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,41'dir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,68'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,67'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,74'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,75'dir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,86'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,70 ve standart sapması 0,84'dür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,74'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,74'dür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,64'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,70'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,57'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,69'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,26 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,68'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,70'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,45'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,17 ve standart sapması 0,46'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,49'dur.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,77'dir. Aynı soruya cevap veren

öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,80'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,79'dur.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 2,16 ve standart sapması 0,89'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,90'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 2,17 ve standart sapması 0,89'dur.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ilk çocuk olan öğrenci sayısı 976 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında ortanca olan öğrenci sayısı 821 olup ortalaması 1,93 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden kardeşler arasında son sırada yer alan öğrenci sayısı sayısı 761 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,77'dir.

Tablo 35:Soruların Kardeşler Arası Sıraya Göre P Değeri

		Toplamların Karesi	**Sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,198	2	,099	,753	,471
	Within Groups	335,398	2555	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,147	2	,073	,526	,591
	Within Groups	355,032	2551	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	10,102	2	5,051	7,716	*,000*
	Within Groups	1672,449	2555	,655		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	1,186	2	,593	1,566	,209
	Within Groups	967,366	2555	,379		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	7,551	2	3,775	6,134	*,002*
	Within Groups	1572,609	2555	,616		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili	Between Groups	,098	2	,049	,164	,849
	Within Groups	763,544	2552	,299		

kararlara katılıyor musun?	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	3,385	2	1,693	3,468	*,031*
	Within Groups	1247,082	2555	,488		
	Toplam	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	5,284	2	2,642	4,091	*,017*
	Within Groups	1650,004	2555	,646		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,489	2	,244	,402	,669
	Within Groups	1555,465	2555	,609		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	,517	2	,258	,737	,479
	Within Groups	895,701	2555	,351		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,700	2	,850	1,701	,183
	Within Groups	1276,534	2555	,500		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	3,565	2	1,782	3,274	*,038*
	Within Groups	1391,044	2555	,544		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	,242	2	,121	,321	,725
	Within Groups	962,349	2555	,377		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	,966	2	,483	2,976	,051
	Within Groups	414,782	2555	,162		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	1,214	2	,607	1,347	,260
	Within Groups	1150,821	2555	,450		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	,396	2	,198	,360	,698
	Within Groups	1407,116	2555	,551		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,814	2	,407	,565	,568
	Within Groups	1839,605	2555	,720		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,951	2	,476	,909	,403
	Within Groups	1337,723	2555	,524		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne	Between Groups	3,410	2	1,705	3,616	*,027*
	Within Groups	1204,529	2555	,471		

yapman gerektiğini biliyor musun?	Toplam	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,386	2	,693	1,940	,144
	Within Groups	912,716	2555	,357		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	3,138	2	1,569	3,641	*,026*
	Within Groups	1100,961	2555	,431		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,206	2	,103	,482	,618
	Within Groups	546,849	2555	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	2,023	2	1,012	1,640	,194
	Within Groups	1576,459	2555	,617		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	,376	2	,188	,234	,792
	Within Groups	2053,699	2555	,804		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	,259	2	,129	,208	,812
	Within Groups	1587,075	2555	,621		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,471 olduğundan(p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,591 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,209 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,002 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,849olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sırayagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,031 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,017 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,669 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,479 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,183 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyininkardeşler arası sırayagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,038 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,725 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,051 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,260 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,698 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,568 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,403 olduğundan (p>0,05) ortaokul

öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,027 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,144 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,026 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,618 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,194 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sırayagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,792 olduğundan (p›0,05)ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,812 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 36:Soruların Kardeşler Arası Sıra Arası P Değeri

			Sig.
Hak diye bir kavram duydun mu?	İlk	Ortanca	,992
		Son	,518
	Ortanca	İlk	,992
		Son	,615
	Son	İlk	,518
		Ortanca	,615
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	İlk	Ortanca	,913
		Son	,591
	Ortanca	İlk	,913
		Son	,843
	Son	İlk	,591
		Ortanca	,843
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	İlk	Ortanca	*,008**
		Son	*,002**
	Ortanca	İlk	*,008**
		Son	,881
	Son	İlk	,002
		Ortanca	,881
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	İlk	Ortanca	,239
		Son	,474
	Ortanca	İlk	,239
		Son	,917
	Son	İlk	,474
		Ortanca	,917
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	İlk	Ortanca	*,003**
		Son	,078
	Ortanca	İlk	*,003**
		Son	,586
	Son	İlk	,078
		Ortanca	,586
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	İlk	Ortanca	,987
		Son	,853
	Ortanca	İlk	,987
		Son	,927
	Son	İlk	,853
		Ortanca	,927
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	İlk	Ortanca	,276
		Son	*,036**
	Ortanca	İlk	,276
		Son	,623
	Son	İlk	*,036**
		Ortanca	,623
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli	İlk	Ortanca	*,025**

eğitiminverildiğini düşünüyor musun?		Son	,921
	Ortanca	İlk	*,025**
		Son	,096
	Son	İlk	,921
		Ortanca	,096
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	İlk	Ortanca	,925
		Son	,669
	Ortanca	İlk	,925
		Son	,887
	Son	İlk	,669
		Ortanca	,887
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	İlk	Ortanca	,596
		Son	,991
	Ortanca	İlk	,596
		Son	,552
	Son	İlk	,991
		Ortanca	,552
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	İlk	Ortanca	,217
		Son	,427
	Ortanca	İlk	,217
		Son	,926
	Son	İlk	,427
		Ortanca	,926
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	İlk	Ortanca	,145
		Son	,064
	Ortanca	İlk	,145
		Son	,923
	Son	İlk	,064
		Ortanca	,923
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	İlk	Ortanca	,796
		Son	,789
	Ortanca	İlk	,796
		Son	1,000
	Son	İlk	,789
		Ortanca	1,000
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	İlk	Ortanca	,081
		Son	,177
	Ortanca	İlk	,081
		Son	,950
	Son	İlk	,177
		Ortanca	,950
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	İlk	Ortanca	,301
		Son	,500
	Ortanca	İlk	,301
		Son	,948

	Son	İlk	,500
		Ortanca	,948
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	İlk	Ortanca	1,000
		Son	,757
	Ortanca	İlk	1,000
		Son	,759
	Son	İlk	,757
		Ortanca	,759
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	İlk	Ortanca	,716
		Son	,622
	Ortanca	İlk	,716
		Son	,986
	Son	İlk	,622
		Ortanca	,986
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	İlk	Ortanca	,741
		Son	,411
	Ortanca	İlk	,741
		Son	,858
	Son	İlk	,411
		Ortanca	,858
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	İlk	Ortanca	,054
		Son	,103
	Ortanca	İlk	,054
		Son	,975
	Son	İlk	,103
		Ortanca	,975
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	İlk	Ortanca	,366
		Son	,179
	Ortanca	İlk	,366
		Son	,904
	Son	İlk	,179
		Ortanca	,904
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	İlk	Ortanca	,071
		Son	,072
	Ortanca	İlk	,071
		Son	,999
	Son	İlk	,072
		Ortanca	,999
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	İlk	Ortanca	,899
		Son	,618
	Ortanca	İlk	,899
		Son	,879
	Son	İlk	,618
		Ortanca	,879
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	İlk	Ortanca	,647

		Son	,196
	Ortanca	İlk	,647
		Son	,693
	Son	İlk	,196
		Ortanca	,693
Kamu Denetçiliği Kurumu’nu duydun mu?	İlk	Ortanca	,926
		Son	,949
	Ortanca	İlk	,926
		Son	,793
	Son	İlk	,949
		Ortanca	,793
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	İlk	Ortanca	,992
		Son	,824
	Ortanca	İlk	,992
		Son	,890
	Son	İlk	,824
		Ortanca	,890

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,008 olduğundan (p≤0,05) kardeşler arasında ilk sırada olan öğrenciler (X=1,49, ss=0,77) ile kardeşler arasında ortanca olan öğrenciler (X=1,61, ss=0,83) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşler arasında ortanca olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.P=0,002 olduğundan (p≤0,05) kardeşler arasında ilk sırada olan öğrenciler (X=1,49, ss=0,77) ile kardeşler arasında sonuncu olan öğrenciler (X=1,63, ss=0,84) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşler arasında sonuncu olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu kardeşler arası sırası farklı olan öğrencilerin çocuk hakları sözleşmesinden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeşler arası sıralamada sonlara doğru olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın

kardeşler arasında son sıraya doğru olan öğrencilerin kendilerinden büyük kardeşleri tarafından bilgilendirilmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp=0,003 olduğundan (p≤0,05) kardeşler arasında ilk sırada olan öğrenciler (X=1,61, ss=0,78) ile kardeşler arasında ortanca olan öğrenciler (X=1,73, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşler arasında ortanca olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu kardeşler arası sırası farklı olan öğrencilerin seçimlerini kendileri yapmadüzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeşler arası sıralamada sonlara doğru olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeşler arasında son sıraya doğru olan öğrencilerin ailelerin çocuk yetiştirme konusunda ilk çocuğa göre bilinç kazanmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,036 olduğundan (p≤0,05) kardeşler arasında ilk sırada olan öğrenciler (X=1,40, ss=0,67) ile kardeşler arasında sonuncu olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşler arasında sonuncu olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu kardeşler arası sırası farklı olan öğrencilerin düşüncelerini rahatça ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeşler arası sıralamada sonuncu olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeşler arasında son sırada olan öğrencilerin ailelerin çocuk yetiştirme konusunda ilk çocuğa göre bilinç kazanmasından ya da eğitimdeki anlayışın değişmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp=0,025 olduğundan (p≤0,05) kardeşler arasında ilk sırada olan öğrenciler (X=1,65, ss=0,81) ile kardeşler arasında ortanca olan öğrenciler (X=1,54, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın kardeşler arasında ilk sırada olan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu kardeşler arası sırası farklı olan öğrencilerin yeteneklerini geliştirecek eğitimin okullarda verildiğini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın kardeşler arası sıralamada ilk sırada olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın eğitim programlarındaki ve okulların vizyonlarındaki değişimden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13.soru olan"Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin

haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıra arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.13 On Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Onüçüncü alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi oda durmuna göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde oda durumu bağımsız değişkeni incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde oda durumu arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 37:Soruların Oda Durumuna Göre Dağılımı

	Oda Durumu	N	Ort.(x)	ss.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Kendimin	863	1,07	,33

	Kardeşimle Ortak	1413	1,09	,38
	Diğer	282	1,09	,38
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Kendimin	861	1,06	,31
	Kardeşimle Ortak	1411	1,10	,41
	Diğer	282	1,08	,35
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Kendimin	863	1,53	,80
	Kardeşimle Ortak	1413	1,58	,81
	Diğer	282	1,67	,85
	Toplam	2558	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Kendimin	863	1,30	,60
	Kardeşimle Ortak	1413	1,30	,61
	Diğer	282	1,41	,69
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Kendimin	863	1,59	,76
	Kardeşimle Ortak	1413	1,68	,79
	Diğer	282	1,86	,82
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Kendimin	861	1,22	,51
	Kardeşimle Ortak	1412	1,25	,56
	Diğer	282	1,29	,59
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Kendimin	863	1,41	,68
	Kardeşimle Ortak	1413	1,44	,70
	Diğer	282	1,53	,73
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Kendimin	863	1,67	,82
	Kardeşimle Ortak	1413	1,58	,79
	Diğer	282	1,56	,79
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Kendimin	863	1,66	,78
	Kardeşimle Ortak	1413	1,60	,78
	Diğer	282	1,70	,78
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Kendimin	863	1,31	,60
	Kardeşimle Ortak	1413	1,29	,58
	Diğer	282	1,35	,60
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Kendimin	863	1,42	,71
	Kardeşimle Ortak	1413	1,41	,70
	Diğer	282	1,44	,74
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Kendimin	863	1,49	,71
	Kardeşimle Ortak	1413	1,53	,74

	Diğer	282	1,67	,81
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Kendimin	863	1,29	,60
	Kardeşimle Ortak	1413	1,30	,61
	Diğer	282	1,39	,68
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Kendimin	863	1,09	,35
	Kardeşimle Ortak	1413	1,12	,42
	Diğer	282	1,16	,46
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Kendimin	863	1,37	,65
	Kardeşimle Ortak	1413	1,40	,67
	Diğer	282	1,53	,73
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Kendimin	863	1,50	,78
	Kardeşimle Ortak	1413	1,43	,72
	Diğer	282	1,48	,73
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Kendimin	863	1,71	,86
	Kardeşimle Ortak	1413	1,67	,84
	Diğer	282	1,66	,84
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	863	1,37	,70
	Kardeşimle Ortak	1413	1,42	,74
	Diğer	282	1,39	,70
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	863	1,34	,66
	Kardeşimle Ortak	1413	1,39	,69
	Diğer	282	1,48	,72
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	863	1,27	,59
	Kardeşimle Ortak	1413	1,29	,59
	Diğer	282	1,36	,67
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Kendimin	863	1,29	,64
	Kardeşimle Ortak	1413	1,31	,66
	Diğer	282	1,37	,71
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	863	1,18	,49
	Kardeşimle Ortak	1413	1,15	,45
	Diğer	282	1,18	,47
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Kendimin	863	1,51	,76
	Kardeşimle Ortak	1413	1,60	,79
	Diğer	282	1,67	,82

	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Kendimin	863	2,15	,90
	Kardeşimle Ortak	1413	2,14	,90
	Diğer	282	2,28	,87
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Kendimin	863	1,97	,79
	Kardeşimle Ortak	1413	1,89	,79
	Diğer	282	2,01	,78
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre:

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,33'tür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,38'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,38'dir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 861 olup ortalaması 1,06 ve standart sapması 0,31'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1411 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,41'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,80'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,85'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,30 ve standart

sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,69'dur.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusunacevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,86 ve standart sapması 0,82'dir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 861 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,51'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1412 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,56'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,73'dür.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,79'dur.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden

odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,70 ve standart sapması 0,78'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,60'tır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,58'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,60'dır.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,74'dür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,74'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,81'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,60'tır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,68'dir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,09 ve

standart sapması 0,35'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,42'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,46'dır.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,65'tir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,67'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,73'dür.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,50 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,73'dür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,71 ve standart sapması 0,86'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,84'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,84'dür.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,74'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,70'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,66'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,72'dir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,59'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,59'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,67'dir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,64'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,66'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,71'dir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,49'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,15 ve standart sapması 0,45'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,47'dir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,60 ve

standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,82'dir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusunacevap veren öğrencilerden odası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 2,15 ve standart sapması 0,90'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,90'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 2,28 ve standart sapması 0,87'dir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenodası kendisine ait olan öğrenci sayısı 863 olup ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenci sayısı 1413 olup ortalaması 1,89 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden oda durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 282 olup ortalaması 2,01 ve standart sapması 0,78'dir.

Tablo 38:Soruların Oda Durumuna Göre P Değeri

		Toplamların karesi	**Sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,313	2	,157	1,193	,304
	Within Groups	335,282	2555	,131		
	Toplam	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,932	2	,466	3,354	*,035*
	Within Groups	354,247	2551	,139		
	Toplam	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	4,213	2	2,107	3,207	*,041*
	Within Groups	1678,338	2555	,657		
	Toplam	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	3,262	2	1,631	4,317	*,013*
	Within Groups	965,290	2555	,378		
	Toplam	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	15,448	2	7,724	12,612	*,000*
	Within Groups	1564,712	2555	,612		
	Toplam	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	1,137	2	,568	1,902	,149
	Within Groups	762,506	2552	,299		
	Toplam	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	3,425	2	1,712	3,508	*,030*
	Within Groups	1247,043	2555	,488		
	Toplam	1250,468	2557			

Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	4,444	2	2,222	3,439	*,032*
	Within Groups	1650,843	2555	,646		
	Toplam	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	3,573	2	1,787	2,941	,053
	Within Groups	1552,380	2555	,608		
	Toplam	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	,919	2	,460	1,312	,270
	Within Groups	895,298	2555	,350		
	Toplam	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	,231	2	,115	,231	,794
	Within Groups	1278,002	2555	,500		
	Toplam	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	6,456	2	3,228	5,941	*,003*
	Within Groups	1388,153	2555	,543		
	Toplam	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	2,462	2	1,231	3,276	*,038*
	Within Groups	960,129	2555	,376		
	Toplam	962,591	2557			
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	,910	2	,455	2,803	,061
	Within Groups	414,838	2555	,162		
	Toplam	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	5,528	2	2,764	6,160	*,002*
	Within Groups	1146,506	2555	,449		
	Toplam	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	2,244	2	1,122	2,040	,130
	Within Groups	1405,268	2555	,550		
	Toplam	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,102	2	,551	,766	,465
	Within Groups	1839,317	2555	,720		
	Toplam	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat, dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,736	2	,868	1,659	,191
	Within Groups	1336,939	2555	,523		
	Toplam	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	4,165	2	2,083	4,420	*,012*
	Within Groups	1203,774	2555	,471		
	Toplam	1207,939	2557			

Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	1,491	2	,746	2,088	,124
	Within Groups	912,610	2555	,357		
	Toplam	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	1,450	2	,725	1,680	,187
	Within Groups	1102,649	2555	,432		
	Toplam	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,541	2	,270	1,264	,283
	Within Groups	546,515	2555	,214		
	Toplam	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	6,660	2	3,330	5,413	*,005*
	Within Groups	1571,822	2555	,615		
	Toplam	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	4,701	2	2,350	2,930	,054
	Within Groups	2049,374	2555	,802		
	Toplam	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	5,841	2	2,921	4,718	*,009*
	Within Groups	1581,493	2555	,619		
	Toplam	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,304 olduğundan(p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,035 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,041 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumunagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,013 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,149olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,030 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,032 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,053 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,270 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,794 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumunagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,038 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,061 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,002 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,130 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,465 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,191 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,012 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,124 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,187 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumunagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,283 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,005 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,054 olduğundan (p›0,05)ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,009 olduğundan (p›0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininoda durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 39:Soruların Oda Durumları Arası P Değeri

		Oda Durumu	**Sig.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,306
		Diğer	,771
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,306
		Diğer	,966
	Diğer	Kendimin	,771
		Kardeşimle Ortak	,966
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	*,039**

		Diğer	,858
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	*,039**
		Diğer	,543
	Diğer	Kendimin	,858
		Kardeşimle Ortak	,543
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,432
		Diğer	*,043**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,432
		Diğer	,205
	Diğer	Kendimin	*,043**
		Kardeşimle Ortak	,205
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,993
		Diğer	*,023**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,993
		Diğer	*,019**
	Diğer	Kendimin	*,023**
		Kardeşimle Ortak	*,019**
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	*,027**
		Diğer	*,000**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	*,027**
		Diğer	*,003**
	Diğer	Kendimin	*,000**
		Kardeşimle Ortak	*,003**
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,521
		Diğer	,164
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,521
		Diğer	,462
	Diğer	Kendimin	,164
		Kardeşimle Ortak	,462
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,450
		Diğer	*,031**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,450
		Diğer	,154
	Diğer	Kendimin	*,031**
		Kardeşimle Ortak	,154
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,057
		Diğer	,158
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,057
		Diğer	,909
	Diğer	Kendimin	,158
		Kardeşimle Ortak	,909
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,174
		Diğer	,788
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,174
		Diğer	,146

	Diğer	Kendimin	,788
		Kardeşimle Ortak	,146
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,716
		Diğer	,626
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,716
		Diğer	,297
	Diğer	Kendimin	,626
		Kardeşimle Ortak	,297
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,938
		Diğer	,926
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,938
		Diğer	,810
	Diğer	Kendimin	,926
		Kardeşimle Ortak	,810
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,459
		Diğer	*,003**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,459
		Diğer	*,020**
	Diğer	Kendimin	*,003**
		Kardeşimle Ortak	*,020**
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,900
		Diğer	*,044**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,900
		Diğer	,068
	Diğer	Kendimin	*,044**
		Kardeşimle Ortak	,068
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,296
		Diğer	,080
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,296
		Diğer	,412
	Diğer	Kendimin	,080
		Kardeşimle Ortak	,412
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,488
		Diğer	*,002**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,488
		Diğer	*,015**
	Diğer	Kendimin	*,002**
		Kardeşimle Ortak	*,015**
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,139
		Diğer	,902
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,139
		Diğer	,703
	Diğer	Kendimin	,902
		Kardeşimle Ortak	,703
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,511

düşünüyor musun?		Diğer	,696
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,511
		Diğer	,992
	Diğer	Kendimin	,696
		Kardeşimle Ortak	,992
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,194
		Diğer	,869
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,194
		Diğer	,814
	Diğer	Kendimin	,869
		Kardeşimle Ortak	,814
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,282
		Diğer	*,014**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,282
		Diğer	,127
	Diğer	Kendimin	*,014**
		Kardeşimle Ortak	,127
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,806
		Diğer	,126
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,806
		Diğer	,233
	Diğer	Kendimin	,126
		Kardeşimle Ortak	,233
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,762
		Diğer	,187
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,762
		Diğer	,355
	Diğer	Kendimin	,187
		Kardeşimle Ortak	,355
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,308
		Diğer	,976
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,308
		Diğer	,734
	Diğer	Kendimin	,976
		Kardeşimle Ortak	,734
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	*,043**
		Diğer	*,013**
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	*,043**
		Diğer	,362
	Diğer	Kendimin	*,013**
		Kardeşimle Ortak	,362
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,963
		Diğer	,109
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,963
		Diğer	,057

Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Diğer	Kendimin	,109
		Kardeşimle Ortak	,057
	Kendimin	Kardeşimle Ortak	,056
		Diğer	,714
	Kardeşimle Ortak	Kendimin	,056
		Diğer	*,049**
	Diğer	Kendimin	,714
		Kardeşimle Ortak	*,049**

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,039 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,06, ss=0,31) ile odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler (X=1,10, ss=0,41) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin çocuk hakları kavramını duyma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kardeşiyle aynı odayı kullanan öğrencilerin etkileşim halinde olmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,043 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,80) ile oda durumu diğer olan öğrenciler (X=1,67, ss=0,85) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duyma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin onlardan bilgilenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp=0,023 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,30, ss=0,60) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,41, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler

lehine olduğu görülmektedir. P=0,019 olduğundan (p≤0,05) odası kardeşiyle ortak olan öğrenciler (X=1,30, ss=0,61) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,41, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin haklarının neler olduğunu bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin onlardan bilgilenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp=0,027 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,59, ss=0,76) ile odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler (X=1,68, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,59, ss=0,76) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,86, ss=0,82) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P =0,003 olduğundan (p≤0,05) odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler (X=1,68, ss=0,79) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,86, ss=0,82) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin seçimlerini yapma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyükleri tarafından seçimleri konusunda bilgilendirilmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,031 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,41, ss=0,68) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine

olduğu görülmektedir.Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin seçimlerini yapma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyükleri tarafından kendilerini rahatça ifade etme konusunda yönlendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,003 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,49, ss=0,71) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,67, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P =0,020 olduğundan (p≤0,05) odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler (X=1,53, ss=0,74) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,67, ss=0,81) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin akranlarıyla eşit muamele gördüklerini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı

büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyüklerini örnek almalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

13.soru olan "Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?" sorusu için p=0,044 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,29, ss=0,60) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,39, ss=0,68) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin her türlü şiddete karşı koruma güvencesi olduğunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyükleri tarafından bilgilendirilmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp=0,002 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,37, ss=0,65) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. P =0,015 olduğundan (p≤0,05) odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler (X=1,40, ss=0,67) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,53, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin kültürel ve sanatsal etkinliklere katılım sağlarken büyüklerinden destek almalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,014 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,34, ss=0,66) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,48, ss=0,72) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin hak ihlalinde ne yapması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının kullanım durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın bir odayı büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyüklerinden bilgi almalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp=0,043 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,51, ss=0,76) ile odası kardeşiyle ortak olan öğrenciler (X=1,60, ss=0,79) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın odasını kardeşiyle kullanan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin hak ihlalinde nereye başvurması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasını kardeşiyle ortak kullanan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın aynı odayı kullanan öğrencilerin birbirlerini bilgilendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir. P=0,013 olduğundan (p≤0,05) odası kendisine ait olan öğrenciler (X=1,51, ss=0,76) ile odasının durumu diğer olan öğrenciler (X=1,67, ss=0,82) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın odasının durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin hak ihlalinde nereye başvurması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın odasının durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın odayı bir büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyükleri tarafından bilgilendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,049 olduğundan (p≤0,05) odası kardeşiyle ortak olan öğrenciler (X=1,89, ss=0,79) ile odasının durmu diğer olan öğrenciler (X=2,01, ss=0,78) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oda durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu oda durumu farklı olan öğrencilerin Türkiye'de sözleşmeye uyulduğunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın oda duramu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın odayı bir büyüğü ile kullanan öğrencilerin büyükleri tarafından bilgilendirmelerinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

4.14 On Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Ondördüncü alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi konuta göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde konut bağımsız değişkeni incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde konut arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 40:Soruların Konut Durumuna Göre Dağılımı

	Konut	**N**	**Ort.(X)**	**ss.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Bize ait	1861	1,08	,35
	Kira	582	1,09	,39
	Diğer	113	1,11	,43
	Toplam	2556	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Bize ait	1858	1,08	,35
	Kira	581	1,10	,41
	Diğer	113	1,16	,53
	Toplam	2552	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Bize ait	1861	1,58	,82
	Kira	582	1,52	,78
	Diğer	113	1,66	,87
	Toplam	2556	1,57	,81
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Bize ait	1861	1,30	,60
	Kira	582	1,34	,65
	Diğer	113	1,43	,73
	Toplam	2556	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Bize ait	1861	1,68	,79
	Kira	582	1,63	,77
	Diğer	113	1,84	,83
	Toplam	2556	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Bize ait	1858	1,25	,55
	Kira	582	1,23	,53
	Diğer	113	1,24	,59
	Toplam	2553	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Bize ait	1861	1,46	,71

	Kira	582	1,38	,67
	Diğer	113	1,48	,73
	Toplam	2556	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Bize ait	1861	1,60	,80
	Kira	582	1,62	,81
	Diğer	113	1,69	,81
	Toplam	2556	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Bize ait	1861	1,64	,78
	Kira	582	1,59	,77
	Diğer	113	1,56	,79
	Toplam	2556	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Bize ait	1861	1,29	,58
	Kira	582	1,32	,61
	Diğer	113	1,41	,62
	Toplam	2556	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Bize ait	1861	1,41	,70
	Kira	582	1,45	,73
	Diğer	113	1,32	,64
	Toplam	2556	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Bize ait	1861	1,52	,73
	Kira	582	1,57	,75
	Diğer	113	1,55	,78
	Toplam	2556	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Bize ait	1861	1,29	,60
	Kira	582	1,31	,63
	Diğer	113	1,44	,73
	Toplam	2556	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Bize ait	1861	1,12	,41
	Kira	582	1,11	,38
	Diğer	113	1,09	,37
	Toplam	2556	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Bize ait	1861	1,40	,67
	Kira	582	1,40	,68
	Diğer	113	1,42	,70
	Toplam	2556	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Bize ait	1861	1,47	,75
	Kira	582	1,43	,72
	Diğer	113	1,45	,73
	Toplam	2556	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Bize ait	1861	1,68	,85
	Kira	582	1,68	,85
	Diğer	113	1,78	,86
	Toplam	2556	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	1861	1,40	,73
	Kira	582	1,41	,73

	Diğer	113	1,32	,66
	Toplam	2556	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	1861	1,39	,68
	Kira	582	1,37	,70
	Diğer	113	1,42	,73
	Toplam	2556	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	1861	1,31	,61
	Kira	582	1,24	,54
	Diğer	113	1,27	,60
	Toplam	2556	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Bize ait	1861	1,32	,67
	Kira	582	1,27	,63
	Diğer	113	1,31	,63
	Toplam	2556	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	1861	1,16	,46
	Kira	582	1,18	,45
	Diğer	113	1,19	,53
	Toplam	2556	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Bize ait	1861	1,58	,79
	Kira	582	1,58	,79
	Diğer	113	1,47	,76
	Toplam	2556	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu’nu duydun mu?	Bize ait	1861	2,14	,90
	Kira	582	2,17	,89
	Diğer	113	2,28	,87
	Toplam	2556	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Bize ait	1861	1,92	,79
	Kira	582	1,94	,79
	Diğer	113	2,07	,79
	Toplam	2556	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre:

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,39'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,43'dür.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1858 olup ortalaması 1,08 ve standart sapması 0,35'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan

öğrenci sayısı 581 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,41'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,53'dür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,82'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,78'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,66 ve standart sapması 0,87'dir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,65'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,73'dür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusunacevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,63 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,84 ve standart sapması 0,83'dür.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1858 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,23 ve standart sapması 0,53'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,59'dur.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,71'dir. Aynı soruya cevap veren

öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,38 ve standart sapması 0,67'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,48 ve standart sapması 0,73'dür.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,80'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,81'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,78'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,56 ve standart sapması 0,79'dur.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,58'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,61'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,62'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,64'dür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861

olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,57 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,55 ve standart sapması 0,78'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,63'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,73'dür.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,12 ve standart sapması 0,41'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,11 ve standart sapması 0,38'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,37'dir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,68'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,70'dir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,75'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,73'dür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,68 ve standart sapması 0,85'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,78 ve standart sapması 0,86'dır.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,40 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,66'dır.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,68'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,37 ve standart sapması 0,70'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,73'dür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,61'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,24 ve standart sapması 0,54'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,60'dır.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,67'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,63'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut

durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,63'dür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,16 ve standart sapması 0,46'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,45'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,19 ve standart sapması 0,53'dür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,76'dır.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusunacevap veren öğrencilerden konutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,90'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 2,17 ve standart sapması 0,89'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 2,28 ve standart sapması 0,87'dir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerdenkonutu kendisine ait olan öğrenci sayısı 1861 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden konutu kira olan öğrenci sayısı 582 olup ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,79'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden konut durumu diğer olan öğrenci sayısı sayısı 113 olup ortalaması 2,07 ve standart sapması 0,79'dur.

Tablo 41:Sorulann Konut Durumuna Göre P Dağılımı

		Toplamların Karesi	**Sd.**	**Ortalamaların Karesi**	**F**	**p.**
Hak diye bir	Between Groups	,137	2	,068	,520	,595

kavram duydun mu?	Within Groups	335,445	2553	,131		
	Toplam	335,582	2555			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,856	2	,428	3,080	,046
	Within Groups	354,306	2549	,139		
	Toplam	355,163	2551			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	3,035	2	1,518	2,308	,100
	Within Groups	1679,005	2553	,658		
	Toplam	1682,041	2555			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	2,398	2	1,199	3,169	,042
	Within Groups	965,957	2553	,378		
	Toplam	968,355	2555			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	4,409	2	2,204	3,573	,028
	Within Groups	1575,192	2553	,617		
	Toplam	1579,601	2555			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	,203	2	,102	,340	,712
	Within Groups	763,318	2550	,299		
	Toplam	763,521	2552			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	2,387	2	1,193	2,442	,087
	Within Groups	1247,574	2553	,489		
	Toplam	1249,961	2555			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	1,053	2	,526	,813	,444
	Within Groups	1653,711	2553	,648		
	Toplam	1654,764	2555			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,924	2	,962	1,581	,206
	Within Groups	1553,242	2553	,608		
	Toplam	1555,165	2555			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	1,851	2	,926	2,651	,071
	Within Groups	891,388	2553	,349		
	Toplam	893,239	2555			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,778	2	,889	1,778	,169
	Within Groups	1276,114	2553	,500		
	Toplam	1277,892	2555			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	1,202	2	,601	1,101	,333
	Within Groups	1392,905	2553	,546		
	Toplam	1394,106	2555			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	2,508	2	1,254	3,335	,036
	Within Groups	959,899	2553	,376		
	Toplam	962,407	2555			
İhtiyacın olan	Between Groups	,173	2	,087	,532	,588

kıyafetler sağlanıyor mu?	Within Groups	415,548	2553	,163		
	Toplam	415,721	2555			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	,018	2	,009	,020	,980
	Within Groups	1151,498	2553	,451		
	Toplam	1151,516	2555			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	,624	2	,312	,566	,568
	Within Groups	1406,464	2553	,551		
	Toplam	1407,088	2555			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,154	2	,577	,802	,449
	Within Groups	1837,060	2553	,720		
	Toplam	1838,214	2555			
Şiddet gördüğünde(tokat, dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,804	2	,402	,767	,464
	Within Groups	1337,154	2553	,524		
	Toplam	1337,957	2555			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,245	2	,123	,259	,772
	Within Groups	1207,168	2553	,473		
	Toplam	1207,413	2555			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	2,656	2	1,328	3,723	,024
	Within Groups	910,860	2553	,357		
	Toplam	913,516	2555			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	1,136	2	,568	1,316	,268
	Within Groups	1102,388	2553	,432		
	Toplam	1103,524	2555			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	,120	2	,060	,280	,756
	Within Groups	546,213	2553	,214		
	Toplam	546,333	2555			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	1,397	2	,699	1,132	,323
	Within Groups	1576,419	2553	,617		
	Toplam	1577,817	2555			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	2,291	2	1,146	1,425	,241
	Within Groups	2051,736	2553	,804		
	Toplam	2054,027	2555			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	2,620	2	1,310	2,113	,121
	Within Groups	1582,984	2553	,620		
	Toplam	1585,604	2555			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,595 olduğundan(p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,046 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,100 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,042 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,028 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,712olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,087 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,444 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumunagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,206 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,071 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,169 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,333 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,036 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,588 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,980 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,568 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,449 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,464 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,772 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,024 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumunagöre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,268 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumunagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,756 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumuna göre göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,323 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyininkonut durumuna göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,241 olduğundan (p>0,05)ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumunagöre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,121 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumuna göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Tablo 42:Soruların Konut Durumu Arası P Değeri

		Konut	**Sig.**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Bize ait	Kira	,765
		Diğer	,732
	Kira	Bize ait	,765
		Diğer	,921
	Diğer	Bize ait	,732
		Kira	,921
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Bize ait	Kira	,395
		Diğer	,085
	Kira	Bize ait	,395
		Diğer	,344
	Diğer	Bize ait	,085
		Kira	,344
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Bize ait	Kira	,215
		Diğer	,590
	Kira	Bize ait	,215
		Diğer	,206
	Diğer	Bize ait	,590
		Kira	,206
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Bize ait	Kira	,397
		Diğer	,077
	Kira	Bize ait	,397
		Diğer	,323
	Diğer	Bize ait	,077
		Kira	,323
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Bize ait	Kira	,433
		Diğer	,095
	Kira	Bize ait	,433
		Diğer	*,030**

	Diğer	Bize ait	,095
		Kira	*,030**
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Bize ait	Kira	,719
		Diğer	,973
	Kira	Bize ait	,719
		Diğer	,988
	Diğer	Bize ait	,973
		Kira	,988
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Bize ait	Kira	,103
		Diğer	,948
	Kira	Bize ait	,103
		Diğer	,433
	Diğer	Bize ait	,948
		Kira	,433
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Bize ait	Kira	,813
		Diğer	,505
	Kira	Bize ait	,813
		Diğer	,724
	Diğer	Bize ait	,505
		Kira	,724
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Bize ait	Kira	,333
		Diğer	,517
	Kira	Bize ait	,333
		Diğer	,924
	Diğer	Bize ait	,517
		Kira	,924
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Bize ait	Kira	,484
		Diğer	,113
	Kira	Bize ait	,484
		Diğer	,369
	Diğer	Bize ait	,113
		Kira	,369
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Bize ait	Kira	,491
		Diğer	,424
	Kira	Bize ait	,491
		Diğer	,203
	Diğer	Bize ait	,424
		Kira	,203
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Bize ait	Kira	,341
		Diğer	,926
	Kira	Bize ait	,341
		Diğer	,953
	Diğer	Bize ait	,926
		Kira	,953
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara	Bize ait	Kira	,739

karşı korunma güvencen var mı?		Diğer	*,040**
	Kira	Bize ait	,739
		Diğer	,127
	Diğer	Bize ait	*,040**
		Kira	,127
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Bize ait	Kira	,771
		Diğer	,717
	Kira	Bize ait	,771
		Diğer	,910
	Diğer	Bize ait	,717
		Kira	,910
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Bize ait	Kira	,998
		Diğer	,984
	Kira	Bize ait	,998
		Diğer	,980
	Diğer	Bize ait	,984
		Kira	,980
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Bize ait	Kira	,573
		Diğer	,966
	Kira	Bize ait	,573
		Diğer	,972
	Diğer	Bize ait	,966
		Kira	,972
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Bize ait	Kira	1,000
		Diğer	,454
	Kira	Bize ait	1,000
		Diğer	,494
	Diğer	Bize ait	,454
		Kira	,494
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	Kira	1,000
		Diğer	,471
	Kira	Bize ait	1,000
		Diğer	,505
	Diğer	Bize ait	,471
		Kira	,505
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	Kira	,937
		Diğer	,847
	Kira	Bize ait	,937
		Diğer	,777
	Diğer	Bize ait	,847
		Kira	,777
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	Kira	*,026**
		Diğer	,807
	Kira	Bize ait	*,026**
		Diğer	,818

	Diğer	Bize ait	,807
		Kira	,818
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Bize ait	Kira	,269
		Diğer	,990
	Kira	Bize ait	,269
		Diğer	,827
	Diğer	Bize ait	,990
		Kira	,827
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Bize ait	Kira	,840
		Diğer	,871
	Kira	Bize ait	,840
		Diğer	,976
	Diğer	Bize ait	,871
		Kira	,976
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Bize ait	Kira	,986
		Diğer	,323
	Kira	Bize ait	,986
		Diğer	,407
	Diğer	Bize ait	,323
		Kira	,407
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Bize ait	Kira	,794
		Diğer	,272
	Kira	Bize ait	,794
		Diğer	,482
	Diğer	Bize ait	,272
		Kira	,482
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Bize ait	Kira	,792
		Diğer	,134
	Kira	Bize ait	,792
		Diğer	,289
	Diğer	Bize ait	,134
		Kira	,289

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp=0,030 olduğundan (p≤0,05) oturdukları ev kira olan öğrenciler (X=1,63, ss=0,77) ile oturdukları ev diğer kategorisine giren öğrenciler (X=1,84, ss=0,83) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oturdukları ev diğer kategorisine giren öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu konut durumu farklı olan öğrencilerin seçimlerini yapma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın konut durumu diğer olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın seçimlerini kendileri yapması konusunda öğrencilerin diğer kategorisindeki ev sakinlerinin desteğinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininkonut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13.soru olan"Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?" sorusu içinp=0,040 olduğundan (p≤0,05) oturdukları ev kendisine ait olan öğrenciler (X=1,29, ss=0,60) ile oturdukları ev kira olan öğrenciler (X=1,31, ss=0,63) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oturdukları ev kira olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu konut durumu farklı olan öğrencilerin şiddetin her türüne karşı koruma güvencesinin olduğunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın konut durumu kira olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kirada oturan öğrencilerin ev bulurken, taşınırken, oturdukları evden çıkarılma durumu, kiranın geciktirlmesinde karşılaşılan muameleden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininnot durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,026 olduğundan (p≤0,05) oturdukları ev kendisine ait olan öğrenciler (X=1,31, ss=0,61) ile oturdukları ev kira olan öğrenciler (X=1,24, ss=0,54) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın oturdukları ev kendisine ait olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu konut durumu farklı olan öğrencilerin yasalara ve kurallara aykırı bir davranış gördüklerinde ne yapmaları gerektiğini düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın konutu kendisine ait olan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kendisne ait evi olan öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyinin yüksek olmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin konut durumu arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

4.15 Onbeşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Onbeşinci alt amaca ilişkin bulgularda "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi yerleşim birimine göre değişmekte midir?" sorusuna cevap aranmaktadır. Bu amaçla bu alt problemde yerleşim birimi bağımsız değişkenini incelemek amacıyla bağımsız örneklemler için tek faktörlü varyans analizi olan one-way anova testi yapılmıştır. Bu testin amacı tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kılıç, Ural, s.209, 2013). Burada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinde yerleşim birimi arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 43:Soruların Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

	Yerleşim	N	Ort.(X)	ss.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Köy/ belde	717	1,09	,38
	İlçe	1135	1,07	,33
	İl	706	1,09	,40
	Toplam	2558	1,08	,36
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Köy/ belde	716	1,10	,39
	İlçe	1135	1,07	,34
	İl	703	1,10	,40
	Toplam	2554	1,09	,37
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Köy/ belde	717	1,73	,85
	İlçe	1135	1,45	,75
	İl	706	1,60	,84
	Toplam	2558	1,57	,81

Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,33	,61
	İlçe	1135	1,28	,57
	İl	706	1,36	,66
	Toplam	2558	1,31	,62
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Köy/ belde	717	1,76	,79
	İlçe	1135	1,62	,76
	İl	706	1,67	,81
	Toplam	2558	1,67	,79
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Köy/ belde	715	1,31	,60
	İlçe	1134	1,21	,50
	İl	706	1,25	,56
	Toplam	2555	1,25	,55
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Köy/ belde	717	1,53	,74
	İlçe	1135	1,39	,67
	İl	706	1,43	,71
	Toplam	2558	1,44	,70
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Köy/ belde	717	1,58	,79
	İlçe	1135	1,64	,81
	İl	706	1,60	,81
	Toplam	2558	1,61	,80
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Köy/ belde	717	1,69	,79
	İlçe	1135	1,61	,77
	İl	706	1,59	,78
	Toplam	2558	1,63	,78
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Köy/ belde	717	1,32	,60
	İlçe	1135	1,28	,58
	İl	706	1,31	,61
	Toplam	2558	1,30	,59
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Köy/ belde	717	1,44	,72
	İlçe	1135	1,39	,69
	İl	706	1,43	,72
	Toplam	2558	1,41	,71
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Köy/ belde	717	1,58	,76
	İlçe	1135	1,51	,73
	İl	706	1,52	,72
	Toplam	2558	1,53	,74
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Köy/ belde	717	1,34	,65
	İlçe	1135	1,27	,57
	İl	706	1,32	,63
	Toplam	2558	1,30	,61
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Köy/ belde	717	1,18	,50
	İlçe	1135	1,09	,35
	İl	706	1,09	,36
	Toplam	2558	1,12	,40
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Köy/ belde	717	1,49	,70

	İlçe	1135	1,35	,64
	İl	706	1,41	,68
	Toplam	2558	1,40	,67
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Köy/ belde	717	1,47	,73
	İlçe	1135	1,47	,75
	İl	706	1,44	,74
	Toplam	2558	1,46	,74
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Köy/ belde	717	1,69	,85
	İlçe	1135	1,64	,84
	İl	706	1,74	,86
	Toplam	2558	1,68	,85
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,45	,74
	İlçe	1135	1,36	,69
	İl	706	1,42	,75
	Toplam	2558	1,40	,72
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,46	,73
	İlçe	1135	1,30	,62
	İl	706	1,44	,73
	Toplam	2558	1,39	,69
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,36	,65
	İlçe	1135	1,25	,55
	İl	706	1,29	,61
	Toplam	2558	1,29	,60
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,44	,76
	İlçe	1135	1,22	,56
	İl	706	1,31	,66
	Toplam	2558	1,31	,66
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,21	,53
	İlçe	1135	1,13	,39
	İl	706	1,19	,49
	Toplam	2558	1,17	,46
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Köy/ belde	717	1,67	,81
	İlçe	1135	1,47	,73
	İl	706	1,65	,83
	Toplam	2558	1,58	,79
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Köy/ belde	717	2,14	,89
	İlçe	1135	2,13	,90
	İl	706	2,22	,90
	Toplam	2558	2,16	,90
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Köy/ belde	717	1,92	,80
	İlçe	1135	1,89	,77
	İl	706	1,99	,80
	Toplam	2558	1,93	,79

Yukarıdaki tabloya göre:

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,38'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,33'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,40'dır.

2. soru olan "Çocuk hakları diye bir kavram duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 716 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,39'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,07 ve standart sapması 0,34'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 703 olup ortalaması 1,10 ve standart sapması 0,40'dır.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,73 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,84'dür.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,33 ve standart sapması 0,61'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,66'dır.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,76 ve standart sapması 0,79dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,62 ve standart sapması 0,76'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,79'dur.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 715 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,60'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1134 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,50'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,56'dır.

7.soru olan " Düşüncelerini evde,okulda rahatça söyleyebiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,53 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,67'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,71'dir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,81'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,60 ve standart sapması 0,81'dir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,79'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,61 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,59 ve standart sapması 0,78'dir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,60'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,28 ve standart sapması 0,58'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,61'dir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,72'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,39 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,43 ve standart sapması 0,72'dir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,58 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,51 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,52 ve standart sapması 0,72'dir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,34 ve standart sapması 0,65'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,27 ve standart sapması 0,57'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,32 ve standart sapması 0,63'dür.

14. soru olan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,18 ve standart sapması 0,50'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,35'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,09 ve standart sapması 0,36'dır.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,49 ve standart sapması 0,70'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,35 ve standart sapması 0,64'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,41 ve standart sapması 0,68'dir.

16. soru olan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,75'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,74'dür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,69 ve standart sapması 0,85'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,64 ve standart sapması 0,84'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,74 ve standart sapması 0,86'dır.

18. soru olan " Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,45 ve standart sapması 0,74'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,69'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,42 ve standart sapması 0,75'dir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,46 ve standart sapması 0,73'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,30 ve standart sapması 0,62'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,73'dür.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,36 ve standart sapması 0,65'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,25 ve standart sapması 0,55'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,29 ve standart sapması 0,61'dir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,44 ve standart sapması 0,76'dır. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,22 ve standart sapması 0,56'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,31 ve standart sapması 0,66'dır.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,21 ve standart sapması 0,53'dür. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,13 ve standart sapması 0,39'dur. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,19 ve standart sapması 0,49'dur.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,67 ve standart sapması 0,81'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,47 ve standart sapması 0,73'dür. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,65 ve standart sapması 0,83'dür.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 2,14 ve standart sapması 0,89'dur. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 2,13 ve standart sapması 0,90'dır. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 2,22 ve standart sapması 0,90'dır.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuna cevap veren öğrencilerden köy/belde de yaşayan öğrenci sayısı 717 olup ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,80'dir. Aynı soruya cevap veren öğrencilerden ilçede yaşayan öğrenci sayısı 1135 olup ortalaması 1,89 ve standart sapması 0,77'dir. Bu soruya cevap veren öğrencilerden ilde yaşayan öğrenci sayısı sayısı 706 olup ortalaması 1,99 ve standart sapması 0,80'dir.

Tablo 44:Soruların Yerleşim Yerine Göre P Değeri

		Toplamların Karesi	Sd.	Ortalamaların Karesi	F	p.
Hak diye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,345	2	,173	1,315	,269
	Within Groups	335,250	2555	,131		
	Total	335,595	2557			
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Between Groups	,515	2	,258	1,853	,157
	Within Groups	354,663	2551	,139		
	Total	355,178	2553			
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Between Groups	35,569	2	17,785	27,590	*,000*
	Within Groups	1646,982	2555	,645		
	Total	1682,551	2557			
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Between Groups	2,601	2	1,301	3,440	*,032*
	Within Groups	965,951	2555	,378		
	Total	968,552	2557			
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Between Groups	8,576	2	4,288	6,971	*,001*
	Within Groups	1571,584	2555	,615		
	Total	1580,159	2557			
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Between Groups	4,426	2	2,213	7,439	*,001*
	Within Groups	759,216	2552	,297		
	Total	763,642	2554			
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Between Groups	8,317	2	4,158	8,553	*,000*
	Within Groups	1242,151	2555	,486		
	Total	1250,468	2557			
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	1,490	2	,745	1,151	,316
	Within Groups	1653,797	2555	,647		
	Total	1655,287	2557			
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	3,961	2	1,981	3,261	*,039*
	Within Groups	1551,992	2555	,607		
	Total	1555,953	2557			
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Between Groups	,677	2	,339	,966	,381
	Within Groups	895,540	2555	,351		
	Total	896,217	2557			
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	1,359	2	,680	1,360	,257
	Within Groups	1276,874	2555	,500		
	Total	1278,233	2557			
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Between Groups	2,246	2	1,123	2,061	,128
	Within Groups	1392,363	2555	,545		
	Total	1394,609	2557			
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?	Between Groups	2,660	2	1,330	3,540	*,029*
	Within Groups	959,931	2555	,376		
	Total	962,591	2557			

İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Between Groups	3,931	2	1,965	12,193	*,000*
	Within Groups	411,818	2555	,161		
	Total	415,748	2557			
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Between Groups	8,257	2	4,129	9,223	*,000*
	Within Groups	1143,777	2555	,448		
	Total	1152,034	2557			
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Between Groups	,391	2	,195	,355	,702
	Within Groups	1407,122	2555	,551		
	Total	1407,512	2557			
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Between Groups	3,787	2	1,893	2,634	,072
	Within Groups	1836,632	2555	,719		
	Total	1840,419	2557			
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	4,197	2	2,098	4,018	*,018*
	Within Groups	1334,478	2555	,522		
	Total	1338,674	2557			
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	13,378	2	6,689	14,307	*,000*
	Within Groups	1194,561	2555	,468		
	Total	1207,939	2557			
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	5,698	2	2,849	8,013	*,000*
	Within Groups	908,404	2555	,356		
	Total	914,102	2557			
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Between Groups	21,109	2	10,555	24,901	*,000*
	Within Groups	1082,990	2555	,424		
	Total	1104,099	2557			
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Between Groups	3,268	2	1,634	7,677	*,000*
	Within Groups	543,788	2555	,213		
	Total	547,056	2557			
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Between Groups	23,886	2	11,943	19,628	*,000*
	Within Groups	1554,596	2555	,608		
	Total	1578,482	2557			
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Between Groups	3,829	2	1,914	2,386	,092
	Within Groups	2050,246	2555	,802		
	Total	2054,075	2557			
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Between Groups	4,719	2	2,359	3,809	*,022*
	Within Groups	1582,615	2555	,619		
	Total	1587,334	2557			

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p=0,269 olduğundan(p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p=0,157 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu için p=0,032 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,001olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalıkdüzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

7. soru olan " Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,316 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine görebu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,039 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu için p=0,381 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,257 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu için p=0,128 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

13. soru olan " Her türlü şiddete, zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı koruma güvencen var mı ?" sorusu için p=0,029 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p=0,702 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p=0,072 olduğundan (p>0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,018 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine görebu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p= 0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine görebu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının

farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir farklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu için p=0,092 olduğundan (p>0,05)ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusuiçin p=0,022 olduğundan (p≤0,05) ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre bu soru için anlamlı bir faklılık oluşturduğu gözlenmiştir.

Tablo 45: Soruların Yerleşim Yerleri Arası P Değeri

		Yerleşim	**Sig**
Hak diye bir kavram duydun mu?	Köy/ belde	İlçe	,476
		İl	,976
	İlçe	Köy/ belde	,476
		İl	,346
	İl	Köy/ belde	,976
		İlçe	,346
Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?	Köy/ belde	İlçe	,248
		İl	,993
	İlçe	Köy/ belde	,248
		İl	,312
	İl	Köy/ belde	,993
		İlçe	,312
Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	*,008**
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	*,001**
	İl	Köy/ belde	*,008**
		İlçe	*,001**
Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,312
		İl	,645
	İlçe	Köy/ belde	,312
		İl	*,038**
	İl	Köy/ belde	,645
		İlçe	*,038**
Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?	Köy/ belde	İlçe	*,001**
		İl	,118
	İlçe	Köy/ belde	*,001**
		İl	,360

	İl	Köy/ belde	,118
		İlçe	,360
Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,001**
		İl	,096
	İlçe	Köy/ belde	*,001**
		İl	,352
	İl	Köy/ belde	,096
		İlçe	,352
Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	*,027**
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	,540
	İl	Köy/ belde	*,027**
		İlçe	,540
Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,377
		İl	,962
	İlçe	Köy/ belde	,377
		İl	,556
	İl	Köy/ belde	,962
		İlçe	,556
Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,114
		İl	,059
	İlçe	Köy/ belde	,114
		İl	,856
	İl	Köy/ belde	,059
		İlçe	,856
Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,489
		İl	,998
	İlçe	Köy/ belde	,489
		İl	,537
	İl	Köy/ belde	,998
		İlçe	,537
Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,329
		İl	,973
	İlçe	Köy/ belde	,329
		İl	,472
	İl	Köy/ belde	,973
		İlçe	,472
Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,138
		İl	,358
	İlçe	Köy/ belde	,138
		İl	,925
	İl	Köy/ belde	,358
		İlçe	,925
Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü	Köy/ belde	İlçe	*,040**

davranışlara karşı korunma güvencen var mı?		İl	,754
	İlçe	Köy/ belde	*,040**
		İl	,236
	İl	Köy/ belde	,754
		İlçe	,236
İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	*,000**
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	,998
	İl	Köy/ belde	*,000**
		İlçe	,998
Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	,085
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	,193
	İl	Köy/ belde	,085
		İlçe	,193
Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?	Köy/ belde	İlçe	1,000
		İl	,775
	İlçe	Köy/ belde	1,000
		İl	,744
	İl	Köy/ belde	,775
		İlçe	,744
Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?	Köy/ belde	İlçe	,555
		İl	,553
	İlçe	Köy/ belde	,555
		İl	,074
	İl	Köy/ belde	,553
		İlçe	,074
Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,027**
		İl	,760
	İlçe	Köy/ belde	*,027**
		İl	,178
	İl	Köy/ belde	,760
		İlçe	,178
Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	,880
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	*,000**
	İl	Köy/ belde	,880
		İlçe	*,000**
Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	,066
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	,373

	İl	Köy/ belde	,066
		İlçe	,373
Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	*,001**
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	*,014**
	İl	Köy/ belde	*,001**
		İlçe	*,014**
Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,001**
		İl	,627
	İlçe	Köy/ belde	*,001**
		İl	*,033**
	İl	Köy/ belde	,627
		İlçe	*,033**
Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?	Köy/ belde	İlçe	*,000**
		İl	,897
	İlçe	Köy/ belde	*,000**
		İl	*,000**
	İl	Köy/ belde	,897
		İlçe	*,000**
Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?	Köy/ belde	İlçe	,991
		İl	,219
	İlçe	Köy/ belde	,991
		İl	,119
	İl	Köy/ belde	,219
		İlçe	,119
Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?	Köy/ belde	İlçe	,804
		İl	,174
	İlçe	Köy/ belde	,804
		İl	*,024**
	İl	Köy/ belde	,174
		İlçe	*,024**

Yukarıdaki tabloya göre;

1. soru olan " Hak diye bir kavram duydun mu?" sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

2. soru olan "Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu? " sorusu için p>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

3. soru olan " Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,73, ss=0,85) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,45, ss=0,75) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.P=0,008 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,73, ss=0,85) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,60, ss=0,84) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin haklarının daha fazla ihlal edilmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir. P=0,001 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,45, ss=0,75) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,60, ss=0,84) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın illerde çocuk hakları ile ilgili daha fazla etkinliğin düzenlenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir

4. soru olan "Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?" sorusu içinp=0,038 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,28, ss=0,57) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,36, ss=0,66) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu çocukların haklarından haberdar olma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın illerde çocuk hakları ile ilgili daha fazla etkinliğin düzenlenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

5. soru olan " Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?" sorusu içinp=0,001 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,76, ss=0,79) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,62, ss=0,76) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu seçimlerini kendileri yapma konusunda farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan

öğrencilerin ailelerine işlerde yardım etmelerinden bazı kararları kendisi yapmak zorunda kalmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

6. soru olan " Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,31, ss=0,60) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,21, ss=0,50) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu kendilerini ilgilendiren konularda kararlara katılama düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin ailelerine işlerde yardım etmelerinden, bazı kararları kendisi almak zorunda kalmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

7. soru olan "Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?" sorusu için p=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,53, ss=0,74) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,39, ss=0,67) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.P=0,027 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,53, ss=0,74) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,43, ss=0,71) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu düşüncelerini ifade etme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin ailelerine işlerde yardım etmelerinden, bazı kararları kendisi almak zorunda kalmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

8. soru olan " Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitiminverildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

9. soru olan "Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

10.soru olan "Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

11. soru olan "Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

12. soru olan " Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?" sorusu içinp>0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyininyerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

13.soru olan"Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?" sorusu içinp=0,040 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,34, ss=0,65) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,27, ss=0,57) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu şiddetin her türlüsüne karşı korunma güvencesi oldugunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilere eğitim verilmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

14. soruolan "İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,18, ss=0,50) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,09, ss=0,35) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,18, ss=0,50) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,09, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu ihtiyacı olan kıyafetin karşılanma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin daha kanaatkar olmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

15. soru olan" Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,49, ss=0,70) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,35, ss=0,64) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgukültürel ve sanatsal etkinliklere katılma düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin ailelerinin çocuklarının daha kültürlü kişiler olmasını istemesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

16. soruolan " Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?" sorusu için p›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

17. soru olan " Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

18. soru olan "Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vb. gibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,027 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,45, ss=0,74) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,36, ss=0,69) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulguşiddet gördüklerinde başvuracakları yeri bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin şiddete daha fazla maruz kalmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

19. soru olan "Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,46, ss=0,73) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,30, ss=0,62) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu hakları ihlal edildiğinde ne yapması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin hak ihlali ile daha çok karşılaşmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,30, ss=0,62) ile ilde oturan öğrenciler

(X=1,44, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulguhakları ihlal edildiğinde ne yapması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın ilde çocuk hakları ile ilgili daha çok etkinlik düzenlenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

20. soru olan "Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,36, ss=0,65) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,25, ss=0,55) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapması gerektiğini bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin hak ihlali ile daha çok karşılaşmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

21. soru olan " Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,44, ss=0,76) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,22, ss=0,56) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.P=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,44, ss=0,76) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,31, ss=0,66) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu bağımlılık yapıcı maddelerden korunmayı bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin bu maddelerin ana bitkisiyle karşılaşmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir. P=0,014 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,22, ss=0,56) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,31, ss=0,66) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgubağımlılık yapıcı maddelerden korunmayı bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler

lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın illerde bu maddelerden korunma ile ilgili daha fazla etkinliğin düzenlenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir .

22. soru olan " Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?" sorusu için p=0,001 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,21, ss=0,53) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,13, ss=0,39) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu afetlerden korunmayı bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin bu durumlarla daha çok karşılaşmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir. P=0,033 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,13, ss=0,39) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,19, ss=0,49) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulguafetlerden korunmayı bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın illerde bu konular ile ilgili daha fazla etkinliğin düzenlenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

23. soru olan "Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?" sorusu içinp=0,00 olduğundan (p≤0,05) köy/belde de oturan öğrenciler (X=1,67, ss=0,81) ile ilçede oturan öğrenciler (X=1,47, ss=0,73) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın köy/belde de oturan öğrenciler öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulgu hak ihalinde başvurulacak yerleri bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın köyde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın köyde yaşayan öğrencilerin bu durumlarla daha çok karşılaşmalarından kaynaklandığı ileri sürülebilir. P=0,00 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,47, ss=0,73) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,65, ss=0,83) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulguhak ihalinde başvurulacak yerleri bilme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın illerde bu konular ile ilgili daha fazla etkinliğin düzenlenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

24. soru olan " Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?" sorusu içinp›0,05 olduğundan ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimi arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

25. soru olan " Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?" sorusu için p=0,024 olduğundan (p≤0,05) ilçede oturan öğrenciler (X=1,89, ss=0,77) ile ilde oturan öğrenciler (X=1,99, ss=0,80) arasında anlamlı farklılık bulunmuş olup bu farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.Bu bulguTürkiye'de sözleşmeye uyulduğunu düşünme düzeylerinde farklılık olduğunu göstermektedir. Farklılığın ilde oturan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Bu farklılığın illerde bu sözleşmeye daha çok uyulmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Sonuç olarak tüm bu bulgulardan yola çıkılarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

1.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı cinsiyete göre değişmekte midir ?" alt amacı için sınıf seviyeleri arasında 7., 8., 10., 11, 12, 15., 16., 20. sorular yöününden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 17.,18., 19., 21., 23.,24., 25. sorular yönünden kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9. ,13,14., 22. sorular yönünden erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

2.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı sınıf seviyesine göre değişmekte midir ?" alt amacı için sınıf seviyeleri arasında 1., 2., 6., 7., 13., 14., 18., 19., 20., sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 5. ve 21. sorular yönünden 5. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunurken, 3., 4., 8., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 17., 22., 23., sorular yönünden 8. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 6. ve 7. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunan soru olmamıştır.

3.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı baba öğrenim durumuna göre değişmekte midir ?" alt amacı için baba öğrenim durumu arasında 2., 4., 9., 10., 11., 12., 13., 16., 17., 22., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 5., 6., 14., 15., 18., 19., 20., 23. sorular yönünden okula gitmemiş babalar lehine, 21. soru yönünden ilkokul mezünu babalar lehine, 1. soru yönünden ortaokul mezunu babalar lehine, 8. soru yönünden üniveriste mezunu babalar lehine, 7. ve 25. sorular yönünden lisansüstü mezunu babalar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Lise mezunu babalar yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

4.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı anne öğrenim durumuna göre değişmekte midir ?" alt amacı için anne öğrenim durumu arasında 1., 2., 4., 10., 17., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 5., 6., 7., 13., 14., 15., 19., 20., 21., 23. sorular yönünden okula gitmemiş anneler lehine, 9. ve 16. sorular yönünden üniveriste mezunu anneler lehine, 8., 11., 12., 18., sorular yönünden lisansüstü mezunu anneler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. İlkokul, ortaokul ve lise mezunu anneler yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

5.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı aile durumuna göre değişmekte midir ?" alt amacı için aile durumu arasında 1., 2., 4., 5., 6., 9., 10., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24. sorular yöünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 7., 11., 12., 13., 25. sorular yönünden anne babası ayrı olanlar lehine, 3. ve 8. sorular yönünden anne ve babasının durumu diğer olan lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Anne babası birlikte olanlar yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

6.) " Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı kardeş sayısına göre değişmekte midir ?" alt amacı için kardeş sayısı arasında 1., 2., 8., 9., 12., 13., 16., 17., 18., 22., 24., 25. sorular yöünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 6. ve 7. sorular yönünden kardeşi olmayan lehine, 3., 4., 5., 10., 11., 14., 15., 19., 20., 21. ve 23. sorular yönünden kardeşi 3 ve üzeri olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Kardeş sayısı 1-2 olanlar lehine anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

7.) " Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı gelir düzeyine göre değişmekte midir ?" alt amacı için gelir düzeyi alt amacı arasında 1., 2., 4., 5., 8., 10., 11., 17., 18., 19., 22., 23., 25 sorular yöünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 6., 12., 13., 14., 15., 16., 20. sorular yönünden gelir düzeyi 5000 TL' ye kadar olanlar lehine, 24. soru yönünden 5001-10000 TL arasında geliri olanlar lehine, 7., 9. ve 21. sorular yönünden geliri 10001 TL ve üzeri olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

8.) " Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı alınan derse göre değişmekte midir ?" alt amacı için ders alt amacı arasında1., 2., 6., 7.,11, 13.,14.,18, 19.,20, 21, 22. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 5. soru yönünden Sosyal Bilgiler dersi alanlar lehine, 3.,4.,8., 9, 10., 12., 15.,16. 17.,23.,24.,25. soru yönünden İT ve Atatürkçülük dersini alanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

9.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı kulübe göre değişmekte midir ?" alt amacı için kulüp alt amacı arasında1., 2.,4., 5., 6., 7.,8., 9., 10., 13.,14.,15., 16., 17.,18, 19.,20, 21, 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 11., 12., sorular yönünden çocuk hakları kulübü lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

10.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı not durumuna göre değişmekte midir ?" alt amacı için not durumu alt amacı arasında9., 16., 17., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7.,8., 10., 11., 12., 13.,14.,15.,18, 19.,20, 21, 23. sorular yöünden notu 60 ve altı olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

11.) " Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı kardeşler arası sıraya göre değişmekte midir ?" alt amacı için kardeşler arası sıra alt amacı arasında1., 2., 4., 6., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 8. soru yönünden ilk çocuk lehine, 5. ve 19. soru yönünden ortanca çocuk lehine ve 3., 7., 12., 21. sorular yöününden son çocuk lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

12.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı oda durumuna göre değişmekte midir ?" alt amacı için oda durumu alt amacı arasında1., 2., 6., 9., 10., 11., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 8. soru yönünden kardeşiyle ortak odasını kullanan lehine , 3., 4., 5., 7., 12., 13., 15., 19., 23., 25. sorular yönünden oda durumu diğer olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

13.)" Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı konuta göre değişmekte midir ?" alt amacı için konut alt amacı arasında1., 3., 6.,7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 21., 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 20. soru yönünden konutu kendine ait olan öğrenci lehine, 2., 4., 5., 13., sorular yönünden konut durumu diğer olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

14.) " Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı yerleşim birimine göre değişmekte midir ?" alt amacı için yerleşim birimi alt amacı arasında 1., 2., 8., 10.,

11., 12., 16., 17., 24. . sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 4. ve 25. sorular yönünden ildeki öğrenciler lehine, 3., 5., 6., 7., 9., 13., 14., 15., 18., 19., 20., 21., 22., 23. sorular yönünden köyde yaşayan öğrenciler lehine anlamlı farklılık oluşmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Tartışma ve Yorum

Bu bölümde ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığı çalışması sonucunda elde edilen bulgular ışığında tartışma ve yorum sunulacaktır. Bu amaçla on beş alt amaç için yapılan literatür taraması sonucunda bulguları destekleyen veya desteklemeyen literatürler tartışma başlığı altında verilecektir.

1.) "Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi cinsiyete göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise7., 8., 10., 11, 12, 15., 16.,20. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 17., 18., 19., 21., 23., 24., 25. sorular yönünden kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9. , 13, 14., 22. sorular yönünden erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Karaman ve Baydık(2009) çalışmasında zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma durumu ve yaşa göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışmasında ikinci bir amaç olarak da zihin engelliler öğretmen adaylarının cinsiyet, sınıf düzeyi, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma durumu ve yaşa göre tutumlarının sınıf , okul öncesi, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının tutumlarından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Çalışmasının sonucunda ise zihin engelliler öğretmenliği programı lisans öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuştur. Cinsiyet değişkeninin araştırmaya katılan tüm öğrencilerin (ZEÖ, SÖ, OÖÖ ve BÖTE) çocuk haklarına ilişkin tutumlarını farklılaştırıp farklılaştırmadığını belirlemek amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi

sonucu, cinsiyetin tutumlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermiştir Bunun yanında, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almış olanların çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının, cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi sonuçları, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almış olan lisans öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermiştir İnsan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış olanların çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının, cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi sonuçları, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış olan lisans öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaştığını göstermiştir . İnsan hakları ya da çocuk hakları ile ilgili ders almamış kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre çocuk haklarına ilişkin daha olumlu tutumlara sahip oldukları söylenebilir. Tüm öğrenciler için cinsiyetin çocuk haklarına ilişkin tutumları etkilemediği ortaya çıkarken, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış öğrenci grubu için cinsiyetin tutumları etkilediği ve kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkeninin çocuk haklarına ilişkin tutumlar üzerindeki etkisi ele alındığında, hem tüm araştırma grubu hem de insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan öğrenci grubu için cinsiyetin tutumlar üzerinde etkili olmadığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders almayanlar için cinsiyetin tutumları farklılaştırdığı, ders almayan öğrenci grubunda, kızların erkeklere göre çocuk haklarına ilişkin daha olumlu bir tutuma sahip olduğu dikkati çekmiştir. Bu bulgular ışığında, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almış olmanın, her iki cinsiyet üzerinde de çocuk haklarına ilişkin tutumlar üzerindeki olumlu etkisi görülmüştür. ZEÖ programına kayıtlı öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeninden etkilenmediği belirlenmiştir. tüm grup için cinsiyetin tutumları etkilemediği, yalnızca insan hakları ya da çocuk hakları ile ilgili herhangi bir ders almayan grupta kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre çocuk haklarına yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olduğu dikkati çekmiştir.

Yurtsever (2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla

planlanmıştır. Annelerin "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın kız çocuğu olan anneler lehine olduğu,annelerin "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın kız çocuğu olan anneler lehine olduğu,Annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmektedir.Babaların "Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği" altboyutları puanlarının kız ya da erkek çocuk sahibi olma değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine bakıldığında; babaların "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın kız çocuğu olan babalar lehine olduğu,Babaların "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın kız çocuğu olan babalar lehine olduğu,Babaların "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının çocuğun cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın erkek çocuğu olan babalar lehine olduğu görülmektedir. Çocukların sosyalleşme becerileri ilk olarak aileleri içinde temellenir. Sosyalleşme yetişkin temelli olan bir süreçtir. Bu süreçte çocuk içinde bulunduğu kültürünü taklit eder, alışkanlıklar kazanır ve kendi kültürüne uygun değerleri edinir. Bu dönemde anne ve babaların çocuk ve aileyle ilgili temel inanç ve değerleri, kendilerini ve rollerini nasıl algıladıkları, çocuk sahibi olmak isteyip istememeleri gibi değişkenler,çocuklarını yetiştirirkenki davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Başlangıçta çocuklar ailelerine bağımlı olarak yaşadıkları için; ailelerin ahlaki ve sosyal bir durumda çocuklarını etkilemeleri mümkündür. Çocuk bu dönem süresince ailesine uymayı tercih edecek hatta itaat edecektir. Sağlıklı bir sosyalleşme çocuğun olgunlaşmasıyla beraber kendi kedine karar verme derecesinin artmasıdır. Çünkü yetişkinlikle beraber bireyselleşecek, ailesine olan bağımlılığını terk edip kendi kendine karar vermeyi başaracaktır (Baumrind, 1966). Bu nedenle de çocuğun kendi kendine karar verme becerisini sağlıklı olarak edinebilmesi için anne ve babaların çocuklarının cinsiyetlerine göre farklı davranmamaları gerekmektedir. Çocukların sosyalleşme becerileri ilk olarak aileleri içinde temellenir. Yine erkek çocuğu olan babaların "Kendi Kendine KararVerme"den yana tutum sergiliyor olmaları, ebeveyn

çocuk hakları tutumlarındaçocuklarının toplumsal rollerini dikkate aldıklarını düşündürmektedir.

Ay Zöğ (2008) çalışmasında genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir Cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kişilik, korunma, sosyal ve sağlık hakları boyutlarında kız öğrencilerin çocuk haklarını algılama düzeylerinin daha yüksek olduğu, eğitim hakları boyutunda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha yüksek algıya sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılıklar sadece kişilik hakları ve korunma hakları boyutlarında istatistiksel olarak .05düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgu cinsiyet değişkeninin, öğrencilerin çocuk haklarını algılamalarında etkili olduğunu, ancak boyutlar farklılaştıkça öğrencilerin farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı göstermediğini ifade etmektedir. Kişilik ve korunma hakları boyutlarında anlamlı bir farklılık çıkmasının, öğrencilerin kendilerine dönük haklar konusunda daha duyarlı oldukları, kız öğrencilerin kişilik özelliklerinin erkek öğrencilere göre bu iki boyuta daha fazla önem vermeye yönelttiği düşüncesinden kaynaklandığı ifade edilebilir.Cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin çocuk haklarını algılama düzeyleri arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar vardır.Öğrencilerin cinsiyetlerine göre çocuk haklarını algılama düzeyi bakımından incelendiğinde; gerek kız, gerekse erkek öğrencilerinin kişilik haklarının "her zaman" düzeyinde, korunma hakları, sosyal haklar, eğitim hakları ve sağlık hakları ise "çoğu zaman" düzeyinde olduğu, kişilik, korunma, sosyal ve sağlık hakları boyutlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden çocuk haklarını algılama düzeylerinin daha yüksek olduğu, eğitim hakları boyutunda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Öcal (2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. "Öğrencilerin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?" alt problemin yanıtlanabilmesi için cinsiyet değişkeni ile toplam puanlar arasında bağımsız t-testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin aldıkları genel puan ortalamaları arasında ve haklar alt ölçeği boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Grupların puanortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla hesaplanan t değeri sonuçlarına göre cinsiyet boyutunda, 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı

farklılık bulunduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin aritmetik puan ortalamalarının hem toplam puanlar düzeyinde, hem de haklar alt ölçek puanları düzeyinde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre, kız öğrencilerin genel olarak vatandaşlık hakları konusunda erkek öğrencilere göre daha fazla duyarlı oldukları anlaşılmaktadır. Çalışmaya başlarken cinsiyet değişkeninin hakların algılanmasında etkili bir faktör olmayacağı varsayılmış, ancak bu çalışmada elde edilen bulgular, cinsiyet değişkeninin etkili olduğunu göstermiştir. Kız öğrencilerin ortalama puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olması,haklara ve özgürlüklere karşı daha olumlu tutum içerisinde bulunduklarını göstermektedir. Her türlücinsiyete dayalı ayrımcılığın ortadan kaldırılmaya çalışıldığı günümüzde, geleceğin büyükleri olacakçocukların vatandaşlık haklarına karşı cinsiyet bağlamında farklı düşünmeleri önemsenmesi gerekenbir konudur.

Bu çalışmada yapılan araştırmanın genel sonucuna göre ortaokul okul öğrencilerinin haklarının farkındalığı cinsiyete göre değişmemektedir. Soru bazında kız ve erkek öğrenciler lehine farklılaşan sorular olmakla birlikte farklılaşma bulunmayan sonuçlarda elde edilmiştir. Kız öğrenciler lehine farklılaşan sorulara bakıldığına daha çocuk yaşta ev temizliği, yemek yapma, kardeşine bakma gibi sorumluluklar yüklenen, asıl hakkı olan oyun hakkı elinden alınan kız çocukları bu araştırmada 17. soru olan oyun oynama hakkını ölçen soru yönünden lehe fark bulunmuştur. 18. soru olan şiddet gördüğünde başvuracağı yerleri bilip bilmediğini ölçen soru, 19. soru olan hakları çiğnendiğinde ne yapması gerektiği ve 23. soru olan hak ihlalinde nereye başvurması gerektiği , 21. soru olan bağımlılık yapıcı maddelerden korunma , 24. soru olan Kamu Denetçiliği kurumundan haberdar olma düzeylerini ölçen sorularda çıkan sonuçlar kız öğrenciler lehinedir. Bu da son yıllarda kadına ve kız çocuklarına yönelik olarak haklarını bilme, isteme, savunma gibi konularda bilinç kazandırıldığını göstermektedir. 1. soru olan hak kavramından haberdar olma, 2. soru olan çocuk hakları kavramından haberdar olma, 3. soru olan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden haberdar olma, 4. soru olan haklarının ne olduğunu bilme, 5. soru olan seçimlerini yapma, 6. soru olan ilgili kararlara katılma , 13. soru olan şiddete karşı koruma güvencesi, 14. soru olan ihtiyacı olan kıyafetlerin karşılanması soruları için erkek öğrenciler lehine farklılık bulunmuştur. Erkek öğrenciler lehine farklılaşan sorulara bakıldığında , ihtiyacı olan kıyafetin karşılanmasında kadının ikinci sıraya

atılması fikri olduğu söylenebilir. Şiddete karşı koruma güvencesinde lehe farklılığın erkekler yönünden olması kadınların toplumda kendilerini güvende hissetmelerinden, kız çocuklarının bulundukları ortamda kendilerine ya da diğer kadın veya kız çocuklarına karşı uygulanan şiddete maruz kalmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Seçimlerini yapma, ilgili kararlara katılma konusunda sonucun erkekler lehine çıkması kadınların ya da kız çocuklarının toplumda ikinci plana atılıp, söz hakkı tanınmamasından, ikinci kişi muamelesi görmesinden, kadının aklı eksiktir algısından kaynaklandığı söylenebilir.

Karaman ve Baydık (2009) çalışmasında bulduğu sonuçlar yapılan çalışmayı desteklemektedir.Yurtsever (2009) "Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Anne Babaların Çocuk Haklarına Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı çalışmasında da kız ve erkek evlada sahip olma durumuna göre lehe olan sonuçlara bakıldığında kız ve erkek öğrenciler lehine olan soruları destekler niteliktedir.

2.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi sınıf seviyesine göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2., 6., 7., 13., 14., 18., 19., 20., sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 5. ve 21. sorular yönünden 5. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunurken, 3., 4., 8., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 17., 22., 23., sorular yönünden 8. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 6. ve 7. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunan soru olmamıştır.

Karaman ve Baydık(2009) çalışmasında zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma durumu ve yaşa göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışmasında ikinci bir amaç olarak da zihin engelliler öğretmen adaylarının araştırılması istenilen tutumlarının sınıf , okul öncesi, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının tutumlarından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Çalışmasının sonucunda ise zihin engelliler öğretmenliği programı

lisans öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmadığını bulmuştur. Zihin Engelliler Öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının yaş ile ilişkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan Spearman Brown sıra farkları korelasyon katsayısı sonuçları grubun çocuk haklarına yönelik tutumları ile yaşları arasında da bir ilişkinin olmadığını göstermiştir. Sınıf düzeyi değişkeninin araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları üzerinde etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi sonucu, sınıf düzeyinin çocuk haklarına ilişkin tutumlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerinden daha olumsuz tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buda farklılığın sınıf seviyesi arasında görülmezken, program türleri arasında görüldüğünü ortaya koymuştur. Bu farkın eğitim programlardaki farklılıktan kaynaklandığı ileri sürülebilir. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin (ZEÖ, SÖ, OÖÖ ve BÖTE) çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının yaş ile ilişkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan Spearman Brown sıra farkları korelasyon katsayısı sonuçları öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutumları ile yaşları arasında olumsuz, düşük ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Bu durumda, öğrencilerin yaşları artıkça tutum puanlarının düştüğü, bir başka anlatımla tutumlarının daha olumlu bir duruma geldiği söylenebilir.

Karaman ve Baydık (2009) yaptığı çalışmada ZEÖ adayları arasında sınıf düzeyinde ve yaşlar arasında farklılık bulamamışken , ZEÖ, SÖ, BÖTE öğrencilerinin tamamını kapsayan sonuçlarda sınıf seviyeleri arasında farklılık bulmuştur. Araştırmanın diğer bulgularına bakıldığında, tüm öğrencilerin (ZEÖ, SÖ, OÖÖ ve BÖTE) çocuk haklarına yönelik tutumları ile yaşları arasında olumsuz, düşük ve anlamlı bir ilişkinin olduğu dikkati çekmektedir. Yaşın artışının çocuk haklarına ilişkin tutumları olumlu olarak etkilediği söylenebilir. Diğer yandan, sınıf düzeyinin çocuk haklarına ilişkin tutumlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu, 4. sınıf öğrencilerinin, 1. sınıf öğrencilerinden çocuk haklarına ilişkin daha olumlu bir tutuma sahip oldukları gözlenmiştir. Bu bulgu ışığında, çocuk hakları alanındaki eğitimlerin, öğretmenlik lisans programlarının 1. sınıfından başlayacak şekilde sunulmasında yarar olduğu söylenebilir.ZEÖ programına kayıtlı öğrencilerin çocuk haklarına yönelik

tutumlarının sınıf düzeyi ve yaş değişkenlerinden etkilenmediği belirlenmiştir. Tüm grup için, çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders almanın, son sınıfta okuyor olmanın ve yaşın artmasının çocuk haklarına ilişkin tutumları olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Yurtsever (2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "DevletGüvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanlarında gruplar arası sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Çocukların devam ettikleri sınıflara göre annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Annelerin "Devlet Güvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanlarındaki gruplar arası farklılığın çocuğun devam ettiği sınıflardan anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfa devam eden çocukların annelerinin "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların annelerinin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfta çocuğu olan annelerin lehine olduğu,anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfa devam eden çocukların annelerinin "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların annelerinin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfta çocuğu olan annelerin lehine olduğu görülmektedir.Babaların Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "Devlet Güvencesi ve Desteği", "Bakım ve Koruma" ve "Kendi Kendine Karar Verme" boyutları puanlarında gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Babaların "Devlet Güvencesi ve Desteği", "Bakım ve Koruma" ve"Kendi Kendine Karar Verme" boyutları puanlarındaki gruplar arası farklılığın anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfa devam eden çocukların babalarının "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların babalarının puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfta çocuğu olan babaların lehine olduğu,Anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfa devam eden çocukların babalarının "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların babalarının puanlarına göre anlamlı bir farklılık ($p< .01$) gösterdiği ve bu farkın anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfta çocuğu olan babaların

lehine olduğu görülmektedir.Anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfa devam eden çocukların babalarının "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların babalarının puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın ilköğretim 8. sınıfta çocuğu olan babaların lehine olduğu görülmektedir.Çocuklar gelişmenin bir basamağından diğerine geçerken nitelikli sosyal değişikliklere ihtiyaç duyarlar. Çocuk gelişiminde birbirine zıt gibi görünen "Bakım ve Korunma" ve "Kendi Kendine Karar Verme" hakları gerçekte birbirini destekler niteliktedir. Yukarıda da bahsedildiği üzere çocuk olgunlaştıkça kendi kendine karar vermesi de artacaktır. Burada önemli olan çocukların ihtiyaç ve sorumluluklarını birbirinden ayrı tutularak çocukların haklarını farkına varmalarının sağlanmasıdır.Evet, çocuğun ihtiyaçlarını (yiyecek ihtiyacı, kötü muameleden korunma ihtiyacı gibi) karşılamak biz yetişkinler için bir görev ve ahlaki zorunluluktur. Burada bizlerin onlar için "Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergilememiz normal gibi gözükmekle birlikte; sosyal sorumluluğun veya ahlaki zorunluluğun hak kabul edilmesi, çocuklardaki "hak" olgusunun oluşumunu zayıflatacaktır. Oysa haklar(kendini ifade hakkı, mahremiyet hakkı gibi) evrensel bir düzenlemeye sahip olmalıdır. Bu nedenle de yaş ve çocuklardaki olgunlaşmayla birlikte anne ve babaların "Bakım ve Korunma" tutumundan "Kendi Kendine Karar Verme" tutumuna doğru bir yönelim görülmelidir. Araştırma kapsamında ebeveyn çocuk hakları tutumları, çocukların devam ettiği sınıflara göre incelendiğinde;

- Anasınıfı, ilköğretim 3 ve 5. sınıfa devam eden çocukların hem annelerinin hem de babalarının, ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların anne ve babalarına göre "Bakım ve Korunma" dan yana tutum sergiledikleri,

- Annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" tutumları çocuğun devam ettiği sınıfa göre fark göstermezken, ilköğretim 8. sınıfa devam eden çocukların babalarının "Kendi Kendine Karar Verme" den yana tutum sergiledikleri görülmektedir.

Yapılan bu çalışmada annelerin küçük yaştaki çocukları için "Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergiledikleri belirtilmiştir.Annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" tutumları çocuğun devam ettiği sınıfa göre fark göstermezken, babaların "Kendi Kendine Karar Verme" den yana tutum sergilemeleri; babaların annelere göre çocuk hakları ilkeleri doğrultusunda çocuğun gelişme hakkı, çocuğun

yüksek yararı ve çocuğun görüşlerinin alınması ilkelerine daha uygun bir tutum sergilediklerini düşündürmektedir. Yapılan literatür taramasında bu konu ile ilgili herhangi bir araştırma sonucuna rastlanmamıştır.

Ay Zöğ (2008) çalışması genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir.Kişilik, korunma, sosyal ve eğitim alt boyutlarında en yüksek ortalamaya 10 ncu sınıf öğrencileri, sağlık alt boyutunda ise 9 ncu sınıf öğrencilerinin olduğu görülmektedir. Bu durumun öğrencilerin yaş ve gelişim durumlarıyla yakından ilgili olduğu, özellikle 9 ncu sınıf öğrencilerinin sağlık boyutunda diğer sınıflardaki öğrencilerden daha yüksek algıya sahip olmasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. Öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin algıları, kişilik, korunma ve eğitim hakları alt boyutlarında öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma vardır. kişilik hakları boyutunda, 9 ncu sınıf öğrencileri ile 10 ncu sınıf öğrencileri ve 10 ncu sınıf öğrencileri ile 11 nci sınıf öğrencileri arasında istatistiksel bakımdan .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. korunma hakları boyutunda, 9 ncu sınıf öğrencileri ile 10 ncu sınıf öğrencileri ve 9 ncu sınıf öğrencileri ile 11 nci sınıf öğrencileri arasında istatistiksel bakımdan .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Eğitim hakları boyutunda, 9 ncu sınıf öğrencileri ile 11 nci sınıf öğrencileri ve 10 ncu sınıf öğrencileri ile 11 nci sınıf öğrencileri arasında istatistiksel bakımdan .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. 10 ncu sınıf öğrencilerinin algılarının 9 ve 11 nci sınıf öğrencilerinden daha yüksek oranda gerçekleşmiş olmasıdır. Bu durumun; öğrencilerin bireysel ve zihinsel gelişimlerinin bir sonucu olarak gerçekleştiği, 10 ncu sınıfa gelen öğrencilerin kendileri ile ilgili konulardaki farkındalık düzeylerinin anlamlı şekilde artış gösterdiği söylenebilir.Öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre çocuk haklarını algılama düzeyi bakımından incelendiğinde, kişilik hakları boyutunda "her zaman", korunma, sosyal, eğitim ve sağlık hakları boyutlarında ise "çoğu zaman" düzeyinde olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalara göre yapılan değerlendirmede kişilik, korunma, sosyal ve eğitim alt boyutlarında en yüksek ortalamaya 10 ncu sınıf öğrencileri, sağlık alt boyutunda ise 9 ncu sınıf öğrencilerinin olduğu ancak bu farklılıkların sadece, kişilik, korunma ve eğitim

hakları boyutlarında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır.

Çalışmamızda sınıflar arasında lehe sonuçlar bulunan sorulara bakıldığında hiçbir soru için 6. ve 7. sınıflar lehine sonuç bulunamamıştır. 5. sınıflar için lehe sonuç bulunan 5. ve 21. soru vardır. Lehe sonuç bulunan soruların çok büyük bir kısmı 8. sınıflar lehinedir. Sonucun bu şekilde olması 8. sınıfların 5. sınıflardan daha fazla bilgi birikimine sahip olmasından, 8. sınıfların zihinsel gelişim olarak daha ileride olmasından ya da alınan ders farklılığından kaynaklandığı ileri sürülebilir. 8. sınıflar İT ve Atatürkçülük dersinin alırken 5., 6., 7., sınıflar Sosyal Bilgiler dersini almaktadır. Bu iki ders arasındaki program farklılığı sonuçların 8. sınıflar lehine olmasına dayanak olabilir.

Yapılan bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Karaman ve Baydık (2009) ZEÖ programına kayıtlı öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutumlarının sınıf düzeyi ve yaş değişkenlerinden etkilenmediğini bulmuştur. Sınıf düzeyi değişkeninin araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları üzerinde etkili olup olmadığı sonucunda, sınıf düzeyinin çocuk haklarına ilişkin tutumlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir Yapılan çalışma Karaman ve Baydık(2009) çalışmasında sadece zihin engelliler öğretmenliği adayları arasında yapıldığında dasteklemezken, araştırma grubunun farklı öğretmen adaylarının katılımıyla yapılması ile araştırma sonucunu desteklemektedir..Bunun yanında Karaman ve Baydık (2009) tüm grup için, çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders almanın, son sınıfta okuyor olmanın ve yaşın artmasının çocuk haklarına ilişkin tutumları olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

İki araştırma bulgusu sonucundaki fark örneklem gurubundaki farklılıktan kaynaklanabilir. Yapılan çalışmanın örneklem grubu ortaokul iken Karaman ve Baydık (2009) lisanstır. Yine lisans öğrencileri bir çok alanda gelişimini tamamlamış iken ortaokul öğrencilerinin gelişimi devam etmektedir. Belirli bir yaşı geçmiş olan örnekleme uygulanan çalışma sonucunda yaş faktörü etkili olmayabilir. Lisans öğrencileri 18 yaşından büyük oldukları için artık çocuk olarak nitelendirilmemekte iken, ortaokul ö

Yurtsever (2009) çalışması babaların kendi kendine karar verme değişkeni açısından 8. sınıflar lehine sonuç doğurması yapılan çalışmayı desteklenmektedir.

3.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi baba öğrenim durumuna göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise2., 4., 9., 10., 11., 12., 13., 16., 17., 22., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 5., 6., 14., 15., 18., 19., 20., 23. sorular yönünden okula gitmemiş babalar lehine, 21. soru yönünden ilkokul mezunu babalar lehine, 1. soru yönünden ortaokul mezunu babalar lehine, 8. soru yönünden üniversite mezunu babalar lehine, 7. ve 25. sorular yönünden lisansüstü mezunu babalar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Lise mezunu babalar yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

Yurtsever (2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır.Babaların Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği"Devlet Güvencesi ve Desteği", "Bakım ve Koruma" ve "Kendi Kendine KararVerme" boyutları puanlarında eğitim durumlarına göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.Okur-yazar babaların "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının ilköğretim, lise, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu babaların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve farklılığın ilköğretim, lise, üniversite ve yüksek lisans/ doktora mezunu babalar lehine olduğu, yine yüksek lisans/ doktora mezunu babaların "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının ilköğretim, lise ve üniversite mezunu babaların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın ilköğretim, lise ve üniversite mezunu babalar lehine olduğu, okur-yazar babaların "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının ilköğretim, lise,üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu babaların puanlarına göre anlamlı birfarklılık gösterdiği ve farklılığın ilköğretim, lise, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu babalar lehine olduğu,yine yüksek lisans/ doktora

mezunu babaların "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının ilköğretim, lise ve üniversite mezunu babaların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın ilköğretim, lise ve üniversite mezunu babalar lehine olduğu, okur-yazar ve yüksek lisans/ doktora mezunu babaların "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının ilköğretim, lise ve üniversite mezunu babaların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve farklılığın okur-yazar ve yüksek lisans/ doktora mezunu babalar lehine olduğu görülmektedir.Sosyoekonomik statü tek değişkenli bir fonksiyon değildir. Bu nedenle eğitim durumu, gelir düzeyi, yaşanılan mekân özellikleri gibi değişkenler bireyin sosyoekonomik statüsünün belirlenmesinde belli başlı değişkenler olarak kullanılmaktadır. Bu araştırma kapsamında ebeveyn çocuk hakları tutumları:

Eğitim durumlarına göre incelendiğinde;

- Hem annelerin hem de babaların "Bakım ve Korunma"dan yana tutumlarının farklılık gösterdiği,

- Eğitim seviyesi yükseldikçe hem annelerin hem de babaların "Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergiledikleri,

- Babaların eğitim durumlarına göre "Kendi Kendine Karar Verme" tutumları farklılık gösterirken; annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" tutumu eğitim durumlarına göre farklılık yaratmadığı,

- Okur-yazar ve yüksek lisans/ doktora mezunu babaların diğer eğitim düzeylerine göre "Kendi Kendine Karar Verme" den yana tutum sergiledikleri görülmektedir.

Yurtsever (2009) çalışmasında okur-yazar ve yüksek lisans/ doktora mezunu babaların diğer eğitim düzeylerine göre "Kendi Kendine Karar Verme" den yana tutum sergiledikleri ile ilgili bulgusu yapılan çalışmayı desteklemektedir. Yapılan çalışmada anlamlı farklılık bulunan sorular yönünden lehe sonuç okula gitmeyen babalar yönündedir.

Ay Zöğ (2008) çalışmasında genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Aritmetik ortalamalara göre değerlendirme yapıldığında, tüm alt boyutlarda en düşük

aritmetik ortalamaya babaları okula gitmemiş olan öğrencilerin sahip olduğu ve bu grubu babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerin takip ettiği göze çarpmaktadır. Bu durumun öğrencilerin kişilik hakları boyutlarında, babalarının farkındalık düzeylerinin etkili olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Babasının eğitim düzeyi arttıkça, çocukların kişilik haklarını gözetme konusundaki algılarının da olumlu yönde artış göstereceği beklenebilir. öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin algıları, kişilik, sosyal ve eğitim hakları alt boyutlarında babalarının öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma olduğunu ortaya koymaktadır. Kişilik hakları boyutunda, babaları okula gitmemiş öğrenciler ile diğer tüm gruplar arasında ve babaları ilkokul mezunu olan öğrenciler ile ortaokul ve lise mezunu olan öğrenciler arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. sosyal haklar boyutunda, babaları okula gitmemiş öğrenciler ile diğer tüm gruplar arasında ve babaları ilkokul mezunu olan öğrenciler ile yine diğer tüm gruplar arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. eğitim hakları boyutunda, babaları okula gitmemiş öğrenciler ile diğer tüm gruplar arasında ve babaları ilkokul mezunu olan öğrenciler ile yine diğer tüm gruplar arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. babanın öğrenim durumu arttıkça, çocuğun kişilik, sosyal ve eğitim hakları konusunda daha fazla bilinçlenmesine katkıda bulunduğu, bunun sonucu olarak da öğrencilerin algılarının arttığı sonucuna varılabilir.Babanın öğrenim durumu değişkenine göre çocuk haklarını algılama düzeyi bakımından incelendiğinde, kişilik hakları boyutunda, babaları okula gitmemiş olanların "çoğu zaman" düzeyinde, ilkokul, ortaokul, lise ve daha üst öğrenim düzeyine sahip olanların ise "her zaman" düzeyinde, korunma ve sosyal boyutunda tüm grupların "çoğu zaman" düzeyinde, eğitim hakları boyutunda babaları okula gitmemiş olanların "orta" düzeyde, ilkokul, ortaokul, lise ve daha üst öğrenim düzeyine sahip olanların ise "çoğu zaman" düzeyinde, yine sağlık hakları boyutunda babaları okula gitmemiş olanların "orta" düzeyde, ilkokul, ortaokul ve daha üst öğrenim düzeyine sahip olanların ise "çoğu zaman" düzeyinde oldukları ortaya çıkmıştır. Tüm alt boyutlarda en düşük aritmetik ortalamaya babaları okula gitmemiş olan öğrencilerin sahip olduğu ve bu grubu babaları ilkokul mezunu olan öğrencilerin takip ettiği ortaya çıkmıştır.

Öcal(2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Baba eğitim durumunda, en düşük ortalama puanlar "okuma yazma bilen ama herhangi birokul mezunu olmayan" ailelerin çocuklarında kaydedilmiştir. En yüksek aritmetikortalamalar ise babası lise ve dengi okul mezunu olan öğrencilerde görülmüştür Baba eğitim durumu boyutunda, vatandaşlık hakları ile hem toplam puanlar düzeyinde hem de özgürlükler ve haklar alt ölçek puanları düzeyinde anlamlı ilişki olduğugörülmektedir. Babası lise mezunu olan öğrencilerinpuanları ile babası okur-yazar (ama okul mezunu olmayan) ve babası ilköğretim mezunu olanöğrencilerin puanları arasında; babası ilköğretim mezunu olan öğrenci puanları ile babası okur-yazar(ama okul mezunu olmayan) olan öğrencilerin puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.Babası okur-yazar ama herhangi bir okuldan mezun olmayan öğrencilerin aritmetik puan ortalamaları, babası ilköğretim mezunu ve lise mezunu olan öğrencilerdendaha düşük çıkmıştır. Ayrıca babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin puan ortalaması, babasıokur-yazar ama okul mezunu olmayan öğrencilerden daha yüksektir. Baba eğitim durumu değişkeninde eğitim düzeyininyükselmesi ile birlikte vatandaşlık haklarına ilişkin puanlarda da artış olduğu saptanmıştır. Hak ve özgürlüklerin gelişmesinde eğitimin önemi herkes tarafından bilinmektedir. Buçalışmada, vatandaşlık haklarının anlaşılmasında ebeveyn eğitim durumunun da önemli rol oynadığınıgörülmüştür. Anne - baba eğitim durumu bulgularına göre, ebeveynlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe,öğrencilerin vatandaşlık haklarına yönelik tutumlarında da pozitif yönlü bir artış olduğu belirlenmiştir.

4.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi anne öğrenim durumuna göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 4., 10., 17., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 5., 6., 7., 13., 14., 15., 19., 20., 21., 23. sorular yönünden okula gitmemiş anneler lehine, 9. ve 16. sorular yönünden üniversite mezunu anneler lehine, 8., 11., 12., 18., sorular yönünden lisansüstü mezunu anneler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. İlkokul,

ortaokul ve lise mezunu anneler yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

Yurtsever (2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "DevletGüvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanlarında eğitimdurumlarına göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Annelerin "Kendi Kendine KararVerme" boyutundaki puanlarında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Okur-yazar ve ilköğretim mezunu annelerin "Devlet Güvencesi ve Desteği"boyutundaki puanlarının lise, üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunu annelerinpuanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın lise,üniversite ve yüksek lisans/ doktora mezunu anneler lehine olduğu,Lise, üniversite ve yüksek lisans mezunu annelerin "Bakım ve Koruma" boyutundakipuanlarının okur-yazar ve ilköğretim mezunu annelerin puanlarına göre anlamlı birfarklılık gösterdiği ve bu farkın lise, üniversite ve yüksek lisans/ doktoramezunu anneler lehine olduğu görülmektedir. Sosyoekonomik statü tek değişkenli bir fonksiyon değildir. Bu nedenle eğitimdurumu, gelir düzeyi, yaşanılan mekân özellikleri gibi değişkenler bireyinsosyoekonomik statüsünün belirlenmesinde belli başlı değişkenler olarakkullanılmaktadır. Bu araştırma kapsamında ebeveyn çocuk hakları tutumları:

Eğitim durumlarına göre incelendiğinde;

- Hem annelerin hem de babaların "Bakım ve Korunma"dan yanatutumlarının farklılık gösterdiği,

- Eğitim seviyesi yükseldikçe hem annelerin hem de babaların "Bakım ve Korunma" dan yana tutum sergiledikleri,

- Babaların eğitim durumlarına göre "Kendi Kendine Karar Verme" tutumlarıfarklılık gösterirken; annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" tutumu eğitimdurumlarına göre farklılık yaratmadığı,

- Okur-yazar ve yüksek lisans/ doktora mezunu babaların diğer eğitimdüzeylerine göre "Kendi Kendine Karar Verme"den yana tutum sergiledikleri görülmektedir.

Yurtsever (2009) çalışmasında elde edilen sonuçlar eğitim seviyesi yüksek anne lehine iken yapılan bu çalışmada lehe olan sonuçlar okula gitmemiş anneler lehinedir. Bu farklılık sosyoekonomik farklılıktan kaynaklanabilir.

Ay Zöğ (2008) çalışması genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Aritmetik ortalamalara göre değerlendirme yapıldığında, tüm alt boyutlarda en düşük aritmetik ortalamaya anneleri okula gitmemiş olan öğrencilerin sahip olduğu ve bu grubu korunma, eğitim ve sağlık hakları boyutunda anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin takip ettiği, kişilik ve sosyal haklarda ise liseden daha üst bir öğrenim seviyesine sahip olan öğrencilerin takip ettiği görülmektedir. Bu durumun öğrencilerin okul öncesi ve okul dışı yaşantılarında ailelerinin öğrenim düzeylerinin önemli etkisi olmasında kaynaklandığı ileri sürülebilir. öğrencilerin çocukhaklarına ilişkin algıları, kişilik, sosyal ve eğitim hakları alt boyutlarında annelerininöğrenim durumuna göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaolduğunu ortaya koymaktadır. kişilik hakları boyutunda, anneleri okulagitmemiş öğrenciler ile annesi liseden daha üst seviye bir öğrenim durumuna sahip olan diğer tüm gruplar arasında ve anneleri liseden daha üst bir öğrenim seviyesine sahip olanlar ile anneleri okula gitmemiş olanlar hariç diğer tüm gruplar arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. sosyal haklar boyutunda, anneleri okula gitmemiş öğrenciler ile annesi liseden daha üst seviye bir öğrenim durumuna sahip olan diğer tüm gruplar arasında ve anneleri ilkokul mezunu ile lise mezunu olanlar arasında istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. anne ve babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukların da kendi haklarına ilişkin algılarının artmakta olduğu ifade edilebilir.Annenin öğrenim durumu değişkenine göre çocuk haklarını algılama düzeyi bakımından incelendiğinde, kişilik hakları boyutunda, anneleri okula gitmemiş olanlar ile anneleri liseden daha üst bir öğrenim seviyesine sahip olan öğrencilerin "çoğu zaman" düzeyinde, anneleri ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olanların ise "her

zaman" düzeyinde, korunma hakları, sosyal haklar, eğitim hakları ve sağlık hakları boyutlarında tüm grupların "çoğu zaman" düzeyinde oldukları görülmüştür. Tüm alt boyutlarda en düşük aritmetik ortalamaya anneleri okula gitmemiş olan öğrencilerin sahip olduğu ve bu grubu korunma, eğitim ve sağlık hakları boyutunda anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin takip ettiği, kişilik ve sosyal haklarda ise liseden daha üst bir öğrenim seviyesine sahip olan öğrencilerin takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin algıları, kişilik, sosyal ve eğitim hakları alt boyutlarında annelerinin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma olduğunu ortaya koymuştur.

Öcal (2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Vatandaşlık hakları ile anne eğitim durumuna ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında, en yüksek puanların, annesi lise ve dengi mezunu olan öğrencilerde, en düşük ortalama puanların ise annesi okuma yazma bilmeyen çocuklarda ortaya çıktığı görülmüştür.. Varyans analizi sonucunda, hem toplam puanlar hem de alt ölçekler düzeyinde anne eğitim durumu ile vatandaşlık hakları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Sadece özgürlükler alt ölçeği boyutunda annesi lise ve dengi okul mezunu olan çocukların puanları ile annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Anne eğitim durumu değişkeninde, baba eğitim durumunda olduğu gibi, eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin vatandaşlık haklarına ilişkin puanlarında artış olduğu tespit edilmiştir. Hak ve özgürlüklerin gelişmesinde eğitimin önemi herkes tarafından bilinmektedir. Bu çalışmada, vatandaşlık haklarının anlaşılmasında ebeveyn eğitim durumunun da önemli rol oynadığını görülmüştür. Anne - baba eğitim durumu bulgularına göre, ebeveynlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe, öğrencilerin vatandaşlık haklarına yönelik tutumlarında da pozitif yönlü bir artış olduğu belirlenmiştir.

5.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi aile durumuna göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2., 4., 5., 6., 9., 10., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 7., 11., 12., 13., 25. sorular yönünden anne babası ayrı olanlar lehine, 3. ve 8. sorular yönünden anne ve babasının durumu diğer olan lehine

anlamlı farklılık bulunmuştur. Anne babası birlikte olanlar yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

Ay Zöğ(2008) çalışması genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Aritmetik ortalamalara göre değerlendirme yapıldığında, kişilik hakları boyutunda, anne-babası ayrı olan öğrenciler; korunma, eğitim ve sağlık haklarında anne babası birlikte olan ve sosyal haklarda ise aile durumu "diğer" olan öğrenciler en düşük aritmetik ortalamaya sahiptir. Bu durumun çocuğun gelişiminde aile bütünlüğünün önemli ve vazgeçilmez bir yeri olmasında kaynaklandığı düşünülebilir. Ortalamalar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumda aile durumu değişkeninin öğrencilerin çocuk hakları algıları üzerinde bir farklılık yaratmadığını söylemek olanaklıdır. Aile durumu değişkenine göre çocuk haklarını algılama düzeyi bakımından incelendiğinde, kişilik hakları boyutunda, anne babası ayrı olanlar "çoğu zaman" düzeyinde, anne ve babaları birlikte olan ve diğer aile durumuna sahip olan öğrencilerin ise "her zaman" düzeyinde, korunma, sosyal haklar, eğitim hakkı ve sağlık hakkı boyutlarında da tüm grupların "çoğu zaman" düzeyinde oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır.

6.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi kardeş sayısına göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 8., 9., 12., 13., 16., 17., 18., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 6. ve 7. sorular yönünden kardeşi olmayan lehine, 3., 4., 5., 10., 11., 14., 15., 19., 20., 21. ve 23. sorular yönünden kardeşi 3 ve üzeri olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Kardeş sayısı 1-2 olanlar lehine anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

Yurtsever(2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla

planlanmıştır. Annelerin “Devlet Güvencesi ve Desteği” boyutundaki puanlarının tek çocuk veya birden fazla çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibi olan anneler lehine olduğu, annelerin “Bakım ve Koruma” boyutundaki puanlarının tek çocuk veya birden fazlaçocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibi olan anneler lehine olduğu, annelerin “Kendi Kendine Karar Verme” boyutundaki puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.Annelerin “Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği “Devlet Güvencesi ve Desteği” ve “Bakım ve Koruma” boyutları puanlarında gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Çocukların kardeş durumlarına göre annelerin “Kendi Kendine Karar Verme” boyutundaki puanlarında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.Kardeşi olmayan çocukların annelerinin “Devlet Güvencesi ve Desteği” boyutundaki puanlarının kendinden küçük, kendinden büyük ve kendinden hem küçük hem de büyük kardeşi olan çocukların annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın kendinden küçük, kendinden büyük ve kendinden hem küçük hem de büyük kardeşi olan çocukların annelerinin lehine olduğu, kardeşi olmayan çocukların annelerinin “Bakım ve Koruma” boyutundaki puanlarının kendinden küçük, kendinden büyük ve kendinden hem küçük hem de büyük kardeşi olan çocukların annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın kendinden küçük, kendinden büyük ve kendinden hem küçük hem de büyük kardeşi olan çocukların annelerinin lehine olduğu görülmektedir.Babaların “Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği” alt boyutları puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir sonuç gösterip göstermediğine bakıldığında;Babaların “Devlet Güvencesi ve Desteği” boyutundaki puanlarının tek çocuk veyabirden fazla çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibiolan babalar lehine olduğu,Babaların “Bakım ve Koruma” boyutundaki puanlarının tek çocuk veya birden fazlaçocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibi olan babalar lehine olduğu, Babaların “Kendi Kendine Karar Verme” boyutundaki puanlarının tek çocuk veyabirden fazla çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın tek çocuk sahibi olan babalar lehine olduğu görülmektedir.

Kağıtçıbaşı (1981) anne ve babaların çocuk sahibi olma konusunda güdülenmeleri ile çocuğa yükledikleri değerler arasında bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Çok çocuklu ailelerde çocuğa yüklenen değerlerden; çocuğun faydacı ve ekonomik değeri ön plana çıkmaktadır. Fakat günümüz şehir yaşamında anne ve babaların çocuğun haklarına ilişkin tutumlarının nasıl olduğu tam olarak bilinememektedir. Özellikle ülkemiz şartları düşünüldüğünde kırsal alandan büyük şehirlere olan göçün yeni aile modelindeki etkileri tartışmalıdır. Araştırma kapsamında ebeveyn çocuk hakları tutumları, sahip oldukları çocuk sayısına göre incelendiğinde;

- Birden çok çocuğu olan hem annelerin hem de babaların "Bakım ve Korunma" dan yana tutum sergiledikleri,

- Tek çocuk sahibi babaların "Kendi Kendine Karar Verme" den yana tutum sergilediği;

- Annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" tutumunda sahip olunan çocuk sayısının anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir.

Bu bulgular anne ve babaların çocuklarının haklarına karşı sahip oldukları çocuk sayısına bağlı olarak farklı tutumlar sergileyebildiklerini göstermektedir. Bu noktada birden fazla çocuğa sahip olma, çocuğun aileye bağımlı yetiştirilmesi ve korumacı bir tutum sergilenmesi geleneksel Türk aile yapısına uygun bir düşünce olarak değerlendirilebilir. T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Ailede Çocuk Eğitimi Araştırması (1995) sonuçları bu düşünceyi destekler niteliktedir. Çünkü bu çalışmada ailede çocuk sayısı arttıkça annelerin çocuklarının yaşamlarını kontrol altında tutma eğiliminin arttığı görülmüştür. Yine şehir yaşamının nitelikleri ve sınırlılıkları düşünüldüğünde artık aileler çekirdek aile olarak yaşamayı ve tek veya mümkün olduğunca az sayıda çocuk sahibi olmayı tercih etmektedirler. Bu da tek çocuk sahibi babaların çocuklarının haklarına ilişkin "Bakım ve Korunma" tutumu yerine "Kendi Kendine Karar Verme" den tutumunu benimseyerek şehir yaşamının gerekliliklerine çocuklarını hazırladıklarını düşündürmektedir. Araştırmanın diğer bir değişkeni olan çocukların kardeş durumlarına göre ebeveyn çocuk hakları tutumlarına bakıldığında anne tutumlarınınyukarıdaki bu düşünceyi desteklediği görülmektedir Çünkü "Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergileyen annelerin çocuklarının kendinden küçük,

kendinden büyük veya kendinden hem küçük hem de büyük kardeşi (birden çok çocuğa sahip aileler) bulunmaktadır.

7.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi aylık gelir düzeyine göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 4., 5., 8., 10., 11., 17., 18., 19., 22., 23., 25 sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 6., 12., 13., 14., 15., 16., 20. sorular yönünden gelir düzeyi 5000 TL' ye kadar olanlar lehine, 24. soru yönünden 5001-10000 TL arasında geliri olanlar lehine, 7., 9. ve 21. sorular yönünden geliri 10001 TL ve üzeri olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Yurtsever (2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin ailenin gelir durumunu tanımlamalarında Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "Devlet Güvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanları göre gruplar arası bir farklılık olduğu bulunmuştur. Annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.Dar gelirliyiz tanımlaması yapan annelerin "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının ortanın altı gelirliyiz, orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlamasını yapan annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın ortanın altı gelirliyiz, orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlaması yapan anneler lehine olduğu,Dar gelirliyiz ve ortanın altı gelirliyiz tanımlaması yapan annelerin "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlaması yapan annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlaması yapan anneler lehine olduğu görülmektedir.Babaların ailenin gelir durumunu tanımlamalarında Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "Devlet Güvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanlarına göre gruplar arası bir farklılık olduğu bulunmuştur. Babaların

“Kendi Kendine Karar Verme”boyutundaki puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Dar gelirliyiz ve ortanın altı gelirliyiz tanımlaması yapan babaların “Devlet Güvencesi ve Desteği” boyutundaki puanlarının orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlamasını yapan babaların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlaması yapan babalar lehine olduğu,Dar gelirliyiz ve ortanın altı gelirliyiz tanımlaması yapan babaların “Bakım ve Koruma” boyutundaki puanlarının orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlamasını yapan babaların puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın orta gelirliyiz, ortanın üstü gelirliyiz ve varlıklı tanımlaması yapan babalar lehine olduğu görülmektedir.

Aile geliri tanımlama durumuna göre incelendiğinde;

- Hem annelerin hem de babaların “Bakım ve Korunma” dan yana tutumlarında aile gelirine bağlı olarak bir farklılık olduğu;

- Ebeveynin “Kendi Kendine Karar Verme” tutumlarında aile gelirinin bir fark yaratmadığı,

- Ailenin gelir durumu yükseldikçe hem annelerin hem de babaların “Bakım ve Korunma” dan yana tutum benimsedikleri görülmektedir.

Yurtsever (2009) çalışması sonucu elde edilen bulgular lehe sonuçların gelir düzeyi yüksek anne ve babalar yönünde olduğu, bu yapılan çalışmada ise lehe olan soruların gelir düzeyi düşük olan öğrenciler yönünde olduğu görülmüştür. Bu farklılık uygulama yapılan grubun farklılığından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Öcal (2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin ailelerinin ekonomik özellikleri de değişkenlerdenbirisidir. “Öğrencilerin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşleri ailelerin gelir düzeyine görefarklılaşmakta mıdır?” alt probleminin yanıtlanmasında, ailelerin gelir düzeyleri ile vatandaşlıkhaklarına ilişkin puanlara arasındaki ilişkiyi belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.Elde edilen bulgulara göre, aylık gelir düzeyi ile hem toplam puanlar boyutunda, hem de haklar veözgürlükler alt boyutları puanları arasında anlamlı farklılıklar

bulunmuştur.Aylık gelire ilişkin puanlar arasındaki farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey testiyapılmıştır . Toplam puanlar boyutunda, ailesinin aylık gelir düzeyi 500 TL'nin altında olanöğrencilerin puanları (X =73.20), aylık geliri 500 TL'nin üzerinde olan öğrencilerin puanlarına göreanlamlı derecede farklıdır. Ailesinin aylık geliri 500 TL'den daha az olan öğrencilerin aritmetik puanortalaması, ailesinin aylık geliri 500 TL'den daha fazla olan öğrencilerin puanlarından daha düşüktür.Aylık geliri 500-1000 TL olan ailelere mensup öğrencilerle ailesinin aylık geliri 1000-2000TL arası olan öğrencilerin puanları arasında da anlamlı farklılık belirlenmiştir. Ailesinin aylık geliri500-1000 TL arasında olan öğrencilerin aritmetik puan ortalaması (X =79.43), aylık geliri 1000-2000TL arasında olan öğrencilerin aritmetik ortalama puanlarından (X =83.28) daha düşüktür.Haklar ve özgürlükler alt boyutu puanlarında da benzer bir durum gözlemlenmiştir. Hemhaklar (X =39.38) hem de özgürlükler (X =33.82) alt ölçek boyutunda aylık geliri 500 TL'den az olanailelere mensup öğrencilerin puan ortalamaları, aylık geliri 500 TL'nin üzerinde olan öğrencilerinpuanlarından daha düşüktür. Ailesinin aylık geliri 500-1000 TL olan ailelere mensup öğrencilerinpuanları ile ailesinin geliri 1000-2000 TL olan öğrencilerin puanları arasında da anlamlı faklılık belirlenmiştir. Geliri 1000-2000 TL arasında olan ailelerin vatandaşlık haklarına ilişkinpuanları (X hak= 44.88; X özg= 38.40), aylık geliri 500-1000 TL olan ailelerin puanlarından (X hak=42.81; X özg= 36.62) daha yüksektir.Türkiye şartlarında açlık ve yoksulluk anlamına gelen bir gelire (500 TL'den az) sahip aileleremensup öğrencilerin vatandaşlık haklarına ilişkin ortalama puanlarının, aylık geliri daha fazla olan ailelerin çocuklarından daha düşük olduğu görülmüştür. Vatandaşlık haklarına duyarlılık, genel olarak,gelir düzeyi ile doğru orantılı olarak artmıştır. Bu çalışmada ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini etkileyenfaktörlerden birisinin de ekonomik kaynaklı olduğu görülmüştür. Ailesin aylık geliri 500 TL'den dahaaşağı olan öğrencilerin vatandaşlık haklarına ilişkin puanlarının, ailesinin aylık geliri 500 TL'den dahafazla olan öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Ailelerin maddi durumları iyileştikçe vehanenin gelir düzeyi arttıkça, öğrencilerin hak ve özgürlük puanlarında da artış kaydedilmiştir. Bubulgu ülkemizde demokratikleşmenin yerleşmesinde ve vatandaşlık bilincinin artırılmasında ekonomiksebeplerin ne denli önemli olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Çünkü “açlık sınırının altındaya da “açlık sınırında” yaşayan bireylerin, hak ve özgürlük kavramlarını içselleştirmelerini beklemekrasyonel bir yaklaşım olmaz.

8.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi alınan derse göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2., 6., 7., 11, 13., 14., 18, 19., 20, 21, 22. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır.5. soru yönünden Sosyal Bilgiler dersi alanlar lehine, 3., 4., 8., 9, 10., 12., 15., 16. 17., 23., 24., 25. soru yönünden İT ve Atatürkçülük dersini alanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Karaman ve Baydık(2009) çalışmasında zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma durumu ve yaşa göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışmasında ikinci bir amaç olarak da zihin engelliler öğretmen adaylarının araştırılması istenilen tutumlarının sınıf , okul öncesi, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının tutumlarından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Yaptığı çalışmada ZEÖ lisans programı öğrencileri insan hakları ya da çocuk hakları ile ilgili bir ders almadıkları için bu değişkenin grubun çocuk haklarına yönelik tutumları üzerindeki etkisi incelenememiştir. ZEÖ programı öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının, SÖ, OÖÖ ve BÖTE programı öğrencilerinin bu alandaki tutum puanlarından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler için Kruskal Wallis H Testi sonuçları , çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının lisans programlarına göre farklılaştığını göstermektedir. İnsan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma değişkeninin araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları üzerindeki etkisini ortaya koymak için yapılan İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi sonuçları, ilgili dersleri almanın tutumlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir . İlgili dersleri almanın tutumları olumlu bir hale getirdiği görülmektedir. insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış olanların

çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının, lisans programlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. Testin sonuçları, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış olan lisans öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının lisans programına göre farklılaşmadığını göstermiştir .

İnsan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders almanın çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu olarak etkilediğine ilişkin bulgular, Covell ve Howe'un (1999) çocuk hakları konusundaki bilgilendirmenin çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğine ilişkin bulgusuyla ve Karaman Kepenekci'nin (2006) insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının almayan öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu bulgusuyla da desteklenmektedir.

ZEÖ programı öğrencilerinin puanları, BÖTE ve OÖÖ programı öğrencilerinin puanlarından farklılaşmazken, SÖ programı öğrencilerinin puanları ile farklılaştığı görülmüştür. ZEÖ öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının SÖ öğrencilerinin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir. ZEÖ ve BÖTE programı öğrencilerinden çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders alan olmamıştır. SÖ öğrencilerinin ise neredeyse yarıya yakını, OÖÖ öğrencilerinin ise yaklaşık dörtte biri çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders almıştır. Araştırmanın bulguları dikkate alındığında, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan katılımcıların çocuk haklarına ilişkin tutumlarının, ders almayan katılımcıların tutumlarına göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgunun yanı sıra insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış olanların çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının programlara göre farklılaşmadığı da gözlenmiştir. Tüm bu bulgular dikkate alındığında, grupların (ZEÖ, SÖ, OÖÖ, BÖTE) tutum puanları arasındaki farkın insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma ile ilişkili olduğu, bu konuda ders almanın tutumları olumlu olarak etkilediği söylenebilir. Tüm grup için, çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders almanın, son sınıfta okuyor olmanın ve yaşın artmasının çocuk haklarına ilişkin tutumları olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

İnsan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders almanın çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu olarak etkilediğine ilişkin bulgular, Covell ve Howe'un (1999) çocuk hakları konusundaki bilgilendirmenin çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğine ilişkin bulgusuyla ve Karaman Kepenekci'nin (2006) insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının almayan öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu bulgusuyla da desteklenmektedir.

Osler ve Starkey (1998) çocuk haklarının çocuklara öğretilmesi konusunda okulun önemini vurgulamış ve çocuk haklarının bilgilendirilmesinin okul programına koyulmasının gerekli olduğunu vurgulamışlardır.

Hem okul programını doğrudan aktaran, hem de okul iklimini etkileyen bir kişi olması nedeniyle, öğretmenin de çocuk hakları konusunda eğitiminin gerekliliği ileri sürülebilir. Sözleşme'nin içeriğinin başta öğretmenler olmak üzere okulun tüm öğeleri tarafından bilinmesi halinde, demokratik tutumların sergilendiği ve şiddetten uzak bir okul ikliminden söz edilebilir (Hammarberg, 1997). Bu düşünce çalışma anketinde yer alan 7. soru olan düşüncelerini evde ve okulda rahatça ifade etmeleri, 9. soru olan okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğu, 10 soru olan haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiği, 11. soru olan arkadaşlarıyla aynı haklara sahip olma , 12. soru olan akranlarıyla eşit muamele görme gibi soruları desteklemektedir.

Karaman ve Baydık(2009) çalışması, Covell ve Howe'un (1999) çocuk hakları konusundaki bilgilendirmenin çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğine ilişkin bulgusuyla ve Karaman Kepenekci'nin (2006) insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının almayan öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu bulgusu, Osler ve Starkey (1998) çocuk haklarının çocuklara öğretilmesi konusunda okulun önemini vurgulaması ve çocuk haklarının bilgilendirilmesinin okul programına koyulmasının gerekli olduğunu savunması, Hem okul programını doğrudan aktaran, hem de okul iklimini etkileyen bir kişi olması nedeniyle, öğretmenin de çocuk hakları konusunda eğitiminin gerekliliği (Hammarberg, 1997), yapılan çalışma sonucunu desteklemektedir. Lehe olan sorulara bakıldığında IT ve Atatürkçülük dersini alan öğrencilerin farkındalık düzeyi daha yüksektir. Bu ders programlarındaki içerik

farklılığndan kaynaklanabilir, 8. sınıf öğrencilerinin bilgi birikiminin daha fazla olması da bu sonuca götürebilir.

9.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi kulübe göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2.,4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 13., 14.,15., 16., 17., 18, 19., 20, 21, 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 11., 12., sorular yönünden çocuk hakları kulübü lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Karaman ve Baydık(2009) çalışmasında zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma durumu ve yaşa göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışmasında ikinci bir amaç olarak da zihin engelliler öğretmen adaylarının araştırılması istenilen tutumlarının sınıf , okul öncesi, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının tutumlarından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. ZEÖ lisans programı öğrencileri insan hakları ya da çocuk hakları ile ilgili bir ders almadıkları için bu değişkenin grubun çocuk haklarına yönelik tutumları üzerindeki etkisi incelenememiştir. ZEÖ programı öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının, SÖ, OÖÖ ve BÖTE programı öğrencilerinin bu alandaki tutum puanlarından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler için Kruskal Wallis H Testi sonuçları , çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının lisans programlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla kullanılan İlişkisiz Ölçümler İçin Mann Whitney U Testi sonuçlarına bakıldığında, ZEÖ programı öğrencilerinin puanları, BÖTE ve OÖÖ programı öğrencilerinin puanlarından farklılaşmazken, SÖ programı öğrencilerinin puanları ile farklılaştığı görülmüştür. ZEÖ öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının SÖ öğrencilerinin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir. İnsan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma değişkeninin araştırmaya katılan tüm öğrencilerin çocuk haklarına

ilişkin tutumları üzerindeki etkisini ortaya koymak için yapılan İlişkisiz Ölçümler İçin Kruskal Wallis H-Testi sonuçları, ilgili dersleri almanın tutumlar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. İlgili dersleri almanın tutumları olumlu bir hale getirdiği görülmektedir. ZEÖ ve BÖTE programı öğrencilerinden çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders alan olmamıştır. SÖ öğrencilerinin ise neredeyse yarıya yakını, OÖÖ öğrencilerinin ise yaklaşık dörtte biri çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders almıştır. Araştırmanın bulguları dikkate alındığında, insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan katılımcıların çocuk haklarına ilişkin tutumlarının, ders almayan katılımcıların tutumlarına göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgunun yanı sıra insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin bir ders almamış olanların çocuk haklarına yönelik tutum puanlarının programlara göre farklılaşmadığı da gözlenmiştir. Tüm bu bulgular dikkate alındığında, grupların (ZEÖ, SÖ, OÖÖ, BÖTE) tutum puanları arasındaki farkın insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alma ile ilişkili olduğu, bu konuda ders almanın tutumları olumlu olarak etkilediği söylenebilir. Tüm grup için, çocuk hakları ya da insan haklarına ilişkin ders almanın, son sınıfta okuyor olmanın ve yaşın artmasının çocuk haklarına ilişkin tutumları olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Karaman ve Baydık (2009) insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders almanın çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu olarak etkilediğine ilişkin bulgusu, Covell ve Howe'un (1999) çocuk hakları konusundaki bilgilendirmenin çocuk haklarına yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğine ilişkin bulgusuyla ve Karaman Kepenekci'nin (2006) insan hakları ya da çocuk haklarına ilişkin ders alan öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının almayan öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu bulgusuyla bu çalışma desteklenmemektedir. Yapılan çalışma sonucunda genel olarak bakıldığında ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin kulübe göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 11., 12. sorular yönünden çocuk hakları kulübü lehine farklılık bulunmuştur. Bu da kulüp programlarının gözden geçirilmesi gerektiği sonucunu ortaya koymaktır. İnsan hakları kulübü ve çocuk hakları kulübü programları amaca hizmet etmemekte ve gözden geçirilmesi gerekmektedir.

10.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi not durumuna göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise9., 16., 17., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7.,8., 10., 11., 12., 13.,14.,15.,18, 19.,20, 21, 23. sorular yöünden notu 60 ve altı olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Ay Zöğ (2008) çalışması genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Sosyal haklar, eğitim hakları ve sağlık hakları ile akademik başarı arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu bulgular sonucunda öğrencinin kendi hakkını algılama konusunda duyarlı olduğunu, buna karşılık akademik başarısı ile çocuk haklarının sosyal, eğitim ve sağlık alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki görülmediği ifade edilebilir. sosyal haklar,eğitim hakları ve sağlık hakları ile akademik başarı arasındaki ilişkininistatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır.

Torun (2011) çalışmasında oyunla desteklenmiş çocuk hakları öğretiminin, öğrencilerin akademik başarılarına, öğrenilenlerin kalıcılığına ve çocuk haklarına ilişkin tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.Araştırmada oyunla desteklenmiş öğretinim yapıldığı deney grubu öğrencileri ile yapılandırmacı öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin denel işlem öncesi akademik başarıları ve çocuk haklarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Denel işlem sonrası ise deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları ve çocuk haklarına yönelik tutumları arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ancak denel işlemden 30 gün sonra yapılan kalıcılık testinde her iki grubun sontest ile kalıcılık testleri arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir.

11.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi kardeşler arası sıraya göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 4., 6., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 8. soru yönünden ilk çocuk lehine, 5. ve 19. soru yönünden ortanca çocuk lehine ve 3., 7., 12., 21. sorular yönnünden son çocuk lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Yurtsever(2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının tek çocuk veyabirden fazla çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibiolan anneler lehine olduğu, annelerin "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının tek çocuk veya birden fazlaçocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibi olan anneler lehineolduğu, annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının sahip olunançocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.Annelerin "Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "DevletGüvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanlarında gruplar arasıanlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Çocukların kardeş durumlarına göre annelerin "Kendi KendineKarar Verme" boyutundaki puanlarında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.Kardeşi olmayan çocukların annelerinin "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundakipuanlarının kendinden küçük, kendinden büyük ve kendinden hem küçük hem debüyük kardeşi olan çocukların annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılıkgösterdiği ve bu farklılığın kendinden küçük, kendinden büyük vekendinden hem küçük hem de büyük kardeşi olan çocukların annelerinin lehineolduğu,Kardeşi olmayan çocukların annelerinin "Bakım ve Koruma" boyutundakipuanlarının kendinden küçük, kendinden büyük ve kendinden hem küçük hem debüyük kardeşi olan çocukların annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılıkgösterdiği ve bu farklılığın kendinden küçük, kendinden büyük vekendinden hem küçük hem de büyük kardeşi olan çocukların annelerinin lehine olduğu görülmektedir.Babaların "Ebeveyn Çocuk

Hakları Tutum Ölçeği" altboyutları puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir sonuçgösterip göstermediğine bakıldığında;Babaların "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının tek çocuk veyabirden fazla çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibiolan babalar lehine olduğu,Babaların "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının tek çocuk veya birden fazlaçocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın birden fazla çocuk sahibi olan babalar lehine olduğu, Babaların "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının tek çocuk veyabirden fazla çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve söz konusu farklılığın tek çocuk sahibi olan babalarlehine olduğu görülmektedir.

Kağıtçıbaşı (1981) anne ve babaların çocuk sahibi olma konusunda güdülenmeleri ileçocuğa yükledikleri değerler arasında bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Çokçocuklu ailelerde çocuğa yüklenen değerlerden; çocuğun faydacı ve ekonomik değeriön plana çıkmaktadır. Fakat günümüz şehir yaşamında anne ve babaların çocuğunhaklarına ilişkin tutumlarının nasıl olduğu tam olarak bilinememektedir. Özellikleülkemiz şartları düşünüldüğünde kırsal alandan büyük şehirlere olan göçün yeni ailemodelindeki etkileri tartışmalıdır. Araştırma kapsamında ebeveyn çocuk hakları tutumları, sahip oldukları çocuk sayısına göre incelendiğinde;

- Birden çok çocuğu olan hem annelerin hem de babaların "Bakım ve Korunma" dan yana tutum sergiledikleri,

- Tek çocuk sahibi babaların "Kendi Kendine Karar Verme" den yana tutum sergilediği;

- Annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" tutumunda sahip olunan çocuk

sayısının anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir.

Bu bulgular anne ve babaların çocuklarının haklarına karşı sahip oldukları çocuksayısına bağlı olarak farklı tutumlar sergileyebildiklerini göstermektedir. Bu noktada birden fazla çocuğa sahip olma, çocuğun aileye bağımlı yetiştirilmesi ve korumacıbir tutum sergilenmesi geleneksel Türk aile yapısına uygun bir düşünce

olarakdeğerlendirilebilir. T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel MüdürlüğüAilede Çocuk Eğitimi Araştırması (1995) sonuçları bu düşünceyi desteklerniteliktedir. Çünkü bu çalışmada ailede çocuk sayısı arttıkça annelerin çocuklarınınyaşamlarını kontrol altında tutma eğiliminin arttığı görülmüştür. Yine şehir yaşamının nitelikleri ve sınırlılıkları düşünüldüğünde artık aileler çekirdek aile olarakyaşamayı ve tek veya mümkün olduğunca az sayıda çocuk sahibi olmayı tercihetmektedirler. Bu da tek çocuk sahibi babaların çocuklarının haklarına ilişkin "Bakımve Korunma" tutumu yerine "Kendi Kendine Karar Verme"den tutumunubenimseyerek şehir yaşamının gerekliliklerine çocuklarını hazırladıklarınıdüşündürmektedir. Araştırmanın diğer bir değişkeni olan çocukların kardeşdurumlarına göre ebeveyn çocuk hakları tutumlarına bakıldığında anne tutumlarınınyukarıdaki bu düşünceyi desteklediği görülmektedir Çünkü "Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergileyen annelerin çocuklarınınkendinden küçük, kendinden büyük veya kendinden hem küçük hem de büyükkardeşi (birden çok çocuğa sahip aileler) bulunmaktadır.

12.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi oda durumuna göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 6., 9., 10., 11., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 8. soru yönünden kardeşiyle ortak odasını kullanan lehine , 3., 4., 5., 7., 12., 13., 15., 19., 23., 25. sorular yönünden oda durumu diğer olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Yurtsever(2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin "Ebeveyn Çocuk HaklarıTutum Ölçeği" alt boyutları puanlarının çocuğun odasının olup olmama değişkeninegöre anlamlı bir sonuç gösterip göstermediğine bakıldığında;Kendine ait odası olan çocukların annelerinin "Devlet Güvencesi ve Desteği"boyutundaki puanlarının kendine ait odası olmayan

çocukların annelerinin puanlarınagöre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bufarklılığın kendine ait odası olmayan çocukların annelerinin lehine olduğu,Kendine ait odası olan çocukların annelerinin "Bakım ve Koruma" boyutundakipuanları kendine ait odası olmayan çocukların annelerinin puanlarına göre anlamlıbir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın kendine aitodası olmayan çocukların annelerinin lehine olduğu,Kendine ait odası olan çocukların annelerinin "Kendi Kendine Karar Verme"boyutundaki puanlarını kendine ait odası olmayan çocukların annelerinin puanlarınagöre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bufarklılığın kendine ait odası olan çocukların annelerinin lehine olduğu görülmektedir. Babaların "Ebeveyn Çocuk HaklarıTutum Ölçeği" alt boyutları puanlarının çocuğun odasının olup olmama değişkeninegöre anlamlı bir sonuç gösterip göstermediğine bakıldığında;Kendine ait odası olan çocukların babaların "Devlet Güvencesi ve Desteği"boyutundaki puanlarının kendine ait odası olmayan çocukların babalarının puanlarınagöre anlamlı bir farklılık gösterdiği kendine aitodası olan çocukların babaların lehine olduğu, kendine ait odası olan çocukların babaların "Bakım ve Koruma" boyutundakipuanlarının kendine ait odası olmayan çocukların babalarının puanlarına göre anlamlıbir farklılık gösterdiği kendine ait odası olançocukların babaların lehine olduğu, Kendine ait odası olan çocukların babaların "Kendi Kendine Karar Verme"boyutundaki puanlarının kendine ait odası olmayan çocukların babalarının puanlarınagöre anlamlı bir farklılık gösterdiği kendine aitodası olmayan çocukların babaların lehine olduğu görülmektedir.Çocuğun kendine ait bir odasının olması, çocuk için bazı konularda söz sahibi olmaimkanı sağlamaktadır. Oda sahibi olma, bazı durumlarda da çocuk için bir sınırlılık veya çatışma nedeni olmaktadır. Örneğin çocuğun odasının kapısını kapatmasıailesinin onun içerde yaptıklarını merak etmesine veya odasının temizlik ve düzeninkonusunda rahat davranması ailesi ile çatışma yaşamasına neden olabilmektedir.Araştırma kapsamında ebeveyn çocuk hakları tutumları, çocuğun kendisine ait

odasının olup olmama durumuna göre incelendiğinde;

- Odası olan çocukların annelerinin "Kendi Kendine Karar Verme"den yanatutum sergilerken, babalarının ise "Bakım ve Korunma"dan yana tutumsergiledikleri,

- Kendine ait odası olmayan çocukların annelerinin “Bakım ve Korunma”danyana, babaların ise “Kendi Kendine Karar Verme”den yana tutumsergiledikleri görülmüştür.

13.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi konut durumuna göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin konuta göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 3., 6.,7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 21., 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 20. soru yönünden konutu kendine ait olan öğrenci lehine, 2., 4., 5., 13., sorular yönünden konut durumu diğer olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Yurtsever(2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin “Ebeveyn Çocuk Hakları TutumÖlçeği “Devlet Güvencesi ve Desteği”, “Bakım ve Koruma” ve “Kendi KendineKarar Verme” boyutları puanlarında gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.Evleri ailenin kendisine ait annelerin “Devlet Güvencesi ve Desteği” boyutundakipuanları evleri kira ve diğer olan (lojman, aile yanı gibi) annelerin puanlarına göreanlamlı bir farklılık gösterdiği ve farklılığın evleri ailenin kendine aitanneler lehine olduğu,Evleri ailenin kendisine ait annelerin “Bakım ve Koruma” boyutundaki puanlarıevleri kira ve diğer olan (lojman, aile yanı gibi) annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve farklılığın evleri ailenin kendine ait anneler lehineolduğu,Evleri kira ve diğer (lojman, aile yanı gibi) olan ailelerde annelerin “Kendi KendineKarar Verme” boyutundaki puanları evleri ailenin kendilerine ait annelerinpuanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve farklılığın evleri kira vediğer (lojman, aile yanı gibi) olarak belirtmiş olan anneler lehine olduğugörülmektedir. Babaların Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği “Devlet Güvencesi veDesteği”, “Bakım ve Koruma” ve “Kendi Kendine Karar Verme” boyutlarıpuanlarında gruplar arası anlamlı farklılıkbulunmaktadır. Babaların “Ebeveyn Çocuk Hakları TutumÖlçeği “Devlet

Güvencesi ve Desteği", "Bakım ve Koruma" ve "Kendi KendineKarar Verme" boyutları puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Ailenin yaşadığı evin kime ait olduğuna göre incelendiğinde;

- Annelerin hem "Bakım ve Korunma" hem de "Kendi Kendine Karar Verme"tutumlarında farklılık görülürken; babaların tutumlarında ailenin yaşadığıevin kime ait olduğu anlamlı bir fark yaratmadığı,

- "Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergileyen annelerin evlerinin aileninkendisine ait olduğu, "Kendi Kendine Karar Verme"den yana tutumsergileyen annelerin evlerinin ise diğer (lojman, aile yanı gibi) olduğugörülmektedir.

Bu bulgular anne ve babaların çocukların haklarına yönelik tutumlarında; sosyoekonomik düzeyi belirleyen bazı kriterlere göre (eğitim durumu, aile geliri, yaşanılanevin kime ait olduğu, çocuğun devam ettiği okul türü) farklılıklar göstermeklebirlikte; genel olarak ebeveyn eğitim durumlarının ve aile gelirlerinin yükselmesiyle"Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergilediklerini göstermektedir. Bu durumailenin ekonomik olarak güçlenmesinin çocuğun bireysel kararlılık hakkını olumsuzyönde etkilediğini ve çocuğun ebeveyn bağımlı olarak yetiştirildiğinidüşündürmektedir.

14.)"Ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyi yerleşim birimine göre değişmekte midir?" alt amacına ilişkin tartışma ve yorum

Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 8., 10., 11., 12., 16., 17., 24. . sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 4. ve 25. sorular yönünden ildeki öğrenciler lehine, 3., 5., 6., 7., 9., 13., 14., 15., 18., 19., 20., 21., 22., 23. sorular yönünden köyde yaşayan öğrenciler lehine anlamlı farklılık oluşmuştur.

Yurtsever(2009) çalışması anne ve babaların çocuklarının haklarına yönelik tutumlarını ve bu tutumları etkileyen değişkenleri ortaya koymak amacıyla planlanmıştır. Annelerin Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği "Devlet Güvencesi

ve Desteği", "Bakım ve Koruma" ve "Kendi Kendine Karar Verme" boyutları puanlarında gruplar arası anlamlı farklılık bulunmaktadır. İlçe, şehir merkezi ve kasabada doğup büyüyen annelerin "Devlet Güvencesi ve Desteği" boyutundaki puanlarının köyde doğup büyüyen annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın ilçe, şehir merkezi ve kasaba doğup büyüyen anneler lehine olduğu, İlçe, şehir merkezi ve kasabada doğup büyüyen annelerin "Bakım ve Koruma" boyutundaki puanlarının köyde doğup büyüyen annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın ilçe, şehir merkezi ve kasaba doğup büyüyen anneler lehine olduğu, Köyde büyüyen annelerin "Kendi Kendine Karar Verme" boyutundaki puanlarının şehir merkezinde doğup büyüyen annelerin puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın köyde doğup büyüyen anneler lehine olduğu görülmektedir. İlçe, şehir merkezi ve kasabada doğup büyüyen babaların "Devlet Güvencesi veDesteği" boyutundaki puanlarının köyde doğup büyüyen babaların puanlarına göreanlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın ilçe, şehir merkezi ve kasabada doğup büyüyen babalar lehine olduğu,İlçe, şehir merkezi ve kasabada doğup büyüyen babaların "Bakım ve Koruma"boyutundaki puanlarının köyde doğup büyüyen babaların puanlarına göre anlamlı birfarklılık gösterdiği ve bu farkın ilçe, şehir merkezi ve kasaba doğup büyüyenbabalar lehine olduğu,Şehir merkezi, ilçe ve kasaba doğup büyüyen babaların "Kendi Kendine KararVerme" boyutundaki puanlarının köyde doğup büyüyen babaların puanlarına göreanlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farkın köyde doğup büyüyen babalarlehine olduğu görülmektedir.

Ebeveyn çocuk hakları tutumları, doğup büyüdükleri yerlere göre incelendiğinde;

- Hem annelerin hem de babaların doğup büyüdükleri yerlere göre ebeveynçocuk hakları tutumlarının anlamlı farklılık gösterdiği,

- Kasaba, ilçe ve şehir merkezinde doğup büyüyen hem annelerin hem debabaların "Bakım ve Korunma" dan yana tutum sergiledikleri;

- Köyde büyüyen anne ve babaların "Kendi Kendine Karar Verme"den yanatutum sergiledikleri görülmektedir.

Bu bulgular anne ve babaların çocuklarının haklarına karşı doğup büyüdükleriyerlere bağlı olarak farklı tutumlar sergileyebildiklerini göstermektedir. İlgili literatürincelendiğinde ebeveyn çocuk hakları tutumları ile doğup büyüdüklere yerlere ilişkinbir araştırma sonucuna rastlanamamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre;"Bakım ve Korunma"dan yana tutum sergileyen anne ve babaların doğupbüyüdükleri yerlerin kent yaşamına yaklaştığı, "Kendi Kendine Karar Verme"denyana tutum sergileyen anne ve babaların doğup büyüdükleri yerlerin kırsal yaşamayaklaştığı görülmektedir. Ancak bu bulgular değerlendirilirken kırsal ve kentselalanlarda yaşayan ailelerin yaşam şekilleri gözönüne alınmalıdır. Kırsal alandayaşayan ailelerin ekonomileri tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Ailenin hemenhemen tüm bireyleri bu zincirde sorumluluk almak ve çalışmak zorundadır. Bu dakırsal alanda doğup büyüyen anne ve babaların çocuklarını kendi kendilerine kararvermeleri konusunda daha özgür bıraktıklarını düşündürmektedir. Kentsel alandayaşayan aileler düşünüldüğünde ise ailede sadece ebeveyn çalışmaktadır. Çocuklarıntemel sorumluluğu ise okula gitmektir. Bu da kentsel alanda doğup büyüyen ailelerin, çocukların problemlerini kendilerinin çözmesi gereken problemler olarakalgıladıklarını ve onları daha çok bakıp kollamak zorunda olduklarını hissettiklerinidüşündürmektedir.

Öcal(2011) çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Çalışmanın gerçekleştirildiği ilköğretim okulları, Aksaray ilindeki farklı yerleşim birimlerinde (köy, kasaba, şehir merkezi) yer almaktadır. "Öğrencilerin vatandaşlık haklarına ilişkin görüşleri ikamet edilen yerleşim birimine göre farklılaşmakta mıdır?" alt problemine yanıt aranırken, çocukların ikamet ettikleri yerleşim birimleri ile vatandaşlık hakları algısına ilişkin puanlar arasında Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Bulgulara göre, çocukların ikamet ettikleri yerler ile toplam puanlar ve haklar alt boyutu puanlarına ilişkin olarak hesaplanan F değerleri anlamlı derecede farklı bulunmuştur .Ancak özgürlükler alt boyutu puanları ile yerleşim birimi türü arasında ise herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilememiştir.. Toplam puanlar boyutunda, şehir merkezinde ikamet eden çocuklar ile köylerde ve kasabalarda ikamet eden çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir Şehirdeikamet eden çocukların vatandaşlık hakları toplam puanlarının aritmetik ortalaması köyde ve kasabada ikamet edenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Şehir

merkezinde oturanlar ile köyde oturanlar ve kasabada oturanlar arasında, şehir merkezinde ikamet eden öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Vatandaşlık haklarına ilişkin öğrenci görüşlerin ikamet edilen yerleşim birimlerine göreanlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Şehirde oturan çocuklarla, kırsal kesimde oturan çocuklararasında anlamlı farklılıklar bulunduğu, şehirlerde ikamet eden çocukların haklara ve özgürlüklereilişkin görüşlerinin köy ve kasabada ikamet edenlere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Köy-şehir arasındaki sosyo-ekonomik gelişmişlik farkının yok edilmesinin hedeflendiği ülkemizde, farklıyerleşim birimlerinde ikamet eden çocukların vatandaşlık hakları algılarının farklı olması önemli birbulgudur. Bu bulguya göre, kırsal alandaki bireylerin bilinçli olmalarının önünde hala bazı engellerolduğu anlaşılmaktadır. Bu engeller arasında fiziki yetersizlikleri ve yüzyıllardır kırsal kesiminihmalinden kaynaklanan sosyo-kültürel bilgi birikiminin köy-şehir bağlamında farklılaşmasınısayabiliriz. Şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin daha yüksek puanlara sahip olmalarında,ülkemizde yerleşim birimleri arasında gelişmişlik farkının fazla olması etkili olabilir. Bu farklılıkailelerin (dolayısıyla çocukların) kültür ve eğitim düzeylerini de etkilemektedir.

5.2 Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin haklarının farkındalığının cinsiyet, sınıf, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile durumu, kardeş sayısı, aylık gelir düzeyi, alınan ders, kulüp, not durumu, kardeşler arası sıra, oda durumu, konut, yerleşim birimi bağımsız değişkenlerine göre değişip değişmediğini bulmak için yapılan çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığındaelde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin cinsiyete göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise7., 8., 10., 11, 12,15., 16.,20. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 17.,18., 19., 21., 23.,24., 25. sorular yönünden kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9. ,13,14., 22. sorular yönünden erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

2.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığındaelde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin sınıf seviyesine göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2., 6., 7., 13., 14., 18., 19., 20., sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 5. ve 21. sorular yönünden 5. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunurken, 3., 4., 8., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 17., 22., 23., sorular yönünden 8. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. 6. ve 7. sınıflar lehine anlamlı farklılık bulunan soru olmamıştır.

3.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin baba öğrenim durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise2., 4., 9., 10., 11., 12., 13., 16., 17., 22., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 5., 6., 14., 15., 18., 19., 20., 23. sorular yönünden okula gitmemiş babalar lehine, 21. soru yönünden ilkokul mezünu babalar lehine, 1. soru yönünden ortaokul mezunu babalar lehine, 8. soru yönünden üniveriste mezunu babalar lehine, 7. ve 25. sorular yönünden lisansüstü mezunu babalar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Lise mezunu babalar yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

4.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin anne öğrenim durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 4., 10., 17., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 5., 6., 7., 13., 14., 15., 19., 20., 21., 23. sorular yönünden okula gitmemiş anneler lehine, 9. ve 16. sorular yönünden üniveriste mezunu anneler lehine, 8., 11., 12., 18., sorular yönünden lisansüstü mezunu anneler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. İlkokul, ortaokul ve lise mezunu anneler yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

5.) Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2., 4., 5., 6., 9., 10., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24. sorular yöünden anlamlı

farklılık bulunmamıştır. 7., 11., 12., 13., 25. sorular yönünden anne babası ayrı olanlar lehine, 3. ve 8. sorular yönünden anne ve babasının durumu diğer olan lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Anne babası birlikte olanlar yönünden anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

6.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığındaelde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin kardeş sayısına göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 8., 9., 12., 13., 16., 17., 18., 22., 24., 25. sorular yöünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 6. ve 7. sorular yönünden kardeşi olmayan lehine, 3., 4., 5., 10., 11., 14., 15., 19., 20., 21. ve 23. sorular yönünden kardeşi 3 ve üzeri olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Kardeş sayısı 1-2 olanlar lehine anlamlı farklılık bulunan bir soru olmamıştır.

7.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin aylık gelir düzeyine göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 4., 5., 8., 10., 11., 17., 18., 19., 22., 23., 25 sorular yöünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 6., 12., 13., 14., 15., 16., 20. sorular yönünden gelir düzeyi 5000 TL' ye kadar olanlar lehine, 24. soru yönünden 5001-10000 TL arasında geliri olanlar lehine, 7., 9. ve 21. sorular yönünden geliri 10001 TL ve üzeri olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

8.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığındaelde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin alınan derse göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2., 6., 7.,11,13.,14.,18, 19.,20, 21, 22. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır.5. soru yönünden Sosyal Bilgiler dersi alanlar lehine, 3.,4.,8., 9, 10.,12.,15.,16. 17.,23.,24.,25. soru yönünden İT ve Atatürkçülük dersini alanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

9.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık

düzeyinin kulübe göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise 1., 2.,4., 5., 6., 7.,8., 9., 10.,13.,14.,15., 16., 17.,18, 19.,20, 21, 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 3., 11., 12., sorular yönünden çocuk hakları kulübü lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

10.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin not durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise9., 16., 17., 22., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7.,8., 10., 11., 12., 13.,14.,15.,18, 19.,20, 21, 23. sorular yöünden notu 60 ve altı olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

11.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin kardeşler arası sıraya göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 4., 6., 9., 10., 11., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 20., 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 8. soru yönünden ilk çocuk lehine, 5. ve 19. soru yönünden ortanca çocuk lehine ve 3., 7., 12., 21. sorular yöününden son çocuk lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

12.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığındaelde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin oda durumuna göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 6., 9., 10., 11., 14., 16., 17., 18., 20., 21., 22., 24. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 8. soru yönünden kardeşiyle ortak odasını kullanan lehine , 3., 4., 5., 7., 12., 13., 15., 19., 23., 25. sorular yönünden oda durumu diğer olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

13.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin konuta göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmamıştır.Yapılan çalışma

sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 3., 6.,7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 21., 22., 23., 24., 25. sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 20. soru yönünden konutu kendine ait olan öğrenci lehine, 2., 4., 5., 13., sorular yönünden konut durumu diğer olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

14.) Yapılan çalışma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular sonucunda ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin haklarının farkındalık düzeyinin yerleşim birimine göre değişiminde anlamlı farklılık bulunmuştur.Yapılan çalışma sonuçlarına her bir soru bazında tek tek bakıldığında ise1., 2., 8., 10., 11., 12., 16., 17., 24. . sorular yönünden anlamlı farklılık bulunmamıştır. 4. ve 25. sorular yönünden ildeki öğrenciler lehine, 3., 5., 6., 7., 9., 13., 14., 15., 18., 19., 20., 21., 22., 23. sorular yönünden köyde yaşayan öğrenciler lehine anlamlı farklılık oluşmuştur.

5.3 Öneriler

5.3.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- ✓ Araştırma yalnızca ankette var olan sorular yönünden çocuk hakları farkındalığını ölçmektedir. Bu anlamda sınırlılıklar taşımaktadır. Bu çalışma sonucunun ülke genelini temsil etmesi için örneklem grubunun daha geniş her il bazında alınması önerilebilir.

- ✓ Araştırma sonucunda elde edilen veriler hazırlanmış olan anket ve buradaki sorular ile sınırlıdır. Daha detaylı bilgi almak için farklı veri toplama araçları kullanılabilir.

- ✓ Çocuk hakları ile ilgili yapılacak araştırmalarda öğrenci görüşlerinin yanında veli ve öğretmen görüşlerine de başvurularak daha detaylı bilgi edinilebilir.

- ✓ Araştırma devlet okullarındaki öğrenciler ile yürütülmüş olup vakıf okulları da örnekleme dahil edilebilir.

- ✓ Çocukların haklarının farkındalığı yanında anne ve babaların, öğretmenlerin, idarecilerin çocuk hakları ile ilgili tutumları da incelenebilir.

- ✓ Çocukların haklarının farkındalığının incelendiği değişkenler yönünden ilerleyen yaşlarda daki durumları araştırılabilir.
- ✓ Hazırlanan anket farklı eğitim kademelerinde uygulanabilir.

5.3.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler

- ✓ Aileleri çocuk hakları konusunda bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Okulda çocuk haklarının öğrencilere aşılanması için okul kültüründe haklara dikkat çekecek uygulamalar yapılabilir.
- ✓ Öğretim programları içerisinde çocuk hakları kavramı daha çok işlenebilir, disiplinler arası olarak da çocuk hakları konusuna değinilebilir.
- ✓ Çocuk Hakları olarak ayrı bir ders planlanabilir.
- ✓ Ailelere çocuklarının sahip olduğu haklar konusunda bilinçlendirici eğitimler verilebilir.
- ✓ Haklarını okulda çocuklara öğreten kişi öğretmeni olacağı için, çocuk hakları ile ilgili lisans eğitiminde dersler koyulabilir.
- ✓ İmkan dahilinde çocuk hakları konulu broşür el kitabı hazırlanıp halka dağıtılabilir, afiş, pankart hazırlanarak halkın görebileceği şehrin belirli yerlerine asılabilir,
- ✓ Okullarda çocuk hakları ile ilgili resim, şiir ve kompozisyon yarışması yapılabilir.
- ✓ Okullarda çocuklara seminer, konferans düzenlenebilir.
- ✓ Belirli gün ve haftalarda okul panoları çocuk hakları ile düzenlenebilir, tören düzenlenebilir.
- ✓ Çocuk Hakları Sözleşmesi öğrencilere ve ailelere dağıtılabilir.
- ✓ Eğitimde çocuk hakları denetim mekanizmaları oluşturulabilir.

- ✓ Çocuk haklarını anlatan belgeseller çekilebilir.
- ✓ Öğretmenler ve idareciler çocuk hakları ile ilgili hizmet içi eğitime alınabilir.
- ✓ Çocuk Hakları Kulübünün okullarda kurulması zorunlu olmalı, kulüp programı yenilenmeli ve etkinlikler düzenlemelidir.

KAYNAKÇA

Akarslan, M. (1998). *Anahatlarıyla çocuk hakları ve çocuk hakları mevzuatı.* Türkmen yayınları: İstanbul.

Akarslan, M. (1998). *Çocuk hakları ve çocuk hakları mevzuatı.* Alfa yayınevi: İstanbul.

Akgündüz, A. ve Cin, H. (1990). *Türk-İslam hukuk tarihi.* Timaş Yayınları: İstanbul.

Akıllıoğlu, T. (1995). *Çocuk haklarına dair sözleşme.* Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Akıllıoğlu, T. (1995). *İnsan hakları.* Seçkin yayıncılık: Ankara.

Akyüz, E. (2000). *Çocuğun haklarının ve güvenliğinin korunması.* Milli eğitim yayınevi: Ankara.

Akyüz, E. (2013). Çocuk hukuku. Pegem Akademi: Ankara.

Akyüz, E. (2016). Çocuk hukuku. Pegem Akademi: Ankara.

Akyüz, E.(2001). Çocuk hakları sözleşmesinin temel ilkeleri ışığında çocuğun eğitim hakkı. Milli Eğitim Dergisi. *151*(1), 3-24

Altuntaş, M. ve Uçak, A., (2007). İnsan hakları nedir temel bilgiler ve Türkiye'de insan hakları konusunda yaşanan gelişmeler. Başbakanlık yayınları: Ankara.

Arsal, S. M. (1947). *Türk tarihi ve hukuku.* Nadir kitap: İstanbul

Arsal, S. M. (1948). *Umumi hukuk tarihi.* Nadir kitap: İstanbul.

Aslan, A. (2007). Eğitimin toplumsal temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 5(1),* 16-30

Ayan, M. ve Ayan N. (2007). *Kişiler hukuku.* Mimoza Basım: Konya.

Bahar, A., Bahar, G. ve Savaş H. A., (2009). Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, *12*(4), 51-65.

Ballar, S. (1997). *Çocuk hakları.* Beta Yayınevi: İstanbul.

Baumrind, D. (1996). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Journal of Child Development,37*(4), 887-907

Baydık B. ve Karaman, K. Y., (2009). Zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 42*(1), 329-350

Bilmen, Ö. N. (1950). Hukuk-u İslamiyye ve ıslahat-ı fıkhıyye kamusu. DİB yayınları: İstanbul.

Bozkurt, G. Y. (2014). Mevzuatımızda çocuk ve genç işçilerin çalışma yaşamında korunmasına ilişkin düzenlemelere genel bir bakış. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.15*(1), 481-545

Bulut, I.(1997). Psikososyal gelişim sorunları, sanayi bölgelerinde çalışan çocukların sorunları. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayınları: Ankara.

Bulut, N. (2009). *Sanayi devriminden küreselleşmeye sosyal haklar.* Oniki Levha Yayıncılık: İstanbul.

Bumin, K. (1983). *Batı'da devlet ve çocuk.* Çizgi Kitabevi: İstanbul.

Canan, İ. (1980). *İslam'da çocuk hakları.* Yeniasya yayınları: İstanbul.

Covell, K. ve Howe, R. B. (1999). The impact of children's rights education: A Canadian study. *The International Journal of Children's Rights.7*(1), 171-183.

Çelik, C. (2005). Çocuk Kavramı ve Medeni Hukuk Açısından Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi. e-Akademi Dergisi. *36*(1). 23- 41.

Çevik, Ö. ve Karakaş, B., (2016). Çocuk refahı: çocuk haklarının perspektifinden bir değerlendirme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.18*(13) 887-906.

Demir, F.(2009). *İş hukuku ve uygulaması.* Albi Yayınları: İzmir.

Demirci G. (2010). Türk Medeni hukukunda çocuğun korunması. Yükseklisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilimdalı

Doğan, İ. (2001). Çocuk hakları açısından Türkiye'de çocuk olgusu. Milli Eğitim Dergisi. *151*(2).

Doğan, İ. (2005). Modern toplumda vatandaşlık, demokrasi ve insan haklarının kültürel temelleri. Pegem yayınevi: Ankara.

Doğanay, A. ve Öztürk, A. (2017). Çocuk hakları temelli okul ölçeğinin geliştirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.19*(1) 41-58.

Dural, M., Öğüz, T. (2009). *Türk Özel Hukuku.* Filiz Kitabevi: İstanbul.

Gözler, K. (2011). *Anayasa hukukunun genel teorisi.* Ekin Yayınevi: Bursa.

Gözler, K. (2016). *Hukuka giriş.* Ekin yayınevi: Bursa.

Grassinger, G. E. (2009). *Kişi varlığının korunması için alınacak tedbirler.*On iki Levha Yayınları: Ankara.

Gündoğan, G. ve Günay, M. (2004). *İnsan hakları ve eğitimi.* Albi yayınları: İzmir.

Hadgkin, R. ve Newell P. (2003). *Çocuk haklarına dair sözleşme uygulama el kitabı.* Ajanstürk matbaacılık: Ankara.

İnan, A. N. (1968). *Çocuk hukuku.* Pegem Yayınları: İstanbul.

İnan, A. N. (1995). Çocuk haklarına dair sözleşme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. *1*(4), 765-778.

Jwimeler, S. (2009). Vısual culture as a pedogogical tool toward human rigahts and global citizenship. American Political Science Association Annual Conference. September 2-6, Canada.

Kaboğlu, İ. Ö. (1993). *Özgürlükler hukuku.* İmge Kitabevi: İstanbul.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1981). Çocuğun değeri. Boğaziçi Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi Yayınları: İstanbul

Karadeniz, Ö. (1974). *Roma hukuku.*Turhan Kitabevi: Ankara.

Karadeniz, Ö. (1976). Iustinianus zamanına kadar Roma'da iş ilişkileri. AÜHF Yayınları: Ankara.

Karaman, K. Y. (2006). A study of universty students attitudets towards children's rights in Turkey. *The International Journal of Children's Rights.14*(3). 307-319.

Karan, U. (2012). *Uluslar arası insan hakları hukuku ışığında Türk hukukunda ayrımcılık yasağı.* Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, S. Ö. (2011). *Öğretmen Adaylarının Çocuk Hakları ile İlgili Görüşleri.* Yükseklisans Tezi. Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Keman, E. (2011). Çocuklarla birlikte başka bir medya, çocuk hakları ve medya. Çocuk vakfı yayınları: İstanbul.

Kepenekçi, Y. (2000). *İnsan hakları eğitimi.* Anı yayıncılık: Ankara.

Kılıç, İ. ve Ural, A. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi.*Detay yayıncılık: Ankara.

Kırdak M. (1998). *Çocuk hakları.* Çiviyazısı yayınları: İstanbul.

Kozikoğlu, İ. (2018). Okulöncesi öğretmenlerinin çocuk hakları ve çocuk katılım hakkına ilişkin gruplarının incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi.7*(4), 2147-1606.

Kulaksız, Y. (2014). Yoksulluk bağlamında çocuk işgücü. *Çalışma Dünyası Dergisi*. 2(3), 91-111.

Kurt, S. L. (2016). Çocuk Haklarına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler ve Türkiye Uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi.36*(2) 99-127.

Mollamahmutoğlu, H. (2008). *İş hukuku.* Vedat Kitapçılık Hukuk Yayınları: Ankara.

Mumcu A.(2004). *İnsan hakları ve kamu özgürlükleri.* AÖF Yayınları: Eskişehir.

Musayeva, G. (2013). *Avrupa Birliği, Türkiye ve Azerbeycan Cumhuriyetlerinde çocuk hakları.* Yükseklisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı.

Osler A. ve Starkey H. (1998). Children's right and citizenship: same implications fort he management of schools. *The International Journal of Children's Rights.6*(1). 313-333.

Özbudun, E. (2004). *Türk anayasa hukuku.* Yetkin yayınları: Ankara.

Özdemir, D. G. (2017). Çocuk hakları eğitiminde uzman sınıf öğretmenlerin perspektifinden etkili çocuk hakları eğitimi: anlayışlar ve uygulamalar. Yükseklisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilimdalı

Özdemir, H. ve Ruhi, A. (2016). Çocuk hukuku ve çocuk hakları. Oniki levha yayıncılık: Ankara.

Öztan, B.(2003). *Medeni hukukun temel kavramları.* Turhan Kitabevi: Ankara.

Polat, O. (1997). Çocuk ve hakları. Analiz yayınları: İstanbul.

Postmann, N. (1995). *Çocukluğun yok oluşu.*(Kemal İnan Çev). İmge yayınevi: Ankara.

Serozan, R. (2005).*Çocuk Hukuku*. Beta yayınevi:İstanbul

Şahin, A. E. ve Uçuş, Ş. (2012) Çocuk hakları sözleşmesine yönelik öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi 3*(1) 25-41.

Taşkın, Ö. (2006). *Velayette çocuğun yüksek yararı.* Yükseklisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Tiryakioğlu B. (1991). Çocukların korunmasına ilişkin milletlerarası sözleşmeler ve Türk hukuku. A.A.K Bilim Serisi: Ankara

Tiryakioğlu, B. (1991). Milletlerarası özel hukukta çocuklara ilişkin kurallar. A.A.K Bilim Serisi: Ankara.

Torun, F. (2011). *Çocuk hakları öğretiminde oyun yönteminin başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisi.* Yükseklisans Tezi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilimdalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı.

Tunaya, T. Z. (1982). *Siyasal kuramlar ve anayasa hukuku.* Ferda kitabevi: İstanbul.

Tuncer, B. (1976). *Ekonomik gelişme ve nüfus.* Lider yayıncılık: Ankara.

Tunçomağ, K.(1986). *İş hukuku.* Beta Yayınevi: İstanbul.

Uçuş, Ş. (2013). *Çocuk hakları eğitim programlarının hazırlanması ve değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı.

Usta, S. (1995). Türkiye'de çocuğun korunması. *İstanbul Barosu Dergisi. 69*(1),1-2.

Yakup, S. H. (1998). Uluslararası sözleşmelerdeki ilkeler açısından çocuk suçluluğu ile mücadelede kuramsal yaklaşım. Seçkin yayıncılık: İstanbul.

Yıldırım

Yörükoğlu, A. (1992). *Değişen toplumda aile ve çocuk.* Özgür yayınları: İstanbul.

Yurtsever, M. (2009). Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okulöncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.

Yurtsever, M. (2009). Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne ve babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilimdalı, Okulöncesi Öğretmenliği Bilim Dalı.

Yüce, T. T. (1985). *Ceza hukukunun temel kavramları.* Turhan yayınevi: Ankara.

Zoğ, A. D. (2008). *Öğrencilerin çocuk haklarını algılama düzeyleri ile akademik başarılar arasındaki ilişki(İstanbul ili Beyoğlu ilçesi örneği).* Yükseklisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilimdalı, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı.

EKLER

EK1 ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HAKLARININ FARKINDALIĞI KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenciler bu anket Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı'nda yürütülen bir yüksek lisans tez çalışması için "Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığı" konusunda veri toplanması amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlı kullanılacak olup, bilgileriniz üçüncü kişiler ile paylaşılmayacaktır. Araştımamızda sizden isim soy isim istenmemektedir.Araştırma sonuçlarının güvenirliliği açısından her bir soruya içtenlikle cevap vermeniz, boş soru bırakmamanız ve size uygun olan kutucuğun içine X işareti koymanız gerekmektedir.Araştırmama katkalarınızdan ötürü teşekkür ederim.

Kübra KIDIL
Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
İlköğretim Matematik Öğretmeni

A)Cinsiyetiniz
( ) Kız
( ) Erkek

B) Sınıfınız
( ) 4
( ) 5
( ) 6
( ) 7
( ) 8

C) Babanızın Öğrenim Durumu
( ) Okula Gitmemiş
( ) İlkokul
( ) Ortaokul
( ) Lise
( ) Üniversite
( ) Lisansüstü

D) Annenizin Öğrenim Durumu
( ) Okula Gitmemiş
( ) İlkokul
( ) Ortaokul
( ) Lise
( ) Üniversite
( ) Lisansüstü

E) Aile Durumu
( ) Anne baba birlikte
( ) Anne baba ayrı
( ) Diğer

F) Kardeş Sayısı
( ) Yok
( ) 1-2
( ) 3 ve üstü

G) Aylık Gelir Düzeyi
( ) 5000 TL kadar
( ) 5001-10000 TL arası
( ) 10001 TL ve üzeri

H) Alınan Ders
( ) Sosyal Bilgiler
( ) Vatandaşlık
( ) Hiçbiri

I) Kulüp
( ) İnsan Hakları Kulübü
( ) Çocuk Hakları Kulübü
( ) Hiçbiri

J) Not Durumu
( ) 85 ve üzeri
( ) 61-84 arası
( ) 60 ve altı

K) Kardeşler Arası Sıra
( ) İlk
( ) Ortanca
( ) Son

L) Oda Durumu
( ) Kendimin
( ) Kardeşimle Ortak
( ) Diğer

M) Konut
( ) Bize ait
( ) Kira
( ) Diğer

N) Yaşadığınız Yerleşim Birimi
( ) Köy/ Belde
( ) İlçe
( ) İl

EK-1ÇOCUK HAKLARI SORU FORMU

Soru NO		EVET	KARARSIZIM	HAYIR
1.	Hak diye bir kavram duydun mu?			
2.	Çocuk haklarıdiye bir kavram duydun mu?			
3.	Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni duydun mu?			
4.	Çocukların haklarının neler olduğunu biliyor musun?			
5.	Seçimlerini kendin mi yapıyorsun?			
6.	Seni ilgilendiren konularda ilgili kararlara katılıyor musun?			
7.	Düşüncelerini evde,okuldarahatça söyleyebiliyor musun?			
8.	Okulda yeteneklerini (müzik,resim,futbol vb.) geliştirmen için gerekli eğitimin verildiğini düşünüyor musun?			
9.	Okul disiplin cezalarının haklarına uygun olduğunu düşünüyor musun?			
10.	Haklarının okulda ve evde yeterince öğretildiğini düşünüyor musun?			
11.	Arkadaşlarınla aynı haklara sahip olduğunu düşünüyor musun?			
12.	Çevrende sana akranlarınla eşit davranıldığını düşünüyor musun?			
13.	Her türlü şiddete,zihinsel veya bedensel saldırı ve kötü davranışlara karşı korunma güvencen var mı?			
14.	İhtiyacın olan kıyafetler sağlanıyor mu?			
15.	Kültürel ve sanatsal etkinliklere serbestçe katılabiliyor musun?			
16.	Dinlenmek için yeterince vaktin oluyor mu?			
17.	Oyun oynamak için yeterince zamanın olduğunu düşünüyor musun?			
18.	Şiddet gördüğünde(tokat,dayak vbgibi) nereye başvurman gerektiğini biliyor musun?			
19.	Hakların çiğnendiğinde ne yapman gerektiğini biliyor musun?			
20.	Yasalara ve kurallara aykırı davranış gördüğünde ne yapman gerektiğini biliyor musun?			
21.	Uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden nasıl korunacağını biliyor musun?			
22.	Savaş,yangın, deprem, sel gibi olağanüstü durumlarda ne yapman gerektiğini biliyor musun?			
23.	Hakların ihlal edildiğinde nereye başvuracağını biliyor musun?			
24.	Kamu Denetçiliği Kurumu'nu duydun mu?			
25.	Sence Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyuluyor mu?			

EK2 ETİK KURUL

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
29.01.2019	1	2019 - 4

KARAR NO: 2019-4

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kübra KIDIL'ın Doç. Dr. İsmail GELEN danışmanlığında "Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığının İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasını içeren 51291 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kübra KIDIL'ın Doç. Dr. İsmail GELEN danışmanlığında "Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığının İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

EK 3 VALİLİK İZNİ

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27485554-605.01-E.5262968 12.03.2019
Konu : Kübra KIDIL Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a)Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E. 12607291 - 2017/25 sayılı Genelgesi,
b) Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 27.02.2019 tarihli ve 42301062-302-E.4848 sayılı yazısı.

Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kübra KIDIL'ın İlimiz, 17 İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda okuyan öğrencilere yönelik "Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığının İncelenmesi" başlıklı tez çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda,anket uygulama çalışma sorularını, çalışmayı yapan kişi tarafından raporlanarak, Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi ilçe millî eğitim müdürlüğünüz tarafından gerçekleştirilmek üzere okul müdürlüğü sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmadan gönüllülük esasına bağlı olarak yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Coşkun ESEN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler :
1- İlgi (b) dilekçe ve ekleri (4 sayfa)
2-11.03.2019 tarihli komisyon kararı (1 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
17 İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Rektörlüğü

Adres: Atatürk Blv.Yeni Hükümet Konağı Kat:3 SAMSUN
Elektronik Ağ: samsun.meb.gov.tr
e-posta:

Bilgi için: Burcu Sağıroğlu
Tel: 0 (362) 435 80 63
Faks: 0 (362) 432 48 84

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 7b89-d02e-3404-9152-5771 kodu ile teyit edilebilir.

EK3- VALİLİK İZNİ

Ay FM: 2

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra KİDİL
Kurumu / Üniversitesi	Ondokuzmayıs Üniversitesi
Araştırma Yapılacak İl/İlçe	Samsun /17 İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Samsun İlinde; 17 İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda okuyan öğrencilere yönelik çalışma
Araştırma Konusu	"Ortaokul Öğrencilerinin Haklarının Farkındalığının İncelenmesi
Üniversite / Kurum Onayı	
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Tez Çalışması
Veri Toplama Araçları	Anket Uygulaması
Görüş İstenilecek Birim/Birimler	

KOMİSYON GÖRÜŞÜ

Anket sonuç Raporunun İl Milli Eğitim Müdürlüğü AR-GE Birimine gönderilmesi şartı ile uygundur.

Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi:

KOMİSYON

İl 03/2019

Komisyon Başkanı	Üye	Üye
Erdal AKSOY	Sergil AKGÜN	Selma BAHADIR
İl Milli Eğitim Müdürlüğü Müdür Yardımcısı	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Rehber Öğretmeni	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sosyal Bilgiler Öğretmeni